

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Ἡ ΤΟΤ

Ἡ Ρ Ο Δ Ο Τ Ο Υ
Ἀ Λ Ι Κ Α Ρ Ν Α Σ Σ Ε Ω Σ

Ἱ Σ Τ Ο Ρ Ι Α.

HERODOTI
HALICARNASSENSIS

HISTORIA.

EX EDITIONE JACOBI GRONOVII;

TOMIS NOVE M.

COELATUMQUE NOVE M MUSIS OPUS. HOR.

ADJECTUS EST, EX EADEM EDITIONE, LIBER DE
VITA HOMERI; VULGO SED FALSO, ADSRIPTUS
HERODOTO.

TOM. II.

GLASGUA E:

IN AEDIBUS ACADEMICIS

EXCUDERANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI

MDCC LXI.

ΤΩΝ ΤΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΪΣΤΟΡΙΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΑ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΕΥΤΕΡΠΗ.

HERODOTI

HISTORIARUM

LIBER SECUNDUS,

QUI INSCRIBITUR

EUTERPE.

TOM. II.

A

ΤΩΝ ΤΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΑ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΕΥΤΕΡΠΗ.

ΤΕΛΕΥΤΗΣ ΑΝΤΟΣ δὲ Κύρου,
παρέλαβε τὴν βασιληίην Καμβύσης, Κύρος
ἑὼν παῖς καὶ Καοσανδάνης τῆς Φαρνάσπew
θυγατρὸς· τῆς προαποθανούσης, Κύρος
αὐτός τε πένθος μέγα ἐποίησατο, καὶ τοῖσι
ἄλλοισι προεῖπε πᾶσι τῶν ἦρχε, μέγα
πένθος ποιέεσθαι. ταύτης δὲ τῆς γυναί-
κὸς ἑὼν παῖς καὶ Κύρος Καμβύσης, Ιωνας
μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δόλους πατρῷους ἐόντας
ἐνόμιζε· ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέειτο στρατη-
λασίην, ἄλλους τε παραλαβὼν τῶν ἦρχε,
καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων ^α, τῶν ἐπεκράτεε.

^α Ἕλληνας.

HERODOTI
HISTORIARUM
LIBER SECUNDUS,
QUI INSCRIBITUR
EUTERPE.

CYR O vita functo, regnum suscepit
CAMBYSES, ejus et Cassandanae Pharnaspe genitae filius: quam ante virum defunctam Cyrus ingenti luctu et ipse prosequutus est, et ceteris quibus imperabat, eam ingenti luctu prosequi praecepit. His parentibus ortus Cambyses, quum Iones et Aeolenses pro patriis servis haberet, adversus Aegyptios fecit expeditionem, comparato cum ex subjectis aliis, tum vero e Graecis quibus dominabatur, exercitu.

2. Aegyptii autem, priusquam apud eos regnaret Psammeticus, omnium hominum se primos extitisse arbitrabantur: verum Psammeticho regnum adepto, quem incessit cupido noscendi quinam primi hominum extitissent, ex eo tempore putaverunt Phrygas quam se priores extitisse, se vero quam ceteros. Enimvero Psammeticus, quum sciscitando quinam primi hominum extitissent, nullam viam huius curae invenire posset, huiusmodi rem machinatur: Puerulos duos ex humilibus parentibus recens natos, tradit pastori inter pecora nutriendos hunc in modum: jubens nihil coram eis vocem ullam edere, sed in deserta casa ambos seorsum locari, eisdemque suo tempore capras adducere: ubi autem lacte expleti forent, alia administrari. Haec ideo faciebat jubebatque Psammeticus, quod quae vox prima ex his puerulis e-

β'. Οἱ δὲ Αἰγύπιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχος ^β σφέων βασιλεύσαι, ἐνόμιζον ἐ-
 ὑτὲς πρώτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων.
 ἔπειδ' ἡ δὲ ^γ Ψαμμήτιχος βασιλεύσας, ἠθέ-
 λησε εἰδέναι οἱ τινες γενοῖατο πρώτοι, ἀπὸ
 τῶν νομίζουσι Φρύγας προτέρους γενέσθαι
 ἐωυτῶν, τῶν δὲ ἄλλων, ἐωυτῆς. Ψαμμή-
 τιχος δὲ ὡς ^δ ἔκ' ἐδύνατο πυνθανόμενος πό-
 ρον οὐδένα τῶν ἀνευρεῖν οἱ γενοῖατο πρώ-
 τοι ἀνθρώπων, ἐπιτεχνᾷται τοιόνδε· παι-
 δία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόν-
 των δίδωσι ^ε ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποι-
 μνία τροφήν τινα τοιόνδε· ἐντειλάμενος
 μηδὲν ἀντίον ^ς αὐτέων μηδεμίην φωνὴν
 ἰέναι, ἐν σέγῃ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἐωυτῶν κέε-
 σθαι αὐτὰ, καὶ τὴν ὥρην ἐπάγειν σφι αἰ-
 γας ^ς. πλήσαντας ^ς δὲ τῷ γάλακτι, τᾶλ-
 λα διαπρήσεσθαι. ταῦτα δ' ἐποίησεν τε
 καὶ ^ι ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος, θέλων
 ἀκῆσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν

^β Ψαμμήτιχον. ^γ ἰπὸ δὲ. ^δ γὰρ ὡς. ^ε δίδω. ^ς μηδὲν ἀν-
 τίον. ^ς ἰσαγνίων σφίσι αἰγας. ^ς πλήσαντα. ^ι ἰποιίτε καὶ.

ἀσήμεν κνυζήμάτων, ἦντινα Φωνὴν ῥήξῃσι
 πρώτην. τάπερ ὦν κὴ ἐγένετο. ὥς γὰρ διέ-
 της χρόνος ἐγεγόνεε, ταῦτα τῷ ποιμένι
 πρῆσονί, ἀνοίγοντι τὴν ^α θύρην, κὴ εἰσι-
 ὄντι, τὰ παιδία ἀμφοτέρα προσπίπλοντα,
 βεκὸς ^β ἐφώνεον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. τὰ
 μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας, ἥσυχος ἦν ὁ ποι-
 μὴν· ὥς δὲ πολλάκι φοιτέονί κὴ ἐπιμελε-
 μένω πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὴ
 σημήνας τῷ δεσπότῃ, ἤγαγε τὰ παιδία
 κελεύσαντος ἐς ὅψιν τὴν ἐκείνου. ἀκῶσας
 δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος, ἐπυνθά-
 νετο οἵτινες ἀνθρώπων βεκὸς τί καλέου-
 σι. πυνθανόμενος δὲ, εὗρισκε Φρύγας κα-
 λέοντας τὸν ἄρτον. οὕτω συνεχώρησαν
 Αἰγύπτιοι, κὴ τοιούτω σαθρησάμενοι πρήγ-
 ματι, τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἐ-
 ωϋτῶν.

γ'. Ὡδὲ μὲν γενέσθαι τῶν ἱρέων τοῦ
 Ἡφαίστου τῷ ἐν ^γ Μέμφι ἦκον. Ἕλληνες
 δὲ λέγουσι ἄλλὰ τε μάταια πολλὰ, καὶ

^α ἀνοίγοντι τε τὴν. ^β βέκκος idque bis. ^γ τῷ Ἡφαίστῳ ἐν.

rumperet, ubi inarticulate vagire desissent, audire cuperet: prout et contigit. Nam bimatus exacto tempore, pastori qui haec administrabat, aperienti januam atque intranti, ambo pueruli porrectis manibus allabentes, becos clamabant. Quod primo audiens pastor obticuit: quum verò crebrius adeunti et curanti idem verbum frequentaretur, ita demum re domino indicata, jussus ab eo, puerulos attulit exhibuitque. Quos quum et ipse Psammetichus audisset, percontabatur quoniam homines becos quippiam appellerent. Haec percontans comperit Phrygas panem appellare. Tali modo quum rem ponderavissent, Aegyptii Phrygas se vestustiores esse concesserunt.

3. Quod ita actum esse ex sacerdotibus Vulcani in urbe Memphi audiebam. Graeci tamen cum alia multa inepta memorant, tum vero Psammetichum pue-

ros nutriendos ita curasse apud mulieres, quarum linguas excidisset. Et talia de puerorum nutrimentis referebant. Alia quoque apud Memphin audiui ex Vulcani sacerdotibus, cum quibus in colloquium veni. Quinetiam harum ipsarum rerum gratia et Thebas et Heliopolin me contuli, animo cognoscendi, nunquid consentanea dicturi essent iis quae Memphi dicerentur. Nam Heliopolitani feruntur Aegyptiorum esse solertissimi. Quas vero narrationes ad divina pertinentes audiui, eas non libenter in publicum enuntiaverim, nisi ipsorum tantummodo nomina; existimans omnes homines idem novisse de his. quorum quicquid commemorabo, id oratione coactus commemorabo.

4. QUAE autem humana negotia sunt, haec ita referebant inter se convenientes. Omnium hominum primos Ae-

ὡς γυναικῶν τὰς γλώσσας ὁ Ψαμμήτι-
 χος ἑκταμῶν, τὴν διαίταν ἔτως ἐποίησα-
 το τῶν παιδίων παρὰ ταύτησι τῇσι γυ-
 ναίξιν. κατὰ μὲν δὴ τὴν τροφὴν τῶν παι-
 δίων τοσαῦτα ἔλεγον. ἤκιστα δὲ καὶ ἄλλα
 ἐν Μέμφιν, ἔλθων ἐς λόγους τοῖσι ἱερεῦσι τῷ
 Ἡφαίστῳ· καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας τε καὶ ἐς Ἡ-
 λυπόλιν αὐτέων τουτέων εἵνεκεν.^d ἔτρα-
 πόμην, ἐθέλων εἰδέναι εἰ συμβήσονται τοῖ-
 σιν λόγοισιν τοῖσιν ἐν Μέμφιν. οἱ γὰρ Ἡλικ-
 πολῖται λέγονται Αἰγυπτίων εἶναι λογι-
 ῳτάλοι.^e τὰ μὲν νυν δεῖα τῶν ἀπηγη-
 μάτων οἷα ἤκον, οὐκ εἰμὶ πρόθυμος ἐξη-
 γέεσθαι ἔξω ἢ τὰ ὑνόματα αὐτέων μῦθον·
 νομίζων πάντας ἀνθρώπους ἴσον περὶ αὐ-
 τῶν ἐπίσασθαι. τὰ δ' ἂν ἐπιμνησθῶ αὐ-
 τῶν, ὑπὸ τῷ λόγῳ ἐξαναγκάζομενος^f ἐ-
 πιμνησθήσομαι.

δ. "Οσα δὲ ἀνθρωπήϊα πρήγματα, ὧδε
 ἔλεγον ὁμολογέοντες σφίσι· πρῶτους Αἰ-
 γυπτίους ἀνθρώπων ἀπάντων ἐξευρέειν τὸν

^d αὐτῶν εἵνεκεν. ^e λογιῳτάλοι. ^f ἀναγκάζομενος.

ἐνιαυτὸν, δώδεκα μέρεα δασαμένους τῶν
 ὥρέων ἐς αὐτόν. ταῦτα δὲ ἐξευρέειν ἐκ
 τῶν ἄσρων ^g ἔλεγον. ἄγχι δὲ τοσῶδε σο-
 φώτερον Ἑλλήνων, ἐμοὶ δοκέειν ^h, ὅσω
 Ἕλληνες μὲν διὰ τρίτου ἔτεος ἐμβόλιμον
 ἐπεμβάλλουσι, τῶν ὥρέων εἵνεκεν· Αἰγύ-
 πλιοι δὲ τριηκοντὴμέρους ἄγοντες τῆς δώδεκα
 μῆνας, ἐπάγχι ἀνὰ πᾶν ἔτος πέντε ἡμέ-
 ρας πάρεξ τῆς ἀριθμοῦ. καὶ σφι ὁ κύκλος
 τῶν ὥρέων ἐς τῷτὸ περιῖων, παραγίνεται.
 δώδεκά τε θεῶν ἐπωνυμίας ἔλεγον πρώ-
 τος Αἰγυπτίους νομίσαι, καὶ Ἕλληνας
 παρὰ σφέων ἀναλαβεῖν. βωμούς τε καὶ
 ἀγάλματα καὶ νηὲς θεοῖσι ἀπονεῖμαι σφέ-
 ρας πρώτους, καὶ ζῶα ἐν λίθοις ἐγγλύφαι.
 καὶ τούτων ⁱ μὲν νυν τὰ πλέω ἔργῳ ἐδή-
 λουν ἔτῳ γενόμενα. βασιλεῦσαι δὲ πρώ-
 τον Αἰγυπίου ἀνθρώπων ἔλεγον Μεῖνα ^k.
 ἐπὶ τῇδε, πλὴν τῆς Θηβαϊκῆς νομοῦ, πᾶ-
 σαν Αἰγυπλὸν εἶναι ἔλος· καὶ αὐτῆς εἶναι

^g ἀστέρων. ^h ὡς ἐμοὶ δοκίει. ⁱ ἐγγλύφαι· τυτῶν. ^k πρώτη
 ἀνθρώπων ἔλεγον Μῆνα.

gyptios annum reperisse, descriptis per eum duodecim temporum partibus. Et haec excogitavisse ex astris dicebant; tanto prudentius, me arbitro, hoc ducentes quam Graeci; quod Graeci quidem tertio quoque anno intercalarem adinducunt, temporum gratia: Aegyptii vero tricenorum dierum tenentes duodecim menses, adjiciunt cuique anno quinos dies extra numerum, unde eis circulus temporum constat eodem rediens. Aegyptios quoque primos, duodecim deorum cognomina in usu habuisse, et ab illis Graecos fuisse mutuatos. Item primos ipsos diis et aras et simulacra et delubra statuisse: quinetiam animalia in saxis sculpsisse: quarum rerum pleraque sic effecta opere demonstrabant. Praeterea primum in Aegypto mortalium regnasse Meinem, ac sub eo omnem Aegyptum, praeter Thebaicam praefecturam, paludem fuisse: ex

eaque nihil eorum quae nunc sunt infra stagnum Mocrios, eminuisse: in quod stagnum a mari per flumen septem diebus navigatur.

5. Atque de regione bene mihi dicere videbantur. manifestum enim est ei qui, etsi antea non audierit, tamen inspexerit, modo sit solertia praeditus, Aegyptum in quam Graeci navigant, acquisitam Aegyptiis esse terram, ac fluminis donum: quinetiam loca quae supra stagnum hoc sunt, ad trium usque dierum navigationem; de qua non jam tale quicquam commemorabant. Est autem aliud tale. Aegyptiacae regionis huiusmodi natura est: Jam primum adhuc adnavigans et distans ab ea diurno cursu, demissa bolide coenum attolles et eris in undecim orgyis vel profunditate quatuor et quadraginta cubitorum, quae res declarat eatenus esse profusionem telluris.

6. Porro autem ipse Aegypti longi-

ἔδὲν ὑπερέχον τῶν νῦν ἐνερθε λίμνης τῆς Μοίριος^α ἑόντων· ἐς τὴν ἀνάπλους ἀπὸ θαλάσσης ἑπτά ἡμερέων ἐς ἰανὰ τὸν ποταμόν.

έ'. Καὶ εὖ μοι ἐδόκεον λέγειν περὶ τῆς χώρας. δῆλα γάρ καὶ^β μὴ προαχέσαντι, ἰδόντι δέ, ὅς τις γε σύνεσιν ἔχει, ὅτι Αἴ-γυπτος, ἐς τὴν Ἑλληνες ναυτίλλονται, ἐστὶ Αἰγυπτίοισι ἐπίκτητός τε γῆ, καὶ δῶ-ρον τῆς ποταμοῦ· καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι τῆς λίμνης ταύτης, μέχρι τριῶν ἡμερέ-ων πλός, τῆς πέρι ἐκεῖνοι οὐδὲν ἔτι τοι-όνδε ἔλεγον. Ἐστὶ δὲ ἕτερον τοιόνδε^γ. Αἰ-γύπτις γὰρ φύσις τῆς χώρας ἐστὶ τοιήδε· πρῶτα μὲν προσπλέων ἔτι, καὶ ἡμέρης δρόμον ἀπέχων ἀπὸ γῆς, κατεῖς κατα-πειρητηρίην, πηλὸν τε ἀνοίσεις, καὶ ἐν ἑν-δεκα ὀργύησι ἔσεαι. τῆς το μὲν ἐπὶ τοσούτον δηλοῖ πρόχυσιν τῆς γῆς ἔβσαν.

ς'. Αὗτις δὲ αὐτῆς Αἰγύπτεις ἐστὶ μῆκος^δ

^α Μύριος. ^β γὰρ δὲ καὶ. ^γ τοιούτου. ^δ Αὐτῆς δὲ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ μῆκος.

τὸ παρὰ θάλασσαν, ἐξήκοντα σχοῖνοι, κατὰ ἡμέας διαιρέομεν εἶναι Αἴγυπτον ἀπὸ τῆς πλινθινήτεω^ε κόλπῃς μέχρι Σεβωνίδος λίμνης, παρ' ἣν τὸ Κάσιον ὄρος. ταύτης ὦν ἀπὸ οἱ^ε ἐξήκοντα σχοῖνοί εἰσι· ὅσοι μὲν γὰρ γεωπεῖναί εἰσι ἀνθρώπων, ὀργυίῃσι μεμετρήκασιν τὴν χώραν· ὅσοι δὲ ἦσον γεωπεῖναι, σαδίοισι· οἳ δὲ πολλὴν ἔχουσι, παρασάγγῃσι· οἳ δὲ ἄφθονον λίην, χοίνοισι. δύναται δὲ ὁ μὲν παρασάγγῃς τριήκοντα σάδια· ὁ δὲ χοῖνος ἕκαστος, μέτρον ἑὼν Αἰγύπτιον, ἐξήκοντα σάδια. οὕτω ἂν εἴησαν Αἰγύπτῃς σάδιοι ἑξακόσιοι καὶ τριχίλιοι, τὸ παρὰ θάλασσαν.

Ζ'. Εὐθεῦτεν μὲν καὶ β^ε μέχρι Ἡλιουπόλιος ἕς τὴν μεσόγαίαν, ἔστι εὐρέα Αἴγυπτος, ἐοῦσα πᾶσα ὑπτίῃ τε καὶ ἄνυδρος, καὶ ἰλύς. ἔστι δὲ ὁδὸς ἕς τὴν Ἡλιούπολιν ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἰόντι, παραπλησίῃ τὸ μῆκος τῇ ἑξ Ἀθηναίων ὁδῷ τῇ ἀπὸ τῶν δωδέκα· θεῶν τῆς βωμῆς φε-

^ε Πλινθινήτεω. ^ε ὄρος τῆς ταύτης ὦν οἱ. ^β Εὐθεῦτεν καὶ.

tudo secundum mare est sexaginta schoenorum, quemadmodum nos Aegyptum esse distinguimus a sinu Plinthinete, usque ad paludem Serbonida, ad quam mons Casius. Itaque ab hac sunt sexaginta schoeni. Etenim qui modicum terrae possident, mensi sunt illam per orgyas vel mensuram quatuor cubitorum: qui minus inopes terrae, stadiis: qui multum possident, parasangis: qui plurimum quantum, schoenis. Respondet autem parasanga tricenis stadiis; schoenus, mensura Aegyptiaca, sexagenis. Ita erat Aegyptus propter mare stadiorum trium millium sexcentorum.

7. Hinc quidem etiam ad Heliopolin mediterranea versus Aegyptus lata est, supina omnis et aquarum inops simul ac limosa. A mari autem versus Heliopolin adscendenti, iter est ejusdem spatii, cujus id quod ex Athenis ab ara duodecim de-

orum fert Pisam et ad delubrum Jovis Olympii: quae itinera si quis computet, inveniatur parum quiddam differre quominus sit par earum longitudo, non amplius quindecim stadiis. Nam viae quae ex Athenis Pisam fert, quindecim stadia defunt, ut sit mille et quingentorum stadiorum: at ea quae a mari ad Heliopolin ducit, hunc numerum complet.

8. Ab Heliopoli autem superiora petenti Aegyptus angusta est. nam ab una parte mons Arabiae praetentus est, ab aquilone ferens ad meridiem atque ad austrum, semper sursum tendens ad mare quod rubrum vocatur. In eo sunt lapidicinae, ad pyramides, quae sunt apud Memphin, excisae. Ibi quidem desinens mons reflectit in quae dictum est. Qua vero longissimus sui ipsius est, duorum ego audiebam id mensium itineris esse ab auro-ra ad vesperam; et ejus extrema quae ad

ρούση ἔς τε Πείσαν ^α καὶ ἐπὶ τὸν νηὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ολυμπίου. σμικρόν τι τὸ διάφορον ^β εὗροι τις ἂν λογιζόμενος τῶν ὀδῶν τουτέων τὸ μὴ ἴσας μῆκος εἶναι ^γ, οὐ πλεον πεντεκαίδεκα σταδίων. ἡ μὲν γὰρ ἔς Πείσαν ^δ ἔξ Ἀθηναίων, καταδεῖ πεντεκαίδεκα σταδίων, μὴ ^ε εἶναι πεντακισίων καὶ χιλίων· ἡ δὲ ἔς Ἡλίουπολιν ἀπὸ θαλάσσης, πληροὶ ἔς τὸν ἀριθμὸν τῆτον.

ἡ. Ἀπὸ δὲ Ἡλίουπόλιος ἄνω ἰόντι, σπεινὴ ἔστι Αἴγυπιος. Τῇ μὲν γὰρ τῆς Ἀραβίης ὄρος παρατέταται, φέρον ἀπ' ἄρκτε πρὸς μεσαμβρίας τε καὶ νότου ^ε, αἰεὶ ἄνω τεῖνον ἔς τὴν Ερυθρὴν καλεομένην θάλασσαν· ἐν τῷ αἰ λιθοτομίαι ^β ἐνεῖσι, αἱ ἔς τὰς πυραμίδας κατατμηθεῖσαι τὰς ἐν Μέμφι. ταύτῃ μὲν λῆγον, ἀνακάμπει ἔς τὰ εἶρηται, τὸ ὄρος. τῇ δὲ αὐτὸ ἐωϋτὲ ἔς τι μακρότατον ^β, ὥς ἐγὼ ἐπυνθανόμην δύο μηνῶν αὐτὸ εἶναι τῆς ὁδοῦ ἀπὸ

^α Πείσαν. ^β τι διάφορον. ^γ μὴ ἴσας εἶναι. ^δ Πείσαν. ^ε σταδίων ὡς μὴ. ^ε μεσαμβρίην τε καὶ νότον. ^β τὴ καὶ λιθοτομίαι. ^β μακρότερον.

ἦς^α πρὸς ἐσπέρην· τὰ δὲ πρὸς τὴν ἡῶ^β,
 λβανωτοφόρα αὐτοῦ τὰ τέρματα εἶναι.
 τῷτο μὲν νυν τὸ ὄρος τοῦτον ἐσι. Τὸ δὲ
 πρὸς Λιβύης τῆς Αἰγύπτου ὄρος ἄλλο πέ-
 τρινον τείνει, ἐν τῷ αἰ πυραμίδες ἐνεσι,
 ψάμμω κατελυμένον τὸν^γ αὐτὸν τρόπον
 καὶ τῷ Αραβίᾳ τὰ πρὸς μεσαμβρίην φέρον-
 τα. τὸ ὧν δὴ ἀπὸ Ἡλιουπόλιος, οὐκέτι
 πολλῶν χωρίων ὡς εἶναι Αἰγύπτου, ἀλλ'
 ὅσον τε ἡμερέων τεσσέρων ἀναπλὸς σεινή
 ἐσι Αἰγυπλὸς εὐῶσα. τῶν ἔρέων^δ τῶν εἰ-
 σθημένων τὸ μεταξὺ, πεδιάς μὲν γῆ, σάδιοι
 δὲ μάλισα ἐδόχεόν μοι εἶναι, τῇ σεινότα-
 τόν ἐσι, διηκοσίων ἔπλείους, ἐκ τῷ Αρα-
 βίου οὐρεος ἐς τὸ Λιβυκὸν καλούμενον. τὸ
 δ' ἐνθεῦτεν αὐτὶς εὐρέα Αἰγυπλὸς ἐσι.

Ζ'. Πέφυκε μὲν νυν ἡ^ε χώρα αὕτη
 οὕτω. ἀπὸ δὲ Ἡλιουπόλιος ἐς Θήβας ἐσι
 ἀνάπλοος εἰνέα ἡμερέων· σάδιοι δὲ τῆς ὀ-
 δοῦ ἐξήκοντα καὶ ὀκτακόσιοι καὶ τετρακίχι-

^α ἀπὸ ἑω. ^β τὴν ἑω. ^γ καταλυμένον, τιταμένον, τὸν. ^δ τῶν
 δι' ἑρίων. ^ε μὲν ὧν ἡ.

auroram vergunt, feracia thuris. Atque hic quidem mons talis est. Latus autem Aegyptii versus Africam alius mons saxeus urget, in quo pyramides sunt, fabulo obvolutus, eodem modo quo Arabici montis partes quae ad meridiem ferunt. Quod igitur ab Heliopoli patet, tale est, ut non multarum regionum sit Aegypti; sed Aegyptus est angusta, quatuor dierum navigationis. Horum quos dixi montium medium campestris est terra, stadiorum ferme (ut mihi videbatur) qua parte arctissima est, non amplius ducentorum, e monte Arabico ad eum qui dicitur Libycus. Illinc vero rursus Aegyptus laxa est.

9. Atque ita situs regionis hujus natura comparatus est. Ab Heliopoli autem ad Thebas novem diebus sursum navigatur, spatio quatuor millium octingento-

rum et sexaginta stadiorum, hoc est, unius et octoginta schoenorum: quae Aegypti stadia composita, secundum quidem mare sunt, prout a me superius indicatum est, tria millia sexcenta: quantum vero a mari ad mediterranea usque Thebas sit, indicabo. sunt enim sex millia ac centum viginti stadia: a Thebis autem ad urbem nomine Elephantinam, octingenta et mille.

10. Hujus igitur regionis quae a me dicta est, pleraque pars, ut sacerdotes agebant, etiam mihi ipsi esse videbatur acquisita Aegyptiis. Siquidem quod inter dictos montes, supra Memphim urbem positos, medium est, videbatur mihi sinus maris aliquando fuisse, quemadmodum ea quae sunt circa Ilium, et Teuthraniam, et Ephesum, et Maeandri campum, ut haec parva magnis comparare liceat. quoniam

λαιοι, χοίρων ἑνὸς καὶ ὀγδώκοντα ἐόντων. οὗ-
 ται συντεθειμένοι σαῖδοι Αἰγύπτου τὸ μὲν
 παρὰ θάλασσαν, ἥδη μοι καὶ πρότερον δε-
 δήλωται ὅτι ἑξακοσίων τέ ἐστι σαδίων καὶ
 τριχιλίων· ὅσον δέ τι ἀπὸ θαλάσσης ἐς
 μεσόγαίαν μέχρι Θηβαίων ἐστὶ ^ασημανέω.
 σαῖδοι γάρ εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξακι-
 χίλιοι. τὸ δὲ ἀπὸ Θηβαίων ἐς Ελεφαν-
 τίνην καλεομένην πόλιν, σαῖδοι χίλιοι καὶ ^β
 ὀκτακόσιοι εἰσὶ.

ί. Ταύτης ὦν τῆς χώρας τῆς εἰρη-
 μένης ἢ πολλῇ, κατάπερ οἱ ἱρέες ἔλε-
 γον, ἐδόκεε καὶ ^γ αὐτῷ μοι εἶναι ἐπικτη-
 τος Αἰγυπτίοισι. τῶν γὰρ οὐρέων τῶν εἰ-
 ρημένων τῶν ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν κείμε-
 νων τὸ μεταξὺ ἐφαίνετό ^δ μοι εἶναί κοτε
 κόλπος θαλάσσης, ὥσπερ γε τὰ περὶ ^ε
 Ἴλιον, καὶ Τευθρανίην, καὶ Εφεσόν τε, καὶ
 Μαιάνδρου πεδίων· ὥς ἐστιν ^ς σμικρὰ
 παῦτα μεγάλοισι συμβαλέειν. τῶν γὰρ

^α δὲ τῇ ἀπὸ θαλάσσης μέχρι Θηβαίων μεσόγαίᾳ ἐστὶ. ^β σαῖδοι
 ἑκοσι β. ^γ ἰδούκι δὲ καὶ. ^δ μεταξὺ γ' ἰφαίνετο. ^ε ὥσπερ τὰ τι περὶ.
^ς ὅς ἐστιν.

ταῦτα τὰ χωρία προχωσάντων ποταμῶν, ἐνὶ τῶν σομάτων τῷ Νείλου ἑόντος πεντασόμε^α, οὐδεὶς αὐτῶν πλήθεος πέρι ἄξιος συμβληθῆναί ἐστι. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι ποταμοὶ οὐ κατὰ τὸν Νεῖλον ἑόντες μεγάθεα^β, οἳ τινες ἔργα ἀποδεξάμενοι μεγάλα εἰσὶ· τῶν ἐγὼ Φράσαι ἔχω ὀνόματα, καὶ ἄλλων, καὶ ἕκ ἡκιστα Αχελῷος· ὃς ῥέων δι' Ακαρνανίης, καὶ ἐξίεις^γ ἐς τὴν θάλασσαν, τῶν Εχινάδων νήσων τὰς ἡμίσεας ἦδη ἠπειρον πεποίηκε.

ια'. Εἰσι δὲ τῆς Αραβίης χώρας, Αἰγύπτου δὲ οὐ πρόσω, κόλπος θαλάσσης ἐσέχων ἐκ τῆς Ερυθρῆς καλεομένης θαλάσσης, μακρὸς^δ οὕτω δὴ τι καὶ σενός, ὡς ἔρχομαι Φράσων. μῆκος μὲν πλὺς, ἀρξάμενῳ ἐκ μυχ^ε διεκπλῶσαι ἐς τὴν εὐρείην θάλασσαν, ἡμέραι ἀναισιμῶναι τεσσαράκοντα, εἰρεσίῃ χρεωμένῳ· εὖρος δὲ, τῇ εὐρύταλός ἐστι ὁ κόλπος, ἡμισυ ἡμέρης πλὺς. ῥηχίη δ' ἐν αὐτῷ καὶ ἄμπωλις ἀνὰ πᾶσαν

^α ἱπασόμεν. ^β μεγάθεις. ^γ ἰξιών. ^δ καλεομένης, μακρὸς.

nullum eorum fluminum quae has regiones oblimaverunt, dignum est comparari uni ex quinque ostiis Nili respectu copiae et multitudinis aquarum. Sunt et alii fluvii nequaquam magnitudine Nilum aequantes, qui magna opera ediderunt, quorum nomina possem referre; cum aliorum, tum vero non minimum Acheloi, qui per Arcarnariam fluens et emissus in mare Echinadum insularum dimidiam partem fecit jam continentem.

II. Est autem Arabicae regionis, non procul tamen ab Aegypto, sinus maris, invergens ex eo mari quod rubrum vocatur, ita longus atque arctus, ut differendo ostendam. Longitudo quidem, inchoanti pernavigare ex recessu in amplum aequor, consumit quadraginta dies, si remigatio usurpetur: latitudo vero, ubi sinus amplissimus est, dimidiatum diem navigationis. In quo sinu quotidie aestus

et recessus est. Alium hujusmodi arbitror sinum etiam extitisse Aegyptum; ex quibus ille quidem, a mari septentrionali sinus infundens Aethiopiam versus: alter vero Arabicus (de quo a me sermo instituetur) ab Austrino Syriam versus tendit: qui prope sibi invicem suos recessus perforant, sed exiguo quodam terrae intervallo dirempti. Quod si in hunc Arabicum sinum Nilus volet alveum suum convertere, quid eum prohibebit isto fluente utique intra viginti millia annorum oblimatum iri? Ego enim credo etiam intra decem millia aggeratum et oblimatum alicubi esse in eo tempore, quod ante me natum transiit. Et non rursus oblimaretur sinus etiam qui multo major esset hoc Arabico, a tanto flumine atque ita operoso?

I 2. Itaque quae circa Aegyptum sunt, et dicentibus illa credo, et ipse ita habere valide existimo. quippe quum videam

ἡμέρην γίνεσθαι. ἕτερον τοῦτον κόλπον καὶ τὴν Αἴγυπτον δοκέω γενέσθαι· τὸν ^ε μὲν, ἐκ τῆς Βορέης θαλάσσης κόλπον ἐκχέοντα ἐπ' ^ε Αἰθιοπίης· τὸν δὲ, Αράβιον, τὸν ἔρχομαι λέξων, ἐκ τῆς νοτίης φέροντα ἐπὶ Συρίας· σχεδὸν μὲν ἀλλήλοισι συντετρακύνοντες ^ε τὰς μυχὰς, ὀλίγον δέ τι παραλλάσσοντας τῆς χώρας. εἰ ὦν ἐθελήσει ^ε ἐκτρέψαι τὸ ῥέεθρον ὁ Νεῖλος ἐς τῶτον τὸν Αράβιον κόλπον, τί μιν κωλύει ῥέοντος τέττε ἐκχωσθῆναι ^ε ἐνός γε δισχυρίων ἐτέων; ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαι γε καὶ μυρίων ^ε ἐντός χωσθῆναι ἂν· κου γε δὴ ἐν τῷ προανασιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι, ἐκ ἀναχωσθείη ^ε κόλπος, καὶ πολλῶ μέζων ἔτι τέττε, ὑπὸ τοσούτῃ τε ποταμῷ καὶ ὅτῳ ἐργατικῷ;

Β'. Τὰ περὶ Αἴγυπτον ὦν, καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πείθομαι, καὶ αὐτὸς οὕτω χάρτα δοκέω εἶναι, ἰδὼν τε τὴν Αἴγυπτον

^ε καὶ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον δοκέω γινέσθαι· τὸν. ^ε θαλάσσης ἐκχέοντα ἐπ'. ^ε συμπερικύνοντες. ^ε εἰ ὦν δὴ ἐθελήσει. ^ε χωσθῆναι. ^ε ἔλπομαι γε μυρίων. ^ε ἐκ ἂν χωσθείη.

προκειμένην τῆς ἐχομένης γῆς, κογχύλια
 τε φαινόμενα ἐπὶ τοῖσι ὄρεσι, καὶ ἄλμην
 ἐπανθέσαν· ὥς καὶ τὰς πυραμίδας δη-
 λέεσθαι· καὶ ψάμμον μῆνον Αἰγύπτῳ ὅρος
 τῷτο τὸ ὑπὲρ Μέμφιος ἔχον. πρὸς δὲ τῇ
 χώρῃ, οὔτε τῇ Αραβίῃ προσούρω εὐοσῇ
 τὴν Αἴγυπτον προσεικέλην, οὔτε τῇ Λι-
 βύῃ, ἧ μὲν ἔδὲ τῇ Συρίῃ, (τῆς γὰρ Αρα-
 βίης τὰ παρὰ θάλασσαν Σύριοι νέμονται)
 ἀλλὰ μελάργαιόν τε ^α καὶ κατερῥηγνυ-
 μένην, ὥς εὐῶσαν ἰλύν τε καὶ πρόχυσιν ἐξ
 Αἰθιοπίης κατενηνεγμένην ^β ὑπὸ τῷ πο-
 ταμοῦ. τὴν δὲ Λιβύην ἰδομεν ἐρυθροτέρην
 τε γῆν, καὶ ὑποψαμμοτέρην· τὴν δὲ Αρα-
 βίην τε καὶ Συρίην ἀργιλωδεσέρεν τε καὶ
 ὑπόπείρον ἔῃσαν.

γ'. Ελεγον δὲ καὶ τότε μοι μέγα τεκ-
 μῆριον περὶ τῆς χώρας ταύτης οἱ ἱρέες,
 ὥς ἐπὶ Μοίριος ^γ βασιλῆος, ὅπως ἔλθοι ὁ
 ποταμός ἐπὶ ὀκτῶ πήχεας τὸ ἐλάχιστον,
 ἀρδεσκε ^δ Αἴγυπτον τὴν ἐνερθε Μέμφιος.

^α μελάργιοντε. ^β κατενηνεγμένην. ^γ Μύριος. ^δ ἀρδίσκει.

et Aegyptum procurrere extra vicinam regionem, et conchylia apparere in montibus, ac falsuginem efflorescere, ita ut etiam pyramides corrumpat: et hunc montem qui in Aegypto est super Memphin, arenas solas habere. Praeterea autem regione nec Arabiae conterminae Aegyptum adsimilem esse, neque Africae, immo nec Syriae (etenim Arabiae maritimam oram Syrii incolunt) sed nigram terram et conflam, quippe quae sit limus et proluvies ex Aethiopia delata ab flumine. Nam Africam scimus humum magis rubram esse, et fere arenosior; Arabiam vero atque Syriam, argillosiorem ac suppetrosam.

13. Quinetiam hoc magnum hujus regionis documentum mihi ajebant sacerdotes, sub rege Moeri fluvium, quoties octo minimum cubitos adscenderet, irri-

gasse Aegyptum quae infra Memphin est. necdum ab obitu Moerios' nongenti erant anni, quum haec ego a sacerdotibus audiebam. At nunc, nisi ad sedecim aut minimum ad quindecim cubitos adscendat fluvius, in regionem non supergreditur. Quae regio, si proportionem sic in altum surgat, et tantundem ad incrementum tendat, non restagnante in eam Nilo, videntur mihi Aegyptii, utique Aegyptiorum illi qui infra paludem Moerin incolunt cum alia loca, tum vero eum qui vocatur Delta, idem passuri omni futuro tempore Aegyptii, quod ajebant ipsi passuros aliquando Graecos. Nam quum audirent omnem Graecorum terram pluvia perfundi, non rigari fluminibus, ut suam, dicebant fore ut Graeci decepti aliquando magna spe, male esurirent. Qui sermo hoc dicere vult, Graecos si nolit eis deus

καὶ Μοίρι^α οὐκ ᾗν ἔτεα ἐννακόςια τετε-
 λευτηκότι^β, ὅτε τῶν ἱρέων ταῦτα ἐγὼ
 ἤκον. νῦν δὲ εἰ μὴ ἐπ' ἐκκαίδεκα ἢ πεν-
 τεκαίδεκα πήχας ἀναβῇ τοῦλάχισον ὁ
 ποταμὸς, οὐκ ὑπερβαίνει ἐς τὴν χώραν.
 δοκέσι τέ μοι^γ Αἰγυπτίων οἱ ἐνερθε τῆς
 λίμνης τῆς Μοίριος^δ, οἰκέοντες τά τε ἄλ-
 λα χωρία καὶ τὸ καλεόμενον Δέλτα, ἦν
 οὕτω ἡ χώρα αὕτη κατὰ λόγον ἐπιδιδῶι
 ἐς ὕψος, καὶ τὸ ὅμοιον ἀποδιδῶι ἐς αὕξησιν,
 μὴ κατακλύζοντος αὐτὴν τῷ Νείλῳ, πεί-
 σεσθαι τὸν πάντα χρόνον τὸν ἐπίλοιπον
 Αἰγύπιοι, τό κοίε αὐτοὶ Ἑλληνας ἔφα-
 σαν πείσεσθαι. πυθόμενοι γὰρ^ε ὥς ἕεται
 πᾶσα ἡ χώρα τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' οὐ
 ποταμοῖσι ἄρδεται, κατὰπερ ἡ σφετέρη,
 ἔφασαν Ἑλληνας ψευδένιας κοτὲ ἐλπί-
 δος μεγάλης, κακῶς πεινήσειν. τὸ δὲ ἔ-
 πος τῷτο ἐθέλει λέγειν, ὥς εἰ μὴ ἐθελή-
 σει σφίσι ἕειν ὁ θεὸς, ἀλλ' αὐχμῷ δια-

^α Μύρις. ^β τετελευτηκότις. ^γ δοκέσι δὲ μοι. ^δ Μύριος. ^ε πυ-
 θανόμενοι γάρ.

χρᾶσθαι, λιμῶ οἱ Ἕλληνες αἰρεθήσονται.
 ἔ γάρ δὴ σφι ἐστὶ ὕδατος ὑδεμὴ ἄλλη ἀ-
 ποσροφή ὅτι μὴ ἐκ τῷ Διὸς μῆνον.

ἰδ'. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς Ἑλληνας Αἴ-
 γυπτίοισι ὀρθῶς ἔχοντα εἴρηται. Φέρε δὲ
 νῦν καὶ αὐτοῖσι Αἰγυπτίοισι ὡς ἔχει Φρά-
 σω. εἴ σφι θεοὶ ^α, ὡς καὶ πρότερον εἶπον,
 ἢ χώρα ἢ ἐνερθε Μέμφιος (αὕτη γὰρ ἐστὶ
 ἢ αὐξανομένη) κατὰ λόγον τῷ παροιχο-
 μένῃ ^β χρόνῳ ἐς ὕψος αὐξάνεσθαι, ἄλλο
 τί ἢ οἱ ταύτῃ οἰκέοντες Αἰγυπτίων πει-
 νήσῃσι; εἰ μήτε γε ὕσεται ^γ σφι ἢ χώρα,
 μήτε ὁ ποταμὸς οἷός τ' ἔσαι ἐς τὰς ἀρῆ-
 ρας ^δ ὑπερβαίνειν; ἢ γὰρ δὴ νῦν γε οὗτοι
 ἀπονητότατα καρπὸν κομίζονται ἐκ γῆς ^ε,
 τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων, καὶ
 τῶν λοιπῶν Αἰγυπτίων· οἱ οὔτε ἀρότρῳ
 ἀναρρήγνυντες αὐλακας, ἔχουσι πόνους, ἔτε
 σκάλλοντες, οὔτε ἄλλο ἐργαζόμενοι οὐδὲν,
 πῶν οἱ ἄλλοι ^ς ἄνθρωποι περὶ λήϊον πονέ-

^α ἢ σφι ἰθελοί. ^β παραχημένοι. ^γ μήτε γινώσκει σφι ἢ χώρα
 τὰ ἀπὸ Διός. ^δ ἔσται ἀρῆρας. ^ε ἐκτός. ^ς τῶν ἄλλοι.

pluere, sed siccitatem emittere, fame extinctum iri, utpote quibus nulla sit averfio aquae, nifi tantum a Jove.

14. Atque haec quidem ab Aegyptiis in Graecos recte perpenfa dicuntur; age, nunc viciffim dicam quomodo res ipsis Aegyptiis fe habeant. Si, ut fuperius dicebam, quae infra Memphin eft regio, (haec enim eft quae augefciť) velit in altum crefcere proportionē praeteriti temporis, aliud quid quam Aegyptiorum illi qui iftic incolunt, cfuriant, fi neque pluviam accipiet regio, neque flumen exfpatiari valebit fuper rura? Ifti namque nunc tum ex aliis omnibus hominibus, tum ex reliquis Aegyptiis, maxime nullo partum labore percipiunt fructum, qui neque aperiendis aratro fulcis operantur, neque fubigendo folo, neque aliud quicquam operis faciendo, quod in arvo co-

lendo caeteri mortales sustinent: sed postquam fluvius sua sponte superveniens irrigavit rura, irrigataque reliquit rursus, tunc in suum quisque rus jacto semine sues immittit, et satis conculcato a suis semine, messem deinde expectat: atque ubi suis sementem concusserit, ita demum percipit.

15. Quod si vellem de Aegypto Ionum uti sententiis, qui solum Delta Aegyptum esse ajunt, a Persei specula appellata, dicentes illam secundum mare esse ad Pelusiacas usque taricheas, ubi quadraginta schoeni sunt: partem vero a mari dicentium ad mediterranea pertinere usque ad Cercasorum urbem, juxta quam scinditur Nilus in Pelusium fluens et in Canobum; cetera vero dicentium Aegypti, partim esse Africae, partim Arabiae: ostenderemus, hac ratione utentes, Ae-

ἔσι, ἀλλ' ἐπεὰν σφι ὁ ποταμὸς αὐτόμα-
τος ἐπελθὼν ^α ἄρσῃ τὰς ἀρῆρας, ἄρσας δὲ,
ἀπολείπῃ ὀπίσω, τότε σπείρας ἕκαστος
τὴν ἐωϋτοῦ ἄρουραν, ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν
ὑς. ἐπεὰν δὲ καίπατῆσῃ τῇσι ^β ὑσὶ τὸ
σπέρμα, ἀμητὸν ^γ τὸ ἀπὸ τῆς τοῦ μένει.
ἀποδινήσας δὲ τῇσι ^δ ὑσὶ τὸν σῖτον, οὕτω
κρμίζεται.

ιέ. Εἰ ὦν βουλόμεθα γνώμῃσι τῇσι ^ε
Ιώνων χρᾶσθαι τὰ περὶ ^ς Αἰγύπτου, οἱ
φασὶ τὸ Δέλτα μῦνον εἶναι Αἴγυπτον,
ἀπὸ Περσέως καλεομένης ^ζ σκοπιῆς, λέ-
γοντες τὸ παρὰ θάλασσαν εἶναι αὐτὴν,
μέχρι ταριχειῶν τῶν Πηλυσιακῶν, τῇδε
τεσσεράκοντά εἰσι χῶινοι. τὸ δὲ ἀπὸ θα-
λάσσης λεγόντων ἐς μεσόγαίαν τείνειν αὐ-
τῶν ^η μέχρι Κερκασώρ πόλιος, κατ' ἣν
χίζεται ὁ Νεῖλος, ἐς τε Πηλούσιον ῥέων
ἢ ἐς Κάνωβον, τὰ δὲ ἄλλα λεγόντων τῆς
Αἰγύπτου, τὰ μὲν Λιβύης, τὰ δὲ Αἰθιοπίας

^α ἐπανελθὼν. ^β καταπατήσῃ τοῖσι. ^γ τὸν ἀμητὸν. ^δ τοῖσι.
^ε τοῖσι. ^ς χρᾶσθαι περὶ. ^ζ καλεομένην. ^η αὐτὴν.

εἶναι· ἀποδεικνύοιμεν ἂν, τέττω τῷ λόγῳ
 χρεώμενοι, Αἴγυπτίοις ἐκ ἔσσαν πρότε-
 ρον χώραν. ἤδη γάρ σφι τό γε Δέλλια, ὡς
 αὐτοὶ λέγῃσι Αἰγύπλιοι, καὶ ἐμοὶ δοκέει,
 ἔστι κατάρρυτόν τε, καὶ νεωστὶ, ὡς λόγῳ εἰ-
 πεῖν, ἀναπεφηνός. εἰ τοίνυν σφι χώρα γε
 μηδεμίη ὑπῆρχε, τί περιηργάζοντο ^α δο-
 κέοντες πρῶτοι ἀνθρώπων γεγονέναι; οὐδὲ
 εἶδεν σφέας ἐς διάπειραν τῶν παιδίων ἵεναι,
 τίνα γλῶσσαν πρώτην ἀπήσσει ^β. ἀλλ'
 ἔτε Αἰγυπτίους δοκέω ἅμα τῷ Δέλλια τῷ
 ὑπ' Ἰώνων καλεομένῳ γενέσθαι, αἰεὶ τε
 εἶναι ἐξ οὗ ἀνθρώπων γένος ἐγένετο. προ-
 ἰσσης δὲ τῆς χώρας, πολλὰς μὲν τοὺς ὑ-
 πολειπομένους αὐτῶν ^γ γίνεσθαι, πολλοὺς
 δὲ τὰς ὑποκαταβαίνοντας. τὸ δ' ὦν πά-
 λαι αἰ Θῆβαι Αἰγυπλίους ἐκαλέετο· τῆς τὸ
 περίμετρον σάδιοι εἰσι εἴκοσι καὶ ἑκατὸν
 καὶ ἑξακίχλιοι.

ις'. Εἰ ὦν ἡμεῖς ὀρθῶς περὶ αὐτῶν ^δ
 γινώσκομεν, Ἰωνες ἐκ εὐφρονέσσι περὶ Αἰ-

^α περιηργάζονται, ^β ἀπύσσει, ^γ αὐτίαν, ^δ αὐτίαν.

gyptiis primum non esse regionem. Jam quippe Delta eis, ut ipsi dicunt Aegyptii, et mihi videtur, fluctibus oppressa est, et quae nuper, ut sic dicam, apparuit. Itaque si nulla eis terra erat, quid curiosi erant, putantes se primos homines extitisse? neque in puerulorum oportuerat eos ire experimentum, quam primam linguam proderent. Ego certe Aegyptios opinor neque cum loco quem Delta Iones vocant, pariter extitisse, sed semper esse ex quo genus humanum fuit, progressaque terra multos ex eis relictos fuisse, multos vero paulatim descendisse. Ideoque olim Thebae Aegyptus vocabatur, cujus ambitus est stadiorum sex milium ac centum viginti.

16. Itaque si nos de eis recte sentimus, Iones non recte sentiunt de Aegypto: sin recte Iones sentiunt, ostendo

Graecos et ipsos Iones ignaros computandi: qui ajunt tria membra totam esse terram, Europam, Asiam, Africam. quartum enim membrum annumerare debent Delta Aegypti, si non sit neque Asiae, neque Africae. Nam secundum hanc rationem non est Nilus qui Asiam ab Africa determinat: quippe circa acumen illius Delta circumfrangitur Nilus, ut sit in eo id quod medium est Asiae et Africae.

17. Sed nos Ionum sententiam misfam facientes, ita de his dicimus; Aegyptum quidem, eam omnem esse quae ab Aegyptiis incolitur, quemadmodum Ciliciam, eam quae a Cilicibus, et Assyriam, quae ab Assyriis. Sed Asiae et Africae scimus recta ratione nullum esse terminum, nisi terminos Aegyptiorum. Si vero quod Graecis persuasum est sequemur,

γύπλου· εἰ δὲ ὀρθή ἐστι ἡ τῶν Ἰώνων γνώμη, Ἑλληνάς τε καὶ αὐτὰς Ἰώνας ἀποδείκνυμι ἔκ ἐπισαμένους λογιζέσθαι· οἱ φασὶν τρία μόρια εἶναι γῆν^ε πᾶσαν, Εὐρώπην τε καὶ Ἀσίην καὶ Λιβύην. τέταρτον γὰρ σφέας δεῖ προσλογίζεσθαι[†] Αἰγύπτου τὸ Δέλτα, εἰ μὴ τέ γε ἐστὶ τῆς Ἀσίας, μήτε τῆς Λιβύης. οὐ γὰρ δὴ ὁ Νεῖλός γε ἐστὶ κατὰ τῆτον τὸν λόγον, ὁ τὴν Ἀσίην ἔριζων τῇ Λιβύῃ. τῷ Δέλτῳ δὲ τέττα κατὰ τὸ ὅζου περιρρήγνυται ὁ Νεῖλος· ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ Ἀσίας τε καὶ Λιβύης γίνοιτ' ἄν.

ΙΖ. Καὶ τὴν μὲν Ἰώνων γνώμην ἀπίεμεν· ἡμεῖς δὲ ὧδε καὶ περὶ τέτων λέγομεν· Αἰγύπτου μὲν πᾶσαν εἶναι ταύτην τὴν ὑπ' Αἰγυπτίων οἰκομένην, κατὰ περ Κιλικίην, τὴν ὑπὸ Κιλικίων, καὶ Ἀσσυρίην, τὴν ὑπὸ Ἀσσυρίων. ἕρισμα δὲ Ἀσίῃ καὶ Λιβύῃ οἶδαμεν οὐδὲν ἔον ὀρθῶ λόγῳ, εἰ μὴ τοὺς Αἰγυπτίων ἕρως. εἰ δὲ τῷ ὑπ' Ἑλλήνων κenoμισμένῳ χρῆσόμεθα, νομιόυμεν Αἰγυ-

^ε εἶναι τὴν γῆν. [†] γὰρ δὴ σφίς προσλογ.

πλον πᾶσαν, ἀρξάμενην ἀπὸ Καταδύπω
 τε καὶ Ελεφαντίνης πόλιος, δίχα διαιρέε-
 σθαι, καὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐπωνυμιῶν ἔ-
 χεσθαι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς, εἶναι τῆς
 Λιβύης· τὰ δὲ, τῆς Ασίας. ὁ γὰρ δὴ Νεῖ-
 λος ἀρξάμενος ἐκ τῶν ὁ Καταδύπων, ῥέει,
 μέσσην Αἴγυπτον σχίζων, ἐς Θάλασσαν.
 μέχρι μὲν νυν Κερκασώρῃ πόλιος ῥέει εἰς
 ἑὼν ὁ Νεῖλος· τὸ δὲ ἀπὸ ταύτης τῆς
 πόλιος χιζεται τριφασίας ὁδός· καὶ ἡ μὲν
 πρὸς ἡῷ τρέπεται, τὸ καλεῖται ἡ Πηλὸς-
 σιον γόμα· ἡ δὲ ἑτέρα τῶν ὁδῶν πρὸς ἑ-
 σπέρην ἔχει. τοῦτο δὲ Κανωβικὸν γόμα
 κέκληται. ἡ δὲ δὴ ἰθὺς τῶν ὁδῶν τῷ Νεῖ-
 λῳ ἔστι ἡδε· ἄνωθεν φερόμενος, ἐς τὸ ὅζυ τῷ
 Δέλτῳ ἀπικνέεται. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς, χι-
 ζων μέσον τὸ Δέλτα ἐς Θάλασσαν ἐξίει,
 ὅτε ἐλαχίστην μοῖρην τῷ ὕδατος παρεχό-
 μενος ταύτην¹, ὅτε ἡκιστα ἑνομασήν· τὸ
 καλεῖται Σεβεννυτικὸν γόμα. ἔστι δὲ καὶ ἑ-
 τέρα διφάσια γόμαλα ἀπὸ τῷ Σεβεννυτικῷ

¹ ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν. ² τρέπεται, καλεῖται. ³ ταύτην.

sentiemus omnem Aegyptum quae a Catadupis et Elephantina urbe incepit, bifariam dividi, et utrique cognomine adhaerere: aliam enim ejus partem, esse Africae, aliam Asiae. Quippe Nilus a Catadupis incipiens, mediam scindens Aegyptum, in mare fluit: usque ad Cercasorum quidem urbem fluit unus plane Nilus; inde autem scindit triplices vias. Et quae quidem ad auroram vergit, Pelusium ostium: altera via ad vespertinam tendens, Canobicum ostium nominatum est. Recta autem viarum Nilo, talis est: Delatis ex superioribus, ad acumen Delta pervenit; dehinc medium Delta scindens, in mare exit: non minimam hanc aquae portionem praebens, nec minime celebrem. Sebennyticum ostium appellatur. A Sebennytico item duo alia divisa exstant ostia, in mare ferentia, quibus

haec sunt imposta nomina, uni Saiticum, alteri Mendesium. Nam quod Bolbitinum et quod Bucolicum nominatur, non sunt nativa ostia, sed effossa.

18. Huic meae opinioni, tantam esse Aegyptum quantam sermone demonstro, testimonium etiam dat oraculum quod ab Hammone est redditum: quod ego posterius quàm ita in animum induxeram, circa Aegyptum audiui. Nam qui ex urbe Marca et Apie incolunt Aegypti partes Africae confines, qui et ipsi Afri, et non Aegyptii videntur, et perosi sacrorum ceremonias, etiam recusantes bobus feminis prohiberi, miserunt ad Hammone, negantes quicquam cum Aegyptiis sibi esse commune. Habitare enim se extra Delta, nec esse ejusdem illis sententiae, ac velle sibi fas esse omnia gustare. Haec eos deus facere non permisit, in-

ἀπαρχιαθέντα, φέροντα ἐς θάλασσαν, τοῖσι
οὐνόματα κέεται τάδε· τῷ μὲν Σαΐτικόν
αὐτέων, τῷ δὲ, Μενδήσιον. τὸ δὲ Βολβί-
τινον σόμα καὶ τὸ Βεκολικόν ἐκ ἰθαγενέα
σόμαλά ἐστι, ἀλλ' ὀρυκτά.

ἡ'. Μαρτυρεῖ δέ μοι τῇ^α γνώμη ὅτι
τοσαύτη ἐστὶ Αἴγυπλος, ὅσην ἐγὼ^β ἀπο-
δείκνυμι τῷ λόγῳ, καὶ τὸ Αμμωνος χρη-
σῆριον γενόμενον· τὸ ἐγὼ τῇσι ἐμεωῦτοῦ
γνώμησι ὕψερρον περὶ Αἴγυπτον ἐπιθύμην.
οἱ γὰρ δὴ ἐκ Μαρέης τε πόλιος καὶ Απιοσ οἰ-
κέοντες Αἰγύπτιον τὰ πρόσθρα Λιβύη, αὐτοί
τε δοκέρντες εἶναι Λίβυες, καὶ ἐκ Αἰγύπτιοι,
καὶ ἀχθόμενοι τῇ περὶ τὰ ἱερὰ θρησκείῃ,
βουλόμενοι θηλέων βοῶν μὴ εἶργεσθαι^ς,
ἐπεμψαν ἐς Αμμωνα, φάμενοι ὕδεν σφίσι
τε καὶ Αἰγυπτίοισι κοινὸν εἶναι. οἰκέειν τε
γὰρ ἔξω τῆς Δέλλια, καὶ οὐκ ὁμολογέειν^δ
αὐτοῖσι· βέλεσθαι τε πάντων σφίσι ἐξεῖ-
ναι γεύεσθαι. ὁ δὲ θεὸς σφέας ἐκ ἑα ποι-
εῖν ταῦτα, φὰς Αἴγυπτον εἶναι ταύ-

^α εἰ μὴ τῇ. ^β ὅσην τινὰ ἐγώ. ^ς εἶργισθαι. ^δ καὶ ὕδην ὁμολογέειν.

την τήν ὁ Νεῖλος ἐπιὼν ἄρδει· καὶ Αἴγυπτίς εἶναι τέττις, οἱ ἔνερθε Ελεφαντίνης πόλιος οἰκέουσαι, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τέτου πίνουσι. ἔτω σφι ταῦτα ἐχρήσθῃ.

ιβ'. Επέρχεται δὲ ὁ Νεῖλος, ἐπεὶ ἀν πληθύῃ, ἢ μόνον τὸ Δέλτα, ἀλλὰ καὶ τῷ Λιβυκῷ τε λεγομένου χωρίου εἶναι^ε, καὶ τῷ Αραβίου ἐνιαχῇ. καὶ ἐπὶ δύο ἡμέρῃων ἐκατέρωθι ὁδόν, καὶ πλεῦν ἔτι τούτου, καὶ ἔλαστον. τῷ ποταμῷ δὲ φύσις πέρι, ἢ τέ τι τῶν ἱρέων, οὔτε ἄλλα ὕδενός παραλαβεῖν ἐδυνάσθην. πρόθυμος δὲ ἔα τὰδε παρ' αὐτέων πυθέσθαι, ὅτι κατέρχεται μὲν ὁ Νεῖλος πληθύων ἀπὸ τροπέων τῶν Δερινέων^ε ἀρξάμενος ἐπὶ ἑκατὸν ἡμέρας· πέλας δ' ἔς τὸν ἀριθμὸν τεττέων τῶν ἡμέρῃων ὀπίσω ἀπέρχεται, ἀπολείπων τὸ ῥέεθρον· ὥστε βραχὺς τὸν χειμῶνα ἅπαντα διατελεῖ ἐὼν, μέχρι οὗ αὗτις τροπέων τῶν Δερινέων. τεττέων ὧν πέρι ὕδενός ὕδεν οἷός τ' ἐγενόμην παραλαβεῖν παρὰ τῶν

^ε χάρις ἄναι. ^ε Δερινῶν. ^ε πελάσας δ'.

quiens Aegyptum esse eam quam Nilus supergressus irriget: quique infra urbem Elephantinam incolentes, ex hoc flumine potarent, eos esse Aegyptios. Haec illis ita oraculo responsa sunt.

19. PORRO NILUS, ubi plurimus est, non modo Delta inundat, verum etiam aliquid ejus plagae quae dicitur Africana esse, et alicubi Arabicae: idque utrobique duorum dierum iter, et amplius adhuc eo vel minus. De cujus fluminis natura neque a sacerdotibus quippiam, neque ab alio ullo percipere potui: sed promptissimo fui animo haec ex illis cognoscere, cur Nilus aquis abundans defluat, inchoans ab aestivo solstitio, ad centum usque dies, et prope ad numerum horum dierum retrocedat, relinquens fluentia: ita ut per omnem hyemem tenuis esse perseveret ad solstitium rursus aestivum. De horum igitur nullo aliquid omnino potui percipere ab Aegyptiis scisci-

tando illos, quam vim Nilus haberet, ut natura diversus esset ab ceteris fluviis. Haec ego quæ celebrata sunt noscendi cupidus, eos interrogabam, et cur solus omnium annium nullas efflantes auras praeberet.

20. De qua tamen aqua quidam Graecorum, quum insignes vellent haberi sapientia, trifariam differuerunt. quarum opinionum duas ne mentione quidem dignas existimo, nisi eatenus ut illas tantum velim significare. Earum una ait, ventos etefias esse in causa cur fluvius crescat, prohibentes Nilum effluere in mare. Atqui crebro etefiae non spiraverunt, et tamen Nilus idem agit. Ad haec si etefiae in causa forent, oporteret aliis quoque fluminibus, quaecunque etefiis adversa fluunt, similiter aliquid contingere, et idem quod Nilo, et eo adhuc magis quo tenuiora quum sint, imbecilliores

Αἰγυπτίων, ἰσορέων αὐτὰς ἦντινα δύναμιν ἔχει ὁ Νεῖλος τὰ ἔμπαλιν πεφυκέναι τῶν ἄλλων ποταμῶν. ταῦτά τε δὴ τὰ λελεγμένα ^α βεβλόμενος εἰδέναι, ἰσόρεον. καὶ ὅτι αὐρας ἀποπνεύσας μῆνος πάντων ποταμῶν ἔπαρέχειται.

κ'. Ἀλλὰ Ἑλλήνων μὲν τινες ἐπίσημοι βεβλόμενοι γενέσθαι σοφίην, ἔλεξαν περὶ τοῦ ὕδατος τέττα τριφασίας ὁδούς. τῶν τὰς μὲν δύο τῶν ὁδῶν οὐδ' ἀξιῶ μνησθῆναι, εἰ μὴ ὅσον σημῆναι βεβλόμενος μῆνον. τῶν ἡ ἑτέρη μὲν λέγει τὰς ἐτησίας ἀνέμους εἶναι αἰτίους πληθύνειν τὸν ποταμὸν, κωλύούσας ἐς θάλασσαν ἐκρέειν τὸν Νεῖλον. πολλάκις δὲ ἐτησία μὲν οὐκὼν ἐπνευσαν, ὁ δὲ Νεῖλος τῷτο ἔργάζεται. πρὸς δὲ εἰ ἐτησία αἵτιοι ἦσαν, χρῆν καὶ τὰς ἄλλους ποταμούς, ὅσοι τοῖσι ἐτησίῃσι ἀντίοι ῥέεσι, ὁμοίως πάχειν καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ^β τῷ Νεῖλῳ· καὶ μᾶλλον ἔτι τοσούτῳ, ὅσω ἐλάσσονες ἐόντες, ἀσθενέστερα τὰ ρεύματα

^α τὰ λεγόμενα. ^β καὶ τὰ ταῦτά.

παρέχονται. εἰσὶ δὲ πολλοὶ μὲν ἐν τῇ Συ-
ρίῃ ποταμοὶ, πολλοὶ δὲ ἐν τῇ Λιβύῃ, οἱ
ἔδεν τοιούτον πάχυνσι οἷόν τι καὶ ὁ Νεῖλος.

κα'. Ἡ δὲ ἑτέρα, ἀνεπισημονεστέρα μὲν
ἐστὶ τῆς λελεγμένης, λόγῳ δὲ εἰπεῖν, Θω-
μασιωτέρα^c. ἢ λέγει ἀπὸ τῆς Ωκεανὸς ῥέ-
οντα αὐτὸν ταῦτα μηχανᾶσθαι. τὸν δ' Ω-
κεανὸν γῆν περὶ πᾶσαν ῥέειν.

κβ'. Ἡ δὲ τρίτη τῶν ὁδῶν, πολλὸν
ἐπιπεσέσθαι ἔσθαι, μάλιστα ἔφευσαι. λέ-
γει γὰρ δὴ οὐδ' αὐτὴ ἔδεν, Φαμένη τὸν
Νεῖλον ῥέειν ἀπὸ τηκομένης χιόνος· ὅς
ῥέει μὲν ἐκ Λιβύης διὰ μέσων Αἰθιοπῶν, ἐκ-
διδῶν δὲ ἐς Αἴγυπτον. κῶς ὦν δῆτα ῥέοι ἂν
ἀπὸ χιόνος, ἀπὸ τῶν θερμωτάτων τόπων
ῥέων ἐς τὰ ψυχρότερα^d; τῶν τὰ πολ-
λά ἐστὶ ἀνδρὶ γε λογίζεσθαι^e τοιούτων πέ-
ρι οἷω τε εἶναι, ὥς οὐδὲ εἰκὸς ἀπὸ χιό-
νος μιν ῥέειν· πρῶτον μὲν καὶ μέγιστον μαρ-
τύριον οἱ ἄνεμοι παρέχονται, πνέοντες

^c Θωμάσιωτέρα. ^d θερμωτάτων ῥέων ἐς τὰ ψυχρότατα. ^e ἀνδρὶ
λογίζεσθαι.

fluctus exhibent. Sunt autem multa in Syria, multa in Africa flumina, quae nihil tale patiuntur quale quid etiam Nilus.

21. Altera est insipientior quidem quam haec quae dicta est; ut tamen dicatur, quod res est, admirabilior, quae ait illum, quod ab Oceano fluat, istud efficere: Oceanum vero circumfluere omnem terram.

22. Tertia opinio, ut multo modestissima, ita longe falsissima est: quippe quae et ipsa nihil dicit, inquiens e nive liquecente manare Nilum: qui quum ex Africa per medios Aethiopes fluens in Aegyptum evadat, ex locis calidissimis ad frigidissima, quomodo ab nive flueret? De quibus multa sane sunt quae quis ad talia validus conjectare possit, non esse probabile, eum manare de nive: primum ac maximum testimonium perhibentibus

ventis, qui ab his regionibus calidi spirant. Secundum, quod ea plaga sine imbribus et sine glacie perpetuo est. super nivem autem quae cecidit necesse omnino est intra quinque dies pluere: quare si in his regionibus ningeret, etiam plueret. Tertium, homines ab aestu nigri; et milvi, atque hirundines illic perennare non desinunt. Grues quoque, hyemem Scythicae plagae fugientes, ad haec loca se conferunt hybernatum. Si igitur vel quantumcunque ningeret in ea plaga per quam fluit et ex qua fluere incipit Nilus, profecto nihil horum esset, quemadmodum necessitas arguit.

23. At is qui de Oceano loquutus fuit, ad occultum deferens fabulam, caret eversione. Neque enim ego ullum novi fluvium qui sit Oceanus, sed hoc nomen opinor Homerum, aut aliquem an-

ἀπὸ τῶν χωρίων τουτέων Δερμοί. δεύτερον δὲ, ὅτι ἄνομβρος ἡ χώρα, καὶ ἀκρύσαλλος διατελέει ἔβρα. ἐπὶ δὲ χιόνι πεσῶσιν, πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ ὕσαι ἐν πέντε ἡμέρησι ὥστε εἰ ἐχιόνιζε, ὕετ' ἂν ταῦτα τὰ χωρία. τρίτα δὲ ^a, οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τῆς καύματος μέλανες εἰσίν. ἰκτῖνοι δὲ καὶ χελιδόνες δι' ἔτεος εἰσίν οὐκ ἀπολείπσιν. γέραναι δὲ Φεύγουσαι τὸν χειμῶνα τὸν ἐν τῇ Σκυθικῇ χώρῃ γενόμενον, Φοιτῶσι ἐς χειμασίην ^b ἐς τῆς τόπας τέττας. εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε εἰ καὶ ^c ὕσονων ταύτην τὴν χώραν δι' ἧς τε ῥέει καὶ ἐκ τῆς ἀρχεται ῥέων ὁ Νεῖλος, ἦν ἂν τούτων ὕδεν ^d, ὥς ἡ ἀνάγκη ἐλέγχει.

κγ'. Ὁ δὲ περὶ τῆς Ωκεανῦς λέξας, ἐς ἀφανὲς τὸν μῦθον ἀνενοίκας, οὐκ ἔχει ἐλέγχον. οὐ γάρ τινα ἐγωγε οἶδα ποταμὸν Ωκεανὸν εἶναι. Ὁμηρον δὲ, ἢ τινα τῶν πρότερον γενομένων ποιητέων, δωκέω

^a τρίτον δὲ. ^b χειμασίην. ^c ἐχιόνιζε καὶ. ^d ἂν τι τοιοῦτον εὐδέν.

τὸ οὐνομα εὐρόντα ἐς τὴν ποίησιν ἐσενεῖ-
 πασθαι.

κδ'. Εἰ δὲ δεῖ μεμψάμενον γνώμας τὰς
 προκειμένας, αὐτὸν^α περὶ τῶν ἀφανέων
 γνώμην ἀποδέξασθαι, φράσω διότι μοι δο-
 κέει πληθύνεσθαι^β ὁ Νεῖλος τῷ Ἰέρεος. τὴν
 χειμερινὴν ὥρην ἀπελαυνόμενος ὁ ἥλιος ἐκ
 τῆς ἀρχαίης διεξόδου ὑπὸ τῶν χειμῶνων,
 ἔρχεται τῆς Λιβύης τὰ^γ ἄνω. ὡς μὲν νυν
 ἐν ἐλαχίστῳ δηλώσαι, πᾶν εἴρηται· τῆς
 γὰρ ἀγχοτάτῳ ἢ χώρης^δ οὗτος ὁ θεός,
 καὶ κατ' ἥν τινα, ταύτην οἶκος διψῇ τε
 ὑδάτων μάλισα, καὶ τὰ ἐγχώρια ρεύματα
 μαραίνεσθαι τῶν ποταμῶν.

κε'. Ὡς δὲ ἐν πλείονι λόγῳ δηλώσαι,
 ὧδε ἔχει. διεξιὼν τῆς Λιβύης τὰ ἄνω ὁ ἥ-
 λιος, τὰδε ποιεῖ, ἅτε διὰ παντός τῷ χρό-
 νῳ αἰθρίῃς τε τῷ ἥερος^ε τῷ κατὰ ταῦτα
 τὰ χωρία, καὶ ἀλειυνῇς τῆς χώρης ἐξοψῆς,
 καὶ ἀνέμων ψυχρῶν, διεξιὼν, ποιεῖ οἶόν
 αὐτῶν.^β πληθύνεσθαι. ^γ Λιβύης ἐς τὰ. ^δ ἀγχοτάτῳ γὰρ
 χώρης. ^ε αἰθρίῃ τε ἰόντος τῷ ἥερος.

tiquiorum poëtarum, quum invenisset, in poëticam intulisse.

24. Quod si opiniones quas proposui, improbantem me ipsum oportet de illis occultis ferre sententiam, dicam quare mihi videatur abundare Nilus aestate. Hyberno tempore sol depulsus a vetere meatu per hyemes incedit superiora Africae. Ut quidem ergo brevissime demonstrando, totum dictum est. Etenim deus hic cuicunque regioni proximus existat, et circa quamcunque, eam maxime sitire aquas credibile est, et scaturigines indigenas amnium arescere.

25. Ut autem pluribus verbis demonstretur, ita habet: Sol Africae superiora permeans, ea efficit. nam quum per omne tempus sit serenus aër in istis regionibus, et ipsa regio calida ac venti frigidi, peragrans, facit quale aestate facere consuevit

means medium coeli. ad se enim trahit aquam, tractamque in superna abigit loca. quam suscipientes venti ac dissipantes liquefaciunt; et sunt probabiliter ab hac regione flantes, auster et africanus, multo ventorum omnium pluviosissimi. Quamquam mihi videtur non omnem humorem annum Nili sol demittere, sed et penes seipsum reservare. Idem, mitigata hyeme, rursus in medium coelum regreditur, atque illinc jam itidem ex cunctis fluminibus trahit; quae mox, multa illis pluviali aqua ex imbris commixta, utpote terra per pluvias madefacta et lacunosa, magna fluunt: at aestate, quum destituantur ab imbris, et a sole trahantur, imbecilla sunt. Nilus autem qui imbris caret, sed qui trahitur a sole, merito solus fluviorum eo tempore fluit multo

περὶ καὶ τὸ θέρους ἐώθει ποιεῖν, ἰὼν τὸ μέρος τῷ ἔρανοῦ. ἔλκει γὰρ ἐπ' ἐωϋτόν τὸ ὕδωρ· ἐλκύσας δὲ, ἀπωθέει ἐς τὰ ἄνω χωρία· ὑπολαμβάνοντες δὲ οἱ ἄνεμοι, καὶ διασκιδνάντες, τήκῃσι. καὶ εἰσι οἰκότως [†] οἱ ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας πνέοντες, ὅ, τε νότος, καὶ ὁ λίψ, ἀνέμων πολλὸν τῶν πάντων ὑετώτατοι. δοκέει δέ μοι ἔδὲ πᾶν τὸ ὕδωρ τὸ ἐπέτειον ἐκάστοτε ἀποπέμπεσθαι τῷ Νεῖλῳ ὁ ἥλιος, ἀλλὰ καὶ ἀπολείπεσθαι περὶ ἐωϋτόν. πρηϋνομένους δὲ τῷ χειμῶνος, ἀπέρχεται ὁ ἥλιος ἐς μέσον τὸν ἔρανόν ὀπίσω· καὶ τὸ ἐνθεῦτεν ἤδη ὁμοίως ἀπὸ πάντων ἔλκει τῶν ποταμῶν. τέως δὲ οἱ μὲν, ὁμβρίαι ὕδατος [‡] συμμισγομένους πολλὰ αὐτοῖσι, ἅτε ὑομένης τε τῆς χώρας καὶ κεχαρδρωμένης, ῥέουσι μεγάλοι· τοῦ δὲ θέρους τῶν τε ὁμβρίων ἐπιλειπόντων αὐτὰς, καὶ ὑπὸ τῷ ἡλίῳ ἐλκόμενοι, ἀσθενέες εἰσὶ. ὁ δὲ Νεῖλος, ἐὼν ἄνομβρος, ἐλκόμενος δὲ ὑπὸ τῷ ἡλίῳ, μῆνος ποταμῶν τοῦ

[†] οἰκότως bis. [‡] ὁμβρίαι τῷ ὕδατι.

τον τὸν χρόνον οἰκότως αὐτὸς ἐωϋτῷ ῥέει
πολλῶ^α ὑποδέεστος ἢ τῷ θέρεος. τότε
μὲν γὰρ μεία πάντων τῶν ὑδάτων ἴσον ἔλ-
κεται, τὸν δὲ χειμῶνα, μῶνος πιέζεται.
οὕτω τὸν ἥλιον νενόμικα τούτων^β αἰτιῶν
εἶναι.

κς'. Αἴτιος δὲ ὡϋτὸς ἔτος κατὰ γνώ-
μην τὴν ἐμὴν, καὶ τὸν ἥερα ξηρὸν τὸν ταύ-
τη^γ εἶναι, διακαίων τὴν διέξοδον αὐτῷ^δ.
ἔτω τῆς Λιβύης τὰ ἄνω θέρος αἰεὶ κατέ-
χει. εἰ δὲ ἡ ξάσις ἡλλακίῳ τῶν ὥρέων, καὶ
τῷ ἔραυνῷ, τῇ μὲν νῦν ὁ βορέης τε καὶ ὁ χει-
μῶν ἐξᾶσι, ταύτῃ μὲν τῷ νότῳ ἦν ἡ ξά-
σις, καὶ τῆς μεσαμβρίας, τῇ δὲ ὁ νότος νῦν
ἔσθηκε, ταύτῃ δὲ ὁ βορέης εἰ ταῦτα οὕ-
τως εἶχε, ὁ ἥλιος ἂν ἀπελαυνόμενος ἐκ
μέσος τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ χειμῶνος καὶ
τοῦ βορέως, ἦε ἂν τὰ ἄνω τῆς Εὐρώπης
κατάπερ νῦν τῆς Λιβύης^ε ἔρχεται. δι-
εξιόντα δ' ἂν μιν^ς διὰ πάσης Εὐρώπης.

^α πολλόν. ^β τότε. ^γ ξηρὸν ταύτῃ. ^δ αὐτῷ. ^ε εἰς τὰ Λιβύης.
^ς διεξιόντα δέ μιν.

exilior quam per aestatem. Tunc enim peraeque trahitur atque omnes aquae, per hyemem vero solus urgetur. Ita solem censui harum rerum esse causam.

26. Idem iste, mea sententia, autor est aëris sicci in ea regione, dum perurit transitum isti. Ita semper Africae superiora aestas obtinet. Quod si temporum statio immutaretur, et in qua coeli parte nunc aquilo situs est et hyems, ibi austri situs esset et meridiei: et ubi nunc auster locatus est, illic aquilo esset: si haec ita haberent, profecto sol amotus e medio coelo ab hyeme et aquilone, mearet superna Europae, quemadmodum nunc Africae: peragransque omnem Europam, fa-

ceret (opinor) eadem in Istro quae nunc facit in Nilo.

27. De aura autem quae nulla efflat, hoc mea fert opinio: valde consentaneum esse, e locis fervidis nihil exspirare aerae: quippe quae ab aliquo frigido flare gaudet.

28. Verum haec ita sint quemadmodum et sunt, et prorsus fuere. Nili tamen fontes nemo neque Aegyptiorum, neque Afrorum, neque Graecorum, qui in colloquium mecum venerunt, se nosse professus est, praeter scribam sacrarum Minervae rerum in Aegypto, in urbe Sai: qui mihi joculari videbatur, affirmans se id procul dubio nosse. Sic autem dicebat, geminos esse montes, cacuminibus in acutum tendentibus, in medio Syenes urbis positos Thebaidis, et Elephantinae: quorum uni nomen esset Crophi, alteri Mophi, et ex istorum montium medio

ἐλπομαι ποιέειν ἂν τὸν Ἰσρον τά περ νῦν
ἐργάζεται τὸν Νεῖλον.

κζ. Τῆς αὔρης δὲ πέρι, ὅτι οὐκ ἀπο-
πνέει, τήνδε ἔχω γνώμην, ὡς κάρλα ἀπὸ
θερμῶν χωρέων, ἐκ οἴκος ἡ ἐστὶ ὕδεν ἀπο-
πνέειν. αὔρη δὲ ἀπὸ ψυχρῆ τινὸς φιλέει
πνέειν.

κή. Ταῦτα μὲν νυν ἔσω ὡς ἔστι τε καὶ
ὡς ἀρχὴν ἐγένετο. τῆ δὲ Νεῖλου τὰς πη-
γὰς οὔτε Αἰγυπτίων, οὔτε Λαβύων, οὔτε
Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἀπικομένων ἐς λόγους,
ἕδεις ὑπέχειο εἰδέναι, εἰ μὴ ἐν Αἰγύπτῳ
ἐν Σαΐ πόλει ὁ γραμματιστὴς τῶν ἱρῶν
 χρημάτων τῆς Αθηναίης. οὗτος δὲ ἐμοί-
γε παίζειν ἰεδόκεε, φάμενος εἰδέναι ἀτρε-
κέως. ἔλεγε δὲ ὧδε· εἶναι δύο ὕδρα ἐς ὅζῳ
τὰς κορυφὰς ἀπυγμένα, μεταξὺ Συήνης
τε πόλιος κείμενα τῆς Θηβαίδος, καὶ Ελε-
φαντίνης. οὐνόματα δὲ εἶναι τοῖσι οὕρεσι,
τῷ μὲν, Κρῶφι, τῷ δὲ, Μῶφι. τὰς ὧν
δὴ πηγὰς τῆ Νεῖλου εἰούσας ἀβύσσους, ἐκ

ἡ ἀποκτείνε ἀπὸ τοῦ Νεῖλου, τήνδε. ἡ αἰὶς. ἡ δὲ μοι παίζειν.

58. ΕΥΤΕΡΠΗ. Β.

τῷ μέσῳ τῶν ὕδατων τέττων ῥέειν. καὶ τὸ
 μὲν ἡμῖς τῷ ὕδατος, ἐπ' Αἰγύπτῳ ῥέειν,
 καὶ πρὸς βορέην ἄνεμον. τὸ δ' ἕτερον ἡμι-
 συ, ἐπ' Αἰθιοπίας τε καὶ νότῳ. ὥς δὲ ἄβυσ-
 σαι εἰσὶ αἱ πηγαί, ἐς διάπειραν ἔφη τέττω
 Ψαμμήτιχον Αἰγύπτου βασιλέα ἀπικέ-
 σθαι. πολλῶν γὰρ αὐτὸν χιλιᾶδων ὀρ-
 γάνων πληζόμενον κάλον, κατεῖναι ταύ-
 τη, καὶ ἐκ ἐξικέσθαι ἐς βυσσόν. οὕτω μὲν
 δὴ ὁ γραμματιστής εἰ ἄρα ταῦτα γενόμενα
 ἔλεγε, ἀπέφαινε· ὥς ἐμὲ κατανοέειν δίκας
 τινὰς ταύτῃ εἰσὺσας ἰσχυράς, καὶ παλὶρ-
 ροίην οἶα ἐμβαλόντος^α τῷ ὕδατος τοῖσι ὕ-
 ρεσι, μὴ δύνασθαι κατιεμένην καταπειρη-
 τηρίην^β ἐς βυσσὸν ἵεναι.

κθ'. Ἀλλὰ δὲ ὕδενός ὕδεν ἐδυνάμην πυ-
 θέσθαι. ἀλλὰ τοσόνδε μὲν ἄλλο ἐπὶ μα-
 κρότατον ἐπυθόμην, μέχρι μὲν Ελεφαντί-
 νης πόλιος αὐτόπτης ἐλθὼν, τὸ δ' ἀπὸ
 τέττω^γ, ἀκοῇ ἤδη ἰσθρέων. ἀπὸ Ελεφαν-
 τίνης πόλιος ἄνω ἰόντι, ἄναντές ἐσι χα-

^α οἶα δὲ ἐμβαλόντος. ^β καταπειρητήριον. ^γ ἀπὸ τέττω.

Nili fontes abyssos, *hoc est*, sine fundo, fluere. cujus aquae dimidium Aegyptum versus et ventum aquilonem flueret, reliquum dimidium Aethiopiam versus atque Austrum. Quod autem abyssi forent fontes, ajebat Psammetichum Aegypti regem periculum hujus rei fecisse: nam fune mensurae, quae quatuor cubitorum est, millenas plurimas continente nexo, ibi eum demisisse, tamen ad fundum non devenisse. Sic quidem scriba hic, si modo haec ut gesta dicebat, affirmabat: ut ego opiner vortices quosdam illic esse validos, ac refluxum quippe aquae insultantis montibus, unde nequeat funis ad explorandum demissus ire in fundum.

29. Aliud ab ullo quoquam audire non potui. Sed tale quidem aliud ad longissimum indagavi usque ad Elephantinam urbem ipse ad inspiciendum profectus; quod inde ulterius est, audiendo

jam inquirens. Ab urbe Elephantina ad superiora eunti est locus acclivis, ubi necesse sit, navigio utrinque alligato, tanquam bove, pergere: et, si abrumpatur, abire navigium, raptum fluxus impetu. Abest autem hic locus quatuor dierum navigatione: estque ibi Nilus tortuosus veluti Maeander, et sunt hi duodecim schoeni quos hunc in modum enavigare oportet, et postea pervenire planum in campum, ubi sit insula Nilo circumflua, nomine Tachompso. Ab Elephantina vero superiora jam Aethiopes incolunt et dimidium insulae: nam alterum dimidium Aegyptii. Insulae contigua est ingens palus, accolentibus circum Aethiopibus pastoribus: quam navigando trajiciens venies in Nili alveum, qui in paludem istam effunditur. Deinde egressus, itinere pedestri quadraginta dierum perges propter flumen. nam in Nilo acuti scopuli surgunt et saxa frequentia, per quae navi-

ριον· ταύτη ὦν δὴ τὸ πλοῖον διαδήσαν-
 τας ^d ἀμφοτέρωθεν, κατάπερ βοῦν, πο-
 ρεύεσθαι· ἦν δὲ ἀπορράγῃ, τὸ πλοῖον οἴ-
 χεται ^e Φερόμενον ὑπὸ ἰχύος τῆς ῥόας. τὸ
 δὲ χωρίον τῆτο, ἔστι ἐπὶ ἡμέρας τέσσερας
 πλόος. σχολιὸς δὲ ταύτη, καὶ ἀπερ ὁ Μαί-
 ανδρος, ἐστὶ ὁ Νεῖλος. σχοῖνοι δὲ δυνάδεκά
 εἰσι οὗτοι, τῆς δὲ τῆτω τῷ τρόπῳ διεκ-
 πλώσαι. καὶ ἔπειτα ἀπίξαι ^f ἐς πεδίον
 λεῖον, ἐν τῷ νῆσον περιρρέει ὁ Νεῖλος, Τα-
 χομψὼ οὖνομα αὐτῇ ἐστὶ. οἰκέουσι δὲ τὰ
 ἀπὸ Ελεφαντίνης ἄνω Αἰθίοπες ἤδη, καὶ
 τῆς νήσου τὸ ἥμισυ· τὸ δὲ ἥμισυ, Αἰγύ-
 πτιοι. ἔχεται δὲ τῆς νήσου λίμνη μεγάλη,
 τὴν πέριξ νομάδες Αἰθίοπες νέμονται. τὴν
 διεκπλώσας, ἐς τοῦ Νείλου τὸ ῥέεθρον ἦ-
 ξεις, τὸ ἐς τὴν λίμνην ταύτην ἐκδιδοῖ.
 καὶ ἔπειτα ἀποβάς, παρὰ τὸν ποταμὸν
 ὁδοπορίην ποιήσεται ἡμερέων τεσσεράκοντα.
 σκόπελοί τε γὰρ ἐν τῷ Νείλῳ ὅξεις ἀνέ-
 χουσι, καὶ χοιράδες πολλαί εἰσι, δι' ὧν οὐκ

^d διαδήσαντα. ^e πλοῖον ἔξισται. ^f ἀπίχεται.

οἷά τέ ἐσι πλέειν· διεξελθὼν δὲ ἐν τῇσι
 τεσσαράκοντα ^α ἡμέρησι τῷτο τὸ χωρίον,
 αὖτις ἐς ἕτερον πλοῖον ἐμβὰς, δώδεκα ἡ-
 μέρας πλεύσεται· καὶ ἔπειτα ἥξεις ^β ἐς πό-
 λιν μεγάλην, τῇ οὐνομα ἐστὶ Μερὴ. λέ-
 γεται δὲ αὕτη ἡ πόλις εἶναι μητρόπολις
 τῶν ἄλλων Αἰθιοπῶν. οἱ οἳ ἐν ταύτῃ,
 Δία θεῶν καὶ Διόνυσον μόνους σέβονταί, τέ-
 τες τε μεγάλως τιμῶσι· καὶ σφί μαντή-
 ῖον Διὸς κατέστηκε. στρατεύονται οἳ ἐπε-
 ἀν σφέας ὁ θεὸς ἔτος κελεύη διὰ θεσπισ-
 μάτων· καὶ τῇ ἂν κελεύῃ, ἐκείσει.

λ'. Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς πόλιος πλέ-
 ων ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἄλλῳ, ἥξεις ἐς τὰς Αὐ-
 τομόλους, ἐν ὧσπερ ἐξ Ἐλεφαντίνης ἤλ-
 θες ἐς τὴν μητρόπολιν τὴν Αἰθιοπῶν ^γ.
 τοῖσι δὲ Αὐτομόλοισι τέτοιαι οὐνομα ἐστὶ
 Ἀρχάμ ^δ. δύναται δὲ τῷτο τὸ ἔπος, κα-
 τὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, οἱ ἐξ ἀριστε-
 ρῆς χειρὸς παριστάμενοι βασιλεῖι. ἀπέστη-

^α δὲ τῇσι τεσσαράκοντα. ^β ἔχει. ^γ μητρόπολιν τῶν Αἰθιοπῶν.
^δ Ἀρχάμ.

gare non licet. Peragrato in quadraginta diebus eo loco, alterum rursus ingressus navigium, duodecim diebus subveheris, et postea venies in oppidum magnum nomine Meroen, quae urbs fertur aliorum Aethiopum esse metropolis. Cujus incolae solos deorum colunt Jovem et Liberum, eosque magnopere venerantur. Jovis etiam illis adest oraculum, ejus Dei responsis, posteaquam jubentur, et quocunque jubentur, eo sumunt expeditionem.

30. Ab hac urbe, per alterum tantum temporis, quo ad ipsam Aethiopum metropolin ex Elephantina pervenisti, navigando pervenies ad Automolos, quibus Automolis nomen est Ascham: quod verbum Graeca in lingua idem pollet quod ab sinistra manu regi assistentes. Isti quum essent Aegyptii bellatores, ducenta et quadraginta millia, ad hos Ae-

thiopas transiere hac de caussa. Sub rege Psammeticho fuerant in praesidiis collocati alii in urbe Elephantina adversus Aethiopas, et ad Daphnas Pelusias, alii adversus Arabes et Assyrios, alii in Marea adversus Africam. Mea adhuc aetate etiam per eadem loca Persarum praesidia locantur, quemadmodum sub rege Psammeticho erant; nam et apud Elephantinam et apud Daphnas Persae excubias agunt. Quum igitur triennium in praesidio fuissent Aegyptii, neque vices eorum aliqui exciperent, communi usi consilio, a Psammeticho ad Aethiopiam sibi transfundendum putaverunt. Quos, re audita, Psammetichus insequutus, ubi est assequutus, multis verbis obsecrabat, vetabatque patrios deos ac liberos uxoresque deferere. Ibi quidam illorum fertur ostenso veretro dixisse, ubicunque id esset, illic

σαν δὲ αὐταὶ τέσσερες καὶ εἴκοσι μυριάδες
 Αἰγυπτίων τῶν μαχίμων ἐς τὰς Αἰθίο-
 πας τέττες, δι' αὐτὴν τοιήνδε· Ἐπὶ Ψαμ-
 μητίχου βασιλέως φυλακαὶ κατέσασαν
 ἐν τε Ἐλεφαντίνῃ πόλει πρὸς Αἰθίοπων,
 καὶ ἐν Δάφνησι τῇσι Πηλυσίῃσι ἄλλη δὲ
 πρὸς Αραβίων καὶ Ἀσυρίων, καὶ ἐν Μα-
 ρέῃ πρὸς Λιβύης ἄλλη. ἔτι δὲ ἐπ' ἐμεῦ
 καὶ Περσέων κατὰ ταυτὰ αἱ φυλακαὶ
 ἔχουσι ὥς καὶ ἐπὶ Ψαμμητίχου ἦσαν. καὶ
 γὰρ ἐν Ἐλεφαντίνῃ Πέρσαι Φρυγέες, καὶ
 ἐν Δάφνησι. τοὺς ὧν δὴ Αἰγυπτίους τρία
 ἔτεα Φρυγῆσανίας ἀπέλυε ἑδεῖς τῆς Φρυ-
 γῆς· οἱ δὲ, βυλευσάμενοι, καὶ κοινῶ λόγῳ
 χρησάμενοι, πάντες ἀπὸ τοῦ Ψαμμητί-
 χου ἀποσάντες, ἦσαν ἐς Αἰθιοπίνην. Ψαμ-
 μητίχος δὲ πυθόμενος, ἐδίωκε. ὥς δὲ κα-
 τέλαβε, ἐδέετο, πολλὰ λέγων, καὶ σφραγ-
 δεὺς πατρώως ἀπολιπεῖν ἐκ ἑα, καὶ τέκ-
 να, καὶ γυναῖκας· τὸν δὲ τινα λέγεται δεί-
 ξαντα τὸ αἰδοῖον εἰπεῖν, ἔνθα ἂν τῷτο ἦ,

ἢ Ἀραβίων τε ἔ.

ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐνθαῦτα καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας. οὗτοι ἐπεὶ τε ἐς Αἰθιοπίην ἀπὶ κονίον, διδῶσι σφέας ἐωϋτὸς[†] τῷ Αἰθιόπῳ βασιλεῖ. ὁ δὲ σφείας τῷδε ἀντιδωρέεται. ἦσαν οἱ διάφοροί τινες γεγονότες τῶν Αἰθιοπῶν· τέτῃς ἐκέλευε ἐξελόντας, τὴν ἐκείνων γῆν οἰκέειν. τέτων δὲ ἐσοικισθέντων ἐς τὴν Αἰθιοπείαν, ἡμερώτεροι γεγόνασιν Αἰθιοπεῖς, ἦθεα μαθόντες Αἰγύπτια.

λα'. Μέχρι μὲν νυν τεσσέρων μηνῶν πλὺς καὶ ὀδῶ, γινώσκειται ὁ Νεῖλος, πάρεξ τῆ ἐν Αἰγύπτῳ ρεύματος. οὗτοι γὰρ συμβαλλομένῳ μῆνες εὐρίσκονται ἀναισιμύμενοι ἐξ Ελεφαντίνης πορευομένῳ ἐς τὴν Αὐτομόλῃς τούτης. ῥέει δὲ ἀπὸ ἐσπέρας τε καὶ ἡλίου δυσμέων. τὸ δὲ ἀπὸ τῆδε, ὕδεις ἔχει σαφέως φράσαι. ἔρημος γὰρ ἐστὶ ἡ χώρα αὕτη ὑπὸ καύματος.

λβ'. Ἀλλὰ τὰ μὲν β' ἤκουσα ἀνδρῶν Κυρηναίων, Φαμένων ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὸ Ἀμμωνος χρηστήριον, καὶ ἀπικέσθαι ἐς λό-
[†] σφείας αὐτὸς. β' τὰδε μὲν.

etiam sibi uxores et liberos fore. Hi posteaquam in Aethiopiam profecti sunt, sese Aethiopum regi tradiderunt: quos ille ita remuneratus est. Erant ei nonnulli Aethiopum diffidentes, quos quum sustulissent, terram illorum iussit istos incolere. Aethiopes, his colonis inter se collocatis, facti sunt mansuetiores, moribus Aegyptiacis imbuti.

31. Ad quatuor igitur mensium partim navigationem, partim iter, cognoscitur Nilus, praeter id quo fluit per Aegyptum. Tot enim menses computanti reperiuntur impendi ab eo qui ex Elephantina ad hos Automolos pergat. Fluit autem ab vespera et solis occasu: ultra quid sit, nemo potest pro comperto narrare. est enim deserta prae fervore ea regio.

32. Sed quae accepi ex quibusdam Cyrenaeis, qui se ad Ammonis oraculum isse commemorabant, colloquutosque de

Nilo cum Etearcho Ammoniorum rege, et ex aliis sermonibus devenisse in confabulationem de Nilo, tanquam nemo nosceret ejus fontes: Etearchumque narrasse, aliquando quosdam ad se venisse Nafumonas, quae gens est Africana, Syrtim incolens, et oram Syrtis quae vergit ad auroram, non multum. Eos, quum venissent, interrogarenturque nunquid amplius haberent referre de Africae desertis, retulisse, apud se fuisse quosdam virorum praepotentium filios petulantes: eos, quum in virilem aetatem adolevissent, cum alia supervacua fuisse machinatos, tum vero ex ipsis quinque sortito separavisse ad inspiciundas Africae solitudines, et siquid amplius visuri essent quam ii qui longissima inspexissent. Oram enim Africae mari septentrionali obversam Libyes et Libyum multae gentes ab Aegypto incipientes omnem praetexunt usque

γης περὶ τοῦ Νείλου Ετεάρχῳ^α τῷ Ἀμ-
μωνίων βασιλείῃ· καὶ κως ἐκ λόγων ἄλλων
ἀπικέσθαι ἐς λέσχην περὶ τῷ Νείλου, ὡς
ἔδεις αὐτῷ οἶδε τὰς πηγὰς· καὶ τὸν Ετέ-
αρχον. Φάναι ἐλθεῖν κοίε παρ' αὐτὸν Να-
σαμῶνας ἄνδρας. τὸ δὲ ἔθνος τῷτο ἔστι μὲν
Λιβυκόν, νέμειται δὲ τὴν Σύριον τε καὶ τὴν
πρὸς ἡῷ χώραν τῆς Σύριος οὐκ ἐπὶ πολ-
λόν. ἀπικομένους δὲ τὰς Νασαμῶνας, καὶ
εἰρωλεωμένους εἰ τι ἔχουσι πλέον λέγειν πε-
ρὶ τῶν ἐρήμων τῆς Λιβύης, φάναι παρὰ
σφίσι γενέσθαι ἀνδρῶν δυνασέων παῖδας ὑ-
βριστάς· τὰς ἄλλὰ τε μηχανᾶσθαι ἀνδρω-
θέντας περισσὰ, καὶ δὴ καὶ ἀποκληρῶσαι
πέντε ἐωυτῶν, ὁφομένους τὰ ἔρημα τῆς
Λιβύης, καὶ εἰ τι πλέον ἴδοιεν τῶν τὰ μα-
κρότατα^β ἰδομένων. τῆς γὰρ Λιβύης τὰ
μὲν κατὰ τὴν βορρηνίην θάλασσαν, ἀπ' Αἰ-
γυπίου ἀρξάμενοι μέχρι Σολόεντος ἄκρης,
ἣ τελευτᾷ τῆς Λιβύης, παρήκουσι παρὰ
πᾶσαν Λίβυες, καὶ Λιβύων ἔθνεα πολλὰ,

^α λόγους Ετεάρχῳ. ^β τῶν μακρότατα.

πλήν ὅσον Ἑλληνες καὶ Φοίνικες ἔχουσι. τὰ
 δὲ ὑπὲρ θαλάσσης τε καὶ τῶν ὑπὲρ θα-
 λασσαν^c κατηκόντων ἀνθρώπων, τὰ κα-
 τύπερθε Θηριώδης ἐστὶ ἢ Λιθύη. τὰ δὲ κα-
 τύπερθε τῆς Θηριώδεος, ψάμμος τέ ἐστι,
 καὶ ἀνυδρος δεινῶς, καὶ ἔρημος πάντων. ἐ-
 πεί ὧν τὰς νεηνίας ἀποπεμπομένους ὑπὸ
 τῶν ἡλίκων, ὕδασι τε^d καὶ σιτίασι εὖ ἐξήρ-
 τυμένους, ἰέναι ταπρῶτα μὲν διὰ τῆς οἰ-
 κεομένης· ταύτην δὲ διεξελθόντας, ἐς τὴν
 Θηριώδεα ἀπικέσθαι· ἐκ δὲ ταύτης, τὴν
 ἔρημον διεξμέναι, τὴν ὁδὸν ποιευμένους πρὸς
 ζέφυρον ἄνεμον· διεξελθόντας δὲ χῶρον πολ-
 λὸν ψαμμώδεα, καὶ ἐν πολλῇσι ἡμέρησι,
 ἰδεῖν δὴ κοτε δένδρεα ἐν πεδίῳ πεφυκότα·
 καὶ σφεας προσελθόντας, ἀπτεσθαι τοῦ
 ἐπεόντος ἐπὶ τῶν δενδρέων καρποῦ. ἀπλο-
 μένοισι δέ σφι ἐπελθεῖν ἄνδρας μικρὰς, με-
 τρίων ἐλάσσονας ἀνδρῶν· λαβόντας δὲ ἄ-
 γειν σφέας. Φωνῆς δὲ ὅτε τι τῆς ἐκείνων
 τὰς Νασαμῶνας γινώσκειν, ὅτε τὰς ἄγον-

^c τῶν ἐπὶ θαλάσσης. ^d ὕδατι.

ad promontorium Soloentem, quod Africae extremum est, praeter id quod aut Graeci obtinent, aut Phoenices: at supra maritimam oram, et eos homines qui supra mare pertinent, ab feris ulterior Africa habetur: at ultra plagam a feris infessam, arena est, vehementerque arida, ac prorsus vasta. Igitur eos juvenes ab aequalibus dimissos, aquis atque cibariis probe instructos, primum per regionem ivisse habitatam; hanc permensos, in illam ferinam pervenisse; ex ea per solitudinem transivisse iter facientes ad ventum zephyrum; peragratoque multo spatio fabulosae regionis et pluribus sane diebus, aspexisse demum arbores in planitie natas, et ipsos accessisse, ac fructum qui inerat decerpisse; eisque inter decerpendum supervenisse quosdam infra mediocrem virorum staturam pusillos, arreptosque duxisse illos; quorum linguam Nasamo-

nes non cognoscebant, ut nec Nasamonum illi qui ducebant: et ab his ductos fuisse per maximas paludes: atque illas transgressos pervenisse in urbem, in qua universi forent aequali statura illis qui duxissent, colore nigro: eam urbem praeterlabi grande flumen, ab vespera ad orientem solem fluens, in quo conspicerentur crocodili.

33. Haftenus a me sermo Ammonii Etearchi commemoratus sit: nisi quod is aiebat Nasamonas (ut Cyrenaei referebant) revertisse, et eos homines ad quos illi pervenissent, omnes esse praestigiatores. Flumen autem quod praeterfluebat, et Etearchus conjectabat Nilum esse, et ratio sic dictat. Ex Africa enim Nilus fluit, eamque mediam secat, et (ut ego conjecto ex apertis ignota arguens) pari tractu atque Ister meat. Ister namque fluit

τας τῶν Νασαμώνων. ἄγει τε δὴ αὐ-
 τὸς ^ε δι' ἐλέων μεγίστων· καὶ διεξελθόντας
 ταῦτα, ἀπικέσθαι ἐς πόλιν, ἐν τῇ ἅπαν-
 τας ^ε εἶναι τοῖσι ἄγχοι τὸ μέγαθος ἴσους,
 χρῶμα δὲ μέλανας. παρὰ δὲ τὴν πόλιν
 ῥέειν ποταμὸν μέγαν. ῥέειν δὲ ἀπὸ ἐσπέ-
 ρης αὐτὸν πρὸς ἥλιον ἀνατέλλοντα· φαί-
 νεσθαι δὲ ἐν αὐτῷ κροκοδείλως.

λγ'. Ὁ μὲν δὴ τῷ Αμμωνίῳ Ετεάρ-
 χῃ λόγος ἐς τοῦτό μοι δεδηλώσθω· πλήν
 ὅτι ἀπονοστήσαί τε ἔφασκε τὸς Νασαμῶ-
 νας, ὡς οἱ Κυρηναῖοι ἔλεγον· καὶ ἐς τὸς οὗ-
 τοι ἀπίκοντο ἀνθρώπους, γόητας εἶναι πάν-
 τας. τὸν δὲ δὴ ποταμὸν τῷτον τὸν πα-
 ρὰ ῥέοντα καὶ Ετεάρχος συνεβάλλετο εἶναι
 τὸν Νεῖλον· καὶ δὴ καὶ ὁ λόγος ἔτιως αἰρέει.
 ῥέει γὰρ ἐκ Λιβύης ὁ Νεῖλος, καὶ μέσσην
 τάμνων Λιβύην· καὶ (ὡς ἐγὼ συμβάλλο-
 μαι, τοῖσι ἐμφανέσι τὰ μὴ γινωσκόμενα
 τεκμαιρόμενος) τῷ Ἰσρῷ ἐκ τῶν ἴσων μέ-
 τρων ὁρμάται. Ἰσρος τε γὰρ ποταμὸς ἀρ-
^ε ^ε ^ε

^ε ἄγειν τε αὐτὸς. ^ε πάντας.

ζάμενος ἐκ Κελτῶν καὶ Πυρρήνης πόλιος, ῥέει μέσσην σχίζων τὴν Εὐρώπην. οἱ δὲ Κελτοὶ εἰσὶ ἔξω Ἑρακληϊῶν σπηλέων· ὁμοῦ δὲ Κυνησίοισι, οἳ ἔχαστοι πρὸς δυσμέων οἰκέουσι τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένων. τελευτᾷ δὲ ὁ Ἰστρος ἐς θάλασσαν ῥέων τὴν τῷ Εὐξείνῃ πόντῳ διὰ πάσης Εὐρώπης, τῇ Ἰστρινοὶ Μιλησίων οἰκέσσι ἄποικοι.

λδ'. Ὁ μὲν δὴ Ἰστρος (ῥέει γὰρ δι' οἰκουμένης) πρὸς πολλῶν γινώσκειται· περὶ δὲ τῶν τῷ Νεῖλῳ πηγέων ἑδεῖς ἔχει λέγειν. αἰοικητός τε γὰρ ἐστὶ καὶ ἔρημος ἡ Λιβύη, δι' ἧς ῥέει. περὶ δὲ τῷ ῥεύματι αὐτοῦ, ἐπ' ὅσον μακρότατον ἰσορεῦντα ἦν ἐξικέαθαι, εἰρηλαί· ἐκδιδῶν δὲ ἐς Αἴγυπτον. ἡ δὲ Αἴγυπτος τῆς ὀρεινῆς Κιλικίης μάλιστά κη ἀντίη κέεται. ἐνθεῦτεν δὲ, ἐς Σινώπην τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ πέντε ἡμερέων ἰδεῖα ὁδὸς εὐζώνῳ ἀνδρί. ἡ δὲ Σινώπη τῷ Ἰστροῦ ἐκδιδόνῃ ἐς θάλασσαν ἀντίον^α κέεται. οὕτω τὸν Νεῖλον δοκέω διὰ πάσης τῆς Λι-

^α ἀντίη.

vius incipiens a Celtis atque urbe Pyrrhene
 mediam Europam scindit: Celtae autem
 sunt extra columnas Herculis, Cynethis
 finitimi, omnium in Europa ad occasum
 habitantium ultimis: sed Ister totam Eu-
 ropam permensus qua Istriani Milesio-
 rum coloni incolunt, in mare Euxini
 ponti influens finitur.

34. Et Ister (fluit enim per terram
 habitatam) a multis cognoscitur: de Nili
 vero fontibus nemo habet quod referat,
 utpote Africa per quam fluit, inhabitata
 ac deserta. De ejus fluxu, quam potuit
 longissime inquirendo perveniri, dictum
 est. exit autem in Aegyptum. Porro Ae-
 gyptus montanae Ciliciae fere opposita
 jacet. Hinc ad Sinopen in ponto Euxi-
 no sitam, quinque dierum est rectum iter
 viro expedito. Sinope autem Istro mare
 irrumpenti ex adverso est sita. Ita Nilus
 totam permeans Africam, videtur mihi

aequiparandus Istro. Hactenus de Nilo dictum sit.

35. VENIO ad plura de Aegypto referenda; quoniam plurima mirabilia habet quam alia omnis regio, et supra omnem regionem exhibet opera relatu maiora. Horum gratia plura de ea memorabuntur. Aegyptii, pro coelo, quod apud eos est alterius modi, et flumine diversam ab aliis fluminibus naturam ostendente, ita ipsi pleraque omnia a ceteris hominibus diversa constituerunt, seu mores seu jura respicias. Apud hos feminae quidem negotiantur cauponanturque, et institoriis operis vacant; viri autem intra domos texunt. Alii vero texentes villum sub tegminis desuper tramant, Aegyptii subter. Onera viri capitibus, feminae humeris bajulant. Feminae erectae mingunt; viri sedentes. Domi ventrem exonerant, foris in viis comedunt;

βύης διεξιόντα ἐξισῆσθαι τῷ Ἰσραῶ. Νεῖλ^υ
 μὲν νῦν πέρι τοσαῦτα εἰρήσθω.

λέ'. Ερχομαι δὲ περὶ Αἰγύπτ^υς μηχαν-
 νέων τὸν λόγον, ὅτι πλείεσσα θωμάσια ^β
 ἔχει ἢ ἄλλη πᾶσα χώρα, καὶ ἔργα λόγ^υ
 μέζω παρέχειαι πρὸς πᾶσαν χώραν· τέ-
 των εἵνεκα πλέω περὶ αὐτῆς εἰρήσεται.
 Αἰγύπτιοι ἅμα τῷ ἔρηνῳ τῷ κατὰ σφέας
 ἐόντι ἑτεροίῳ, καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοί-
 ην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοὶ, τὰ
 πολλὰ πάντα ἔμπαλιν τοῖσι ἄλλοισι ἀν-
 θρώποισι ἐσήσαντο ἡθεά τε καὶ νόμους. ἐν
 τοῖσι, αἱ μὲν γυναῖκες ἀγοράζουσι καὶ καπη-
 λεύουσι· οἱ δὲ ἄνδρες, κατ' οἴκους ἐόντες, ὑ-
 φαίνουσι. ὑφαίνουσι δὲ οἱ ^γ μὲν ἄλλοι, ἄνω
 τὴν κρόκην ὠθέοντες, Αἰγύπτιοι δὲ, κάτω.
 τὰ ἄχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλέ-
 ων φορέουσι· αἱ δὲ γυναῖκες, ἐπὶ τῶν ὤμων.
 ἔρέουσι, αἱ μὲν γυναῖκες, ὀρθαί· οἱ δὲ ἄν-
 δρες, κατήμενοι. εὐμαρίη χρέωνται ἐν τοῖσι.
 αἰκοῦσι, ἐοδίσει δὲ ἔξω ἐν τῇσι ὁδοῖσι· ἐπι-

^β πλεον θωμάσια. ^γ ὑφαίνουσι οἱ.

λέγοντες ὡς τὰ μὲν αἰχρὰ, ἀναγκαῖα δὲ, ἐν ἀποκρύφῳ ἐστὶ ποιεῖν χρεών· τὰ δὲ μὴ αἰχρὰ, ἀναφανδόν. ἱρᾶται γυνὴ μὲν οὐδεμίῃ ὅτε ἔρσηνος θεῶ, ὅτε θελήης· ἄνδρες δὲ, πάντων τε καὶ πασέων. τρέφειν τὰς τοκέας τοῖσι μὲν παισὶ οὐδεμίῃ ἀνάγκη, μὴ βυλομένοισι· τῇσι δὲ θυγατράσι πᾶσα ἀνάγκη, καὶ μὴ βυλομένησι.

λς'. Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν, τῇ μὲν ἄλλῃ κομέεσσι, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ζυρεῖναι^α. τοῖσι ἄλλοις ἀνθρώποισι νόμος ἅμα καὶ κηδεῖ κεκάρθαι τὰς κεφαλὰς, τοὺς μάλιστα ἰκνέεται· Αἰγύπτιοι δὲ ὑπὸ τῆς θανάτου ἀνιῆσι τὰς τρίχας αὐξεσθαι, τὰς τε ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενεῖῳ, τέως ἐξυρημένοι. τοῖσι μὲν ἄλλοις ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων διάττα ἀποκέκρῃαι, Αἰγυπτίοισι δὲ ὁμῶς θηρίοισι ἢ διάττα ἐστὶ. ἀπὸ πυρῶν^β καὶ κριθέων ὧλλοι^γ ζώουσι· Αἰγυπτίων δὲ τῷ ποικευμένῳ ἀπὸ τέτων τὴν ζῆν ὄνειδος μέγιστον ἐστὶ· ἀλλὰ ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῦνται

^α ζυρεῖναι. ^β πυρίων. ^γ ὧλλοι.

reddentes rationem, quae sunt turpia, sed necessaria, ea in occulto fieri debere; palam vero, quae non sunt turpia. Mulier neque dei neque deae ulla sacerdos est, sed viri deorum omnium et dearum. A-lendi parentes filiis nulla, nolentibus; filiabus, etiamsi nolint, summa necessitas est.

36. Deorum sacerdotes alibi comati sunt, in Aegypto rasi. Apud alios ritus est, statim in funere capita tonsa geri ab illis, quos maxime tangit; Aegyptii sub mortes sinunt capitis crines immitti, tum in capite, tum in mento antea rasi. Apud ceteros mortales victus a ferarum secretus est consortio; Aegyptii cum feris vivunt. Alii frumento atque hordeo vici-
titant: Aegyptio qui ex iis vitam sectatur, maximo probro est; sed cibos e farre

conficiunt, quos quidam filiginem appellant. Farinam aqua madefactam pedibus, lutum manibus subigunt et sterminus tollunt. Virilia, alii talia relinquunt prout nata erant, praeter eos qui ab istis didicerunt; Aegyptii circumcidunt. Viri binas vestes habent, feminae singulas. Alii velorum ansulas et funes extrinsecus asfuunt, Aegyptii intrinsecus. Graeci literas scribunt et calculis computant, a sinistro in dextrum manum ferentes, Aegyptii a dextro in sinistrum; et hoc facientes ajunt se in dextrum, Graecos facere in sinistrum. Literis duplicibus utuntur, quarum unas sacras vocant, populares alteras.

37. In deos affatim supra omnes homines religiosi sunt, talibus moribus utentes; Aheneis in poculis potant, singu-

σιτία, τὰς ζεᾶς μελεζέτεροι καλέεσι. φυ-
 ρῶσι τὸ μὲν σαῖς τοῖσι ποσὶ, τὸν δὲ πη-
 λὸν τῇσι χερσὶ, καὶ τὴν κόπρον ἀναιρέοντα.
 τὰ αἰδοῖα ὅλλοι ^d μὲν ἕως ὡς ἐγένοντο,
 πλὴν ὅσοι ἀπὸ τέτων ἔμαθον. Αἰγύπτιοι
 δὲ περιτάμνοντα. εἶματα, τῶν μὲν ἀνδρῶν
 ἕκαστος ἔχει δύο· τῶν δὲ γυναικῶν ἐν ἑκά-
 σῃ. τῶν ἰσίων τὰς κρίκας καὶ τὰς κάλκας οἱ
 μὲν ἄλλοι ἔξωθεν προσδέουσι, Αἰγύπτιοι δὲ,
 ἔσωθεν. γράμματα γράφουσι, καὶ λογίζονται
 ψήφοισι, Ἕλληνες μὲν, ἀπὸ τῶν ἀριστε-
 ρῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Αἰ-
 γύπτιοι δὲ, ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστε-
 ρά. καὶ ποιεῦντες ταῦτα, αὐτοὶ μὲν Φασὶ
 ἐπὶ τὰ δεξιὰ ποιεῖν, Ἕλληνας δὲ ἐπ' ἀ-
 ριστερά. διφασίοισι δὲ γράμμασι χρέωνται·
 καὶ τὰ μὲν αὐτῶν, ἰρά, τὰ δὲ, δημοτικά
 καλέεται.

λζ'. Θεοσεβείες δὲ περιοσῶς ἐόντες μά-
 λιστα πάντων ἀνθρώπων, νόμοισι τοίοισι δὲ ^e
 χρέωνται. ἐκ χαλκῶν πολυήριων πίνουσι,

^d ὅλλοι. ^e τοίοισι δὲ.

διασμῶνες¹ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· ἔχ' ὁ μὲν,
ὁ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντες. εἴματα δὲ λίνεα
φορέουσι αἰεὶ νεόπλυτα, ἐπιτηδεύουτες τῷ
το μάλισα. τά τε αἰδοῖα περιτάμνουσαι,
καθαριότητος εἵνεκεν· προτμῶνες καθαροὶ
εἶναι ἢ εὐπρεπέστεροι. οἱ δὲ ἱρέες ξυρεῦνται
πᾶν τὸ σῶμα διὰ τρίτης ἡμέρης, ἵνα μήτε
φθεῖρ, μήτε ἄλλο² μυσαρὸν μηδὲν ἐγγίγη-
ταί σφι θεραπεύουσι τῆς θεῆς. ἐσθῆτα δὲ
φορέουσι οἱ ἱρέες λινέην μύτην, καὶ ὑποδήματα
βύβλινα. ἄλλην δὲ σφισι ἐσθῆτα³ ἔκ' ἕξει-
λαβεῖν, ἔδὲ ὑποδήματα ἄλλα. λουνοῖαι δὲ
δὺς τῆς ἡμέρης ἐκάστης ψυχρῶ⁴, καὶ δὺς ἐ-
κάστης νυκτός. ἄλλας τε θρησκευτικὰς μυριάς
ἐπιτελέουσι, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. πάχουσι δὲ
καὶ ἀγαθὰ καὶ ὀλίγα. ἔτε τι γὰρ τῶν οἰ-
κητῶν τρίβουσι, ἔτε δαπανέωνται, ἀλλὰ καὶ
σιτία σφι ἐστὶ ἰσὰ περσόμενα. καὶ χηνέων
καὶ βοέων κρεῶν πλεονάζει τι ἐκάσῳ γίνεται
πολλὸν ἐκάστης ἡμέρης. δίδουσι δὲ σφι καὶ

¹ διασμῶνεις. ² μή τι ἄλλο. ³ εἰ σφισθῆτα. ⁴ ἐκάστος
ἔδωκε ψυχρῶ.

lis ea diebus extergentes, non hic quidem, ille autem non; sed universi. Linea ferunt vestimenta semper recens lota, hanc rem praecipue curantes. Virilia circumcidunt munditiae gratia, pluris facientes se mundos esse quam decoros. Sacerdotes tertio quoque die totum corpus radunt, nequis pediculus deos colentibus aut aliud quid fordidum omnino adsit. Iidem vestem tantummodo lineam, calceos byblinos gestant: nec aliam vestem aut alios calceos sumere eis fas est. Lavantur quotidie bis frigida, item noctu bis. Alias praeterea ceremonias prope dixerim infinitas exercent. qui etiam non paucis afficiuntur commodis. nam neque e re domestica aliquid conterunt, neque impendunt, sed ipsis cibi sacri coëti praesto sunt, et carnis anserinae et bubulae copia quaedam ingens quotidie unicuique adest. Vinum quoque ex vite pressum illis datur.

84 EUTERPE. II.

De piscibus gustare nefas est illis. Fabas Aegyptii in sua terra nec admodum ferunt, nec eas quae provenerint, aut crudas aut in aqua coctas, edunt. Sacerdotes vero ne aspicere quidem eas sustinent, arbitantes haud mundum illud legumen esse. Sacerdos fit non unus cuiusque deorum, sed multi, quorum unus est maximus. ubi quis defunctus est, filius ejus subrogatur.

38. Boves mares, Epaphi, esse statuunt; eaque de re hunc in modum eos explorant. Si pilum nigrum adesse vel unum viderit, nequaquam mundum esse censet. Explorat autem haec sacerdotum aliquis ad id constitutus, pecude cum stante erecta, tum etiam resupinata: lingua etiam exerta, an pura sit ab iis signis quae proposita sunt, et ego alio referam in libro. Inspicit et caudae pilos, nunquid eos habeat secundum naturam procrea-

οἶνος ἀμπέλινος. ἰχθύων δὲ ὅσφι ἕξει πά-
 σαθαι. κυάμους δὲ ὅτε τι μάλα σπεύρῃσι
 Αἰγυπιοὶ ἐν τῇ χώρῃ, τὰς τε γενομένους
 ὅτε τρώγῃσι, ὅτε ἔφοντες πατέονται ^α. οἱ
 δὲ δὴ ἱρέες, ὃδὲ ὀρέοντες ἀνέχονται, νομι-
 ζόντες ὅτι καθαρὸν μιν εἶναι ὅσπριον. ἱρᾶται
 δὲ ἕκ ἐῖς ἐκάστῃ τῶν θεῶν, ἀλλὰ πολλοί,
 τῶν εἰς ἐστὶ ἀρχιέρως ^β. ἐπεὰν δὲ τις ἀ-
 ποθάνῃ, τότε ὁ παῖς ἀντικατίζειται.

λή'. Τὰς δὲ βῆς τὰς ἔρσενας, τῇ Ε-
 πάφῃ εἶναι νομίζουσι, καὶ τότε εἵνεκα δο-
 κιμάζουσι αὐτὰς ὧδε· τρίχα ἦν καὶ μίην ἰ-
 δηται ἐπιῶσαν μέλαιναν, ὅτι καθαρὸν εἶναι
 νομίζει. δίζεαι δὲ ταῦτα ἐπὶ τοῦτο τε-
 ταγμένος τῶν τις ἱρέων, καὶ ὀρθῶς ἐξεῶτος
 τῇ κτήνεος καὶ ὑπτίς, καὶ τὴν γλῶσσαν
 ἐξειρύσας, εἰ καθαρὴ τῶν προκειμένων ση-
 μηίων, τὰ ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἐρέω. καλο-
 ρᾶ δὲ καὶ τὰς τρίχας τῆς οὐρῆς, εἰ κατὰ
 φύσιν ἔχει πεφυκίας. ἦν δὲ τετῶν πάν-
 των ἥ καθαρὸς, σημαίνεται βύβλῳ περὶ

^α δατίοντι. ^β ἀρχιερεὺς.

τὰ κέρα εἰλίσσων^ς καὶ ἔπειτα γῆν σημαντρίδα ἐπιπλάσας, ἐπιβάλλει τὸν δακτύλιον καὶ οὕτω ἀπάγχει. ἀσήμαντον δὲ Δύσαντι Δάναλος ἢ Ζημὴ ἐπικέεται. δοκιμάζεται μὲν νυν τὸ κῆνος τρόπῳ τοιῷδε.

λθ'. Θυσίη δέ σφι ἦδε κατέστηκε. ἀγαγόντες τὸ σεσημασμένον κτήνος πρὸς τὸν βωμὸν ὅκx ἂν Δύωσι^δ, πυρὴν καίουσι. ἔπειτα δὲ ἐπ' αὐτοῦ οἶνον κατὰ τοῦ ἰρηνῆς ἐπισπείσαντες καὶ ἐπικαλέσαντες τὸν θεόν, σφάζουσι. σφάζαντες δὲ, ἀποτάμνουσι τὴν κεφαλὴν. σῶμα μὲν τοῦ^ς κτήνεος δείρχει· κεφαλῇ δὲ κείνη^ε πολλὰ κατηρασάμενοι, φέρουσι τοῖσι μὲν ἂν ἢ ἀγορῇ, καὶ Ἑλληνέσιν σφίσι ἕως ἐπιδήμιοι^ς ἔμποροι, οἷδε φέροντες ἐς τὴν ἀγορὴν, ἀπ' ὧν ἔδοντο τοῖσι δὲ ἂν μὴ παρέωσι Ἑλληνες, οἷδ' ἐκβάλλουσι ἐς τὸν ποταμόν. καταρέοντες δὲ, τάδε λέγοντες τῇσι κεφαλῇσι, εἴ τι μέλλοι ἢ σφίσι τοῖσι Δύουσι, ἢ Ἀγυπλίῳ

^ς εἰλίσσων. ^δ Δύωσι. ^ς σῶμα μὲν δὲ τοῦ. ^ε κεφαλῇ δ' ἐκείνη. ^ς Ἑλληνέσιν σφίσι ἐπιδήμιοι.

tes. Eum, si fuerit his omnibus mundus, notat circumvolvens cornibus byblum; deinde adfingens terram sigillarem, anulum imprimit, et sic abducunt. Nam immolanti eo sigillo non notatam, poena mors sancita est. Et hunc quidem in modum pecus exploratur.

39. Sacrificandi autem is eis est ritus. Pecude quae signata est, ad aram ubi immolant adducta, pyram incendunt: deinde supra aram circa hostiam libato vino, ac deo invocato, mactant: mactatae caput amputant, et reliquum corpus excoriant. Capiti autem illi multa imprecanti, asportant illi, quibus jus est forum celebrare, et eis Graeci negotiatores adfuerint; illi igitur ferentes in forum vendunt: quibus si non adfuerint Graeci, in flumen abjiciunt. Execrantur autem capita in haec verba, ut siquid mali aut ipsis im-

molantibus aut universae Aegypto futurum sit, id in caput hoc vertatur. Eosdem porro hos ritus circa capita pecudum immolatarum, et vini libationem omnes pariter Aegyptii ad omnia sacra observant. Atque ex hoc ritu fit, ut nemo Aegyptiorum de capite ullius alterius animantis degustet.

40. At tamen sacrorum exemptio et crematio alia circa aliud sacrum ab eis instituta. Quam igitur deam maximam esse censent, et cui maximum festum celebrant, jam nunc dicam. Posteaquam corio bovem exuerunt habitis precibus, alvum illam totam extrahunt, viscera autem ejus in corpore adipemque relinquunt, crura amputant, et extremam coxam armosque, ac cervicem. His actis, reliquum bovis corpus stipant panibus puris, et

τῇ συναπάσῃ κακὸν γενέσθαι, ἐς κεφαλὴν ταύτην τραπέσθαι. κατὰ μὲν νυν τὰς κεφαλὰς τῶν θυομένων κτηνέων, καὶ τὴν ἐπίσπεισιν τῷ οἴνῳ, πάντες Αἰγύπτιοι νόμοι-
σι τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται ὁμοίως ἐς πάν-
τα τὰ ἱρά. καὶ ἀπὸ τούτου τῷ νόμου, οὐδὲ
ἄλλος οὐδενὸς ἐμφύχου κεφαλῆς γεύσεται
Αἰγυπτίων ὕδεις.

μ'. Ἡ δὲ δὴ ἐξαίρεσις τῶν ἱρῶν, καὶ ἡ
καῦσις, ἄλλη περὶ ἄλλο ἱρόν σφι καλέσθη-
κε. τὴν δ' ὧν μεγίστην τε δαίμονα ἤγνη-
ται εἶναι, καὶ μεγίστην οἱ ὀρθὴν ἀνάγκη,
ταύτην ἔρχομαι ἐρέων. ἐπεὰν ἀποδείρῃσι
τὸν βοῦν κατευξάμενοι, κοιλὴν μὲν ἐκεί-
νην πᾶσαν ἐξ ὧν εἶλον^h, σπλάγχνα δὲ
αὐτῷ λείψῃσι ἐν τῷ σώματι καὶ τὴν πι-
μελήν. σκέλεα δὲ ἀποτάμνῃσι, καὶ τὴν ὀσ-
φὺν ἄκρην, καὶ τοὺς ὠμους τε καὶ τὸν τρά-
χηλον. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, τὸ ἄλλο
σῶμα τῷ βοὶς πιμπλάσῃ ἄρτον καθαρῶν,

^h ἱρίων· ἱρὴν προηστυύσωσι τῇ ἱστί, καὶ ἱρὴν καλεῖσθαι δύναται τὴν
βοῦν καὶ ἀποδάραντες, κοιλὴν μὲν κτήνη πᾶσαν ἐξω εἶλον.

ἡ μέλιτος, ἡ ἄσαφίδος, καὶ σύκων, καὶ
 λβανώϊϋ, ἡ σμύρνης, ἡ τῶν ἄλλων θυω-
 μάτων. πλήσαντες δὲ τέτων, καταγίζου-
 σι, ἔλαιον ἄφθονον καταχέοντες. προνη-
 σεύσαντες δὲ, θύουσι· καιομένων δὲ τῶν ἱ-
 ρῶν, τύπτονται πάντες. ἑπεὰν δὲ ἀποτύ-
 ψωνται, δαῖτα προτίθενται, τὰ ἐλίποντο
 τῶν ἱρῶν.

μα'. Τῆς μὲν νυν καθαρῆς βῆς τῆς ἔρ-
 σεας ἡ^α τῆς μόχνης οἱ πάντες Αἰγύπτιοι
 θύουσι· τὰς δὲ θηλέας ὅσφι ἔξει θύειν,
 ἀλλὰ ἱραὶ εἰσι τῆς Ἰσιος. τὸ γὰρ τῆς Ἰ-
 σιος ἄγαλμα εἶναι γυναικῆιον, βέκερών ἐστι,
 κατάπερ Ἕλληνες τὴν Ἰῆν γράφουσι· καὶ
 τὰς βῆς τὰς θηλέας Αἰγύπτιοι πάντες ὁ-
 μοίως σέβονται προβάτων πάντων μάλιστα
 μακρῶ. τῶν εἵνεκα οὐτ' ἀνὴρ Αἰγύπτιος,
 ὅτε γυνὴ ἄνδρα Ἕλληνα φιλήσει ἂν τῷ
 σόματι, ὅδε μαχαίρῃ ἀνδρὸς Ἕλληνος χρή-
 σεται, ὅδ' ὀβελοῖσι, ὅδε λέβητι, ὅδε κρέ-
 ως καθαρῷ βοὸς διατετμημένου Ἑλληνικῇ

^α καθαρῆς ἱρσεας τῶν βοῶν ὁ.

melle, et uva passa, et ficis, et thure, et myrrha, atque aliis odoribus. Ubi hæc infarserunt, adolent, multum olei adfundentes: jejunio tamen ante servato sacrificant. Dum sacrificium ardet, omnes verberant. Posteaquam satis verberaverunt, dapem ex sacrificiî reliquiis proponunt.

41. Mundos quidem igitur mares boves, ac vitulos universi Aegyptii immolant: at feminas eis immolare non licet, utpote Ifidi consecratas. Nam Ifidis simulacrum muliebri bubulis præditum est cornibus, quemadmodum Io Graeci pingunt; bovesque feminas similiter Aegyptii omnes venerantur ex omnibus pecudibus longe plurimum: ideoque nemo vir Aegyptius Aegyptiave mulier Graecum virum aut ore suaviatur, aut cultro, vel verubus, vel olla illius utetur, aut puri bo-

vis carnem Graeco cultro dissecti gustabit. Boves qui demortui sunt hunc in modum sepeliunt: Feminas quidem in flumen demittunt, masculos autem in suburbanis singuli defodiunt, uno cornu aut utroque extante, signi gratia. Ubi computruit, et statum tempus advenit, praesto est ad singulas urbes navis ex insula nominata Prosopitide, quae est in Delta, habetque novem schoenorum ambitum. In hac igitur Prosopitide insula cum aliae sunt frequentes urbes, tum ea unde proficiscuntur naves ad ossa boum tollenda, nomine Atarbechis, ubi templum Veneris sanctum extractum est. ex qua urbe alii multi vagantur in alias urbes. Ubi autem effoderunt ossa, asportant, eaque uno in loco cuncti sepeliunt. Quem porro in modum boves, in eundem defuncta alia pecora sepeliunt. ita enim apud eos

μαχαίρῃ γεύσειαι. θάπλισι δὲ τὰς ἀπο-
 θνήσκοντάς βοῦς, τρόπον τόνδε ^β. τὰς μὲν
 θηλέας ἐς τὸν ποταμὸν ἀπιάσι· τοὺς δὲ
 ἔρσενας κατορύσσουσι ἕκαστοι ἐν τοῖσι προ-
 ασείοισι, τὸ κέρας τὸ ἕτερον ἢ καὶ ἀμφοτέ-
 ρα ὑπερέχοντα, σημηίου εἵνεκεν ^γ. ἐπεὰν
 δὲ σαπῇ, καὶ προσίῃ ὁ τεταγμένος χρόνος,
 ἀπικνέεται ἐς ἐκάστην πόλιν βάρις ἐκ τῆς
 Προσωπίτιδος καλυμένης ^δ νήσῳ. ἡ δ' ἔστι
 μὲν ἐν τῷ Δέλτα, περίμετρος δὲ αὐτῆς
 εἰσὶ χῳῖνοι ἐννέα. ἐν ταύτῃ ὧν ^ε τῇ Προ-
 σωπίτιδι νήσῳ ἔνεισι μὲν καὶ ἄλλαι πόλεις
 συχναί· ἐκ τῆς δὲ αἱ βάρις παραγίνονται
 ἀναιρησόμεναι τὰ ὀσέα τῶν βοῶν· ἔνομα
 τῇ πόλει Ατάρβηχισ. ἐν δ' αὐτῇ Αφρο-
 δίτης ἱρὸν ἅγιον ἰδρυται. ἐκ ταύτης τῆς
 πόλιος πλανέονταί πολλοὶ ἄλλοι ἐς ἄλλας
 πόλεις ^ς. ἀνορύξαντες δὲ τὰ ὀσέα ἀπάγουσι,
 καὶ θάπλουσι ἐς ἓνα χῳρον πάντες. κατὰ
 ταυτὰ δὲ τοῖσι βυσσὶ καὶ τᾶλλα κτήρεα
 θάπλουσι ^ς ἀποθνήσκοντα. καὶ γὰρ περὶ ταῦ-

^β τοιόνδε. ^γ εἵνεκα. ^δ καλυμένης. ^ε ταύτῃ δὲ ὧν. ^ς πόλεις·
 ζ κλήναι ἀπαντὰ θάπλουσι.

τα οὕτω σφι νενομοθέτηται. κλείνῃσι γάρ
 δὴ ἔδὲ ταῦτα.

μβ'. Ὅσοι μὲν δὴ Διὸς Θηβαίῃς^α ἴδρυν-
 ται ἱρὸν, ἢ νομοῦ τοῦ Θηβαίῃς εἰσὶ, οὗτοι
 μὲν νυν πάντες^β οἷων ἀπεχόμενοι, αἶγας
 δύσσι. θεὸς γὰρ δὴ ἔτ' αὐτοὺς ἅπαν-
 τες ὁμοίως Αἰγυπλίοι σέβονταί, πλὴν Ισιός
 τε, καὶ Οσίριδος^γ. τὸν δὲ Διόνυσον εἶναι
 λέγουσι. τέτ' αὖτε ὁμοίως ἅπαντες σέβονταί.
 ὅσοι δὴ^δ τῷ Μένδηλος ἔκτενται ἱρὸν, ἢ νο-
 μῷ τῷ Μενδησίῃς εἰσὶ, ἔτιοι δὲ αἰγῶν ἀπε-
 χόμενοι, οἷς δύσσι. Θηβαῖοι μὲν νυν, καὶ
 ὅσοι διὰ τέτ' αὖτε οἷων ἀπέχονται, διὰ τὰδε
 λέγουσι τὸν νόμον τόνδ' αὖτε σφι τεθῆναι. Ἡ-
 ρακλέα θελήσαι πάντως ἰδέσθαι τὸν Δία,
 καὶ τὸν ἔκ' ἐθέλῃν ὀφθῆναι ὑπ' αὐτῷ· τέ-
 λος δὲ, ἐπεὶ τε^ε λιπαρέειν τὸν Ἡρα-
 κλέα, τὸν Δία μηχανήσασθαι, κριὸν ἐκ-
 δείραντα προέχεσθαι τε^ς τὴν κεφαλὴν
 ἀποταμόντα τῷ κριῷ, καὶ ἐνδύναι τὸ νάκος,

^α Θηβαίος. ^β μὲν πάντες. ^γ Οσίριος. ^δ ὅσοι μὲν δὴ. ^ε τέλος
 ἔπαυσι. ^ς προεικέναι τε.

circa haec legibus comparatum est. nam ne haec quidem interimunt.

42. Ceterum qui Jovis Thebani templum incolunt, aut Thebanae praefecturae sunt, ii omnes ab ovibus abstinentes, capras immolant. Non enim eosdem deos similiter colunt universi Aegyptii, praeter Isin et Osirin, quem Bacchum esse ajunt. hos peraeque universi colunt. Qui vero Mendetis templum obtinent, sive Mendesiae praefecturae sunt, hi capris abstinentes, immolant oves. Itaque Thebani, et quicumque propter illos ovibus parcunt, ajunt ideo sibi conditam hanc legem, quod Jupiter, quum ab Hercule cernere eum volente, cerni nollet, tandem quia orando instabat Hercules, hoc commentus fit, ut amputato arietis capite, pelleque villosa quam illi detraxerat, induta sibi, ita sese Herculi ostenderit: et ob id Aegyptios instituisse

Jovis simulacrum facere arietina facie: et ab Aegyptiis Ammonios accepisse, qui sunt Aegyptiorum atque Aethiopum coloni, et linguam ex utrisque mixtam usurpantes. Qui etiam mihi videntur nomen Ammonios ex hoc sibi pro cognomine posuisse, quod Aegyptii Jovem appellant Ammoun. Arietes vero non maculantur a Thebanis, sed eis ob hanc rem sacri sunt. Uno tantum die quotannis in festo Jovis, unum arietem obtruncant, cujus pellem detractam eundem in modum Jovis simulacro induunt: ad illudque deinde aliud adducunt Herculis simulacrum. Hoc acto, cuncti qui circa templum sunt, arietem verberant, deinde in sacro eundem loculo sepeliunt.

43. De Hercule autem hunc ego audiavi sermonem, eum esse ex diis duodecim. nam de altero Hercule quem Graeci norunt, nulla in parte Aegypti quip-

οὕτω οἱ ἐωϋτόν ἐπιδέξα^α. ἀπὸ τούτου,
 κριοπρόσωπον τῷγαλμα τῷ Διὸς ποιεῦσι
 Αἰγυπῖοι· ἀπὸ δὲ Αἰγυπτίων, Αμμώνιοι,
 ἐόντες Αἰγυπτίων τε καὶ Αἰθιοπῶν ἄποικοι,
 καὶ Φωνὴν μεταξὺ ἀμφοτέρων νομίζοντες.
 δοκέειν δι' ἐμοῖ, καὶ τοῦνομα Αμμώνιοι ἀπὸ
 τῷδέ σφι τὴν ἐπωνυμίην ἐποιήσαντο. Αμ-
 μων γὰρ Αἰγυπῖοι καλέεσσι τὸν Δία. τῶς
 δὲ κριὸς οὐ δύσσι Θηβαῖοι, ἀλλ' εἰσὶ σφι
 ἱροὶ διὰ τῷτο. μὴ δὲ ἡμέρη τῷ ἐναιωτῷ,
 ἐν ὀρτῇ τῷ Διὸς, κριὸν ἓνα κατακόφαντες,
 καὶ ἀποδείραντες. κατὰ τῷτο ἐνδύεσσι τῷ-
 γαλμα τῷ Διός· καὶ ἔπειτα ἄλλο ἄγαλ-
 μα Ἡρακλέους^β προσάγουσι πρὸς αὐτό.
 ταῦτα δὲ ποιήσαντες, τύπτονται οἱ περὶ
 τὸ ἱρὸν ἅπαντες τὸν κριόν, καὶ ἔπειτα ἐν ἱρῇ
 Δῆκη θάπτεσσι αὐτόν.

μγ'. Ἡρακλῆες δὲ περὶ τόνδε τὸν λό-
 γον ἤκουσα, ὅτι εἶη^γ τῶν δωδεκα θεῶν.
 τῷ ἐτέρῳ δὲ περὶ Ἡρακλέος, τὸν Ἑλλη-
 νες οἶδασι, οὐδαμῇ Αἰγυπῖα ἐδυνάσθην ἀ-

^α ἐπιδέξαι. ^β Ἡρακλῆος, quater. ^γ ὦ; ἔη.

κῆσαι. καὶ μὴν ὅτι γε οὐ παρ' Ἑλλήνων
 ἔλαβον τοῦνομα τῷ Ἡρακλέεσσι Αἰγύπτιοι,
 ἀλλὰ Ἕλληνες μᾶλλον παρ' Αἰγυπτί-
 ων, καὶ Ἑλλήνων οὗτοι οἱ θέμενοι τῷ Ἀμ-
 φιτρυῶνος γόνῳ οὔνομα Ἡρακλέα, πολλὰ
 μοι καὶ ἄλλα τεκμήρια ἐστὶ τῷτο οὕτω ἔ-
 χειν, ἐν δὲ καὶ τόδε· ὅτι τε τῷ Ἡρα-
 κλέεσσι τέττι οἱ γονέες ἀμφοτέροι ἦσαν Ἀμ-
 φιτρυῶν καὶ Ἀλκμήνη, γεγονότες τὸ ἀνέ-
 καθεν ἀπ' Αἰγύπτου· καὶ διότι Αἰγύπτιοι
 οὐ τε Ποσειδέωνος οὔτε Διοσκούρων τὰ
 οὔνοματα φασὶ εἶδέναι, οὐδὲ σφὶ θεοὶ οὗ-
 τοι ἐν τοῖσι ἄλλοις θεοῖσι ἀποδεδέχαται.
 καὶ μὴν εἴ γε παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον οὔ-
 νομα τευ δαίμονος, τούτων οὐκ ἤκιστα ἀλ-
 λά μάλιστα ἐμελλον μνήμην ἔξειν, εἴπερ
 καὶ τότε ναυτιλίῃσι ἐχρέωντο, καὶ ἦσαν
 Ἑλλήνων τινὲς ναυτίλοι, ὥς ἐλπομαί τε
 καὶ ἐμὴ γνώμη αἰρέει. ὥς τε τουτέων ἂν καὶ
 μᾶλλον τῶν θεῶν τὰ οὔνομα ἐξεπιστά-
 το Αἰγύπτιοι ἢ τῷ Ἡρακλέεσσι. ἀλλὰ τις

ὅ ἐν δὲ δὴ καὶ.

piam potui audire. Et sane ejus nomen non Aegyptios a Graecis accepisse, sed Graecos potius ab Aegyptiis, et eos quidem Graecos qui hoc nomen filio Amphitryonis imposuere, cum multa alia mihi indicia sunt id ita se habere; tum vero istud, quod hujus Herculis uterque parens, Amphitryon et Alcmena, fuerunt olim ab Aegypto oriundi: et quod Aegyptii negant se aut Neptuni aut Dioscurorum nomina nosse: neque hi dei inter ceteros ab illis admissi fuerunt. Quod si nomen daemonis ullius a Graecis mutuati essent, non minime, imo vel maxime istorum memoriam fuissent habituri: si quidem etiam tunc navigationes exercebant, et nonnulli Graecorum navicularii erant, ut credo, et mea fert opinio: ut Aegyptii istorum potius deorum nomina quam Herculis percepissent. Atqui vetustus quidam deus est apud Aegyptios

Hercules, et (ut ipsi ajunt) septem et decem annorum millia sunt ad Amasin regem, ex quo duodecim dii ex octo diis extiterunt, quorum Herculem unum arbitrantur.

44. Quibus ego de rebus certior fieri annitens, a quibus possem, in Tyrum Phoenices *urbem* navigavi, quod ibi templum Herculis sanctum esse audirem: quod et vidi opulenter exornatum eum aliis multis donariis, tum vero duobus cippis, altero ex auro excocto, altero ex lapide smaragdo, majorem in modum splendente per noctem. Veniensque in colloquium cum dei sacerdotibus, percontabar quantum temporis foret ex quo id templum fuisset extructum: sed comperi ne hos quidem congruere cum Graecis, quippe dicentes cum urbe condita fuisse dei templum pariter extructum: esse autem a Tyro ab ipsis habitata annorum duo millia ac trecentos. Vidi praeterea

ἀρχαῖος ἐστὶ θεὸς Αἰγυπτίοισι Ἡρακλέης· ὥς δὲ αὐτοὶ λέγῃσι, ἕτεά ἐστι ἐπὶ λακισχίλια καὶ μύρια ἐς Ἀμασιν βασιλεύσαντα, ἐπεὶ τε ἐκ τῶν ὀκτῶ θεῶν οἱ δωδέκα θεοὶ ἐγένοντο, τῶν Ἡρακλέα ἓνα νομίζουσι.

μδ'. Καὶ θέλων δὲ τέττων πέρι σαφές τι εἶδέναι ἐξ ὧν οἶόν τε ἦν, ἐπλευσα καὶ ἐς Τύρον τῆς Φοινίκης, πυνθανόμενος αὐτόθι εἶναι ἱερὸν Ἡρακλέος ἁγίον· καὶ ἴδον πλυσίως κατεσκευασμένον ἄλλοισί τε πολλοῖσι ἀναθήμασι, καὶ ἐν αὐτῷ ἦσαν σῆλαι δύο, ἡ μὲν, χρυσῆ ἀπέφθξ· ἡ δὲ, μαράγδξ^α λίθου, λάμποντος τὰς νύκτας μέγας. ἐς λόγους δὲ ἐλθὼν τοῖσι ἱρεῦσι τοῦ θεῦ, εἰρόμην ὁκόσος χρόνος εἴη ἐξ οὗ σφι τὸ ἱερὸν ἴδρυται· εὗρον δὲ ἔδδ' τούτῃς τοῖσι Ἕλλησι συμφερομένῃς. ἔφασαν γάρ, ἅμα Τύρῳ οἰκίζομένη καὶ τὸ ἱερὸν τῷ θεῷ ἴδρυθῆναι· εἶναι δὲ ἕτεα ἀφ' οὗ Τύρον οἰκέουσι, τριηκόσια καὶ δισχίλια. εἶδον δὲ ἐν

^α σμαράγδξ. ^β ἰδρυθῆναι.

τῇ Τύρῳ καὶ ἄλλο ἱρὸν Ἡρακλέους, ἐπω-
 νυμίνην ἔχοντος Θασίου εἶναι. ἀπικόμην
 δὲ καὶ ἐς Θάσον, ἐν τῇ εὖρον ^c ἱρὸν Ἡρα-
 κλέους ὑπὸ Φοινίκων ἰδρυμένον, οἱ κατ'
 Εὐρώπης ζήτησιν ἐκπλώσαντες, Θάσον
 ἔκτισαν. καὶ ταῦτα καὶ πέντε ^d γενεῇσι
 ἀνδρῶν πρότερά ἐσι ἢ τὸν Ἀμφίρυνος Ἡ-
 ρακλέα ἐν τῇ Ἑλλάδι γενέσθαι. τὰ μὲν
 νυν ἰσορημένα δηλοῖ σαφέως παλαιὸν θεὸν
 τὸν Ἡρακλέα ὄντα. καὶ δοκέουσι δέ μοι
 οὔτοι ὀρθότατα Ἑλλήνων ποιέειν, οἱ διζαὶ
 Ἡράκλεια ἰδρυσάμενοι ἔκτηναι. καὶ τῷ
 μὲν, ὡς ἀθανάτῳ, Ολυμπίῳ δὲ ἐπωνυμί-
 ην, Δύσει· τῷ δ' ἑτέρῳ, ὡς ἥρωϊ, ἐναγί-
 ζουσι.

μέ'. Λέγουσι δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα ἀνεπι-
 σκέπτως οἱ Ἕλληνες· εὐήθης δὲ αὐτέων
 καὶ ὅδε ὁ μῦθος ἐσι, τὸν περὶ τῷ Ἡρακλέ-
 ους λέγουσι· ὡς αὐτὸν ἀπικόμενον ἐς Αἰ-
 γυπτον σέφαντες οἱ Αἰγύπτιοι, ὑπὸ πομ-
 πῆς ἐξῆγον ὡς Δύσοντες τῷ Διί. τὸν δὲ,

^c ἀπικόμενος δὲ καὶ ἐς Θάσον ἱρὸν, ^d καὶ ταῦτα πέντε.

Tyri etiam aliud Herculis templum cognomine Thafii. Quinetiam in Thafum profectus sum, ubi inveni templum Herculis a Phoenicibus conditum, qui ad investigandam Europam navigantes, Thafum condiderunt: quod vel quinque virorum aetatibus prius fuit, quam Herculis Amphitryonis in Graecia existeret. Haec quidem igitur investigata plane declarant Herculem vetustum deum esse. eoque mihi videntur hi rectissime facere & Graecis, qui duplicia Herculi templa aedificata obtinent; uni quidem, ut immortalis, cognomen Olympio, immolantes: alteri vero, ut heroi, parentantes.

45. Alia quoque multa inconsiderate Graeci loquuntur, quorum et haec inepta fabula est, quam de Hercule ferunt: Eum, quum in Aegyptum pervenisset, ab Aegyptiis redimitum, tanquam Jovi immolandum, cum pompa fuisse eductum,

ac illum tantisper se continuisse; sed quum illi ad aram eum consecrarent, ibi ad vim conversum, omnes illos interemisse. Quae quum dicunt Gracci, videntur mihi se et naturae Aegyptiorum et morum ignaros prorsus ostendere. Quippe quibus nullam pecudem fas est immolare, praeter sues, praeterque boves mares, et vitulos (dummodo mundos) et anseres: ii qua ratione immolarent homines? Aut quomodo Hercules, quum unus esset, et adhuc (ut ajunt) homo, par esset ad multa millia virorum interimenda? Haec tamen tot quae de his diximus, sint et a diis et ab heroibus in bonam partem accepta.

46. Porro capras et hircos ea de causa ii quos diximus Aegyptiorum non mactant, quod Pana inter octo deos Mendesii numerant, quos octo ajunt priores duodecim diis extitisse. Panos autem simulacrum et pingunt et sculpunt pic-

τέως μὲν ἡσυχίην ἔχειν· ἐπεὶ δὲ αὐτοῦ
 πρὸς τῷ βωμῷ κατάρχοντο, ἐς ἀλκὴν
 τραπόμενον, πάντας σφέας καταφονεῦσαι.
 ἔμοι μὲν νυν δοκέσσι ταῦτα λέγοντες, τῆς
 Αἰγυπτίων φύσιος καὶ τῶν νόμων πάμπαν
 ἀπείρως ἔχειν οἱ Ἕλληνες. τοῖσι γὰρ οὐ-
 δὲ κτήνεα ὁσίη θύειν ἐστὶ, χωρὶς ὕων, καὶ
 ἐρσένων βοῶν, καὶ μόχων, ὅσοι ἂν καθαροὶ
 ἔωσι, καὶ χηνέων, κῶς ἂν οὗτοι ἀνθρώπους
 θύοιεν; ἔτι δὲ ἓνα ὄντα τὸν Ἡρακλέα,
 καὶ ἔτι ἄθροπον (ὡς δὴ φασὶ) κῶς φύσιν
 ἔχει πολλὰς μυριάδας φονεῦσαι; καὶ περὶ
 μὲν τούτων τοσαῦτα ἡμῖν εἰποῦσι καὶ
 παρὰ τῶν θεῶν καὶ παρὰ τῶν ἡρώων εὐ-
 μένεα εἶη.

μς'. Ταὺς δὲ δὴ αἰγας καὶ τὰς τράγας
 τῶνδε εἵνεκα οὐ θύοσι Αἰγυπτίων οἱ εἰ-
 ρημένοι. τὸν Πᾶνα τῶν ὀκτῶ θεῶν λογι-
 ζονται εἶναι οἱ Μενδῆσιοι. τοὺς δὲ ὀκτῶ
 θεὸς τέττας, προτέρους τῶν δωδεκα θεῶν
 φασὶ γενέσθαι. γράφει τε δὴ ^ε καὶ γλύ-

^ε γράφει δὲ δὴ.

φρσι οἱ ζωγράφοι, τοῦ Πανὸς τῷγαλμα,
κατάπερ Ἑλληνες^ε, αἰγοπρόσωπον καὶ
τραγοσκελέα· ἔτι τοιῦτον νομίζοντες εἶ-
ναί μιν, ἀλλ' ὅμοιον τοῖσι ἄλλοισι Θεοῖσι.
ὅτευ δὲ εἵνεκα τοιῦτον γράφρσι αὐτὸν, εὖ
μοι ἡδιόν ἐστι λέγειν. σέβονται δὲ πάντας
τοὺς αἰγας οἱ Μενδήσιοι, καὶ μᾶλλον τῆς
ἔρσενας τῶν Θελεῶν· καὶ τέτων οἱ αἰπό-
λοι τιμὰς μέζοντας ἔχουσι. ἐκ δὲ τούτῳ
εἷς μάλισα, ὅς τις ἐπεὰν ἀποθάνῃ, πένθος
μέγα παντὶ τῷ Μενδησίῳ νομῶ τίθεται.
καλέεται δὲ ὁ, τὸ τράγος καὶ ὁ Πᾶν Αἰ-
γυπτισί, Μένδης. ἐγένετο δι' ἐν τῷ νομῷ
τούτῳ ἐπ' ἐμεῦ τῆτο τὸ τέρας· γυναικὶ
τράγος ἐμίσγέλο ἀναφανδόν. τῆτο ἐς ἐπί-
δειξιν ἀνθρώπων ἀπὶ κέλο.

μζ. Ἦν δὲ Αἰγύπτιοι μακρὸν ἡγνῆνται
Θηρίον εἶναι. καὶ τῆτο μὲν, ἢν τις φαύσῃ
αὐτῶν παριῶν ὕος, αὐτοῖσι τοῖσι ἱματί-
οις ἀπ' ὧν εἰς ἑβὰφε ἐωῦτόν, βὰς ἐπὶ τὸν^η

^ε ζωγράφοι καὶ οἱ ἀγαλματοποιοὶ τοῦ Πανὸς, κατάπερ Ἑλληνες, τῷγαλμα. εἰ ἀπίων, ηἰ βὰς εἰς τὸν.

tores, quemadmodum Graeci, caprina facie, hircinisque cruribus: haudquam existimantes eum esse talem, sed similem ceteris diis. Qua tamen eum causa talem pingant, non est mihi relatu jucundum. Verum Mendesii omnes capras venerantur, et acrius capros quam feminas. Et caprarii praecipuo honore afficiuntur, et ex his unus maxime: qui quum decessit, ingens toti Mendesiaë praefecturae luctus ponitur. Vocatur autem et hircus et Pan Aegyptiacè, Mendes. In hac regione contigit hoc mea memoria prodigium: Hircus cum muliere coiit propalam, quod in ostentationem hominum pervenit.

47. Suam autem Aegyptii spurcam belluam esse arbitrantur, unde et si quis istorum eam vel transeundo contigerit, cum ipsis vestimentis demersit se abiens

ad flumen ; et ideo soli omnium subulci, Aegyptii indigenae, nullum in Aegypto ingrediuntur templum : nemoque aut filiam illis nuptum dare vult, aut cuiuspiam eorum filiam ducere : sed ipsi inter se subulci dant accipiuntque filias. Aliis diis immolare fues jus Aegyptiis non est, praeterquam Lunae et Baccho : quibus quum per tempus plenilunii fues immolarunt, carne vescuntur. Cur autem aliis diebus festis fues oderint, at in isto maestent, de hac re ab Aegyptiis est quidem narratio relata : sed quam mihi notam decorum magis est non referre. Sacrificium autem de suis Lunae hunc in modum fit. Immolata fues, extremam ejus caudam, et lienem, et omentum simul componens, adipe omni qui circa alvum pecudis existat, ea operuit, ac deinde igni adolet : reliquis carnibus plenilunii

ποταμόν · τοῦτο δὲ, οἱ συβῶται, ἔοντες
 Αἰγύπτιοι ἐγγενέες, ἐς ἱρὸν οὐδὲν τῶν ἐν
 Αἰγύπτῳ ἐσέρχονται μῆνοι πάντων. οὐδέ
 σφι ἐκδίδοσθαι θυγατέρα οὐδεὶς ἐθέλει,
 οὐδ' ἄγεσθαι ἐξ αὐτέων · ἀλλ' ἐκδιδοναί
 τε οἱ συβῶται, καὶ ἄγονται ἐξ ἀλλήλων.
 τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι θεοῖσι θύειν ὥς οὐ
 δικαιοῦσι Αἰγύπτιοι · Σελήνῃ δὲ καὶ Διονύ-
 σω μένοισι, τοῦ αὐτοῦ χρόνου, τῇ αὐτῇ
 πανσελήνῃ τοὺς ὥς θύσαντες, πατέονται
 τῶν κρεῶν. διότι δὲ τοὺς ὥς ἐν μὲν τῇσι
 ἄλλοις ὀρτῇσι ἀπεφυγῆκασι, ἐν δὲ ταύτῃ
 θύουσι, ἔστι μὲν λόγος περὶ αὐτοῦ ὑπ' Αἰ-
 γυπτίων λεγόμενος · ἐμοὶ μέντοι ἐπισημέ-
 νῳ ἔκ ἐμπρεπέσερός ἐστι λέγεσθαι. θυσίῃ
 δὲ ἥδε τῶν ὥων τῇ Σελήνῃ ποιέεται · ἐπε-
 ἀν θύσῃ, τὴν ἔρῃν ἄκρην, καὶ τὸν σπλῆνα,
 καὶ τὸν ἐπίπλοον συνθεὶς ὁμῶς, καὶ ὧν ἐκά-
 λυψε πάσῃ τῇ κήνεος τῇ πιμελῇ τῇ περὶ
 τὴν νηδὺν γινομένην · καὶ ἔπειτα καταγίζει
 πυρὶ · τὰ δὲ ἄλλα κρέα σιτέονται ἐν τῇ

* ἐκδιδοναί οἱ.

πανσελήνῳ, ἐν τῇ ἂν τὰ ἱρὰ θύσωσι ^β·
ἐν ἄλλῃ δὲ ἡμέρῃ ἕκ ἂν ἔτι γευσαίαιο. οἱ
δὲ πένητες αὐτῶν ὑπ' ἀδενείης βίβ, φα-
τίνας πλάσαντες ὕς, καὶ ὀπτήσαντες ταύ-
τας, θύσωσι.

μή. Τῷ δὲ Διονύσῳ τῆς ὀρίης τῇ δορ-
πίῃ, χοῖρον πρὸ τῶν θυρέων σφάζας ἑκά-
στος, δίδωι ἀποφέρεισθαι τὸν χοῖρον αὐτῷ
τῷ ἀποδομένῳ τῶν συβωτέων. τὴν δὲ ἄλ-
λην ἀνάγκῃ ὀρτὴν τῷ Διονύσῳ οἱ Αἰγύ-
πτιοι, πλὴν χορῶν ^γ κατὰ ταυτὰ χεδὸν
πάντα Ἑλλῆσι. ἀντὶ δὲ φαλλῶν, ἅλλᾳ
σφι ἐς ἑξευρημένα ὅσον τε πηχυαῖα ἀ-
γάλματα νευρόσπασα, τὰ περιφορέουσι
κατὰ κώμας γυναῖκες ^δ, νεῦον τὸ αἰδοῖον,
ὃ πολλῷ τέῳ ἔλασσαν ἐὼν τῷ ἄλλου σώ-
ματος. προηγέεται δὲ αὐλός. αἱ δὲ ἔπον-
ται αἰδίδουσαι τὸν Διόνυσον. διότι δὲ μέ-
ζον τε ἔχει τὸ αἰδοῖον, καὶ κινεῖ μῦνον
τοῦ σώματος, ἔστι λόγος περὶ αὐτοῦ ἱρὸς
λεγόμενος.

^β θύσωσι. ^γ πλὴν χοίρων. ^δ κώμας καὶ γυναῖκες.

die vefcuntur, quo die facra fecerint; alio die non amplius guftarent. Qui funt ex eis inopes, propter tenuitatem victus fictas ex farina fues poftquam coxerunt, immolant.

48. Baccho quoque in fefti convivali coena porcum pro foribus maftans quifque auferendum praebet ipfi fubulco qui illum vendiderat. Reliquum feftum Baccho Aegyptii celebrant exceptis choris, fere per omnia eadem Graecis. Sed loco phallorum, funt ab eis excogitatae aliae ftatuae circiter cubitales nervis mobiles, quas feminae circumferunt per pagos, veretro nutante, quod non multo minus eft caetero corpore; et tibia praeunte, quam feminae, Bacchum canentes, fequuntur. Cur autem veretrum habeat majus et folum in corpore agitet, de eo eft facra narratio, quam habent.

49. Jam igitur Melampus Amytheonis filius non imperitus hujus sacri, sed gnarus fuisse mihi videtur. Siquidem Melampus fuit, qui Graecis Bacchi, et nomen et sacrificium, et pompam phalli interpretatus fuit, non tamen omnem plane rationem complexus aperuit. Verum ii qui post hunc extiterunt sapientes, rem magis explicaverunt. Itaque phallum qui in pompa Bacchi exhibetur Melampus induxit: a quo edocti Graeci faciunt ea quae faciunt. Ego quidem igitur Melampodem virum fuisse sapientem aio, artemque divinandi sibi comparasse: eundemque ab Aegypto accepta cum alia multa Graecis enarrasse, tum vero illa de Baccho pauca in illis mutantem. Neque enim dixerim quae in Aegypto fiunt huic deo, casu congruere cum iis quae in Graecia. nam simili modo ea fuissent Graecis,

μθ'. Ἦδη ὧν δοκέει μοι Μελάμπης ὁ
 Ἀμυθέωνος τῆς Θυσίης ταύτης οὐκ εἶναι
 ἀδαῆς, ἀλλ' ἔμπειρος. Ἕλλησι γὰρ δὴ
 Μελάμπης ἐστὶ ὁ ἐξηγησάμενος τῷ Διονύ-
 σῳ τό τε ἔννομα^α, καὶ τὴν Θυσίην, καὶ τὴν
 πομπὴν τῷ φαλλῷ· ἀτρεκέως μὲν ἔπάν-
 τα συλλαβῶν τὸν λόγον ἔφηνε· ἀλλ' οἱ
 ἐπ' ἐγγενόμενοι τούτῳ σοφισαὶ μεζόνως ἐξέ-
 φηναν. τὸν δ' ὧν Φαλλὸν τὸν τῷ Διονύ-
 σῳ πεμπόμενον Μελάμπους ἐστὶ ὁ κατη-
 γησάμενος^β· καὶ ἀπὸ τῆς μαθόντες ποιέ-
 ουσιν τὰ ποιέουσιν^γ Ἕλληνες. ἐγὼ μὲν νυν
 Φημί Μελάμποδα γενόμενον ἄνδρα σοφόν,
 μαντικὴν τε ἐωϋτῷ συζηῆσαι, καὶ πυθόμε-
 νον ἀπ' Αἰγύπτου, ἀλλὰ τε πολλὰ ἐση-
 γήσασθαι^δ Ἕλλησι, καὶ τὰ περὶ τὸν Δι-
 όνυσον, ὀλίγα αὐτῶν παραλλάξαντα. ἔ-
 γὰρ δὴ συμπεσέειν γε φήσω τὰ τε ἐν Αἰ-
 γύπτῳ ποιούμενα τῷ Θεῷ, καὶ τὰ ἐν τοῖσι
 Ἕλλησι. ὁμότροπα γὰρ ἂν ᾖ^ε τοῖσι

^α Διονύσου τ' ἔννομα. ^β ἀπηγησάμενος. ^γ ποιῶσι τὰ ποιῶσιν.

^δ ἀπεγνήσασθαι. ^ε γὰρ ᾖν.

"Ελλησι, καὶ οὐ νεωστὶ ἔσαγμέναι f. οὐ μὴν οὐδὲ Φήσω ὅπως Αἰγύπτιοι παρ' Ἑλλήνων ἔλαβον ἢ τῷτο, ἢ ἄλλό κου τὶ νόμιον. πυθέσθαι δέ μοι δοκίει μάλισα Μελάμπρος τὰ περὶ τὸν Διόνυσον παρὰ Κάδμου τε τῷ Τυρίου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ἀπικομένων ἐς τὴν νῦν Βοιωτίνην καλεομένην χώραν.

ν'. Σχεδὸν δὲ καὶ πάντα τὰ οὐνόματα τῶν Θεῶν ἐξ Αἰγύπτου ἐλήλυθε ἐς τὴν Ἑλλάδα. διότι μὲν γὰρ ἐκ τῶν βαρβάρων ἦκει, πυκθανόμενος οὕτω εὐρίσκω ἔόν. δοκέω δὲ ὧν μάλισα ἀπ' Αἰγύπτου ἀπῆχθαι. ὅ, τι γὰρ δὴ μὴ Ποσειδέωνος, καὶ Διοσκούρων (ὡς καὶ πρότερόν μοι ταῦτα εἴρηται) καὶ Ἥρης, καὶ Ἰσίδης, καὶ Θέμιος, καὶ Χαρίτων, καὶ Νηρηίδων, τῶν ἄλλων & Θεῶν, Αἰγυπτίοισι αἰείκοτε τὰ οὐνόματά ἐσι ἐν τῇ χώρῃ. λέγω δὴ τὰ λέγουσι αὐτοὶ Αἰγύπτιοι· τῶνδε οὐ φαίνεται Θεῶν γινώσκειν τὰ οὐνόματα, οὗτοι δέ

f ἰσηχμένα. & Νηρηίδων & τῶν ἄλλων.

non autem recens inducta. Neque tamen dicam Aegyptios a Graecis fuisse mutatos aut hoc aut aliud quippiam ad ritus pertinens. Videtur autem mihi Melampus quae ad Bacchum pertinent audisse ex Cadmo Tyrio et illis qui cum eo e Phoenice venerunt in terram nunc Boeotiam appellatam.

50. Ac omnia fere deorum nomina ex Aegypto in Graeciam venerunt. Nam ex barbaris venisse sciscitatus ita esse comperio. Reor igitur ex Aegypto praecipue venisse. Nam praeter Neptuni, et Castorum, quemadmodum a me superius dictum est, et Junonis, et Vestae, et Themidis, et Gratiarum, et Nercidum, nomina aliorum deorum fuerunt perpetuo Aegyptiis in regione. Dico autem quae ipsi dicunt Aegyptii. Quorum vero deorum negant se noscere nomina, isti videntur

tur mihi a Pelasgis fuisse nominati, praeter Neptunum; hunc quippe Deum ab Afris audierunt. Etenim Neptuni ab initio nulli obtinuerunt nomen, nisi Afri, qui semper hunc deum in honore habent. Sed heroas Aegyptii nullo cultu prosequuntur.

51. Hos itaque ritus et alios praeterea quos ego referam, Graeci sunt ab Aegyptiis mutuati. Sed ut Mercurii statuas facerent rectis cum veretris, non ab Aegyptiis, sed a Pelasgis didicerunt, primi quidem ex omnibus Graecis Athenienses nati, et ab his alii. Nam Atheniensibus jam ea tempestate inter Graecos descriptis contiguas domos in ea regione Pelasgi habuerunt, unde etiam pro Graecis inceperunt existimari. Hoc quod dico, quisquis Cabirorum sacra initiatus est, quae Samothraces peragunt a Pelasgis ac-

μοι δοκέουσι ὑπὸ Πελασγῶν ὀνομασθῆναι,
 πλὴν Ποσειδέωνος. τοῦτον δὲ τὸν θεὸν
 παρὰ Λιβύων ἐπύθοντο· οὐδαμοὶ ^h γὰρ
 ἀπ' ἀρχῆς Ποσειδέωνος ὄνομα ἔκτηνται,
 εἰ μὴ Λίβυες· καὶ τιμέωσι τὸν θεὸν τῷ-
 τον αἰεὶ. νομίζουσι δὲ ὧν Αἰγύπτιοι οὐδ'
 ἤρωσι ἔδέν.

να'. Ταῦτα μὲν νυν, καὶ ἄλλα πρὸς
 τούτοις, τὰ ἐγὼ Φράσω, "Ελληνες ἀπ'
 Αἰγυπτίων νενομίκασι. τῷ δὲ Ἑρμέω τὰ
 ἀγάλματα ὀρθὰ ἔχειν τὰ αἰδοῖα ποιεῦν-
 τες, ἐκ ἀπ' Αἰγυπτίων μεμαθήκασι, ἀλλ'
 ἀπὸ Πελασγῶν, πρῶτοι μὲν Ἑλλήνων ἀ-
 πάντων Αθηναῖοι παραλαβόντες, παρὰ δὲ
 τέτων ὧ' ἄλλοι. Αθηναίοισι γὰρ ἤδη τηνι-
 καῦτα ⁱ ἐς Ἑλληνας τελέουσι Πελασγοὶ
 σύνοικοι ἐγένοντο ἐν τῇ χώρῃ· ὅθεν περ
 καὶ Ἑλληνες ἤρξαντο νομισθῆναι. ὅσις
 δὲ τὰ Καβείρων ὄργια μεμύηται, τὰ Σα-
 μοθρήϊκες ἐπιτελέουσι παραλαβόντες ^k πα-
 ρὰ Πελασγῶν, οὗτος ὧν ἡρ οἶδε τὸ λέ-

^h ἰδαμῆ. ⁱ γὰρ δὲ τηνικαῦτα. ^k λαβόντες.

γω ^α. τὴν γὰρ Σαμοθηρίκην οἶκεον πρό-
 τερον Πελασγοὶ οὗτοι, οἱ περ ^β Ἀθηναί-
 οισι σύνοικοι ἐγένοντο, καὶ παρὰ τούτων
 Σαμοθρηϊκὲς τὰ ὄργια παραλαμβάνουσι.
 ὀρθὰ ὦν ἔχειν τὰ αἰδοῖα τὰγάλματα τῷ
 Ἑρμέω, Ἀθηναῖοι πρῶτοι Ἑλλήνων παρὰ
 Πελασγῶν μαθόντες, ἐποιήσαντο. οἱ δὲ
 Πελασγοὶ ἱρὸν τινα λόγον περὶ αὐτοῦ ἔ-
 λεξαν, τὰ ἐν τοῖσι ἐν Σαμοθρηϊκῇ μυστη-
 ρίοισι δεδήλωται.

ιβ'. Ἔθνη δὲ πάντα ^γ πρότερον οἱ Πε-
 λασγοὶ Θεοῖσι ἐπευχόμενοι, ὡς ἐγὼ ἐν Δω-
 δώνῃ οἶδα ἀκέσας· ἐπωνυμίην δ' οὐδ' οὐ-
 νομα ἐποιεῦντο ὕδενι αὐτέων· ὃ γὰρ ἀκη-
 κόεσ' ἀν κω. Θεοὺς δὲ προσωνόμασάν σφεας
 ἀπὸ τοῦ τοιούτου, ὅτι κόσμῳ θέντες τὰ
 πάντα πρήγματα καὶ πάσας νομὰς εἶχον,
 ἐπεὶ τε δὲ χρόνου πολλῷ διεξεληθόντος ^δ,
 ἐπύθοντο ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀπικόμενα τὰ
 ἐνόμαϊα τῶν Θεῶν τῶν ἄλλων, Διονύσου
 δὲ ὕστερον πολλῷ ἐπύθοντο· καὶ μετὰ χρό-

^α οἶδε τὰ λέγει· ^β τοῖσι περ. ^γ ἔθνη δὲ καὶ πάντα. ^δ ἰσχυρὰ δὲ
 χρόνῳ πολλῷ διελεθόντος.

cepta, novit. Nam Samothraciam prius incolebant hi Pelasgi, qui cum Atheniensibus habitaverunt, et ab illis orgia Samothraces accipiunt. Itaque primi e Graecis Athenienses a Pelasgis edocti, statuas Mercurii ut erecta pudenda haberent fecerunt. De qua re Pelasgi sacrum quendam sermonem retulerunt, qui in Samothraciae mysteriis declaratus est.

52. Isti Pelasgi antea diis vota facientes omnia immolabant, quemadmodum ego apud Dodonam audiendo cognovi; nulli autem eorum cognomen neque nomen imponebant, quippe non audierant uspiam. Deos autem cognominaverunt eos ob id quod cum ornatu posuerint omnes res atque omnes distributiones. Multo deinde progressu temporis quum aliorum deorum nomina resciverunt ex Aegypto digressa, post multo nomen Bacchi intellexerunt. Itemque aliquanto post de no-

minibus in Dodona oraculum petiverunt. Namque hoc oraculum ex eis quae apud Graecos sunt oraculorum vetustissimum esse existimatur, atque adco solum erat ea tempestate. Consulentibus igitur Pelasgis apud Dodonam, nunquid nomina quae a barbaris advenirent adsciscerent, oraculum redditum est ut illis uterentur. Atque ita ex eo tempore sacrificaverunt, deorum nomina nuncupantes, et ea deinceps ab Pelasgis Graeci exceperunt.

53. Unde autem unusquisque deorum extiterit, an vero cuncti semper fuerint, aut qua specie, ignorarunt usque prius et heri, ut vere dicam. Nam Hesiodus atque Homerus (quos quadringentis, et non amplius, annis ante me opinor extitisse) illi fuere qui Graecis theogoniam fecerunt, deisque et cognomina dederunt honoresque et artificia separaverunt, et figuras eorum designaverunt. Quibus vi-

νον ἐχρησθηρίαζοντο περὶ τῶν ἑνομάτων ἐν Δωδώνῃ. τὸ γὰρ δὴ μαντήϊον τῷτο νενόμισο ἀρχαιότατον τῶν ἐν Ἑλλησι χρησθηρίων εἶναι· καὶ ἦν τὸν χρόνον τῷτον μῦνον. ἐπεὶ ὧν ἐχρησθηρίαζοντο ἐν τῇ Δωδώνῃ οἱ Πελασγοὶ εἰ ἀνέλωνται τὰ ἑνόματα τὰ ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἤκοντα, ἀνείλε τὸ μαντήϊον χρᾶσαι. ἀπο μὲν δὴ τέτε τῷ χρόνῳ ἔθουον, τοῖσι ἑνόμασι τῶν θεῶν χρεώμενοι. παρὰ δὲ Πελασγῶν Ἑλληνες ἐξεδέξαντο ὕστερον.

ιν'. Εὐθεν δὲ ἐγένετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε δι' αἰεὶ ἢ ἦσαν πάντες, ὁκοῖοι τέ τινες τὰ εἶδεα, οὐκ ἠπιστάλο μέχρι οὗ πρὶν τε καὶ ἢ χθές, ὥς εἰπεῖν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὀμηρον ἡλικίην τετρακοσίοις ἔτεσι δοκέω μευ πρεσβυτέρους γενέσθαι, καὶ ἔ' πλέοσι. οὗτοι δὲ εἰσι οἱ ποιήσαντες θεογονίην Ἑλλησι, καὶ τοῖσι θεῶσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμὰς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημή-

• ἰδέξαντο. ε' ὅθεν γε. ἢ αἰεὶ. ἢ ὅ πρῶτον τε καὶ.

ναντες· οἱ δὲ πρότερον ποιηταὶ λεγόμενοι
 τύτων τῶν ἀνδρῶν γενέσθαι, ὕπερον, ἐμοί
 γε δοκέειν^α, ἐγένοντο τύτων. καὶ τὰ μὲν
 πρῶτα αἱ Δωδωνίδες ἱρήϊαι λέγουσι· τὰ
 δὲ ὕπερα^β, τὰ ἐς Ἡσίοδον τε καὶ Ὅμηρον
 ἔχοντα, ἐγὼ λέγω.

νδ'. Χρησηρίων δὲ πέρι τῆς τε Ἑλλη-
 σι^γ καὶ τῆς ἐν Λιβύῃ τόνδε Αἰγυπῆιοι λόγον
 λέγουσι. ἔφασαν οἱ ἱεεὲς τοῦ Θηβαίου
 Διὸς, δύο γυναῖκας ἱρήϊας ἐκ Θηβαίων
 ἐξαχθῆναι ὑπὸ Φοινίκων· καὶ τὴν μὲν αὐ-
 τέων πυθέσθαι ἐς Λιβύην προηθεῖσαν, τὴν
 δὲ, ἐς τῆς Ἑλλήνας. ταύτας δὲ τὰς γυ-
 ναῖκας εἶναι τὰς ἰδρυσαμένας τὰ μανιήϊα
 πρώτας ἐν τοῖσι εἰρημένοισι ἔθνεσι. εἰρο-
 μένους δὲ μευ ὁκόθεν οὕτω ἀτρεκέως ἐπιστά-
 μενοι λέγουσι, ἔφασαν πρὸς ταῦτα ζήτη-
 σιν μεγάλην ἀπὸ σφέν γενέσθαι τῶν γυ-
 ναῖκων τυτέων· καὶ ἀνευρεῖν μὲν σφεας ἔ-
 δυνατοὶ γενέσθαι· πυθέσθαι δὲ ὕπερον ταῦ-
 τα περὶ αὐτέων τάπερ δὴ ἔλεγον.

^α ἐμοὶ δοκέειν. ^β τὰ δὲ ὕπερα. ^γ περὶ τῶν τε ἐν Ἑλλάδι.

ris qui poëtae feruntur extitisse priores, posteriores ut ego opinor illis fuerunt. Et prima quidem illa Dodonides sacerdotes memorant: posteriora autem ad Hesiodum et Homerum spectantia, ego refero.

54. At de oraculis sive illo, quod habent Graeci, sive illo quod in Africa est, talia Aegyptii commemorant. Narrabant sacerdotes Jovis Thebaeensis duas feminas, quae essent sacerdotes, Thebis a Phoenicibus fuisse abductas: et se audisse harum unam in Africam fuisse venundatam, alteram in Graecos: atque has feminas esse quae primae apud dictas gentes oracula constituissent. Percontantique mihi unde id commemorarent tanquam sic plane compertum habentes, ad haec responderunt, majorem in modum se instituisse vestigare de his mulieribus, nec tamen unquam invenire potuisse, sed postea haec quae dicebant de eis audisse.

55. Haec quidem igitur Thebis e sacerdotibus audiui. Antistites autem Dodonaeorum haec ajunt: Geminas Thebis Aegyptiis columbas evolantes, utramque nigram, unam quidem in Africam venisse, alteram ad ipsos: quae fago insidens humana voce eloquuta sit, fatum esse, ut eo loci Jovis oraculum condatur: et ipsos interpretatos esse, quod ipsis annunciaretur id fieri divinitus, et inde se ita fecisse: eam vero quae ad Afros abisset columbam, dicunt jussisse illos Ammonis oraculum condere; quod et ipsum Jovis est. Ita referebant Dodonaeorum sacerdotes, quarum vetustissimae nomen erat Prometheae: proximae, Timaretae: minimae natu, Nicandrae; et his consentiebant reliqui Dodonaci, qui circa templum in usu erant.

56. De quibus ita mea fert opinio: Si re vera Phoenices eduxerunt feminas

νέ'. Ταῦτα μὲν νυν τῶν ἐν Θήβῃσι
 ἰρέων ἤκουον. τάδε δὲ ^α Δωδωναίων Φασὶ
 αἱ προμάντιες, δύο πελειάδας μελαίνας ἐκ
 Θηβέων τῶν Αἰγυπτίων ἀναπτομένας ^β,
 τὴν μὲν αὐτέων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ παρὰ
 σφέας ἀπικέσθαι. ἰζομένην δέ μιν ἐπὶ φη-
 γόν, αὐδάξασθαι φωνῇ ἀνθρωπίνῃ, ὡς χρε-
 ῶν εἴη μαντήϊον αὐτόθι Διὸς γενέσθαι.
 καὶ αὐτὰς ὑπολαβεῖν θεῖον εἶναι τὸ ἐπ-
 αγγελλόμενον αὐτοῖσι, καὶ σφέας ἐκ τέ-
 τῃ ποιῆσαι. τὴν δὲ ἐς τοὺς Λίβυας οἰχο-
 μένην πελειάδα, λέγῃσι Ἀμμωνος χρηστή-
 ριον κελεύσαι τὰς Λίβυας ποιεῖν· ἔστι δὲ
 καὶ τῷτο Διός. Δωδωναίων δὲ αἱ ἱερίαι,
 τῶν τῇ πρεσβυιάτῃ ὄνομα ἦν Προμένεια,
 τῇ δὲ μετὰ ταύτην ^γ, Τιμαρέτη, τῇ δὲ
 νεωτάτῃ, Νικάνδρῃ, ἔλεγον ταῦτα. συν-
 ωμολόγεον δὲ σφι καὶ οἱ ἄλλοι ^δ Δωδωναῖοι
 οἱ περὶ τὸ ἱόν.

νς'. Εγὼ οἷ' ἔχω περὶ αὐτέων γνώ-
 μην τήνδε· εἰ ἀληθέως οἱ Φοῖνικες ἐξήγα-

^α τὰ δὲ. ^β ἀκακίμινας. ^γ μετ' αὐτήν. ^δ καὶ ἄλλοι.

γον τὰς ἱρὰς γυναῖκας, καὶ τὴν μὲν αὐτέ-
 ων ἐς Λιβύην, τὴν δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀ-
 πέδοντο, δοκέειν ἐμοὶ ἢ γυνὴ αὕτη τῆς
 νῦν Ἑλλάδος, πρότερον δὲ Πελασγίης κα-
 λευμένης τῆς αὐτῆς ταύτης, πρηθῆναι ἐς
 Θεσπρωίᾱς. ἔπειτα δαλεύσασα αὐτόθι, ἰδρύ-
 σασθαι ὑπὸ Φηγῶ πεφυκυίῃ Διὸς ἱρὸν·
 ὥσπερ ἦν οἶκος, ἀμφοπολεύσαν ^c ἐν Θή-
 ρησι ἱρὸν Διὸς, ἐνθαδ' ἀπίκητο ^f, ἐνθαῦτα
 μνήμην αὐτῇ ἔχειν. ἐκ δὲ τούτου, χρηστή-
 ριον κατηγήσατο, ἐπεὶ τε συνέλαβε τὴν
 Ἑλλάδα γλῶσσαν, φάναι δέ οἱ ἀδελφεὴν
 ἐν Λιβύῃ πεπρῆσθαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν Φοι-
 νίκων ὑπ' ὧν καὶ αὐτὴ ἐπρήθη.

νζ'. Πελειάδες δέ μοι δοκέουσι κληθῆναι
 πρὸς Δωδωναίων ἐπὶ τοῦδε αἱ γυναῖκες,
 διότι βάρβαροι ἦσαν· ἐδόκεε δέ σφι ὁμοίως
 ὄρνισι φθέγγεσθαι. μετὰ δὲ χρόνον τὴν πε-
 λειάδα ἀνθρωπινήν ^g φωνὴν αὐδάσασθαι λέ-
 γουσι, ἐπεὶ τε τὰ συνετά σφι ἡὔδα ἢ γυνή·
 ἕως δὲ ἑσθαρβάριζε, ἐδόκεε σφι ὄρνιθος τρῶ-

^c ἦν οἶκος, ἀμφοπολεύσαν. ^f ἐνθα ἀπίκητο. ^g ἀνθρωπινή.

sacras, et earum alteram ut in Africam, alteram ut in Graeciam exportarentur, vendiderunt: videtur mihi ista ipsa femina venundata esse in Thesprotos nunc dictae Graeciae, antea vero Pelasgiae vocatae; deinde ancillans ibidem, condidisse sub fago ibi nata fanum Jovis; ut erat probabile, solitam Thebis tueri Jovis templum, unde processit, ideo memoriam illic ejus habere: atque hinc oraculum ab ea fuit institutum; et post linguam Graecam apprehensam, dixisse, sororem suam in Africa ab eisdem Phoenicibus (ut ipsa fuisset) venundatam.

57. Quod autem mulieres a Dodonaëis columbae vocatae sunt, ob id mihi videtur factum, quia barbarae essent; simile quid avibus sonare ipsis videbatur. Interjecto deinde tempore columbam humanam voce loquentem ajunt, postquam quae ipsi intelligerent, mulier loquebatur;

tamdiu volucris modo sonare visa, quamdiu barbare loquebatur. nam columba quomodo humanam vocem sonaret? nigram autem columbam esse dicentes, Aegyptiam feminam significant.

58. Suntque similia inter se oracula, et illud apud Thebas Aegyptias, et hoc apud Dodonam. estque divinandi per sacerdotes ratio ex Aegypto oriunda. Ipsi certe Aegyptii extiterunt principes conventuum sacrorum et pomparum et adductionum, et ab eis Graeci didicerunt. Cujus rei hoc apud me argumentum est, quod illa constet ab multo quodam tempore factitata, Graecanica vero recenter facta sunt.

59. Nec vero semel quotannis conventum publicum celebrant Aegyptii, sed frequentes illos, praecipue quidem ac studiosissime ad urbem Bubaston, in honorem Dianae; secundo loco ad urbem Busrin

πον φθέγγεσθαι. ἐπεὶ τέω τρόπῳ ἂν πε-
λειάς γε ἀνθρωπινή^α Φωνῇ φθέγγατο;
μέλαιναν δὲ λέγοντες εἶναι τὴν πελειάδα,
σημαίνουνσι ὅτι Αἰγυπτίη ἡ γυνὴ ἦν.

νῆ. Ἡ δὲ μανίη^η ἢ τε ἐν Θήβησι τῇσι
Αἰγυπτίησι καὶ ἐν Δωδώνῃ, παραπλή-
σια ἀλλήλησι τυγχάνουσι ἔσσαι. ἔσι δὲ
καὶ τῶν ἱρέων^β ἡ μαντικὴ ἀπ' Αἰγύπτου
ἀπγυμένη· πανηγύρεις^γ δὲ ἄρα καὶ πομ-
πὰς καὶ προσαγωγὰς πρῶτοι ἀνθρώπων
Αἰγύπτιοι εἰσὶ οἱ ποιησάμενοι· καὶ παρὰ
τέτων Ἕλληνες μεμαθήκασι. τεκμήριον δὲ
μοι τέτθ, τόδε· αἱ μὲν γὰρ φαίνονται ἐκ
πολλῷ τευ χρόνου ποιούμεναι, αἱ δὲ Ἑλ-
ληνικαὶ νεωστὶ ἐποιήθησαν.

νθ'. Πανηγυρίζουσι δὲ Αἰγύπτιοι ἐκ ἁ-
παξ τῷ ἐνιαυτῷ, πανηγύρις^δ δὲ συχνάς·
μάλισα μὲν καὶ προθυμότατα ἐς Βέβασον^ε
πόλιν, τῇ Αρτέμιδι· δεύτερα, ἐς Βούσιριν
πόλιν τῇ Ἰσι· ἐν ταύτῃ γὰρ δὴ τῇ πόλει

^α ἂν πελειὰς ἀνθρωπινή. ^β ἱερῶν. ^γ πανηγύρις. ^δ πανηγύρις.

^ε Βέβασιν.

ἐς ἰ μέγιστον Ἰσιος ἰρόν· ἰδρυται δὲ ἡ πόλις αὕτη τῆς Αἰγύπτου ἐν μέσῳ τῷ Δέλτα· Ἰσις δὲ ἐς ἰ κατά τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν Δημήτηρ. τρίτα δὲ, ἐς Σαῖν πόλιν τῇ Αθηναίῃ πανηγυρίζουσι· τέταρτα δὲ, ἐς Ἑλιούπολιν τῷ Ἑλίῳ· πέμπτα δὲ, ἐς Βυτῶν πόλιν τῇ Λητοῖ· ἑκτα δὲ, ἐς Πάπρημιν πόλιν τῷ Αρεῖ.

ξ'. Ες μὲν νυν Βούβασον πόλιν ἑπεὰν[†] κομίζονται, ποιεῦσι τοιάδε[‡]. πλέουσί τε γὰρ δὴ ἅμα ἄνδρες γυναῖξί, καὶ πολλόν τι πλῆθος ἑκατέρων ἐν ἑκάσῃ βάρῃ. αἱ μὲν τινες τῶν γυναικῶν, κρόταλα ἔχουσαι, κροταλίζουσι· οἱ δὲ αὐλέουσι κατὰ πάντα τὸν πλόον· αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες αἰεῖδουσι, καὶ τὰς χεῖρας κροτέουσι. ἑπεὰν δὲ πλέοντες κατὰ τινα πόλιν ἄλλην γένωνται, ἐγχερίμψαντες τὴν βάρην τῇ γῇ, ποιεῦσι τοιάδε[‡]. αἱ μὲν τινες τῶν γυναικῶν ποιεῖσι^ι τάπερ εἶρηκα· αἱ δὲ τρωθάζουσι, βοῶσαι τὰς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γυναι-

[†] βούβασον ἰπείαν. [‡] τὰδε. ἡ τὰδε. ^ι ποιεῖσι.

in honorem Isidis. In hac enim urbe maximum est templum Isidis, ipsa autem urbs in medio Delta Aegypti sita. Est autem Isis quae Graeca lingua dicitur Δημήτηρ, *Ceres*. Tertio celebrant conventus publicos ad urbem Sain, in honorem Minervae; quarto ad Heliopolin, in honorem Solis; quinto ad urbem Buton, in honorem Latonae; sexto ad urbem Pappremis, in honorem Martis.

60. Ceterum quum se conferunt in urbem Bubaston, haec faciunt: Navigant viri pariter et mulieres, magnaue est in unaquaque navi utrorumque multitudo. Inter navigandum assidue mulieres aliquot, crepitacula tenentes strepunt, viri tibiis canunt: ceteri ceteraeque modulantur manusque complodunt. Atque ut ad quamque aliam urbem perveniunt navigando, talia agunt. Appulsa ad terram navi, mulierum aliae ea quae dixi faciunt, aliae compellantes ejus urbes remi-

nas, ingerunt probra, aliae saltant, aliae erectae attrahunt vestem. Talia in singulis civitatibus ad flumen positae agunt. Quum ad urbem Bubastum perventum est, festum celebrant magnis hostiis offerendis: quo in festo plus vini ex vite absumitur quam in reliquo universi anni tempore. Commeant illuc (ut indigenae ajunt) virorum ac mulierum, praeter pueros, etiam ad septingenta millia. Atque haec quidem illic fiunt.

61. At in urbe Busrî quomodo festum Isidi agant, superius a me dictum est. Verberantur enim post sacrificium cuncti et cunctae, multa sane hominum decem millia: quem autem verberent, non est mihi fas dicere. Sed quotquot Cares Aegyptum incolunt, hi vero tanto plus in talibus faciendis excellunt, ut gladiis quoque frontes concidant. Ex quo facto datur intelligi eos hospites esse, non Aegyptios.

κας· αἱ δὲ ὀρχέονται, αἱ δὲ ἀνασύρονται ἀνισάμεναι. ταῦτα παρὰ πᾶσαν πόλιν παραπολαμίνην ποιέουσιν. ἔπεαν δὲ ἀπίκωνται ἐς τὴν Βούβασον, ἑορτάζουσι ^α μεγάλας ἀνάγωνιες Θυσίας. καὶ οἶνος ἀμπέλινος ἀναισιμουῦται πλέον ἐν τῇ ὀρτῇ ταύτῃ ἢ ἐν τῷ ἄπαντι ἐνιαυτῷ τῷ ἐπιλοίπῳ. συμφοιτέωσι δὲ ὅτι ἀνὴρ καὶ γυνή ἐσι, πλὴν παιδίων, καὶ ἐς ἑβδομήκοντα μυριάδας, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι. ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ ποιέεται.

Ξα'. Ἐν δὲ Βουσίρι πόλι ὡς ἀνάγουσι τῇ Ἰσι τὴν ὀρτὴν, εἴρηται πρότερόν μοι. τύπλονται μὲν γὰρ ^β δὴ μετὰ τὴν Θυσίην πάντες καὶ πᾶσαι, μυριάδες κάρτα πολλαὶ ἀνθρώπων. τὸν δὲ ^γ τύπλονται, καὶ μοι ὅσιόν ἐστι λέγειν· ὅσοι δὲ Καρῶν εἰσὶ ἐν Αἰγύπτῳ οἰκέοντες, οὗτοι δὲ τοσούτῳ ἔτι πλέω ποιέουσιν τέτων, ὅσῳ καὶ τὰ μέτωπα κόπλονται μαχαίρησι· καὶ τέτῳ εἰσὶ δῆλοι ὅτι εἰσὶ ξεῖνοι καὶ οὐκ Αἰγύπλιοι.

^α Βύβασιν ὀρτάζουσι. ^β τύπλονται γὰρ. ^γ τῷ δὲ.

ξβ'. Ες Σάϊν δὲ πόλιν ἔπεα^δν συλλεχ-
 θέωσι τῆσι θυσίῃσι ἐν τινι νυκτὶ^δ, λύχ-
 να καίεσι πάντες πολλὰ ὑπαίθρια περὶ τὰ
 δώματα κύκλω. τὰ δὲ λύχνα, ἔσι ἐμβά-
 φια ἔμπλεα ἀλὸς καὶ ἐλαίου· ἐπιπολῆς δὲ
 ἔπеси αὐτὸ τὸ ἐλλύχνιον, καὶ τῷτο καί-
 εται παννύχιον. καὶ τῇ ὀρτῇ ἔνομα κέεται
 λυχνοκαΐη· οἱ οἱ ἂν μὴ ἔλθωσι τῶν Αἰ-
 γυπτίων ἐς τὴν πανήγυριν ταύτην, Φυ-
 λάασοντες τὴν νύκτα τῆς θυσίης, καίουσι
 καὶ αὐτοὶ πάντες τὰ λύχνα. καὶ ἔτω ἕκ ἐν
 Σάϊ μένη καίεται, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν
 Αἴγυπτον. ὅτεν δὲ ἔνεκα Φῶς ἔλαχε καὶ
 τιμὴν ἢ νύξ αὐτῇ, ἔσι ἱρὸς περὶ αὐτῷ λό-
 γος λεγόμενος.

ξγ'. Ες δὲ Ἡλίου πόλιν^ε καὶ Βετῶν
 θυσίας μένας ἐπιτελέεσι φοιτέοντες. ἐν δὲ
 Παπρήμι θυσίας μὲν καὶ ἱρὰ, κατὰπερ καὶ
 τῇ ἄλλῃ, ποιεῦσι. εὖ τ' ἂν δὴ γίνηται^ε
 καταφερῆς ὁ ἥλιος, ὀλίγοι μὲν τινες τῶν

^δ συλλεχθεῶσι τῆσι θυσίῃσι ἐν τῇ νυκτὶ. ^ε Ἡλίου τε πόλιν.
^ε ποιεῦσι. εὖ τ' ἂν δὲ γίνηται.

62. Ubi vero in Sain urbem sacrificatum noctu convenerunt, sub dio circum domos universi frequentes lucernas accendunt, vascula scilicet sale et oleo plena; in superficie adest ipsum ellychnium, quod tota ardet nocte. Cui festo nomen impositum est, Accensio lucernarum. Ad hunc conventum quicumque Aegyptiorum non ierint, observantes sacrificii noctem, et ipsi universi lucernas accendunt: atque ita accenduntur lucernae non in Sai modo, sed etiam per universam Aegyptum. Qua vero gratia nox haec lumen et honorem fortita sit, de eo sacer sermo commemoratur.

63. Ad Heliopolin et ad Butun qui veniunt, tantum sacrificant. In Papremi vero, quemadmodum alibi, et sacrificia et res divinas peragunt. Sed quando sol sit declivis, pauci sacerdotes circa simu-

lacrum operati sunt: plures eorum tenentes ligneas clavas stant in ingressu templi; alii plus mille virorum qui vota exequuntur, cum singulis fustibus frequentes alia ex parte consistunt. Porro simulacrum in parvo ligneo sacello deaurato exportant pridie in aliud sacrum habitaculum, paucis illis qui ministerio simulacri relictis sunt, trahentibus plaustrum quatuor rotarum, quo vehitur sacellum cum simulacro quod intus est. Hos ingredi prohibent ii qui in anteforibus stant. At ii qui vota exequuntur, opitulantes deo, percutiunt hos, sese ipsi defensantes. Hic vehemens existit fustuaria pugna mutuo capita contudentium: multique ex vulneribus (ut ego opinor) pereunt, etsi Aegyptii quemquam mori negant.

64. Ajunt autem indigenae conven-

ἱρέων περὶ τὸ ἄγαλμα πεπονέεται, οἱ δὲ
 πολλοὶ αὐτῶν, ξύλων ἂ κορύνας ἔχοντες,
 ἐσᾶσι τῷ ἱεὶ ἐν τῇ ἐσόδῳ. ἄλλοι δὲ εὐ-
 χωλὰς ἐπιτελέοντες πλεῖνες χιλίων ἀν-
 δρῶν, ἕκαστοι ἔχοντες ξύλα, καὶ οὗτοι ἐπὶ
 τὰ ἕτερα ἀλέες ἐσᾶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα ἐὼν
 ἐν νηῷ μικρῷ ξυλίνῳ κατακεχρυσωμένῳ,
 προεκκομίζουσι τῇ προτεραίῃ ἐς ἄλλο οἶ-
 κημα ἱρόν. οἱ μὲν δὴ ὀλίγοι οἱ περὶ τῷ
 ἄγαλμα λελειμμένοι ἔλκουσι τετράκυκλον
 ἄμαξαν, ἄγουσαν τὸν νηόν τε καὶ τὸ ἐν
 τῷ νηῷ ἑστὸν ἄγαλμα. οἱ δὲ οὐκ ἐῷσι, ἐν
 τοῖσι προφυλααίοις ἐσεῶτες, ἐσιέναι. οἱ δὲ
 εὐχωλιμαῖοι, τιμωρέοντες τῷ θεῷ, παί-
 σσι αὐτὰς ἀλεζόμενοι. ἐνθαῦτα μάχη ξύ-
 λοις καρτερὴ γίνεται. κεφαλὰς τε συνα-
 ράσσονται. καὶ, ὡς ἐγὼ δοκέω, πολλοὶ καὶ
 ἀποθνήσκουσι ἐκ τῶν τραμάτων. ὃ μὲν οἱ
 γε οἱ τε Αἰγύπτιοι ἔφασαν ἀποθνήσκειν
 ὁδὲνα.

ξδ'. Τὴν δὲ πανήγυριν ταύτην ἐκ τῆδε

ἂ κύτιον, ἐκ ξύλων.

νομίσαι Φασὶ οἱ ἐπιχώριοι· οἰκέειν ἐν τῷ
 ἱρῷ τέτῳ, τῇ Ἀρεος τὴν μητέρα, καὶ τὸν
 Ἀρεα ἀπότροφον γενόμενον, ἐλθεῖν ἐξαν-
 δρωμένον ^a, ἐθέλοντα τῇ μητρὶ συμμῖσαι,
 καὶ τὰς προπόλεις ^b τῆς μητρὸς, οἷα οὐκ
 ὀπωπώτας αὐτὸν πρότερον, οὐ περιορᾷν
 παριέναι, ἀλλ' ἀπερύκειν· τὸν δ' ἐξ ἄλ-
 λης πόλιος ἀγαγόμενον ἀνθρώπους, τὲς τε
 προπόλεις τρηχέως περισπεῖν, καὶ ἐσελθεῖν
 παρὰ τὴν μητέρα. ἀπὸ τούτου τῷ Ἀρεῖ
 ταύτην τὴν πληγὴν ἐν τῇ ὀρτῇ νενομικέ-
 ναι Φασί. καὶ τὸ μὴ μίσγεσθαι γυναῖξιν ἐν
 ἱροῖσι, μηδὲ ἀλούτεις ἀπὸ γυναικῶν εἰς ἱρὰ
 εἰσιέναι, οὗτοί εἰσι οἱ πρῶτοι θρησκευσαν-
 τες. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι σχεδὸν πάντες ἄν-
 θρωποι, πλὴν Αἰγυπτίων καὶ Ἑλλήνων,
 μίσγονται ἐν ἱροῖσι· καὶ ἀπὸ γυναικῶν
 ἀνισάμενοι, ἄλουτοι ἐσέρχονται εἰς ἱρὸν,
 νομίζοντες ἀνθρώπους εἶναι κατὰ περ τὰ
 ἄλλα κτήνεα. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα κτή-
 νεα ὁρᾷν καὶ ὀρνίθων γένηα ὀχευόμενα

^a Haec duo verba ἱερῶν ἐξανδρωμένον non exstant in MS. nisi
 in margine. ^b προπόλεις bis.

tum hunc inde institutum: Templum id incolere matrem Martis, et Martem nutrimentis depulsum, venisse viriliter impulsus eo proposito, ut coiret cum matre: quem maternos ministros, ut qui eum antea non viderant, non per negligentiam sinere ingredi, sed abigere; hunc, ex alia civitate adductis hominibus, illos tutores aspere mulcare, et ad matrem fuisse ingressum. Et ab ea re hanc verberationem ajunt solennem fuisse Marti die festo, et institutum, ne in templo cum feminis coiretur, neve illoti a Venere templa adirent. Hi sunt qui primi ceremoniis vacaverunt. nam ceteri fere omnes mortales, praeter Aegyptios ac Graecos, coeunt in templis: et ab uxoribus surgentes, illoti introeunt templum, putantes hominem esse ut ceteras animantes. Etenim videre et pecudes alias et volu-

crum turbas coeuntes in dcorum templis
atque in fanis ; quod si non esset deo gra-
tum, ne pecudes quidem id esse facturas.
Et hi quidem talia praetexentes faciunt,
quae mihi non probantur.

65. Aegyptii porro cum in aliis ad
sacra pertinentibus, tum vero in his su-
perstitiose agunt. Aegyptus, quum sit A-
fricae finitima, non tamen admodum be-
stiis abundat : quae vero illic sunt, eae
omnes pro sacris habentur, partim alum-
nae ipsorum hominum, partim non. Qua
autem causa pro sacris habentur, si dixe-
ro, ad res divinas oratio mea descendet,
quas ego in primis enarrare devito ; qua-
rumque quicquid dixi delibando, id ne-
cessitate coactus dixi. Consuetudo quae
de bestiis est, ita habet : Eas seorsum sin-
gulas educandi curam et viri et feminae
Aegyptiorum susceperunt ; in quo hono-
re filius patri succedit. His bestiis singuli

ἐν τε τοῖσι νηοῖσι τῶν θεῶν καὶ ἐν τοῖσι
τεμένεσι ^ς. εἰ ὧν ἦν τῷ θεῷ τῷτο μὴ φί-
λον, ἔκ ἂν ὕδὲ τὰ κτήνεα ποιέειν. οὗτοι
μέν νυν τοιαῦτα ἐπιλέγοντες ποιεῦσι ^δ ἔμοι
γε ἔκ ἀρεσά.

ξέ Αἰγύπτιοι δὲ θρησκευοῦσι περισῶς
τά τε ἄλλα περὶ τὰ ἱρά, καὶ δὴ καὶ τὰδε.
ἔσσα δὲ Αἰγυπῖος ὄμυρος τῇ Διῷ, ἔ μά-
λα θηριώδης ἐσί· τὰ δὲ ἐόντα σφι, ἅπαν-
τα ἱρά νενόμισαι· καὶ τὰ μὲν, σύντροφα
αὐτοῖσι τοῖσι ἀνθρώποισι, τὰ δὲ, οὐ· τῶν
δὲ εἵνεκεν ^ς ἀνείται τὰ ἱρά, εἰ λέγοιμι,
καθαβαίην ἂν τῷ λόγῳ ἐς τὰ θεῖα πρήγ-
ματα, τὰ ἐγὼ φεύγω μάλισα ἀπηγέ-
σαι· τὰ δὲ καὶ εἴρηκα αὐτῶν ἐπιφάυσας,
ἀνάγκη ^ς καταλαμβανόμενος εἶπον. νόμος
δὲ ἐσί περὶ τῶν θηρίων ὧδε ἔχων· μελε-
δωνοὶ ἀποδεδέχεται τῆς τροφῆς χωρὶς ἐ-
κάσων, καὶ ἔρσενες καὶ θήλειαι τῶν Αἰγυ-
πτίων, τῶν παῖς παρὰ πατρός ἐκδέκειν
τὴν τιμὴν. οἱ δὲ ἐν τῇσι πόλισι ἔκαστοι

^ς τεμένεσι. ^δ τοιαῦτα ποιέοντες, ἐπιλέγουσι. ^ς εἵνεκα. ^ς ἀναγκαίη.

εὐχὰς τάσδε σφι ἀποτελέσει· εὐχόμενοι
 τῷ θεῷ τῷ ἂν ἢ τὸ θηρίον, ξυρῆνίης τῶν
 παιδίων ἢ πᾶσαν τὴν κεφαλὴν, ἢ τὸ ἥμι-
 συ, ἢ τὸ τρίτον μέρος τῆς κεφαλῆς, ἱσᾶ-
 σι σαθμῷ πρὸς ἀργύριον τὰς τρίχας· τὸ
 δὲ ἂν ἐλκύσῃ, τῆτο τῇ μελεδωνῷ τῶν θη-
 ρίων διδοῖ. ἢ δὲ ἀντ' αὐτῷ τάμνυσα ἰχ-
 θύς, παρέχει βορὴν τοῖσι θηρίοις. τροφή
 μὲν δὲ αὐτοῖσι τοιούτη ἀποδέδεκται. τὸ
 δὲ ἅντις τῶν θηρίων τέτων ἀποκλείνη, ἦν
 μὲν ἐκὼν, θάνατος ἢ ζημία· ἦν δὲ ἀέκων,
 ἀποτίνει·^α ζημίην τὴν ἂν οἱ ἰρέες τάξων-
 ται. ὅς δὲ ἂν ἴβιν ἢ ἴρηκα ἀποκτείνῃ, ἦν
 τε ἐκὼν, ἦν τε ἀέκων, τεθνάναι ἀνάγκη.

ξς'. Πολλῶν δὲ ἑόντων^β ὁμοτρόφων
 τοῖσι ἀνθρώποις θηρίων, πολλῷ ἂν ἔτι
 πλέω ἐγείνητο, εἰ μὴ κατελάμβανε τὰς αἰ-
 ελέρας τοιάδε. ἔπεαν τέκωσι αἱ θήλειαι,
 ἐκέτι φοιλέσσι παρὰ τὰς ἑρσενας. οἱ δὲ, δι-
 ζήμενοι μίσγεσθαι αὐτῇσι, ἐκ ἔχουσι. πρὸς
 ὧν ταῦτα σοφίζονται τάδε· ἀρπάζοντες

^α ἀποτίνειν. ^β δὲ ὄντων.

qui in urbibus sunt, vota persolvunt; hunc in modum: Supplicantes illi deo cujus illa bestia est, deraſis liberorum capitibus aut in totum, aut ex media, aut ex tertia parte, appendunt crines in lance ad argentum; quod traxerit, id tradunt curatrici beſtiarum. Illa pro hoc conciſos piſces praebet beſtiis eſcam. talis enim cibus illis praebetur. Quorum ſiquam quis necaverit, ſi volens, morte mulctatur: ſi invitus, plectitur ea mulcta quam ſacerdotes ſtatuerint. Quiſquis tamen ibi aut accipitrem necaverit, ſive volens ſive invitus, neceſſario morte afficitur.

66. Quum autem multae beſtiae una cum hominibus viſitent, multo tamen plures eſſent, niſi hoc accideret felibus. Feles poſtquam ſunt enixae, non amplius adeunt maſculos: eas iſti coeundi gratia indagantes, tamen potiri nequeunt: ergo contra id talia comminiſcuntur. Raptos

144 EUTERPE. II.

et subduētos earum fetus occidunt, non tamen occisos edunt. Illae fetibus orbatæ, cupiditate aliorum (amantissima enim fetuum bestia est) ita demum ad mares se conferunt. Felem incendio orto divina res occupat. nam Aegyptii, per intervalla dispositi ignem extinguere negligentes custodias felium agunt. At illae aut intercurrento, aut transfiliendo ipsos homines in ignem infiliunt. Hoc dum contingit, ingenti luctu afficiuntur Aegyptii. Quibuscunque autem in domibus felis sine manu hominum oppetit mortem, earum habitatores cuncti sola supercilia radunt: totum autem corpus et caput, in quorum domibus *moritur* canis.

67. Abducuntur autem feles mor-

ἀπὸ τῶν θηλεῶν, καὶ ὑπαιρέόμενοι τὰ τέκνα, κτείνουσι κτείναντες μέντοι, οὐ δατέονται^α. αἱ δὲ, σφρισκομέναι τῶν τέκνων, ἄλλων δὲ ἐπιθυμέσσαι, ἔτω δὴ ἀπικνεόνται παρὰ τῆς ἑρσενας. Φιλότεκνον δὲ τὸ^β θηρίον. πυρκαϊῆς δὲ γινομένης, θεῖα πρήγματα καταλαμβάνει τῆς αἰέλερος· οἱ μὲν γὰρ Αἰγύπτιοι διασάντες φυλακὰς ἔχουσι τῶν αἰέλρων^γ, ἀμελήσαντες σφεννύναι τὸ καιόμενον· οἱ δὲ αἰέλροι, διαδύνοντες, καὶ ὑπερθρῶσκοντες τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλονται ἐς τὸ πῦρ. ταῦτα δὲ γινόμενα^δ, πένθεα μεγάλη τῆς Αἰγυπτίως καταλαμβάνει. ἐν ὁτέοισι δι' ἃν οἰκίοισι αἰέλρος^ε ἀποθάνῃ ἀπὸ τῆς αὐτομάτης, οἱ ἐνοικέοντες πάντες ξυρέονται τὰς ὀφρύας μένας· παρ' ὁτέοισι δι' ἃν κύων, πᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν.

ξζ'. Απάγονται δὲ οἱ αἰέλροι ἀποθα-

^α παύονται. ^β φιλότεκνον γὰρ τὸ. ^γ αἰλῦρος et αἰλῶρων et semper tum ante, tum post. ^δ ἰσάλλονται ἐς τὸ πῦρ. τῶν δὲ γινόμενων. ^ε ὁτίησι δ' ἃν οἰκίησι αἰλῦρος.

νόμιες ἐς ἱράς σέγας, ἔνθα θάπτονται τα-
 ριχευθέντες ἐν Βυβάσι πόλι. τὰς δὲ κύνας
 ἐν τῇ ἐωυτῶν ἑκάστοι πόλι θάπλισι ἐν ἰ-
 ρῆσι θήκησι. ὡσαύτως δὲ τῇσι κυσὶ οἱ
 ἰχνευταὶ θάπτονται. τὰς δὲ μυγαλάς καὶ
 τὰς ἰρηκας ἀπάγασι ἐς Βυβὴν πόλιν. τὰς
 δὲ ἱβίς ἐς Ἑρμέω πόλιν. τὰς δὲ ἄρκτους
 ἐύσας σπανίας, καὶ τὰς λύκας, οὐ πολλῶν
 τέων ἐόντας ἀλωπέκων μέζοντας, αὐτῷ θά-
 πλισι τῇ ἂν εὐρεθέωσι κεείμενοι.

ξή. Τῶν δὲ κροκοδείλων φύσις ἐστὶ τοι-
 ῆδε· τοὺς χειμεριωτάτας μῆνας τέσσοντας
 ἐοιδίει ὑδέν· ἐὼν δὲ τετράπυς, χερσαῖον καὶ
 λιμναῖόν ἐστι. τίκτει μὲν γὰρ ὡς ἐν γῇ,
 καὶ ἐκλέπει καὶ τὸ πολλὸν τῆς ἡμέρης δια-
 τρίβει ἐν τῷ ξηρῷ, τὴν δὲ νύκτια πᾶσαν ἐν
 τῷ ποταμῷ. θερμότερον γὰρ δὴ ἐστὶ τὸ
 ὕδωρ τῆς αἰθρίας ἢ καὶ τῆς δρόσου. πάντων
 δὲ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν θνητῶν, τῷτο ἐξ ἐλα-
 χίστου μέγιστον γίνεται. τὰ μὲν γὰρ ὡς,

ἢ Βουτῶν πόλιν. τὰς δὲ ἄρκτους ἐύσας ἱράς καὶ τοὺς. ἢ τῆς τι
 αἰθρίας.

tuæ ad sacra tecta, ubi salitæ sepeliuntur in urbe Bubasti. Canes feminas in sua quisque urbe tumultant, sacratis in loculis. Eodem modo quo canes feminae, ichneutæ vestigatores sepeliuntur. Nam mygæ, et accipitres in urbem Butum asportant, ibides vero Hermopolin; urfas autem, quæ raræ sunt, et lupos non multo vulpibus grandiores, eo loci sepeliunt ubi jacentes inveniuntur.

68. At crocodilis inest talis natura: Quatuor mensibus maxime hybernis nihil omnino edit: et quum sit quadrupes, tamen terrestre et paludosum est. Nam ova parit in terra, excluditque: et plerumque diei in sicco agit, sed rotam noctem in flumine, quippe calidiore aqua subdivo sereno et rore. Ex omnibus quæ novimus animalibus, hoc maximum existit ex minimo. siquidem ova quod

attinet, gignit haud multo majora anseribus, et proportionem ovi fetus excluditur : at crescens, ad septendecim et amplius cubitos pervenit. oculos habet suillos, dentes magnos proportionem corporis, et prominentes, cui ex omnibus bestiis soli lingua innata non est. Idem inferiorem maxillam non movet, sed etiam solum ex animalibus superiorem inferiori admovet. Ungues quoque robustos habet, pellemque squamatam circa tergum infractam. Inter aquas caecus, sub dio perspicacissimus. Itaque quod in aqua vitam degat, os fert introrsum hirudinibus refertum. Quumque eum ceterae volucres ac bestiae fugiant, solus trochilus pacem cum eo agit, utpote a quo percipiat utilitatem. Etenim posteaquam crocodilus ex aqua in terram egressus est, ac deinde hiavit (semper enim fere hoc ad zephyrum facere solet) tunc in ejus os trochilus penetrans, deglutit illas sanguifugas. Qua

χηνέων ἔ πολλῶ μέζονα ^α τίκτει· καὶ ὁ
 νεοσσὸς κατὰ λόγον τῷ ὥς γίνεται· αὐ-
 ξανόμενος δὲ, γινέσθαι καὶ ἐς ἐπὶ ἑκατάδεκα πη-
 χεας, καὶ μέζων ἔτι. ἔχει δὲ ὀφθαλμοὺς
 μὲν, ὕος· ὀδόντας δὲ, μεγάλους καὶ χαυλιό-
 δοντας, κατὰ λόγον τοῦ σώματος. γλῶσ-
 σαν δὲ μῦνον θηρίων οὐκ ἔφυσε· οὐδὲ τὴν
 κάτω κινεῖ γνάθον, ἀλλὰ καὶ τῷ μῦνον θη-
 ρίων τὴν ἄνω γνάθον προσάγει τῇ κάτω·
 ἔχει δὲ καὶ ὄνυχας καρτερὰς, καὶ δέρμα λε-
 πιδωτὸν ἀρρήκτον ἐπὶ τῷ νώτου. τυφλὸν
 δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῇ αἰθρίῃ ὀξυδερκέσασθαι.
 ἅτε δὴ ὧν ἐν ὕδατι διαίταν ποιούμενον, τὸ
 σῶμα ἐνδοθεν φορέει πᾶν μεσὸν βδελλέων.
 τὰ μὲν δὴ ἄλλα ὄρνεα καὶ θηρία φεύγει
 μιν· ὁ δὲ τροχιῖλος εἰρηναῖόν οἱ ἐστὶ, ἅτε
 ὠφελεομένῳ πρὸς αὐτῷ. ἔπειτ' ἀνὰ γὰρ ἐς τὴν
 γῆν ἐκβῆ ἐκ τῷ ὕδατος ὁ κροκόδειλος, καὶ
 ἔπειτα χάνη, (ἔωθε γὰρ τῷ ὥς ἐπίπαν
 ποιεῖν πρὸς τὸν ζέφυρον) ἐνθαῦτα ὁ τρο-
 χίλος ἐσδύνων ἐς τὸ σῶμα αὐτοῦ, κατα-

^α μίση.

πίκει τὰς βδέλλας· ὁ δὲ, ὠφελεύμενος ^b
ἥδεται, καὶ οὐδὲν σίνειαι τὸν τροχίλον.

ξθ'. Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἱροὶ
εἰσι οἱ κροκόδειλοι, τοῖσι δ' ἔ, ἀλλ' ἄτε
πολεμίους περιέπυσσι. οἱ δὲ περὶ τε Θήβας
κὶ τὴν Μοίριος λίμνην οἰκέοντες καὶ κάρτα
ἡγνῆλαι αὐτοὺς εἶναι ἰρῆς. ἐκ πάντων δὲ
εἷνα ἐκάτεροι τρέφουσι ^c κροκόδειλον, δεδι-
δαγμένον εἶναι χειροῦθεα· ἀρτήματά τε
λίθινα χυτὰ καὶ χρύσεια ἐς τὰ ὦτα ἐν-
θέντες ^d, κὶ ἀμφιδέας περὶ τῆς ἐμπροσθίας
πόδας, κὶ σιτία ἀπότακτα διδόντες, καὶ ἰ-
ρήϊα, κὶ περιέποντες ὡς κάλλιπα ζῶντας·
ἀποθανόντας δὲ ταρχεύοντες ^e, θάπτουσι
ἐν ἱρῇσι θήκησι. οἱ δὲ περὶ Ελεφαντίνην
πόλιν οἰκέοντες, κὶ ἐοδίῃσι αὐτῆς, ἔκ ἡγεό-
μενοι ἰρῆς εἶναι. καλέονται δὲ οὐ κροκόδει-
λοι, ἀλλὰ χάμψαι. κροκοδείλους δὲ Ἴωνες
ὠνόμασαν, εἰκάζοντες αὐτῶν τὰ εἶδεα τοῖ-
σι παρὰ σφίσι γινομένοισι κροκοδείλοισι
τοῖσι ἐν τῇσι αἵμασῇσι.

^b ὠφελεύμενος. ^c ἐκτρέφουσι. ^d ἐσθλῆς. ^e ταρχεύοντες.

utilitate delectatus, nihil omnino trochilum laedit.

69. Quibusdam sane Aegyptiorum crocodili sacri sunt, quibusdam non sunt, sed veluti hostes exagitant. Sacros admodum esse eos existimant qui circa Thebas et Moerios stagnum incolunt: quorum utrique unum ex omnibus crocodilis alunt edoctum manu tractari, appendentes ejus auribus inaures, nempe lapillos fusiles aureosque, et primores pedes catenulis aut annulis cingentes; cibaria quoque statuta ac sacrificia praeberentes, et curantes ut quam pulcherrime vivant; at ubi mortem obierunt, condientes sacris in loculis sepeliunt. At qui circa Elephantinam urbem incolunt, quod sacros esse non censeant, etiam comedunt. Neque vero crocodili vocantur, sed champsae: verum Iones appellavere crocodilos, illi generi crocodilorum quod apud eos in sepibus gignitur, ipsorum formam comparantes.

70. Hos capiendi quum sint multa et omnimoda genera, hoc, quod maxime mihi dignum relatu videtur, scribo. Ubi tergum suillum ad illecebras hamo circumdederit, permittit in medium flumen, ipse in labro fluminis porcellum, quem vivum tenet, verberat. cujus vocem crocodilus audiens, versus illam tendit, nactusque tergum devorat. Illi vero trahunt. Et posteaquam in terram attractus est, ante omnia ejus oculos venator coeno opplet. Hoc acto, cetera facile sane comprehenditur; sin, cum labore.

71. Fluviatiles vero equi in plaga Papiemitana sacri sunt, in cetera Aegypto non sacri; talem speciem naturamque habentes. Quadrupes est, bifidis pedibus, ungulis bovinis, simo naso, equina juba, exertos dentes ostentans, equina cauda et

ό. Αγραὶ δὲ σφρων πολλαὶ κατεσῆασι,
 καὶ παντοῖαι. ἢ οἱ ὧν ἐμοὶ δοκεῖ ^α ἀξιω-
 τάτη ἀπηγήσιος εἶναι, ταύτην γράφω·
 ἐπεὰν νῶτον υἱὸς ^β δελεάσῃ περὶ ἄγκιστρον,
 μετίει ἐς μέσον τὸν ποταμόν. αὐτὸς δὲ
 ἐπὶ τῷ χεῖλεος τῷ ποταμῷ ἔχων δέλφα-
 κα ζῶν, ταύτην τύπτει. ἐπακούσας δὲ
 τῆς Φωνῆς ὁ κροκόδειλος, ἵεται κατὰ τὴν
 φωνήν· ἐνλυχὼν δὲ τῷ νώτῳ, καταπίνει. οἱ
 δὲ ἔλκυσσι· ἐπεὰν δὲ ἐξελκυοῖτο ^γ ἐς γῆν, πρῶ-
 τον ἀπάντων ὁ θηρευτῆς ^δ πηλῶ κατ'
 ὧν ἔπλασε αὐτῷ τὰς ὀφθαλμούς. τῷτο δὲ
 ποιήσας, κάρτα εὐπετέως τὰ λοιπὰ χει-
 ρῆται· μὴ ποιήσας δὲ τῷτο, σὺν πόνῳ.

οα'. Οἱ δὲ ἵπποι οἱ ποτάμιοι νομῶ μὲν
 τῷ Παπρημίτῃ ^α ἱροὶ εἰσι, τοῖσι δὲ ἄλ-
 λοισι Αἰγυπτίοισι ἔκ ἱροί. φύσιν δὲ παρέ-
 χονται ἰδέης τοιήνδε. τετράπουν ἐσι, δί-
 χηλον· ὅπλαϊ βοός· σιμόν, λοφίην ἔχον
 ἵππε, χαυλιόδοις φαῖνον· ἔρην ἵππου,
 καὶ Φωνήν· μέγαθος, ὅσον τε βῆς ὁ μέγιστος.

^α ἵμοι γε δοκεῖ. ^β υἱός. ^γ θηρευτῆρ. ^δ Παπρημίτῃ.

τὸ δέριμα δι' αὐτῆ οὕτω δὴ τι παχύ ἐστι,
ὥστε αὐτὸ γενομένης, ξυστὰ ποιέεσθαι ἀκόν-
τια ἐξ αὐτῆ.

δβ'. Γίνονται δὲ καὶ ἐνύδριες ἐν τῷ πο-
ταμῷ, τὰς ἱρὰς ἡγνῆται εἶναι. νομίζουσι
δὲ καὶ πάντων ἰχθύων τὸν καλεούμενον λε-
πιδωτὸν, ἱρὸν εἶναι, καὶ τὴν ἔλχελυν. ἱρὸς
δὲ τέτυς εἶναι τῆ Νείλῃ φασί· καὶ τῶν
ὀρνίθων τὰς χηναλώπεκας.

ογ'. Ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλος ὄρνις ἱρὸς, τῷ οὖ-
νομα φοῖνιξ. ἐγὼ μὲν μιν οὐκ εἶδον, εἰ μὴ
ὅσον γραφῇ. καὶ γὰρ δὴ καὶ σπάνιος ἐπιφοῖλᾷ
σφι, δι' ἐτέων (ὥς Ἡλιεπολιταὶ λέγουσι)
πεντακοσίων. φοῖλᾷν β δὲ τότε φασὶ ἐπε-
άν οἱ ἀποθάνῃ ὁ πατήρ. ἔστι δὲ ἐν τῇ γρα-
φῇ παρόμοιος, τοσούδε καὶ τοιόσδε· τὰ μὲν
αὐτῆ χρυσόκομα τῶν πτερῶν, τὰ δὲ, ἐ-
ρυδρά. ἐς τὰ μάλισα αἰετῷ περιήγησιν
ὁμοιότατος, καὶ τὸ μέγαθος. τοῦτον δὲ λέ-
γουσι μηχανᾶσθαι τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ
λέγοντες, ἐξ Αἰγύπτου ὁρμεώμενον, ἐς τὸ ἱρὸν

^ε ποιέσθαι. ^ε ἐ τῶν ^β φοιτῶν.

voce, magnitudine maximi tauri, tam crasso corio ut ex eo arefacto fiant jacula rasa.

72. Gignuntur praeterea in fluvio Iutrae quos sacratos esse arbitrantur. Arbitrantur etiam sacrum esse ex omnibus piscibus qui vocatur squamosus, atque etiam anguillam. Hos pisces ajunt sacros Nili esse: ex volucris vero vulpanferes.

73. Est et alia volucris sacra, nomine phoenix, quam equidem non vidi nisi in pictura. etenim perrara ad eos com meat, quingentis (ut ajunt Heliopolitani) annis, et tunc demum quum pater ei decessit. Is si picturae assimilis est, talis tantusque est: Pennae coloris partim aurei, partim rubei, maxima ex parte cum habitu tum magnitudine simillimus aquilae. Eum ajunt, quod mihi non sit verisimile, hoc excogitare: Ex Arabia profici-

scientem in templum Solis gestare patrem, quem myrrha obvolvit, et in Solis templo humare. sic autem gestare: primum myrrhae ovum fingere quantum ipse ferre possit: deinde ferendo illud experiri: hoc satis expertum, ita demum ovum excavare, atque in illud parentem ponere: et qua parte ovi exinaniti patrem intulit, eam partem alia myrrha farcire: et quum tantundem ponderis imposito parente effectum sit, obstrueto rursus foramine, bajulare illud versus Aegyptum in templum Solis. Haec facere hanc avem commemorant.

74. At circa Thebas sunt sacri serpentes, nihil omnino hominibus noxii, pusillo corpore, binis praediti cornibus, e summo capite enatis: quos defunctos in Jovis aede sepeliunt. huic enim deo sacros illos esse praedicant.

75. Est autem Arabiae locus, ad Butun urbem fere positus: ad quem lo-

τῷ Ἡλίῳ κομίζειν τὸν πατέρα, ἐν σμύρῃ
 ἐμπλάσσειν, καὶ θάψειν ἐν τῷ Ἡλίῳ τῷ
 ἱρῷ. κομίζειν δὲ ἔτω· πρῶτον, τῆς σμύρ-
 νης ὧν πλάσσειν ὅσον τε δυνατὸς εἶναι φέ-
 ρειν^α. μετὰ δὲ, πειρᾶσθαι αὐτὸ φορέειν.
 ἔπειτ' ἀποπειρηθῇ, ἔτω δὲ κοιλήσαντα
 τὸ ὦν, τὸν πατέρα εἰς αὐτὸ ἐντιθέναι.
 σμύρῃ δὲ ἄλλῃ ἐμπλάσσειν τῷτο, καθότι
 τῷ ὥς ἐγκοιλήνας ἐνέθηκε τὸν πατέρα. ἐσ-
 κειμέν^β δὲ τῷ πατρὸς, γίνεσθαι τῷτο
 βάρος. ἐμπλάσαντα δὲ, κομίζειν μιν ἐπ'^γ
 Αἰγύπτῳ εἰς τῷ Ἡλίῳ τὸ ἱόν. ταῦτα μὲν
 τοῦτον τὸν ὄρνιν λέγουσι ποιεῖν.

οὗ. Εἰσὶ δὲ περὶ Θήβας ἱροὶ ὄφεις, ἀν-
 θρώπων οὐδαμῶς^δ δηλήμονες· οἱ μεγάθεϊ
 ὄντες μικροὶ, δύο κέρα φορέουσι, πεφυκό-
 τα ἐξ ἄκρης τῆς κεφαλῆς. τὰς ἀποθανόν-
 τας θάπτουσι ἐν τῷ ἱρῷ τῷ Διός. τούτου
 γάρ σφας τῷ θεῷ φασὶ εἶναι ἱερός.

οέ. Εἰς δὲ χῶρος τῆς Αἰγύπτου κατὰ
 Βετὴν πόλιν μάλιστά κη κείμενος· καὶ εἰς

^α ὅσον δυνατὸς εἶναι φέρειν. ^β ἐγκειμένον. ^γ κομίζων ἐπ'. ^δ οὐδαμῶς.

τῷτο τὸ χωρίον ἤλθον πυκθανόμενος περὶ τῶν ὀφίων^ε· ἀπικόμενος δὲ, εἶδον ὄσέα ὀφίων, καὶ ἀκάκθας· πλήθει μὲν ἀδύνατα ἀπηγήσασθαι· σωροὶ δὲ ἦσαν ἀκανθέων καὶ μεγάλοι, καὶ ὑποδέεσθαι, καὶ ἐλάσσονες ἔτι^ε τούτων. πολλοὶ δὲ ἦσαν οὗτοι. ἔσι δὲ ὁ χώρος οὗτος ἐν τῷ αἰ^β ἀκανθαὶ κατακεχύχαι, τοιούδε τις· ἐσβολὴ ἐξ ὕδρων σεινῶν ἐς πεδίον μέγα· τὸ δὲ πεδίον τοῦτο συνάπλει τῷ Αἰγυπτίῳ πεδίῳ. λόγος δὲ ἔσι, ἅμα τῷ ἔαρι πτερωτοὺς ὄφεις ἐκ τῆς Αραβίης πέτεσθαι ἐπ' Αἰγύπτου. τὰς δὲ ἴβις τὰς ὄρνιθας ἀπανήσας ἐς τὴν ἐσβολὴν ταύτης τῆς χώρας, ὃ παρίεναι τὰς ὄφεις, ἀλλὰ κατακλείνειν. καὶ τὴν ἴβιν διὰ τῷτο τὸ ἔργον τετιμῆσθαι λέγουσι Αράβιοι μεγάλως πρὸς Αἰγυπτίων. ὁμολογεῖσιν δὲ καὶ Αἰγύπτιοι διὰ ταῦτα τιμᾶν τὰς ὄρνιθας ταύτας.

σς'. Εἶδος δὲ τῆς μὲν ἴβιος^β τὸδε· μέλαινα δεινῶς πᾶσα, σκέλεα δὲ φορέει γέ-

^ε περὶ τῶν πτερωτῶν ὀφίων. ^ε ἐπὶ δὲ τῷ αἰ. ^β σς' ἴβιος.

cum ego me contuli inquirens de serpentibus. Eo quum perveni, ossa serpentum aspexi et spinas, multitudine supra modum ad enarrandum ; spinarum quippe acervi erant etiam magni, et his alii atque alii minores, ingenti numero. Est autem hic locus, ubi spinæ effusæ jacebant, hujuscemodi: ex arctis montibus introitus in vastam planitiem Aegyptiæ contiguam. Fertur ex Arabia serpentes alatos ineunte statim vere in Aegyptum volare, sed eis ad ingressum illius planitiei occurrentes aves ibides, non permittere, sed ipsos interimere: et ob id opus ibin magno in honore ab Aegyptiis haberi Arabes ajunt, confitentibus et ipsis Aegyptiis idcirco se his avibus honorem exhibere.

76. Ejus avis species talis est: Nigra tota vehementer est, cruribus instar gruis,

roſtro maximum in modum adunco, eadem qua crex magnitudine. Et haec quidem ſpecies eſt nigrarum quae cum ſerpentibus pugnant. At earum quae ante pedes hominibus verſantur magis, (nam duplices ibides ſunt) nudum caput ac totum collum, pennae candidae, praeter caput cervicemque, et extrema alarum et natium. haec omnia quae dixi ſunt vehementer nigra; crura vero et roſtrum alteri conſentanea. Serpentis porro figura qualis hydrarum: alas non pennatas gerit, ſed alis veſpertilionis valde ſimiles. Haecenus de ſacris beſtiis dictum ſit.

77. Ipſorum autem Aegyptiorum, ii qui circa partem Aegypti feminari ſolitam habitant, memoriam omnium hominum commentantes, ſunt fere eorum, in quorum ego veni experientiam, longe

ράνῃς, πρόσωπον δὲ ἐς ταμάλις ἐπίγρυ-
 πον, μέγαθος ὅσον κρέζ. τῶν μὲν δὴ μελαινέων
 τῶν μαχομένων^α πρὸς τὰς ὄφεις, ἡδ' ἰδέη.
 τῶν δ' ἐν ποσὶ μᾶλλον εἰλευμένων τοῖσι
 ἀνθρώποισι, (διζαὶ γὰρ δὴ εἰσι αἱ ἱβίαις) ἡ
 ψιλή^β τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν δειρὴν πᾶσαν
 λευκὴ πτεροῖσι, πλὴν κεφαλῆς, καὶ τοῦ
 αὐχένος^γ, καὶ ἄκρων τῶν πτερύγων, καὶ
 τοῦ πυγαίου^δ ἄκρου. ταῦτα δὲ τὰ εἶ-
 πον πάντα, μέλανά ἐσι δεινῶς. σκέλεα
 δὲ καὶ πρόσωπον, ἐμπερὴς τῇ ἐτέρῃ. τοῦ
 δὲ ὄφιός ἡ μορφή, οἷη περ τῶν ὕδρων.
 πτίλα δὲ οὐ πλεωτὰ φορέει, ἀλλὰ τοῖ-
 σι τῆς νυκτερίδος πτεροῖσι μάλιστά κη ἐμ-
 φερέσθαι. τοσαῦτα μὲν θηρίων περὶ ἰρῶν
 εἰρήστω.

οζ. Αὐτῶν δὲ δὴ Αἰγυπτίων οἱ μὲν
 περὶ τὴν σπειρομένην Αἴγυπτον οἰκέουσι,
 μνήμην ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέοντες, μά-
 λις λογιώτατοί εἰσι μακρῶ τῶν ἐγὼ ἐς
 διάπειραν ἀπικόμεν. τρόπῳ δὲ ζῆς τοιῶ-

^α μαχομένων. ^β ἱβίαις) ψιλή. ^γ καὶ αὐχένος. ^δ καὶ πυγαίου.

δε δὴ χρέωνται^α. συρμαΐζουσι τρεῖς ἡμέρας
 ἐπεξῆς μηνὸς ἑκάστου, ἐμέτοισι θηρώμενοι
 τὴν ὑγιήνην^β καὶ κλύσμασι, νομίζοντες ἀπὸ
 τῶν τρεφόντων σιτίων πάσας τὰς νούσους
 τοῖσι ἀνθρώποισι γίνεσθαι. εἰσὶ μὲν γάρ
 καὶ ἄλλως Αἰγυπῖοι μετὰ Λίβυας ὑγιηρέ-
 ςαῖοι πάντων ἀνθρώπων, τῶν^γ ὠρέων (ἐ-
 μοὶ δοκέειν) εἵνεκα^δ, ὅτι ἔ μεταλλάσσε-
 σι αἱ ὥραι. ἐν γὰρ τῇσι μεταβολῇσι τοῖσι
 ἀνθρώποισι αἱ νόσοι μάλιστα γίνονται, τῶν
 τε ἄλλων πάντων^ε, καὶ δὴ καὶ τῶν ὠρέων
 μάλιστα. ἄρτοφαγέουσι δὲ ἐκ τῶν ὀλυρέων
 ποιεῦντες ἄρτους, τὰς ἐκεῖνοι κυλλήσις^ς ὀ-
 νομάζουσι. οἶνω δὲ ἐκ κριθέων πεποιημένῳ
 διαχρέωνται. ἔ γάρ σφι εἰσὶ ἐν τῇ χώρῃ
 ἄμπελοι. ἰχθύων δὲ τὰς μὲν, πρὸς ἥλιον
 αὐγῆναντες, ὠμὰ σιτέονται, τὰς δ', ἐξ ἄλ-
 μης τεταριχευμένους^ς. ὀρνίθων δὲ τοὺς τε
 ὄρτυγας, καὶ τὰς νήσας, καὶ τὰ μικρὰ τῶν
 ὀρνίθων^η ὠμὰ σιτέονται, προταριχεύσαν-

^α τοῖσδε διαχρέωνται. ^β ὑγιήνην. ^γ ὑγιεῖσθαι πάντων ἀνθρώπων
 τῶν. ^δ εἵνεκεν. ^ε ἄλλων εἵνεκα πάντων. ^ς κολλήσις. ^ς τεταριχευ-
 μένους. ^η ὀρνίθων.

excellentissimi. Tali autem vitae genere utuntur: Singulis mensibus triduo continenti purgant se, vomitibus atque clysteribus venantes sanitatem, existimantes omnes languores hominibus oriri ex cibis quibus aluntur. Nam sunt alioqui Aegyptii omnium hominum, secundum Afros, maxime salubri corpore tempestatum anni (ut mihi videtur) beneficio, quae non immutantur: ex illis enim mutationibus tum aliarum rerum, tum praesertim tempestatum anni, praecipue existunt in hominibus morbi. Panibus vescuntur quos ex farre conficiunt, eosque cyллеstis nominant. Vino utuntur facto ex hordeo: neque enim illis sunt in regione vites. Viſtitant quoque tum piscibus, partim crudis ad solem arefactis, partim salugine conditis; tum avibus crudis, prius tamen sale conditis, coturnicibus anati-

164 EUTERPE. II.

busque et parvis avibus; ceteris autem vel volucris vel piscibus qui ipsis adfunt, praeter illos qui ab eis sunt recepti pro sacris, partim assis, partim elixis.

78. Apud locupletes eorum in conviviiis, quum a coena discessum est, circumfert aliquis in loculo mortuum e ligno factum, sed pictura et opere maxime imitantem, longitudine cubitali omnino, aut bicubitali, ostendensque singulis convivarum, ait, ‘ In hunc intuens pota et oblectare, talis enim post mortem es futurus.’ Haec illi inter convivia faciunt.

79. Contenti vero moribus patriis, nullum alium iis asciscunt. Et alia semel quaedam sunt legitima facta, tum vero etiam cantilena usurpatur Linus, qui et in Phoenice decantatus est et in Cipro, et alibi. qui tamen nomen pro differentia gentium habet. Idem tamen congruit cum eo

τες. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα ἢ ὀρνίθων ἢ ἰχθύων
ἐσὶ σφι ἐχόμενα, χωρὶς ἢ ὁκόσοι σφι ἱροὶ
ἀποδεδέχαι, τὲς λοιπὲς ὅπλεις καὶ ἐφθὲς
σιτέονται.

οἷ. Ἐν δὲ τῇσι συνουσίῃσι εὐδαίμοσι αὐ-
τέων, ἐπεὰν ἀπὸ δείπνου γένωνται ^a, περι-
φέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῶ ξύλινον πεποιοη-
μένον, μεμιμημένον ^b ἐς ταμάλιστα καὶ γρα-
φῇ καὶ ἔργῳ· μέγαθος ὅσον τε πάντη πη-
χυαῖον, ἢ δίπηχυν ^c. δεικνὺς δὲ ἐκάσῳ
τῶν συμπολέων, λέγει, ‘Ες τῷτον ὀρέων,
‘πινέ τε καὶ τέρπευ· ἔσσαι γὰρ ἀποθανῶν
‘τοιῷτος.’ ταῦτα μὲν παρὰ τὰ συμπό-
σια ποιέουσι.

ξθ’. Πατρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι,
ἄλλων ἐδένα ἐπικτέωνται τοῖσι· ἄλλά τε
ἅπαξ ἃ ἐσὶ ^d νόμιμα, καὶ δὴ καὶ ἄεισμα ἔνε-
σι Λῖνος, ὅσπερ ἐν τε Φοινίκῃ αἰοίδιμός ἐστι
καὶ ἐν Κύπρῳ, καὶ ἐν ἄλλῃ. κατὰ μέντοι
ἔθνεα οὐνομα ἔχει. συμφέρεται δὲ ὡς οὗτος

^a γεύωνται. ^b μεμιγμένον. ^c δίπηχυ. ^d ἐπικτέωνται. Τοῖς
ἑλλὰς πολλὰ ἐπαξιά ἐστι.

εἶναι τὸν οἱ Ἕλληνες Λῆνον ὀνομάζοντες
 αἰεῖδουσι ὥς·ε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθω-
 ὑμάζειν με τῶν περὶ Αἴγυπτον ὄντων·
 ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Λῆνον ὁκόθεν ἔλαβον ^ε τοῦ-
 νομα. φαίνονται δὲ αἰεὶ κοῖε τῶτον αἰεῖδον-
 τες· ἔστι δὲ Αἰγυπτιστὶ ὁ Λῆνος καλούμε-
 νος Μαιέρως. ἔφασαν δὲ μιν Αἰγυπῆιοι τῷ
 πρώτῳ βασιλεύσαντος Αἰγύπτου ^ε παῖδα
 μνηογενέα γενέσθαι· ἀποθανόντα δι' αὐ-
 τὸν ἄνθρωπον, θρήνοισι τούτοις ὑπ' Αἰγυ-
 πτίων τιμηθῆναι. καὶ αἰδὴν τε ταύτην
 πρώτην καὶ μνήην σφίσι ^ε γενέσθαι.

π'. Συμφέρονται δὲ καὶ τόδε ἄλλο Αἰ-
 γυπῆιοι Ἑλλήνων μένοισι Λακεδαιμονίοισι.
 οἱ νεώτεροι αὐτέων τοῖσι πρεσβυτέροισι
 συντυγχάνοντες, εἴκῃσι τῆς ὁδοῦ, καὶ ἐκτρά-
 ποντα· καὶ ἐπιούσι, ἐξ ἑδρης ὑπανιστάται.
 τόδε μέντοι ἄλλοισι Ἑλλήνων ^ε οὐδαμῶσι
 συμφέρονται· ἀντὶ τῷ προσαγορεύειν ἀλ-
 λήλως ἐν τῇσι ὁδοῖσι ^ε προσκυνέσαι, κατι-

^ε ἴλασι. ^ε Αἰγυπτίων. ^ε ταύτην μνήην εἶναι καὶ πρώτην σφίσι.
^ε ἄλλο Ἑλλήνων. ^ε τοῖσι ὁδοῖσι.

quem Graeci cantant, appellantes Linum. ut ego admirer cum alia multa quae sunt in Aegypto, tum vero unde id nomen Linum acceperint, quem semper quodammodo decantare cognoscuntur. Vocatur autem Linus Aegyptiace Maneros: quem Aegyptii tradiderunt, quum filius unicus extitisset primi Aegypti regis, praematuraque morte decessisset, his lamentis ab Aegyptiis fuisse decoratum: et cantilenam hanc primam eamque solam ipsos habuisse.

80. Congruunt praeterea in hoc cum solis Graecorum Lacedaemoniis Aegyptii, quod minores majoribus natu obvii cedunt via, ac deflectunt, advenientibusque e sedili assurgunt. Attamen in hac re cum nullis aliis Graecorum conveniunt. In viis pro salutatione mutua ado-

rant, genu tenus demissa manu.

81. Vestibus amiciuntur lineis, circa crura fimbriatis, quas calasiris appellant, super quas candida ferunt amicula lanea superinjecta. Laneae tamen vestes neque in aedes sacras inferuntur, neque una cum cadavere sepeliuntur: profanum enim est. Consentanea vero haec sunt iis quae Orphica appellantur et Pythagorea. Nam harum quoque ceremoniarum participem laneis in vestibus humari religiosum est; de quibus sacra redditur narratio.

82. Alia insuper sunt ab Aegyptiis excogitata, quis mensis diesve cuius deorum sit, et quo quis die genitus qualia fortietur, et quam mortem obibit, et qualis existet. Quibus rebus Graeci qui in poësi versati sunt, usi fuerunt. Plura quinetiam ab eis prodigia reperta sunt, quam a ceteris omnibus hominibus. nam

έντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα.

πα'. Εἰδεδύκασι δὲ κιθῶνας λινέας, πε-
ρὶ τὰ σκέλεα θυσανωτοὺς, οὓς καλέουσι
καλασίρις· ἐπὶ τέτοισι δὲ εἰρίνεα εἴματα
λευκὰ ἐπαναβληδὸν φορέουσι. οὐ μὲν τοι
ἐς γε τὰ ἱρὰ ἐσφύρεται εἰρίνεα, οὐδὲ συγ-
καταθάπτεται σφι. ὃ γὰρ ὅσιον. ὁμολο-
γέουσι δὲ ταῦτα τοῖσι Οἰφικῶσι καλεομέ-
νοισι καὶ Πυθαγορείοισι^α. οὐδὲ γὰρ τούτων
τῶν ὀργίων μετέχοντα, ὅσιόν ἐστι ἐν εἰρινέ-
οισι εἴμασι θαφθῆναι. ἐστὶ δὲ περὶ αὐτῶν
ἱρὸς λόγος λεγόμενος.

πβ'. Καὶ τὰδε ἄλλα Αἰγυπτίοισι ἐστὶ
ἐξευρημένα· μείς τε καὶ ἡμέρη ἐκάστη θεῶν
ὅτεν ἐστὶ· καὶ τῇ ἑκάστῃ ἡμέρῃ γενόμενος,
τέτοις^β ἐγκυρήσει, καὶ ὅπως τελευτήσῃ, καὶ
ὅκοῖος τις ἔσται. καὶ τέτοις τῶν Ἑλλήνων
οἱ ἐν ποιήσῃ γενόμενοι ἐχρήσαντο. τέρατά
τε πλέω σφὶν ἀνεύρηται· ἢ τοῖσι ἄλλοις
ἅπασιν ἀνθρώποισι. γενομένων γὰρ τέρατος,

^α καλεομένοις καὶ Βακχικοῖς, ἔστι δὲ Αἰγυπτίοισι καὶ Πυθαγορεί-
οισι. ^β οἰείοις. ^γ σφι εὐρήσται.

Φυλάσσει γραφόμενοι τῷ ποβαῖνον· καὶ ἦν κοτε ὕσερον παραπλήσιον τούτῳ γένηται, κατὰ τῷτο νομίζουσι ἀποβήσεσθαι·

πγ'. Μαντική δὲ αὐτοῖσι ὧδε διακέεται. ἀνθρώπων μὲν οὐδενὶ προσκέεται ἡ τέχνη, τῶν δὲ θεῶν μετεξετέροισι. καὶ γὰρ Ἡρακλέος μαντήϊον αὐτοῖσι ἐστὶ, καὶ Απόλλωνος, καὶ Ἀθηνῆς^d, καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἀρεος, καὶ Διός. καὶ ὅγε μάλισα ἐν τιμῇ ἄγονται πάντων τῶν μαντηῶν, Λητῆς ἐν Βετῶι πόλει ἐστὶ. ὃ μέντοι αἶγε μαντηῖά σφι κατὰ τῷτο ἐσῶσι, ἀλλὰ διάφοροί εἰσι.

πδ'. Ἡ δὲ ἰητρικὴ κατὰ τὰδε σφι δέδασται. μῆς νέσθ' ἕκαστος ἰητρός ἐστι, καὶ ὃ πλεόνων· πάντα δ' ἰητρῶν ἐστὶ πλέα. οἱ μὲν γὰρ, ὀφθαλμῶν ἰητροὶ καλεσέασιν· οἱ δὲ, κεφαλῆς· οἱ δὲ, ὀδόντων· οἱ δὲ, κατὰ^e νηδύν. οἱ δὲ, τῶν ἀφανέων νέσων.

πέ. Θρηῖνοι δὲ καὶ ταφαὶ σφέων, εἰσὶ αἶδε. τοῖσι ἂν ἀπογένῃαι ἐκ τῶν οἰκηῶν

^d Ἀθηναίης. ^e οἱ δὲ τῶν κατὰ.

quum prodigium extitit, scribunt id, observantes quomodo eveniat: et, si quando postmodum hujus simile extiterit, exemplo prioris putant eventurum.

83. Divinatio apud eos ita est constituta, ut ejus artificium nulli mortalium vendicetur, sed certis diis. Siquidem Herculis illic oraculum est, et Apollinis, et Minervae, Dianaeque ac Martis, et Jovis. et quod praecipuo honore colunt ex omnibus oraculis, Latonae est in urbe Buto. Verum haec vaticinia non eodem modo sunt omnia instituta, sed differenter.

84. Jam vero medicina apud eos hunc in modum est distributa, ut singulorum morborum sint medici, non plurium. itaque omnia referta sunt medicis. Alii enim sunt oculorum, alii capitis, alii dentium, alii alvi, alii morborum occultorum.

85. Luctus eorundem ac sepulturae tales sunt: Quibuscunque aliquis ex do-

mesticis decessit, cujus aliquod momentum sit, ibi omnes feminae illius familiae caput sibi aut etiam vultum oblinunt luto. deinde relicto inter domesticos cadavere, ipsae per urbem vagantes verberantur succinctae et ostendentes mammæ, et cum eis propinquæ omnes. Altera ex parte viri, et ipsi succincti se verberant. His actis, ita demum ad condiendum portant.

86. Sunt autem certi ad hoc ipsum constituti, qui hoc artificium faciunt: qui, quum ad ipsos cadaver portatum est, ostendunt iis qui portaverunt, exemplaria cadaverum lignea, picturâ assimulata. Et earum unam accuratissimam esse ejus ajunt, cujus nomen nuncupare fas non puto in hac materia: alteram illa inferiorem ostendunt ac vilioris pretii: tertiam, vilissimam. Quibus expositis sciscitantur ab iis

ἄνθρωπος, τῷ τις καὶ λόγος ἦ, τὸ θῆλυ γένος πᾶν τὸ ἐκ τῶν οἰκηίων τέτων κατ' ὧν ἐπλάσατο τὴν κεφαλὴν πηλῷ ἢ καὶ ἔ τὸ πρόσωπον. καὶ περὶ ἐν τοῖσι οἰκηίοισι λιπῆσαι τὸν νεκρὸν, αὐταὶ ἀνὰ τὴν πόλιν στροφόμεναι, τύπλονται ἐπεζωσμένοι, καὶ φαίνεσθαι τὰς μαζὰς· σὺν δέ σφι αἱ προσήκασαι πᾶσαι. ἐτέρωθεν δὲ οἱ ἄνδρες τύπλονται, ἐπεζωσμένοι καὶ οὗτοι. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἔτι ἐς τὴν ταρίχευσιν κομίζουσι.

πρ'. Εἰσὶ δὲ οἱ ἐπ' αὐτῷ τέτρω καλέαται, καὶ τέχνην ἔχουσι ταύτην. οὗτοι ἐπεὶ σφι κομιοῦν ὁ νεκρὸς, δεικνύουσι καὶ τοῖσι κομίσασι παραδείγματα νεκρῶν ξύλινα, τῇ γραφῇ μεμιμημένα. καὶ τὴν μὲν σπερδαοτάτην αὐτέων φασὶ εἶναι τῷ ἐκ ὅσιον ποιεῖν τὸ ὄνομα ἐπὶ τοῖς πρῆγμασι ὀνομάζειν· τὴν δὲ δευτέραν δεικνύουσι ἡ ὑποδεεσέτην τε ταύτης καὶ εὐτελεσέτην· τὴν δὲ τρίτην, εὐτελεσάτην. Φράσαντες

ε πηλῷ. β δεικνύουσι. η δεικνύουσι.

δὲ, πυνθάνοντα παρ' αὐτέων κατὰ ἣν τινα
 βέλονταί σφι σκευαδῆναι τὸν νεκρὸν. οἱ
 μὲν δὴ ἐκποδῶν μισθῷ ὁμολογήσαντες, ἀ-
 παλλάσσοντα. οἱ δὲ ὑπολειπόμενοι ἐν οἰ-
 κήμασι, ὧδε τὰ σπευδαιότατα ταρριχεύουσι.
 πρῶτα μὲν σκολιῷ σιδήρῳ διὰ τῶν μυζω-
 τήρων ἐξάγουσι τὸν ἐγκέφαλον, τὰ μὲν
 αὐτῷ οὕτω ἐξάγοντες, τὰ δὲ φάρμακα ἐγ-
 χέοντες. μετὰ δὲ λίθῳ Αἰθιοπικῷ ὅξεί πα-
 ραχίσαντες παρὰ τὴν λαπάρην, ἐξ ὧν εἴ-
 λον τὴν κοιλίην πᾶσαν. ἐκκαθήραντες δὲ
 αὐτὴν, καὶ διηθήσαντες οἶνῳ φοινικητῷ, αὗτις
 διηθέουσι θυμῆμασι τετριμμένοισι^α. ἔπει-
 τα τὴν νηδὺν σμύρνης ἀκηράτῃ τετριμμέ-
 νης, καὶ κασίης, καὶ τῶν ἄλλων θυμημά-
 των^β, πλὴν λιθανωλῆ, πλήσαντες, συρρά-
 πῃσι ὀπίσω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ταρι-
 χεύουσι λίτρῳ^γ, κρύψαντες ἡμέρας ἑβδο-
 μήκοντα. πλεῦνας δὲ τεττέων ἕκ' ἕξῃ τα-
 ριχεύειν. ἔπειτ' ἀνὰ παρέλθωσι αἱ ἑβδομή-
 κοντα, λούσαντες τὸν νεκρὸν, κατελίσσουσιν

^α θυμῆμασι περιτετριμμένοισι. ^β θυμημάτων. ^γ λίτρῳ.

EUTERPE. II. 175

ad quam picturam velint effingi ipsis mortuum. Isti ubi de pretio convenerunt, illinc abeunt. At hi relictī in aedibus, hunc in modum diligentissime condiunt. Ante omnia incurvo ferro cerebrum per nares educunt, partim quidem ita educentes, partim medicamenta infundentes. Dehinc acuto lapide Aethiopico circa ilia conscindunt, atque illac omnem alvum protrahunt: quam ubi expurgarunt, ac vino palmeo perluerunt, rursus odoribus tritis proluunt: tum alvum complentes trita myrrha pura, et casia, et aliis (excepto thure) odoribus, postea consuunt. Ubi haec fecere, saliunt nitro abditum septuaginta dies. nam diutius salire non licet. Exactis septuaginta diebus cadaver ubi abluerunt, sindonis byssinae fasciis incisis universum ejus corpus involvunt,

gummi sublinentes: quo Aegyptii glutinis loco plerunque utuntur. Eo deinde recepto, propinqui ligneum hominis effigie typum faciunt, in qua mox inferunt mortuum, inclusumque ita, reponunt in conclavi loculis talibus dicato, statuantes rectum ad parietem. Sic quidem sumptuosissimo modo curant cadavera.

87. Eos autem qui mediocria volunt, nimium fugientes sumptum, ita apparant: post clysteres unguine quod e cedro gignitur completos mox eodem alvum mortui implerunt, ipsum neque scindentes neque interanea extrahentes, sed per secessum infercientes et impediennes lationem eadem via relabi, propositis diebus condiunt. quorum dierum ultimo cedrinum unguen, quod prius ingesserant,

πάν αὐτῷ τὸ σῶμα σινδόνης βυσίνης τε-
 λαμῶσι κατατετμημένοισι, ὑποχρίοντες
 τῷ κόμι, τῷ δὲ ἀντὶ κόλλης ταπολλὰ
 χρέωνται Αἰγύπτιοι. ἐνθεῦτεν δὲ παραδε-
 ξάμενοί μιν οἱ προσήκοντες, ποιεῦνται ξύ-
 λινον τύπον ἀνθρωποειδέα· ποιησάμενοι δὲ,
 ἐσεργνῶσι τὸν νεκρόν. καὶ καλακλήσαντες
 οὕτω, θησαυρίζουσι ἐν οἰκῇματι θηκαίῳ,
 ἱσάντες ὀρθὸν πρὸς τοῖχον. οὕτω μὲν τῆς
 τὰ πολυτελέστατα σκευάζουσι νεκρῶς·

πζ'. Τῆς δὲ τὰ μέσα βελευμένους, τὴν
 δὲ πολυτελεσίην Φεύγοντας ^d, σκευάζουσι
 ὧδε. ἔπειαν τῆς κλυσηῆρας ^e πλήσωνται τῷ
 ἀπὸ τῆς κέδρας ἀλείφατος γινομένους, ἐν ὧν
 ἐπλησαν τῷ νεκρῷ τὴν κοιλίην, οὔτε ἀνα-
 ταμόντες αὐτόν, ὅτε ἐξελόντες τὴν νηδύν·
 κατὰ δὲ τὴν ἔδρην ἐσηθήσαντες, καὶ ἐπιλα-
 βόντες τὸ κλύσμα τῆς ὀπίσω ὁδοῦ, ταρι-
 χεύουσι τὰς προκειμένας ἡμέρας· τῇ δὲ τε-
 λευταίῃ ἐξιεῖσι ἐκ τῆς κοιλίης τὴν κεδρίην,
 τὴν ἐσήκαν πρότερον· ἡ δὲ ἔχει τοσαύτην

^d ἐκφεύγοντας. ^e ἐπείαν κλυσηῆρας.

δύναμιν, ὥσε ἅμα ἐωϋτῇ τὴν ἡδὺν καὶ τὰ
σπλάγχνα καταλειτηκότα ἐξάγει. τὰς δὲ
σάρκας τὸ νίτρον κατατῆκει· καὶ δὴ λεί-
πεται τῷ νεκρῷ τὸ δέσμα μῦνον, καὶ τὰ ὀ-
φέα. ἐπεὶν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἀπ' ὧν
ἔδωκαν ἔτω τὸν νεκρὸν, ἐδὲν ἔτι πρηγμα-
τευθέντες.

πῆ'. Ἡ δὲ τρίτη ταρίχευσις ἔστι ἡδε,
ἣ τὰς χρήμασι ἀσθενεσέρας σκευάζει. συρ-
μαίη διηθήσαντες τὴν κοιλίην, ταριχεύουσι
τὰς ἐβδομήκοντα ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἀπ'
ὧν ἔδωκαν ἀποφέρεσθαι.

πθ'. Τὰς δὲ γυναῖκας τῶν ἐπιφανέων
ἀνδρῶν, ἐπεὶν τελευτήσωσι, ὃ παραλίκα
διδῶσι ταριχεύειν, ἐδὲ ὅσαι ἂν ὦσι εὐειδέες
κάρα καὶ λόγου πλεῦνος γυναῖκες· ἀλλ'
ἐπεὶν τριταῖαι ἢ τεταρταῖαι γένωνται,
ἔτω παραδιδῶσι τοῖσι ταριχεύουσι. τοῦτο
δὲ ποιέουσι ἔτω τῷδε εἴκενα, ἵνα μή σφι οἱ
ταριχευταὶ μίσγωνται τῇσι γυναῖξιν. λαμ-
φθῆναι γάρ τινα φασὶ μισγόμενον νεκρῷ
ἔ ταριχεύουσι ἐβδομήκοντα

ex alvo egerunt: quod tantam habet vim, ut una secum alvum atque intestina tabefacta educat. Nitrum autem carnes tabefacit, mortuique tantum cutis et ossa relinquuntur. Ubi ista fecere, sic reddidere mortuum, nihil amplius negotii suscipientes.

88. Tertia conditura haec est, qua adornantur mortui, qui tenuiori sunt fortuna: Ablutione ubi ventrem percolaverunt, condiunt septuaginta per dies, deinde sic tradunt reportandum.

89. Uxores tamen insignium virorum, non statim vita defunctas tradunt condiendas, nec quotquot formosae valde et majoris pretii feminae fuerunt, sed triduo atque quatruiduo post mortem tradunt his unctoribus; ea de causa facientes ita, ne cum feminis isti coeant. Deprehensum enim quendam ajunt coeun-

tem cum recenti cadavere muliebri, delatumque ab ejusdem artificii socio.

90. Quisquis autem vel ipsorum Aegyptiorum vel externorum deprehendatur, sive a crocodilo raptus, sive ab ipso flumine mortuus, necessarium prorsus est ei civitati ad quam ejectus est, condire, et quam honestissime comparantes sepelire in sacris loculis. quem ne contingere quidem fas est alteri aut propinquorum aut amicorum, sed eum ipsi Nili sacerdotes, utpote majus quiddam quam hominis cadaver manibus tractantes sepeliunt.

91. Graecanicis institutis uti recusant, et (ut semel dicam) nullorum hominum aliorum institutis uti volunt. Et hoc quidem ceteri Aegyptii observant. Est autem Chemmis oppidum grande Thebaicae regionis, prope Neapolin: quo in oppido est templum Persei, Danaae

προσφάτω γυναικός· κατειπεῖν ^α δὲ τὸν ὁμότεχνον.

Ζ'. "Ὅς οἱ ἂν ἢ αὐτῶν Αἰγυπτίων ἢ ξείνων ὁμοίως ὑπὸ κροκοδείλου ἀρπαχθεῖς, ἢ ὑπ' αὐτῶ τῶ ποταμῷ φαίνεται τεθνη-
ώς, κατ' ἣν ἂν πόλιν ἐξενειχθῇ, τούτους
πᾶσα ἀνάγκη ἐς τὰρχεύσαντας αὐτὸν,
καὶ περισεύσαντας ὡς κάλλιφα, θάψαι ἐν
ἱρῇσι θήκησι. οὐδὲ ψαῦσαι ἕξεσι αὐτοῦ
ἄλλον ὕδενά οὔτε τῶν προσηκόντων, οὔτε
τῶν φίλων· ἀλλὰ μιν οἱ ἱεεὶς αὐτοῖ οἱ
τῶ Νεῖλου, ἅτε πλέον τι ἢ ἀνθρώπου ^β νε-
κρὸν, χειραπλάζοντες θάψουσι.

Ζα'. Ἑλληνικοῖσι δὲ νομαίοισι φεύγου-
σι χρᾶσθαι. τὸ δὲ σύμπαν εἰπεῖν, μηδὲ
ἄλλων μηδαμᾶ μηδαμῶν ἀνθρώπων νομαί-
οισι. οἱ μὲν νυν ἄλλοι Αἰγυπῖοι ἔτῳ τοῦ-
το φυλάσσωσι· ἔστι δὲ Χέμμεις πόλις με-
γάλη νομῷ τῷ Θηβαϊκῷ, ἐγγυὲς Νέης πό-
λιος· ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἔστι Περσέος τοῦ
Δανάης ἱερὸν τετράγωνον· περίξ δὲ αὐτῷ

^α κατέπει. ^β ἀνθρώπου.

Φοίνικες πεφύκασι. τὰ δὲ πρόπυλα τοῦ ἱεροῦ, λίθινά ἐσι, κάρτα μεγάλα· ἐπὶ δὲ αὐτοῖσι ἀνδριάντες δύο ἐστᾷσι λίθινοι μεγάλοι. ἐν δὲ τῷ περβεβλημένῳ τέτρωνός τε ἐνι, καὶ ἄγαλμα ἐν αὐτῷ ἐνέστηκε Περσέος. οὗτοι οἱ Χερμίται λέγουσι τὸν Περσέα πολλάκι μὲν ἀνά τὴν γῆν φαίνεσθαι σφι, πολλάκι δὲ ἐσὼ τῆ ἱρῆ. σανδάλιον τε αὐτῆ πεφορημένον εὐρίσκεισθαι, ἐὼν τὸ μέγαθος, δίπηχυ· τὸ ἐπεὰν φανῇ, εὐθιγέειν ἅπασαν Αἴγυπτον^c. ταῦτα μὲν λέγουσι· ποιεῦσι δὲ τάδε Ἑλληνικά τῷ Περσεΐ. ἀγῶνα γυμνικὸν τιθεῖσι διὰ πάσης ἀγωνίης ἔχοντα· παρέχοντες ἄεθλα, κτήνεα, καὶ χλαίνας, καὶ δέρμαϊα· εἰρομένους δέ μευ ὅτι σφι μένοισι ἔωθε ὁ Περσεὺς ἐπιφαίνεσθαι, καὶ ὅτι κεχωρίδαται Αἰγυπτίων τῶν ἄλλων, ἀγῶνα γυμνικὸν, τιθέντες, ἔφασαν τὸν Περσέα ἐκ τῆς ἐωυτῶν πόλιος γεγονέναι. τὸν γὰρ Δαναὸν καὶ τὸν Λυγκέα ἐόντας Χερμίτας, ἐκπλῶσαι ἐς τὴν Ἑλλάδα.

^c ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον.

EUTERPE. II. 183

fili, quadratum ac palmeto circumdatum ; antefores hujus templi sunt e saxis, valde magnæ ; in his stant duæ grandes e lapide statuae. In hoc ambitu est templum, et in eo simulacrum Perſci : quem Chemmitae memorant ſibi apparere frequenter per terram, frequenter intra templum : ejuſque ſandalium quod geſtabat, inveniri, bicubitali magnitudine : quod poſtquam apparuerit, exuberare omnem Aegyptum. Haec quidem ajunt. Celebrant autem Perſeo Graecanica haec ; gymnicoſ ludos faciunt per omne certandi genus, propoſitis praemiis tum pecorum, tum palliorum, tum pellium. Percontanti autem mihi cur eis ſolis conſueviſſet apparere Perſeus, et cur ab Aegyptiis aliis diſcreparent edendo gymnico certamine, ajebant Perſeum ex ipſorum civitate eſſe oriundum : Danaum enim et Lynceum, qui eſſent Chemmitae, ena-

vigasse in Graeciam: a quibus originem posteritatis recensentes deveniebant ad Perseum. Hunc in Aegyptum profectum eam ob causam quam et Graeci dicunt, laturum ex Africa caput Gorgonis, aiebant venisse quoque ad ipsos, ac cognatos omnes agnovisse. quos postquam agnovisset, nomine Chemmis ex matre audito in Aegyptum venisse, et se ei, quod jussisset, gymnicum certamen celebrare.

9 2. Haec omnia Aegyptii qui supra paludes incolunt pro institutis habent. Qui vero in paludibus, utuntur eisdem quidem quibus ceteri Aegyptii legibus, ut tum alia, tum quod unusquisque ducit unam uxorem, quemadmodum Graeci: ceterum ad victus facilitatem alia haec sunt eis excogitata. Siquidem quum fluvius est plenissimus et campi sunt instar aequoris, in ipsa aqua oritur ingens vis liliorum, quae loton Aegyptii vocant. Ea

ἀπὸ δὲ τέτων γενεηλογέοντες, κατέβαινον
 ἐς τὸν Περσέα. ἀπικόμενον δὲ αὐτὸν ἐς
 Αἴγυπτον, κατ' αὐτήν ἦν· καὶ ^δ Ἕλληνες
 λέγουσι, οἷσιν· ἔκ Λιβύης τὴν Γοργὸς κε-
 φαλήν, ἔφασαν ἐλθεῖν καὶ παρὰ σφέας, καὶ
 ἀναγνῶναι τοὺς συγγενέας πάντας. ἐκμε-
 μαθηκότα δὲ μιν, ἀπικέσθαι ἐς Αἴγυπτον,
 τὸ τῆς Χέμμιος ὄνομα πεπυσμένον παρὰ
 τῆς μητρός· ἀγῶνα δὲ οἱ γυμνικὸν αὐτοῦ
 κελεύσαντος, ἐπιτελέειν.

Λβ'. Ταῦτα μὲν πάντα οἱ κατύπερ-
 θε τῶν ἐλέων οἰκέοντες Αἰγύπτιοι νομίζουσι.
 οἱ δὲ δὴ ἐν τοῖσι ἔλεσι κατοικημένοι, τοῖσι
 μὲν αὐτοῖσι νόμοισι χρέωνται τοῖσι καὶ οἱ
 ἄλλοι Αἰγύπτιοι· καὶ τᾶλλα, καὶ γυναικὶ
 μῆ ἕκαστος αὐτέων συνοικέει, κατὰ περ
 Ἕλληνες. ἀτὰρ πρὸς εὐτελείην τῶν σι-
 τίων, τὰ δὲ σφι ἄλλα ἐξεύρηται· ἐπεὰν
 πλήρης γένηται ὁ ποταμὸς, καὶ τὰ πεδία
 πελαγίσῃ, φύεσθαι ἐν τῷ ὕδατι κρίνεα πολ-
 λὰ, τὰ Αἰγύπτιοι καλέουσι λωτόν. ταῦτ'

^δ αὐτήν τὴν καί.

ἔπεα ν̄ δρέψωσι^ε, αὐαίνουσι πρὸς ἥλιον. καὶ
 ἔπειτα τὸ ἐκ τῆ μέσης τῆ λωτῆ, τῷ μή-
 κωνι^ι ἔὸν ἐμφερές, ὀπτήσαντες, παιεῦνται
 ἐξ αὐτῆ ἄρτους ὀπτῆς πυρί· ἔσι δὲ καὶ ἡ
 ῥίζα τῆ λωτῆ τούτῃ ἐδωδίμη καὶ ἐγγλύσ-
 σει^θ ἐπιεικέως ἔὸν σρογγύλον, μέγαθος
 κατὰ μῆλον. ἔσι δὲ καὶ ἄλλα κρίνεα ῥό-
 δοισι ἐμφερέα, ἐν τῷ ποταμῷ γινόμενα καὶ
 ταῦτα· ἐξ ὧν ὁ καρπὸς ἐν ἄλλῃ κάλυκι
 παραφυομένη ἐκ τῆς ῥίζης γίνεται κηρίῳ
 σφηκῶν ἰδέην ὁμοιότατον. ἐν τῷ τρωκτῷ
 ὅσον τε πυρὴν ἐλαίης ἐγγίνεται συχνά.
 τρώγεται δὲ καὶ ἀπαλὰ ταῦτα καὶ αἷα.
 τὴν δὲ βύβλον τὴν ἐπέτειον γινομένην,
 ἔπεα ν̄ ἀνασπάζωσι ἐκ τῶν ἐλέων, τὰ μὲν
 ἄνω αὐτῆς ἀποτάμνοντες, ἐς ἄλλο τι τρά-
 πουσι· τὸ δὲ κάτω λελειμμένον ὅσον τε
 ἐπὶ πῆχυν, τρώγουσι, καὶ πωλέουσι. οἱ δὲ
 αἶν καὶ κάρτα βούλωνται χρηστῇ τῇ βύβλῳ
 χρᾶσθαι, ἐν κλεάνῳ διαφανεῖ πνίξαντες,
 ἔτω τρώγουσι. οἱ δὲ τινας αὐτῶν ζῶσι ἀ-

^ε δρέψανται. ^ι τῇ μήκωνι. ^θ ἐγγλύσσα.

ubi demessuerunt, ad solem exsiccant: deinde quod medium loti est, papaveri assimile, postquam coxerunt, ex eo faciunt panes assos igne. Est autem hujus loti radix quoque esculenta, etiam temperate edulcat, orbiculatum, mali magnitudine. Sunt et alia lilia rosis similia, et ipsa in flumine nascentia: quorum fructus in alio folliculo adnascente ex radice, simillimus specie est favo vesparum. In eo bellaria instar nuclei olivae innascuntur densa, quæ et tenera comeduntur et arefacta. Jam vero byblum annuam ubi e paludibus extraxerunt, superiorem ejus partem amputantes in aliud quiddam convertunt; quod relictum est inferius, longitudine cubitali, id edunt, ac venundant: et siqui admodum utili byblo uti cupiunt, in luculento furno torrefactam ita comedunt. Sunt præterea ex eis qui so-

lis piscibus victitant ; quos ubi ceperunt, exenteratos ad solem siccant, siccatisque deinde vescuntur.

93. In fluminibus non fere gignuntur pisces gregales ; sed qui nutriuntur in stagnis, haec faciunt. Simulac incescit eis libido gignendi, gregatim in mare enantant, ducibus masculis genituram spargentibus, quam feminae consecretantes absorbent, et ex ea concipiunt. Eaedem ubi repletae in mari sunt, remeant singuli rursus ad loca sibi consueta, non amplius eisdem anteeuntibus, sed feminarum est ducatus. Gregatim autem praeceuntes, faciunt quemadmodum fecerant mares, ova fundentes instar milii parva, quae mares sequentes deglutiunt. Sunt autem ea milii grana, pisces : quum ex granis quae manent integra, nec absorbentur, sed ubi sunt nutrita, pisces fiant. Ex his piscibus

πὸ τῶν ἰχθύων μένων· τὰς ἐπεὰν λάβωσι, καὶ ἐξέλωσι τὴν κοιλίην, αὐαίνουσι πρὸς ἥλιον, καὶ ἐπειὶ αὖτις ἐόντας σιτέονται.

Ζγ'. Οἱ δὲ ἰχθύες οἱ ἀγελαῖοι ἐν μὲν τοῖσι ποταμοῖσι ἔμματα γίνονται· τρεφόμενοι δὲ ἐν τῇσι λίμνῃσι, τοιαύδε ποιεῦσι^α· ἐπεὰν σφεας ἐσίῃ οἷσρος κυίσκεσθαι, ἀγεληδὸν ἐκπλώουσι ἐς τὴν θάλασσαν· ἡγέονται δὲ οἱ ἔρσενες, ἀπορρᾶίνοντες τὰ θορᾶ· αἱ δὲ, ἐπόμεναι ἀνακάπτεται, καὶ ἐξ αὐτοῦ κυίσκονται· ἐπεὰν δὲ πλήρεις γένωνται ἐν τῇ θαλάσῃ, ἀναπλώουσι ὀπίσω ἐς ἡθεα τὰ ἐωυτῶν ἕκαστοι. ἡγέονται μέντοι γε οὐκέτι οἱ αὐτοί, ἀλλὰ τῶν θηλεῶν γίνεται ἡ ἡγεμονία. ἡγεύμεναι δὲ ἀγεληδόν, ποιεῦσι οἷον περ ἐποίουν οἱ ἔρσενες. τῶν γὰρ ὠῶν ἀπορρᾶίνουσι κατ' ὀλίγους τῶν κέγχρων· οἱ δὲ ἔρσενες καταπίνουσι ἐπόμενοι^β. εἰσὶ δὲ οἱ κέγχροι ἕτοι, ἰχθύες. ἐκ δὲ τῶν περιγινομένων καὶ μὴ καταπινομένων κέγχρων οἱ τρεφόμενοι, ἰχθύες γί-

^α ποιέουσι. ^β ἐρχόμενοι.

κούλαι· οἱ δὲ ἂν αὐτέων ἀλῶσι ἐκπλώοντες
 ἐς θάλασσαν, φαίνονται τετριμμένοι τὰ
 ἐπ' ἄριστερά τῶν κεφαλέων· οἱ δὲ ἂν ὀπί-
 σω ἀναπλώοντες, τὰ ἐπὶ δεξιὰ τείριφαίαι.
 πάσχουσι δὲ ταῦτα διὰ τόδε· ἐχόμενοι
 τῆς γῆς ἐπ' ἄριστερά καταπλώουσι ἐς θά-
 λασσαν· καὶ ἀναπλώοντες ὀπίσω, τῆς αὐ-
 τῆς ἀντέχουσαι ἐγχριμπίόμενοι, καὶ φαύ-
 οντες ὡς μάλισα, ἵνα μὴ ἁμάρτοιεν τῆς
 ὁδοῦ διὰ τὸν ῥόον. ἔπεα δὲ πληθύεσθαι
 ἀρχῆσαι ὁ Νεῖλος, τά τε καὶ τῆς γῆς,
 καὶ τὰ τέλματα τὰ παρὰ τὸν ποταμὸν,
 πρῶτα ἀρχεῖσαι πίπλασθαι ^d, διηθέοντος
 τῷ ὕδατος ἐκ τῷ ποταμῷ· καὶ αὐτίκα τε
 πλέα γίνεται ταῦτα, καὶ παραχρῆμα
 ἰχθύων σμικρῶν πίπλασαι πάντα. κόθεν
 δὲ εἰκὸς αὐτοὺς γίνεσθαι, ἐγὼ μοι δοκέω
 κατανοεῖν τῷτο. τῷ προτέρῳ ἔτεος ἔπεα
 ἀπολίπη ὁ Νεῖλος, οἱ ἰχθύες ἐκτεκόντες
 ὡς ἐς τὴν ἰλὺν, ἅμα τῷ ἐσχάτῳ ὕδατι
 ἀπαλλάσσονται· ἔπεα δὲ περιελθάνους τῷ

^c ἵνα δὲ μὴ. ^d πίμπλασθαι et μοχ πίμπλασαι.

qui capiuntur, dum in mare exeunt, capitum sinistram partem attriti apparent: qui autem retro remeantes, dextram habent attritam. idque ea de causa patiuntur, quod in mare tendunt, a sinistra terram legentes; et rursus revertentes, eandem oram stringunt incurfantes tangentisque validissime, ne itinere aberrant propter aquae decursum. Nilo incipiente augescere, in primis cava terrae et lacunae fluvio proximae impleri incipiunt, percolante aqua ex flumine, et tum haec statim plena fiunt, tum continuo cuncta pisciculis minutis opplentur. Unde autem verisimile sit eos gigni, hoc mihi videor intelligere; superiore anno postquam Nilus abcessit, pisces qui ova in caeno pepererant, una cum postrema abeunt aqua: circumactio

rursus tempore, ubi aqua restagnavit, protinus ex his ovis gignuntur pisces. Et circa pisces quidem ita se res habet.

94. Porro Aegyptii qui palustria accolunt, unguento utuntur ex fructu sillicypriorum, quod appellant Aegyptii *ТЕ-КИ*, hunc in modum conficientes. Sillicypria haec, quae apud Graecos ultro agrestia nascuntur, ad labra fluminum stagnorumque Aegyptii ferunt, eaque in Aegypto multum quidem fructum ferunt, sed graveolentem. Hunc ubi collegerunt, alii tufum exprimunt, alii frictum excoquunt, et quod ex eo defluit excipiunt, pingue quiddam, et non minus ad lucernam idoneum quam oleum, sed graveolentiam exhibens.

95. Sunt autem adversus culices, quorum magna vis est, haec ab eis excogi-

χρόνῳ πάλιν ἐπέλθη τὸ ὕδωρ, ἐκ τῶν ὠν
 τῶν παραυτίκα γίνονται οἱ ἰχθύες. καὶ
 περὶ μὲν τῆς ἰχθύος ἔτω ^α ἔχει.

48. Αλείφατι δὲ χρέωνται Αἰγυ-
 πτίων οἱ περὶ τὰ ἔλεα οἰκέοντες, ἀπὸ τῶν
 σιλλικυπρίων τῷ καρπῷ, τὸ καλεῦσι μὲν
 Αἰγύπτιοι τήκι ^β. ποιεῦσι δὲ ὧδε. παρὰ
 τὰ χεῖλεα τῶν τε ποταμῶν καὶ τῶν λίμ-
 νῶν σπεῖρσι τὰ σιλλικύπρια ταῦτα, τὰ
 ἐν Ἑλλήσι ^γ αὐτόματα ἄγρια Φύεται.
 ταῦτα ἐν τῇ Αἰγύπτῳ σπειρόμενα, καρ-
 πὸν φέρει πολλὸν μὲν, δυσώδεα δέ. τοῦ-
 τον ἔπεαν συλλέξωσι, οἱ μὲν, κόφαντες,
 ἀπιπῶσι. οἱ δὲ καὶ φρύξαντες ἀπέψι, καὶ
 τὸ ἀπορρέον ἀπ' αὐτοῦ ^δ συγκομίζονται.
 ἔσι δὲ πῖον, καὶ ἔδεν ἥσον τῷ ἐλαίῳ τῷ
 λύχνῳ προσηνές. ὁδμήν δὲ βαρέαν παρέ-
 χεται.

49. Πρὸς δὲ τοὺς κώνωπας ἀφθόνοὺς
 ἐόντας τὰ δὲ σφι ἐς ἰ μεμηχανημένα. τοὺς

^α ἰχθύες ἔτσι· καὶ περὶ μὲν τῶν ἰχθύων ἔτω. ^β ἰχθί. ^γ τὰ
 γῆρ ἐν Ἑλλήσι. ^δ ἀπορρέον αὐτοῦ.

μὲν τὰ ἄνω τῶν ἐλέων οἰκέοντες οἱ πύργων
 ὠφελέουσι, ἐς ὅς ἀναβαίνοντες, κοιμῶνται ^ε.
 οἱ γὰρ κωνώπες ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἔκ οἱοί
 τε εἰσὶ ὑψοῦ πέτεσθαι. τοῖσι δὲ περὶ τὰ
 ἑλεα οἰκέουσι τὰδε ἀντὶ τῶν πύργων ἄλλα
 μεμηχάνηται. πᾶς ἀνὴρ αὐτέων ἀμφίβλη-
 σρον κέκτηται ^ε, τῷ τῆς ἡμέρης μὲν ἰχ-
 θύς ἀγρεύει, τὴν δὲ νύκτα αὐτῷ χράται·
 ἐν τῇ ἀναπαύεται κοίτῃ· περὶ ταύτην ἰ-
 σῆσι τὸ ἀμφίβλησρον. καὶ ἔπειτα ἐνδὺς
 ὑπ' αὐτῷ, καθεύδει· οἱ δὲ κωνώπες, ἦν
 μὲν ἐν ἱματίῳ ἐνελιζάμενος ^ε εὖδῃ, ἢ σιν-
 δόνι, διὰ τέτων δάκρυσι· διὰ δὲ τῆς δικλύης
 ὁδὲ πειρῶνται ἀρχήν.

45'. Τὰ δὲ δὴ πλοῖά σφι τοῖσι φορ-
 τηγέουσι, ἔστι ἐκ τῆς ἀκάνθης ποιούμενα,
 τῆς ἢ μορφῇ μὲν ἔστι ὁμοιότατη ^h τῷ Κυ-
 ρηναίῳ λωτῷ· τὸ δὲ δάκρυον, κόμμι ἐσί.
 ἐκ ταύτης ὦν τῆς ἀκάνθης κοφάμενος
 ξύλα ὅσον τε διπήχεα, πλινθηδὸν συντι-
 θεῖσι, ναυπηγεύμενοι τρόπον τοιόνδε· περὶ

^ε κοιμῶνται. ^ε ἐκτεταται. ^ε ἐλεζόμενος. ^h ὁμοίως.

tata. Illos quidem qui supra paludes incolunt, juvant turres quas dormituri ascendunt. nam culices ventus prohibet in alto volare. At qui circa paludes habitant, alia turrium vice sunt machinati, haec videlicet: Singuli suum habent rete, quo per diem pisces capiunt, eodem noctu utuntur ad cubile in quo requiescunt. Circundant illud reti: deinde ingressi sub illo somnum capiunt. qui si in veste involuti aut in sindone dormirent, eos per ista culices morderent: per retia vero omnino nec conantur.

96. Naves eorum vectoriae sunt factae e spina, cujus figura simillima est loto Cyrenaeo, et cujus lacryma gummi est. Ex hac igitur spina ligna caedentes, fere bicubitalia, more laterum componunt, hoc modo navem fabricantes: Ligna haec bicubitalia circum densos ac longos

stipites circumnectunt: ubi hunc in modum compegerunt, desuper transtra in illis tendunt. Costis nequaquam utuntur, sed introrsum compages byblo inferciunt. Gubernaculum unum faciunt, et hoc per carinam trajicitur. Malo etiam spineo, et velis ex byblo utuntur. Haec navigia quidem flumen subire non possunt, nisi luculentus ingruat ventus, verum e terra propter trahuntur. Cum decursu autem hoc pacto feruntur: Est crates ex myricâ facta, vimine arundinum confuta, et lapis perforatus duorum fere talentorum pondo. ex his cratem fune ligatam, in anteriore parte navis finit inferri; lapidem verò alio fune ab tergo. Ita crates impetu aquae incidente, celeriter meat et trahit barim: hoc enim his navigiis est nomen. Lapis autem dum a tergo trahitur, fundo admotus dirigit

γόμεφες πυκνὰς καὶ μακρὰς περιείρῃσι τὰ
διπήχεα ξύλα· ἔπεαν δὲ τρόπῳ τούτῳ
ναυπηγήσονται, ζυγὰ ἐπιπολῆς τίνῃσι ^α
αὐτῶν. νομεῦσι δὲ ἔδεν χρέωνται· ἔσωθεν
δὲ τὰς ἀρμονίας ἐν ᾧ ἐπάκτωσαν τῇ βύ-
βλω. πηδάλιον δὲ ἐν ποιεῦνται, καὶ τῷτο
διὰ τῆς τρόπιος διαβύνεται ^β. ἰσῶ δὲ ἀκαν-
θίνῳ χρέωνται, ἰσίοισι δὲ βυβλίνοισι. ταῦ-
τα τὰ πλοῖα ἀνὰ μὲν τὸν ποταμὸν ἔδύ-
ναι ^γ πλέειν, ἢν μὴ λαμπρὸς ἄνεμος
ἐπέχῃ· ἐκ γῆς δὲ παρέλκεται. κατὰ ῥοὴν
δὲ κομίζεται ᾧδε· ἔστι ἐκ μυρικήης πεποιη-
μένη θύρη, κατερράμμενη ῥίπει καλάμων,
καὶ λίθος τετρημένος διτάλαντος μάλιστά
κη σαθρόν. τέτων τὴν μὲν θύρην δεδεμέ-
νην κάλῳ ἔμπροσθε τῷ πλοίῳ ἀπίει ἐπι-
φέρεσθαι, τὸν δὲ λίθον ἄλλῳ κάλῳ ὀπι-
θε. ἢ μὲν δὴ θύρη, τῷ ῥοῦ ἐμπίπλοντος,
χωρεῖ ταχέως, καὶ ἔλκει τὴν βάριν· (τῷ-
το γάρ δὴ ἔνομά ἐστι τοῖσι πλοίοισι τέτοι-
σι) ὁ δὲ λίθος ὀπίσθεν ἐλκόμενος ^δ, καὶ ἔων

^α τέμνει. ^β διαβαινέει. ^γ δύναται. ^δ ἔπισθ. ἐπιελκόμενος.

ἐν βουσῶ, κατιθύνει τὸν πλόον. ἔστι δὲ σφι τὰ πλοῖα ταῦτα πλήθει πολλὰ, καὶ ἄγει ἓνα πολλὰς χιλιάδας ταλάντων.

Ζζ. Ἐπεὰν δὲ ἐπέλθῃ ὁ Νεῖλος τὴν χώραν, αἱ πόλεις μῆναι φαίνονται ὑπερέχουσαι, μάλιστα καὶ ἐμφερέες τῇσι ἐν τῷ Αἰγαίῳ πόντῳ ἡήσοισι. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς Αἰγύπτου, πέλαγος γίνεσθαι· αἱ δὲ πόλεις μῆναι ὑπερέχουσι. πορθμεύονται ὦν, ἔπεὰν τῷτο γένηται, ἔκτετι κατὰ τὰ ῥέεθρα τῷ ποταμῷ, ἀλλὰ διὰ μέσου τῷ πεδίῳ. ἐς μὲν γε Μέμφιν ἐκ Ναυκράτιος ἀναπλώοντι, παρ' αὐτὰς τὰς πυραμίδας γίνεσθαι ὁ πλόος. ἔστι δὲ ὁδὸς ἕτος, ἀλλὰ παρὰ τὸ ὄξυ τῷ Δέλλῃ, καὶ παρὰ Κερκάσῳρον πόλιν. ἐς δὲ Ναύκρατιν ἀπὸ θαλάσσης καὶ Κανώου διὰ πεδίου πλέων, ἥξεις κατ' Αὐθυλλάν τε πόλιν, καὶ τὴν Ἀρχάνδρου καλεωμένην.

Ζη. Τεττέων δὲ ἡ μὲν Αὐθυλλα, ἔσσα λογίμη πόλις, ἐς ὑποδήματα ἐξαίρετος δίδεται τῷ αἰεὶ βασιλεύοντι Αἰγύπτου τῷ

cursum. Horum navigiorum ingens apud illos est copia, quorum quaedam vehunt multa millia talentorum pondo.

97. Quum regionem supergressus est Nilus, solae urbes apparent extantes, insulis Aegaei maris fere assimiles. Nam cetera Aegypti, pelagus sunt: ipsaeque urbes solae extant. Nec jam, quum hoc contingit, per alveos fluminis, sed per medium campi transmittuntur. Ex Naucrati quidem si ascendas Memphin versus, juxta pyramides ipsas fit navigatio: sed etiam haec tunc nulla est, verum juxta acumen Delta et urbem Cercaforum. A mari autem et Canobo Naucratin versus per campum navigans ad Anthyllam urbem venies, et illam quae vocatur Archandri.

98. Harum urbium Anthylla, quae est insignis, datur peculiaris in calceamenta uxori semper ejus qui in Aegypto

regnat. quod factum est ex quo Aegyptus fuit ditionis Persarum. Altera videtur mihi nomen habere ab Archandro Danaï genero, Phthii filio, Achaei nepote. Archandri enim urbs nominatur. Sit forsitan et alius quis Archandrus; nequaquam tamen Aegyptium nomen est.

99. Haftenus quae vidi, quae novi, quae interrogando percepi dicta sunt : hinc pergam differere sermones Aegyptios quos audiui, addens et aliquid quod ipse viderim. MINEM, qui primus apud Aegyptum regnavit, ajebant sacerdotes pontibus separavisse quoque Memphin. nam fluvium totum praeterlabi montem fabulosum Africam versus. hunc ergo regem supra Memphin centum circiter inde stadia anfractum fluminis meridiem versus aggesta humo arefecisse quidem pristinum alveum ; sed flumen facto alveo

γυναικί. τῷτο δὲ γίνεσθαι ἐξ ὅσων ὑπὸ Πέρ-
σῃσι ἐστὶ Αἴγυπτος. ἢ δὲ ἑτέρη πόλις δο-
κᾷ μοι τὸ ἔνομα ἔχειν ἀπὸ τῆς Δαναοῦ
γαμβρῶς Ἀρχάνδρου τῆς Φθίης, τῆς Αἰαλίδος.
καλεῖται γὰρ δὴ Ἀρχάνδρου πόλις. εἴη
δὲ ἂν καὶ ἄλλός τις Ἀρχανδρός· ὁ μὲντοι
γε Αἰγύπτιον τὸ ἔνομα.

Λθ'. Μέχρι μὲν τῆς, ὅφισ τε ἐμῆς,
καὶ ἡ γνώμη, καὶ ἡ ἱστορία ταῦτα λέγεται ἐστὶ
τὸ δὲ ἀπὸ τῆςδε, Αἰγυπτίους ἐρχομαι λό-
γους ἐρέων, κατὰ ἥκον. προσέειπαι δὲ αὐ-
τοῖσι ἡ τί καὶ τῆς ἐμῆς ὁφίος. Τὸν Μῆνα
πρῶτον βασιλεύσαντα Αἰγύπτου, οἱ ἱερεῖς
ἐλεγον τῷτον μὲν ἀπογεφυρῶσαι καὶ τὴν κ
Μέμφιν. τὸν γὰρ ποταμὸν πάντα ῥέειν
παρὰ τὸ ὄρος τὸ ψάμμινον ἰπρὸς Διούσης
τὸν δὲ Μῆνα ἄνωθεν, ὅσον τε ἑκατὸν στα-
δίους ἀπὸ Μέρφιος, τὸν πρὸς Μεσαμβρίας
ἀγκῶνα προχώσαντα, τὸ μὲν ἀρχαῖον ῥέ-
εθρον ἀποξηρᾶναι, τὸν δὲ ποταμὸν ὅχε-

ἡ ὅφισ τε ἐμῇ, ἢ ἡ δὲ τοι καὶ αὐτοῖσι. ἰ Μῆνα bis et mox
Μηνι: sed eodem id tendit, quo cap. iv. κ ἀπογεφυρῶσαι τὴν.
ψάμμινον.

τεῦσαι, τὸ μέσον τῶν ὕδρων ῥέειν. ἔτι δὲ καὶ
 νῦν ὑπὸ Περσέων ὁ ἀγκὼν ἔτος τῷ Νεΐλῳ
 ὅς ἀπεργμένος ῥέει, ἐν Φυλακῇσι μεγά-
 λησι ἔχεται, Φρασήμειος ἀνὰ πᾶν ἔτος.
 εἰ γὰρ ἐθελήσοι ῥήξας ὑπερβῆναι ὁ ποταμὸς
 ταύτῃ, κίνδυνος πάσῃ Μέμφι κατακλυ-
 θῆναί ἐστι. ὥς δὲ τῷ Μινί τέτῳ τῷ πρώ-
 τῳ γενομένῳ βασιλεῖ χέρσων γεγονέναι τὸ
 ἀπεργμείον, τέτο μὲν, αὐτῷ ὁ πόλιν κτί-
 σαι ταύτην, ἣτις νῦν Μέμφις καλεῖται.
 ἐστὶ γὰρ καὶ ἡ Μέμφις ἐν τῷ ξεινῷ τῆς
 Αἰγύπτου· ἔξωθεν δὲ αὐτῆς περιορύζαι
 λίμνην ἐκ τῷ ποταμῷ πρὸς βορέην τε καὶ
 πρὸς ἐσπέρην^α. τὸ γὰρ πρὸς τὴν ἡῶ αὐ-
 τὸς ὁ Νεῖλος ἀπέργει. τέτο δὲ, τοῦ Ἡ-
 φαΐσου τὸ ἱὸν ιδρύσασθαι ἐν αὐτῇ, ἐὼς
 μέγα τε καὶ ἀξιαπηγητότατον.

ρ'. Μετὰ δὲ τοῦτον, κατέλεγον οἱ ἰ-
 ρέες ἐκ βύβλης ἄλλων βασιλέων τριηκοσί-
 ων τε καὶ τριήκοντα ἐνόματα. ἐν τοσαύ-
 τησι γενεῇσι ἀνθρώπων, ὀκτωκαίδεκα μὲν

^α τέτο μὲν ἐν αὐτῷ ^β καὶ ἐσπέρην.

duxisse, ut per medium montium flueret. Adeo nunc quoque sub Persis iste anfractus Nili qui coërcitus fuit, magnis praesidiis custoditur, quotannis obseptus. Quod si refringens flumen velit ea parte redundare, omnis Memphis adibit periculum ne aquis operiatur. Ab hoc Mine, qui primus extitit rex, quum id unde abactus erat fluvijs, facta esset continens, partim eidem urbem hanc condidisse quae nunc Memphis appellatur. (est enim quoque Memphis in angustiis Aegypti sita) et extra eam aquilonem versus et vespereum ex flumine circumfodisse stagnum; (nam ab aurora ipse Nilus abigit) partim in ea urbe extruxisse templum Vulcani magnum et memoratu dignissimum.

100. Post hunc recensabant e libro sacerdotes nominatim alios trecentos ac triginta reges. In quibus tot aetatibus hominum, octo et decem fuissent Aethi-

opes, et una mulier indigena: ceteri, viri Aegyptii. Mulieri quae regnavit, fuit nomen idem quod in Babylonia, NITOCRIS. Quam dicebant ultam fuisse fratrem, ab Aegyptiis, apud quos regnabat, interemptum: quum eo interempto, regnum ad hanc detulissent. ultam autem fratrem, multis Aegyptiorum dolo absumptis. Nam extruxisse eam perlongum aedificium subterraneum, per caussam quidem novi operis, animo autem aliud agitantem: et convocatis ad convivium multis, quos praecipue noverat fraternae caedis autores, per occultum magnum canalem immisisse flumen discumbentibus. Haec quidem de illa referebant, atque insuper quum id fecisset, eam jecisse se in conclave cineris plenum, quò impunita esset.

: 101. Aliorum autem regum (non enim referebant aliquam operum speculationem) nullum esse splendorem, nisi.

Αἰθίοπες ἦσαν, μή δὲ γυνὴ ἐπιχωρή·
οἱ δὲ ἄλλοι, ἄνδρες Αἰγύπτιοι. τῇ δὲ γυ-
ναικὶ ἔνομα ἦν, ἣτις ἐβασίλευσε, τόπερ ἐν
τῇ^ε Βαβυλωνίῃ, Νίτωκρῖς. τὴν ἔλεγον
τιμωρέσαν ἀδελφεῶ, τὸν Αἰγύπτιοι βα-
σιλεύοντα σφέων ἀπέκτειναν· ἀποκλείναν-
τες δὲ, ἔτῳ ἐκείνῃ ἀπέδωσαν τὴν βασιλη-
ίην· τούτῳ τιμωρέουσιν, πολλοὺς Αἰγυ-
πτίων διαφθεῖραι δόλω. ποιησαμένην γάρ
μιν οἶκημα περίμηκες ὑπόγαλον, καινούν
τῷ λόγῳ, νόῳ δὲ ἄλλα μηχανᾶσθαι. κα-
λέσασαν^δ δέ μιν Αἰγυπτίων τῆς μάλιστα
μεταίτις τῆ Φόνου ἦδε πολλοὺς ἐσιᾶν·
δαινυμένοισι δὲ, ἐπεῖναι τὸν ποταμὸν δι'
αὐλῶνος κρυπτοῦ μεγάλῃς. ταύτης μὲν
πέρι τοσαῦτα ἔλεγον. πλὴν ὅτι αὐτή-
μιν, ὡς^ε τῷτο ἐξέργασο, ῥίψαι ἐς οἶκημα-
σποδῆ πλέον, ὅπως ἀτιμώρητος γένηται.

ρα'. Τῶν δὲ ἄλλων βασιλέων, οὐ γάρ,
ἔλεγον ὑδεμῖν ἔργων ἀπόδεξι, κατ' ὑδὲν
εἶναι λαμπρότης, πλὴν ἐνὸς τῆ ἐσχάτῃς.

^ε τόπερ τῇ. ^δ καλέσασαν. ^ε αὐτὴν μὲν, ὡς.

αὐτῶν μοίριος. τῷτον δὲ ἀποδέξασθαι μνη-
μόσυνα, τῷ Ἡφαίστου τὰ πρὸς βορέην ἀ-
νεμον τετραμμένα προπύλαια, λίμνην τε
ὀρύξαι, τῆς ἢ περιόδου ὅσων ἐς ἰσθμίου
ὑψερὸν δηλώσω· πυραμίδας τε ἐν αὐτῇ οἰ-
κοδομῆσαι, τῶν τοῦ μεγάρου πέρι, ὁμοῦ
αὐτῇ τῇ λίμνῃ ἐπιμνήσομαι. τῷτον μὲν
τοσαῦτα ἀποδέξασθαι· τῶν δὲ ἕδνα ἄλ-
λων ἕδνα.

ρβ'. Παραμεψάμενος ὦν τέττις, τοῦ
ἐπὶ τέτοισι γενομένου βασιλέως, τῷ οὐνο-
μα ἦν Σέσωφρις, τέττις μνήμην ποιήσομαι·
τὸν ἔλεγον οἱ ἱεῖες πρῶτον μὲν πλοιοῖσι
μακροῖσι ὀρμηθέντα ἐκ τοῦ Αἰγαίου κόλ-
που, τὰς παρὰ τὴν ὁ Εὐρυθρὴν Θάλασσαν
καλοικημένους καλὰ σφύρεσθαι. ἐς δὲ πλέον-
τά μιν πρόσω, ἀπικέσθαι ἐς Θάλασσαν,
ἐκέτι ἢ πλωτὴν ὑπὸ βραχέων. ἐνθεῦτεν
δὲ, ὡς ὀπίσω ἰ ἀπικέλο ἐς Αἴγυπτον, καλὰ
τῶν ἱερέων τὴν φάτιν, σφαλὴν πολλὴν τῶν
λαβῶν ἤλαυνε διὰ τῆς ἡπείρου, πᾶν ἔθνος

ἢ ἡ περίμετρος ὅσων. ὁ τὸς περὶ τῆς. ἢ μνηστίς. ἰ δὲ, ἐκίστω.

unius, qui postremus horum extitit MOERIS. Hunc enim monumenta exstruxisse Vulcani antefores, ad ventum aquilonem vergentes: et stagnum fodisse, cujus ambitus quot sit stadiorum, posterius aperiam: et pyramides in eo erexisse, de quarum magnitudine simul cum ipso lacu mentionem faciam. Hunc itaque tantum operum edidisse: alios autem nihil prorsus.

102. Istos ergo praetergressus, ejus, qui his successit, regis nomine SESOSTRIS mentionem habebo. Istum dicebant sacerdotes, primùm quidem longis navibus ex Arabico sinu profectum, rubri maris accolae in suam potestatem redegissee: usque dum progrediens longius, venit in mare non jam navigabile vadis. Illinc ubi retro se in Aegyptum recepisset, secundum sacerdotum commemorationem, coacto ingenti exercitu per con-

continentem perrexisse; omnesque gentes, quae occurrerent subegisse. Et quascunque earum nanciscebatur fortes et vehementer studiosas libertatis, in earum regionibus cippos statuebat, indicantes per litteras suum nomen et patriam, et quemadmodum ipse illas suis viribus subegisset: quarum vero urbes nullo proelio et facile cepisset, harum cippis inscripsit eadem, quae scripserat eis gentibus, quae viriles extiterant; atque etiam adscripsit muliebria genitalia, planum facere volens, illas imbelles extitisse.

103. Haec faciendo peragrabat continentem, donec ex Asia in Europam transgressus, Scythas subegit et Thraces; ad quos usque et non ulterius mihi videtur Aegyptius exercitus pervenisse, quoniam in istorum terra tituli positi apparent, non ultra. Hinc digressus retro ab,

τὸ ἐμποδῶν κατασφερόμενος. ὁτέοισι μὲν
 νυν αὐτέων ἀλκίμοισι ἐνέλυσχανε, καὶ δεινῶς
 γλιχομένοισι περὶ τῆς ἐλευθερίας, τέτοισι
 μὲν σήλας ἐνίστη^α ἐς τὰς χώρας, διὰ γραμ-
 μάτων λεγέσας τό, τε ἐωῦτ^β ἔνομα, καὶ τῆς
 πάτρης, καὶ ὡς δυνάμι^β τῇ ἐωῦτοῦ κατε-
 σρέψατο σφέας· ὁτέων δὲ ἀμαχηλὶ καὶ εὐπε-
 τέως παρέλαβε τὰς πόλιας^γ, τούτοις δὲ
 ἐνέγραφε ἐν τῇσι σήλησι κατὰ ταυτὰ καὶ τοῖ-
 σι ἀνδρηίοις τῶν ἐθνέων γενομένοις· καὶ δὴ
 καὶ αἰδοῖα γυναικὸς προσενέγραφε^δ, δῆλα
 βυλόμενος ποιέειν ὡς εἶησαν^ε ἀνάλκιδες·

ργ'. Ταῦτα δὴ ποιέων, διεξήιε τὴν ἡ-
 πειρον· ἐς ὃ ἐκ τῆς Ασίας ἐς τὴν Εὐρώ-
 πην διαβὰς, τὰς τε Σκύθας κατέσρεψατο
 καὶ τὰς Θρήϊκας. ἐς τούτους δέ μοι δοκεῖ
 καὶ ὁ προσώτατα ἀπικέσθαι ὁ Αἰγύπτιος
 στρατός. ἐν μὲν γὰρ τῇ τέτων χώρῃ φαί-
 νονταί σαφείσαι αἱ σῆλαι· τὸ δὲ προσω-
 τέρω τέτων, ἔκετι. ἐνθεῦτεν δὲ ἐπισρέ-
 ψας ὀπίσω ἦιε· καὶ ἐπεὶ τε ἐγένετο ἐπὶ

^α ἀνίστη. ^β δυνάμει. ^γ πόλεις. ^δ προσανέγραψεν. ^ε ὡς ἦσαν.

Φάσι ποταμῷ, οὐκ ἔχω τὸ ἐνδεῦτεν ἀ-
 τρεκέως εἰπεῖν εἴτε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Σέ-
 σωστρις ἀποδασάμενος τῆς ἐωϋτῆ στρατῆς
 μόριον ὁσονδῆ, αὐτοῦ καταλείπει ^ε τῆς
 χώρας οἰκήτορας· εἴτε τῶν τινες στρατιω-
 τέων τῇ ^ς πλάνῃ αὐτῆ ἀχθεοθέντες, περὶ
 Φάσιν ποταμὸν κατέμειναν.

ρδ'. Φαίνονται μὲν γὰρ ἑόντες οἱ Κόλ-
 χοι Αἰγύπτιοι. νοήσας δὲ πρότερον αὐτὸς,
 ἢ ἀκούσας ἄλλων, λέγω. ὥς δέ μοι ἐν φρον-
 τίδι ἐγένετο, ἡρόμην ἀμφοτέρους· καὶ μάλ-
 λον οἱ Κόλχοι ἐμεμνέατο τῶν Αἰγυπτί-
 ων, ἢ οἱ Αἰγύπτιοι τῶν Κόλχων. νομί-
 ζειν οἱ ἔφασαν Αἰγύπτιοι τῆς Σεσώστριος
 στρατῆς εἶναι τῆς Κόλχης. αὐτὸς δὲ εἶ-
 κασα τῇδε, καὶ ὅτι μελάγχροές εἰσι καὶ
 ἐλότρυχες. καὶ τοῦτο μὲν ἐς ὕδεν ἀνήκει·
 εἰσὶ γὰρ καὶ ἕτεροι τοιῶτοι. ἀλλὰ τοῖσι
 δὴ καὶ μᾶλλον ^η, ὅτι μῶνοι πάντων ἀν-
 θρώπων Κόλχοι καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Αἰ-
 θίοπες περιτάμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰ-

^ε κατέλειπε. ^ς στρατιωτῶν ἐν τῇ. ^η δὲ μᾶλλον.

iiit, et posteaquam ad Phasin flumen subfedit, quid inde contigerit, non habeo liquide dicere, utrum ipse rex Sesostris, diviso suo exercitu, partem qualemcunque reliquerit ad eam regionem incolendam, an aliqui militum pertaesi peregrinationis errorem circa fluvium Phasin substiterint.

104. Nam Colchi videntur Aegyptii esse: quod ipse prius cogitatum quàm ex aliis auditum refero. Cujus rei quum mihi cura incessisset ut utrosque percontarer, magis Colchi reminiscebantur Aegyptiorum, quam Aegyptii Colchorum. Dicebant autem Aegyptii se opinari Colchos e Sesostris esse exercitu. Ipse autem ex hoc conjectabam, quod atro colore sunt et crispo capillo, (tametsi hoc pro nihilo putari posset, quum et alii sint hujuscemodi) sed magis etiam inde, quod soli omnium hominum Colchi et Aegyptii et Aethiopes ab initio pudenda circumcidunt. Nam et Phoenices et Syri,

qui sunt in Palaestina, didicisse ab Aegyptiis et ipsi confitentur. Syrii vero qui fluvium Thermodontem et Parthenium accolunt, et horum contermini Macro-nes, a Colchis se nuper didicisse ajunt. Hi enim ex hominibus soli sunt qui circumciduntur : et apparet eos hoc facere more eodem Aegyptiis. Ipsi vero Aegyptii atque Aethiopes, non queo dicere utri ab utris didicerint. nam videtur esse aliquid antiquum. Sed quod ex Aegypto, quum illic commercium haberent, didicerint, magnum mihi conjectanti robur est, quod Phoenices quotquot cum Graecis commercium habent, non amplius circa virilia imitantur Aegyptios, sed eorum qui nascuntur, virilia non circumcidunt.

105. Agedum et aliud de Colchis dicam, quemadmodum sint similes Aegyptiorum. Hi soli atque Aegyptii linum, et quidem eadem ratione elabo-

δα. Φοίνικες δὲ καὶ Σύροι ^α οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ αὐτοὶ ὁμολογέουσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι. Σύριοι δὲ οἱ περὶ Θερμώδοντα καὶ Παρθένιον ποταμὸν, καὶ Μάκρωνες οἱ τέτοισι ἀσυγείτονες ἔοντες, ἀπὸ Κόλχων φασὶ νεωστὶ μεμαθηκέναι. οὗτοι γάρ εἰσι οἱ περιλαμβνόμενοι ἀνθρώπων μῆνοι. καὶ οὗτοι Αἰγυπτίοισι φαίνονται ποιεῦντες κατὰ ταυτά. αὐτῶν δὲ Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιοπῶν ἕκ' ἔχω εἰπεῖν ὁκότεροι παρὰ τῶν ἐτέρων ἐξέμαθον. ἀρχαῖον γὰρ δὴ τι φαίνεται ἔον· ὥς δ' ἐπιμισγόμενοι Αἰγύπτῳ ἐξέμαθον, μέγα μοι καὶ τόδε τεκμήριον γίνεται ^β. Φοινίκων ὁκόσοι τῇ Ἑλλάδι ἐπιμίσγονται, οὐκέτι Αἰγυπτίως μιμέονται κατὰ τὰ αἰδοῖα, ἀλλὰ τῶν ἐπιγινομένων ἔ περιλαμβάνουσι τὰ αἰδοῖα.

ρέ. Φέρε νυν καὶ ^γ ἄλλο εἶπω περὶ τῶν Κόλχων, ὥς Αἰγυπτίοισι προσφερέες εἰσί. λῖνον μῆνοι οὗτοί τε καὶ Αἰγύπτιοι ἐργάζονται καὶ κατὰ ^δ ταυτά. καὶ ἡ ζῶη

^α Σύριοι. ^β τόδε μαρτύριον γίνεται. ^γ φέρε δὴ ἔ. ^δ ἐργάζονται κατὰ.

πᾶσα κὴ ἡ γλῶσσα ἐμφερῆς ἐστὶ ἀλλήλοισι. λῖνον δὲ τὸ μὲν Κολχικόν, ὑπὸ Ἑλλήνων Σαρδονικόν κέκληται· τὸ μέντοι ἀπ' Αἰγύπτου ἀπικνεύμενον, καλέειαι Αἰγύπτιον.

ρς'. Αἱ δὲ σῆλαι, τὰς ἴσα κατὰ τὰς χώρας ὁ ^ε Αἰγύπτου βασιλεὺς Σέσωφρις, αἱ μὲν πλεῦνες ἔκτι φαίνονται περιεῦσαι· ἐν δὲ τῇ Παλαισίνῃ Συρίῃ αὐτὸς ὤρεον ἐοῦσας, καὶ τὰ γράμματα τὰ εἰρημένα ἐνεόνα, καὶ γυναικὸς αἰδοῖα. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην δύο τύποι ἐν πέτρῃσι ἐγκεκολασμένοι τούτου τοῦ ἀνδρός, τῇ τε ἐκ τῆς Εφεσίης ἐς Φώκαιαν ἔρχονται ^ε, καὶ τῇ ἐκ Σαρδίων ἐς Σμύρνην. ἐκατέρωθεν δὲ ^β ἀνὴρ ἐγγέγλυπται, μέγας πέλῃς σπιθαμῆς, τῇ μὲν δεξιῇ χειρὶ ἔχων αἰχμὴν, τῇ δὲ ἀριστερῇ τόξα ^β, κὴ τὴν ἄλλην σκευὴν ὡσαύτως· κὴ γὰρ Αἰγυπτίην καὶ Αἰθιοπίδα ἔχει. ἐκ δὲ τῆ ὥμῃ ἐς τὸν ἕτερον ὦμον διὰ τῶν σῆδεων γράμματα

^ε κατὰ χεῖραν ὁ, ^ε κατέρχονται. ^β ἐκατέρωθεν δι. ^β τόξα.

rant: omnisque utrorumque vita et lingua similis est. Linum autem Colchicum a Graecis Sardonicum appellatum est, quum illud quod ad Aegypto venit, appelletur Aegyptium.

106. Titulorum quos Sesostris rex Aegypti per regiones erexit, plerosque jam patet non superesse. quosdam vero in Syria Palaestina ipse vidi superstites, et inscriptos, tum quibus dixi litteris, tum mulieris genitalibus. Circa Ioniam quoque duae hujus viri figurae visuntur in petris incisae: una quidem quâ ex Ephesio agro Phocaeam itur, altera vero, quâ e Sardibus Smyrnam versus. In utraque insculptus est vir magnitudine quinûm palmorum, dextra spiculum tenens, sinistra arcus, ceteramque item armaturam et Aegyptiam et Aethiopicam gestans: et ex humero ad alterum humerum perti-

nent per pectora sacrae litterae Aegyptiae insculptae haec indicantes: HANC EGO REGIONEM MEIS OBTINUI HUMERIS. Quis tamen aut cujas fuerit, hîc quidem non indicat, sed indicavit alibi. Ea quidam conspicati, Memnonis imaginem esse conjeçant, multum a veritate relictî.

107. Hunc igitur Sesostrin Aegypti-um sacerdotes dicebant, redeuntem, multosque mortales earum gentium, quarum regiones subegerat, adducentem, eundem, posteaquam ad Daphnas Pelusias rever-tens venerat, fuisse a fratre suo, quem Aegypto Sesostris praefecerat, ad hospitalia officia invitatum una cum liberis : et quum ille domum exterius materia circumstipasset, struemque incendiisset, re hunc intellecta extemplo cum uxore de-

ἰρὰ Αἰγύπτια διήκει ἐγκεκολαμμένα, λέγοντα τὰδε, ΕΓΩ ΤΗΝΔΕ ΤΗΝ ΧΩΡΗΝ ΩΜΟΙΣΙ ΤΟΙΣΙ ΕΜΟΙΣΙ ΕΚΤΗΣΑΜΗΝ. ὅσις δὲ καὶ ὁκόθεν ἔσι, ἐνθαῦτα μὲν ὁ δηλοῖ, ἐτέρωθι δὲ δεδήλωκε. τὰ δὲ καὶ μετεξέτεροι τῶν θησαυμένων, Μέμνονος εἰκόνα εἰκάζουσιν εἶναι, πολὺ τῆς ἀληθείης ἀπολελειμμένοι.

ρζ'. Τοῦτον δὲ τὸν Αἰγύπτιον Σέσωφριν ἀναχωρέοντα, καὶ ἀνάγοντα πολλὰς^α ἀνθρώπους τῶν ἐθνέων τῶν τὰς χώρας κατεστρέφατο, ἔλεγον οἱ ἱερεῖς, ἐπεὶ τε ἐγένετο ἀνακομζόμενος ἐν Δάφνησι τῇσι Πηλουσίησι, τὸν ἀδελφεὸν ἐωυτοῦ^β, τῷ ἐπέτρεψε Σέσωφρις τὴν Αἴγυπτον, τῷτον ἐπὶ ξείνια αὐτὸν καλέσαντα, καὶ πρὸς αὐτῷ τὰς παῖδας, περινήσσαι ἔζωθεν τὴν οἰκίην ὕλη· περινήσαντα δὲ, ὑποπρῆσαι. τὸν δὲ ὡς μαθεῖν τῷτο, αὐτίκα συμβουλεύεσθαι τῇ γυναικί· καὶ γὰρ δὲ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτὸν ἅμα ἄγεσθαι. τὴν δὲ οἱ

^α πολίας. ^β αὐτοῦ.

συμβελεῦσαι, τῶν παίδων ἐόντων ἕξ, τοὺς δύο ἐπὶ τὴν πυρὴν ἐκτείναντα, γεφυρῶσαι τὸ καίόμενον, αὐτοὺς δὲ ἐπ' ἐκείνων ἐπιβαίνοντας ἐκσώζεσθαι. ταῦτα ποιῆσαι τὸν Σέσωφριν· καὶ δύο μὲν τῶν παίδων κατακαῆναι τρόπῳ τοιούτῳ ^α. τοὺς δὲ λοιπὸς ἀποσωθῆναι ἅμα τῷ πατρί.

ρή. Νοσήσας δὲ ὁ Σέσωφρις ἐς τὴν Αἴγυπτον, καὶ τισάμενος τὸν ἀδελφεόν, τῷ μὲν ὁμίλῳ τὸν ἐπηγάγετο, τῶν τὰς χώρας κατεστρέψατο, τούτῳ μὲν τάδε ἐχρήσατο· τῆς τε οἱ λίθους τῆς ἐπὶ τέττι τοῦ βασιλέως κομιοθέντας ἐς σὺ Ἡφαίστου τὸ ἱερὸν, ἐόντας μεγάλῃ περιμήκειας, οὗτοι ἦσαν οἱ ἐλκύσαντες. καὶ τὰς διώρυχας τὰς νῦν ἐούσας ἐν Αἰγύπτῳ, πάσας οὗτοι ἀναγκαζόμενοι ὥρυσαν ^β. ἐποίηον τε οὐκ ἐκόντες Αἴγυπτον, τοπρὶν ἐοῦσαν ἱππασίμην, καὶ ἀμαξευομένην πᾶσαν, ἐνδεᾶ τούτων. ἀπὸ γὰρ τέττι τῆ χρόνος Αἰγύπιος ἔῃσα πεδιάς πᾶσα, ἀνιππος καὶ ἀναμάξεν.

^α τοιῶδε. ^β ὥρυξαν.

liberasse, (nam et uxorem simul duxerat) et ea suadente, ut duos e sex liberis super pyram extendens, pontem imposeret parti ardenti, super quos ipsi transeuntes evaderent, ita fecisse: et duobus filiis ita combustis, ceteros una cum patre fuisse servatos.

108. Sesostrin in Aegyptum reversum, ultionem de fratre sumpsisse: quam vero multitudinem e terris in potestatem redactis abduxerat, ea usum in haec fuisse. Nempe isti fuerunt, qui sub hoc rege immensae longitudinis lapides in templum Vulcani portatos traxerunt, quique divortia aquarum, quae nunc in Aegypto sunt, cuncta fodiebant necessitate adacti, faciebantque non volentes, ut Aegyptum, totam prius equis et plaustris agendis ubique idoneam, redderent his carentem. Nam ab eo tempore Aegyptus, quae omnis campestris est, inequitabilis

et plaustris inhabilis extitit, propter multiplices fossas et omnigenis modis ductas. Sic autem terram rex scindendam putavit, quia civitates quae non accolerent flumen, sed in medio Aegypti essent, refluente flumine laborantes penuria aquarum densioribus utebantur potionibus e puteis.

109. Propter haec Aegyptus incisa est; et ab hoc rege, ut dicebant, regio in omnes Aegyptios disparita, soli quadrati aequa portione viritim per sortem data; atque hinc proventus instituti, imposita pensione, quam illi quotannis solverent. Quod si cujus portionem alluvione flumen decurtasset, is adiens regem, rei quae contigerat certiores faciebat. rexque ad praedium inspiciendum mittebat qui metirentur quanto minus factum esset, ut ex residuo pro portione taxatum vestigal

τος γέγονε. αἷτια δὲ τέτων αἱ διώρυχες
γεγόνασι, ἔσσαι πολλαί, καὶ παντοίους τρό-
πους ἔχουσαι. κατέταμνε δὲ τοῦδε εἵνεκα
τὴν χώραν ὁ βασιλεὺς· ὅσοι τῶν Αἰγυ-
πτίων μὴ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἔκτηντο τὰς
πόλεις ^c, ἀλλ' ἀναμέσους, οὗτοι ὅπως τε
ἀπίοι ὁ ποταμὸς σπανίζοντες ὑδάτων, πλα-
τυτέροισι ἐχρέωντο τοῖσι πόμασι ἐκ Φρε-
άτων χρεώμενοι.

ρθ'. Τούτων μὲν δὴ εἵνεκα κατέλιμήθη
ἡ Αἴγυπτος. κατανεῖμαι δὲ τὴν χώραν
Αἰγυπτίοισι ἅπασι τῷτον ἔλεγον τὸν βα-
σιλέα, κληῖρον ἴσον ἐκάστῳ τετράγωνον δι-
δόντα. καὶ ἀπὸ τῆς τὰς προσόδους ποιή-
σασθαι, ἐπιτάξαντα ἀποφορὴν ἀποτελέ-
ειν ^d κατ' ἐνιαυτόν. εἰ δέ τις τῶ κληῖρος
ὁ ποταμὸς τι παρέλοιπο, ἐλθὼν ἂν πρὸς
αὐτόν, ἐσήμαινε τὸ γεγενημένον· ὁ δέ,
ἐπεμπε τὴς ἐπισκεψομένους, καὶ ἀναμετρή-
σοντας ὅσω ἐλάσων ὁ χῶρος γέγονε, ὅπως
τῶ λοιπῷ κατὰ λόγον τῆς τεταγμένης ἀ-

^c ἱσθηῖο πόλεις. ^d ἐπιτελίειν.

ποφορῆς τελέοι. δοκέει δέ μοι ἐνθεῦτεν γε-
ωμετρίῃ εὐρεθεῖσα, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπα-
νελθεῖν. πόλον μὲν γάρ, καὶ γνώμονα, καὶ
τὰ δωδέκα μέρη τῆς ἡμέρης παρὰ Βα-
βυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες.

ρί. Βασιλεὺς μὲν δὴ οὗτος μῦθος^ε Αἰ-
γύπιος Αἰθιοπίας ἦρξε. μνημόσυνα δὲ ἐ-
λίπειο πρὸ τοῦ Ἡφαισεῖς, ἀνδριάντας λι-
θίνες· δύο μὲν, τριήκοντα πήχεων, ἐωϋτόν
τε καὶ τὴν γυναῖκα· τῆς δὲ παῖδας ἑόντας
τέσσερας, εἴκοσι πήχεων ἕκαστον. τῶν δὴ
ὁ ἱεὺς τοῦ Ἡφαίστου χρόνῳ μετέπειτα
πολλῷ Δαρεῖον τὸν Πέρσῃν οὐ περιεῖδε
ἰσάνῃα ἔμπροσθεν ἀνδριάντα, φὰς οὐ οἱ πε-
ποιῆσθαι ἔργα οἷά περ Σεσώσρῃ τῷ Αἰγυ-
πτίῳ. Σέσωσρην μὲν γὰρ ἄλλὰ τε κατα-
σρέψασθαι ἔθνεα ἔκ ἐλάσσω ἐκείνου, καὶ
δὴ καὶ Σκύθας· Δαρεῖον δὲ οὐ δυνασθῆναι
Σκύθας ἐλεῖν. ἔκων δίκαιον εἶναι ἰσάναι^ε
ἔμπροσθεν τῶν ἐκείνου ἀναθημάτων, μὴ
οὐκ ὑπερβαλλόμενον τοῖσι ἔργοισι^ς. Δα-

^ε δὴ οὗτος δὴ μῦθος. ^ε γάναι. ^ς τοῖσι ἐκείνου ἔργοισι.

penderetur : atque hinc geometria orta mihi videtur in Graeciam transcendisse. Nam polum et gnomonem, et duodecim diei partes a Babyloniis Graeci didicerunt.

110. Solus hic Aegyptius rex imperio potitus est Aethiopiae : monumetum quoque reliquit ante aedem Vulcani, lapideas statuas, duas quidem tricenûm, se et uxorem ; quatuor autem filios, vicecenûm singulas cubitorum. His statuis longo post tempore quum Darii Persae statua anteponeretur, non tulit id sacerdos Vulcani, negans eum tales res gessisse quales gessisset Sesostris Aegyptius : quippe qui cum alias nationes non pauciores quam Darius, tum vero Scythas subegisset ; Darium autem Scythas vincere non potuisse, eoque iniquum esse eum qui rebus gestis non supergrederetur sisti

ante illius donaria. Haec loquuto sacerdoti tamen ignovisse Darium ferunt.

III. Defuncto Sefostre, regnum suscepisse PHERON ejus filium ajebant, et hunc quidem nullam sumpsisse expeditionem, sed ei contigisse ut luminibus caperetur. idque hac de causa: Quum flumen eo tempore copiosissimum descenderet ad octo et decem cubita, ita ut rura transcenderet, vento ingruente, magnos fluctus ciere fluvius incepit. Ferunt hunc regem facinus admisisse, quod sumptum spiculum in medios fluminis vortices contorserit: statimque post laborasse ex oculis, ac visum amisisse, decennioque caecum fuisse. Undecimo autem anno ex urbe Buto ei oraculum advenisse, jam exactum esse illi tempus calamitatis; visumque ei rediturum, si oculos abluisset lotio mulieris, quae ad suum solius virum accessisset, aliorum virorum expers.

ρεῖον μὲν νυν λέγουσι πρὸς ταῦτα συγγνώμην ποιήσασθαι.

ριαί. Σεσώτριος δὲ τελευτήσαντος, ἐκδέξασθαι ἔλεγον τὴν βασιληίην τὸν παῖδα αὐτῷ Φερῶν ^α. τὸν ἀποδέξασθαι μὲν ἑδεμῖν σρατηίην, συνενειχθῆναι δὲ οἱ τυφλὸν γενέσθαι, διὰ τοιόνδε πρῆγμα. τοῦ πόλαμοῦ κατελθόντος μέγισα δὴ τότε ἐπ' ὀκτωκαίδεκα πήχους, ὡς ὑπερέβαλε τὰς ἀρῆρας, πνεύματος ἐμπεσόντος, κυματῆς ὁ ποταμὸς ἐγένετο. τὸν δὲ βασιλέα λέγουσι τῷτον ἀτασθαλίῃ χρησάμενον, λαβόντα αἰχμὴν, βαλέειν ἐς μέσας τὰς δῖνας τοῦ πόλαμῷ. μετὰ δὲ, αὐτίκα καμόντα αὐτὸν τὰς ὀφθαλμοὺς, τυφλωθῆναι. δέκα μὲν δὴ ἔτεα εἶναι μιν τυφλόν. ἐνδεκάτῳ δὲ ἔτει ἀπικέσθαι οἱ μανίηϊον ἐκ Βελῆς πόλιος, ὡς ἐξήκει τέ οἱ ὁ χρόνος τῆς ζημίας, καὶ ἀναβλέπει, γυναικὸς οὕρῳ νιφάμενος τὰς ὀφθαλμοὺς, ἥτις παρὰ τὸν ἐωϋτῆς ἄνδρα μῶνον πεφοίτηκε, ἄλλων ἀνδρῶν ἔσσα ἀπει-

^α Φέρωντα.

ρος. καὶ τὸν πρώτης τῆς ἐωϋτῆ γυναικὸς
 πειρᾶσθαι· μετὰ δὲ, ὡς οὐκ ἀνέβλεπε^β,
 ἐπέξῃς πασέων πειρᾶσθαι· ἀναβλέψαντα
 δὲ, συναγαγεῖν τὰς γυναῖκας τῶν ἐπειρή-
 θη, πλὴν ἢ τῆς τῷ ἔρω νιφάμενος ἀνέβλε-
 ψε, ἐς μίην πόλιν, ἢ νῦν καλέεσθαι Ερυθρῇ
 βῶλος· ἐς ταύτην συναλίσαντα, ὑποπρῆ-
 σαι πάσας σὺν αὐτῇ τῇ πόλι. τῆς δὲ νι-
 φάμενος τῷ οὐρῷ ἀνέβλεψε, ταύτην δὲ
 εἶχε αὐτὸς γυναῖκα. ἀναθήματα δὲ, ἀ-
 ποφυγὼν τὴν πάθην τῶν ὀφθαλμῶν, ἄλ-
 λά τε ἀνὰ τὰ ἱρὰ πάντα τὰ λόγῳ ἀνέ-
 θηκε, καὶ τοῦγε λόγον μάλισα ἄξιόν ἐστι ἔ-
 χειν, ἐς τῆ Ἥλιου τὸ ἱρὸν ἀξιοθέητα ἀνέ-
 θηκε ἔργα, ὅβελος δύο λιθίνος ἐξ ἐνὸς ἐόντα
 ἐκάτερον^γ λίθου, μῆκος μὲν ἐκάτερον πῆ-
 χεων ἐκατὸν, εὖρος δὲ ὁκτώ πηχέων.

ριθ'. Τότε^δ δὲ ἐκδέξασθαι τὴν βασι-
 λήην ἔλεγον ἄνδρα Μεμφίτην, τῷ κατὰ
 τὴν τῶν Ἑλλήνων^ε γλῶσσαν οὖνομα

^β ἀνέβλεψε. ^γ ἴστας ἐκάτερον. ^δ ἐκτό. Τότε. ^ε κατὰ τὴν
 Ἑλλήνων.

Eum ergo ante omnes urinam uxoris suae expertum, quum nihil amplius cerneret, omnium deinceps urinam expertum, tandem vidisse. Tumque omnes mulieres quas fuisset expertus (praeter eam cujus lotio lotus visum recepisset) unam in urbem coëgisse, quae Erythrebolos, *rubra gleba*, nunc dicitur, et eas illic coactas cum ipsa urbe omnes concremassse: at eam cujus lotio lotus visum recepisset, uxorem duxisse. Hac oculorum clade liberatus cum alia in omnibus templis fama celebratis donaria posuit, tum cujus maxime aequum est mentionem facere, in templo Solis digna spectaculo posuit, geminos saxeos obelos, ex uno utrumque lapide, centenûm cubitorum longitudinis singulos, octonûm latitudinis.

112. Huic in regno successisse ajebant virum Memphiten, cui nomen esset

lingua Graeca PROTEUS. cujus nunc apud Memphin visitur fanum, decorum valde ac sane adornatum, ad australem partem templi Vulcani positum, circumquaque Phoenicibus Tyriis habitantibus: qui locus plane omnis castra Tyriorum appellatur. In hoc fano Protei est aedes sacra, quae vocatur Veneris hospitae: quam conjicio esse Helenae Tyndari filiae; tum quia apud Proteum fuisse versatam audiui, tum etiam quod cognomine Veneris hospitae appellatum est. Nam quaecunque sunt alia Veneris templa, neutiquam hospitae appellantur.

113. Et sane percontanti mihi sacerdotes de Helena, referebant ita rem esse gestam: Alexandrum, rapta Helena e Sparta, quum renavigaret domum, in Aegaeo ab expulsores ventis cursu excussum in Aegyptium pelagus: atque illinc,

Πρωτέα εἶναι· τοῦ νῦν τέμενός ἐστι ἐν
Μέμφι κάρτα καλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμέ-
νον, τῷ Ἡφαισθηΐς πρὸς νότον ἄνεμον κεί-
μενον. περιοικέσσι δὲ τὸ τέμενος τῷτο Φοί-
νικες Τύριοι. καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος
ὁ συνάπας, Τυρίων στρατόπεδον. ἐστὶ δὲ ἐν
τῷ τεμένει τοῦ Πρωτέος ἱρὸν, τὸ καλέε-
ται ξείνης Αφροδίτης· συμβάλλομαι δὲ
τῷτο τὸ ἱρὸν εἶναι Ἑλένης^α τῆς Τυνδά-
ρεω· καὶ τὸν λόγον ἀκηκῶς, ὡς ἐδιατῆθη^β
Ἑλένη παρὰ Πρωτεί· καὶ δὴ καὶ ὅτι ξείνης
Αφροδίτης ἐπωνυμίον^γ ἐστὶ. ὅσα γὰρ ἄλ-
λα Αφροδίτης^δ ἱρά ἐστὶ, οὐδαμῶς^ε ξείνης
ἐπικαλέεσθαι.

ργ'. Ελεγον δέ μοι οἱ ἱεεὲς ἰσορέοντι
τὰ περὶ Ἑλένην γενέσθαι ὧδε· Αλέξαν-
δρον ἀρπάσαντα Ἑλένην ἐκ Σπάρτης, ἀ-
ποπλέειν ἐς τὴν ἐωῦτῷ· καὶ μιν ὡς ἐγένε-
το ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἐξῶσαι ἄνεμοι ἐκβάλ-
λῃσι ἐς τὸ Αἰγυπτίων πέλαγος. ἐνθεῦτε

^α ἱρὸν Ἑλένης. ^β ὡς διατῆθη. ^γ ἐπώνυμον. ^δ γὰρ ἄλλῃ ἄλ-
λης Αφροδίτης. ^ε ὕδαμᾶ.

δὲ (ὃ γὰρ ἀνίει τὰ πνεύματα) ἀπικνέ-
ται ἐς Αἴγυπτον, καὶ Αἰγύπτῳ ἐς τὸ νῦν
Κανωδικὸν καλούμενον σόμα τῷ Νείλου,
καὶ ἐς Ταριχείας· ἦν δὲ ἐπὶ τῆς ἡϊόνος, καὶ
καὶ νῦν ἐστὶ, Ἡρακλέος ἱρὸν. ἐς τὸ ἦν καλα-
φυγῶν οἰκίτης ὅτεω ἀνθρώπων ἐπιβάλλῃαι
σίγματα ἱρά, ἐωϋτὸν διδοὺς τῷ Θεῷ, οὐκ
ἔξεσι τέττε ἀψασθαι. ὁ νόμος οὗτος δια-
τελέει ἐὼν ὁμοίως μέχρις ἐμεῦ τῷ ἀπαρ-
χῇς. τῷ ὧν δὴ Αλεξάνδρῳ ἀπιστέαται Θε-
ράποντες, πυθόμενοι τὸν περὶ τὸ ἱρὸν ἔ-
χοντα νόμον. ἰκέται δὲ ἰζόμενοι^α τῷ Θεῷ,
κατηγόρεον τοῦ Αλεξάνδρου, βουλόμενοι
βλάπτειν αὐτόν· πάντα λόγον ἐξηγεύμε-
νοι ὡς εἶχε περὶ τὴν Ἑλένην τε καὶ τὴν ἐς
Μενελέων ἀδικίην. κατηγόρεον δὲ ταῦτα
πρὸς τε τὰς ἱρέας καὶ τὸν τῷ σόματι τέ-
τε Φύλακον, τῷ ἔνομα ἦν Θῶνις.

ριδ'. Ακέσας δὲ τέτων ὁ Θῶνις, πέμ-
πει τὴν ταχίστην ἐς Μέμφιν παρὰ Πρω-
τέα ἀγγελίην, λέγουσαν τάδε, ' Ἦκει

^α ἰζόμενοι.

non remittentibus flatibus appulsum in Aegyptum, et quidem ad ostium Nili, quod nunc vocatur Canobicum, atque ad Taricheas. Erat in eo litore templum Herculis, quod nunc quoque est: ad quod si quis cujuscunque hominis servus confugiens inuri sibi curet sacras notas, sese deo tradens, eum nefas est tangere. Quae sanctio ab initio ad meam usque aetatem similiter non mutata perseveravit. Eam templi legem mancipia Alexandri quum audissent, ab eo profugerunt: sedentesque numinis supplices, Alexandrum insimulabant, ei nocere volentes: remque omnem exponebant ut circa Helenam gesta erat, et illatam Menelao injuriam. Insimulabant autem de his apud sacerdotes et apud hujus ostii praefectum, nomine Thonin.

I I 4. His auditis, Thonis quam rapidissime Memphin ad Proteum mittit hoc nuncium, his verbis: ‘ Peregrinus venit

' genere Teucer, qui rem nefariam in
 ' Graecia perpetravit: quippe decepit ho-
 ' spitis uxorem, quam ducens cum multis
 ' admodum opibus, in hanc terram ven-
 ' tis appulsus est: utrumne sinemus ergo
 ' eum abire illaesium, an ea quae attulit
 ' secum eripiemus?' Ad haec remisit Pro-
 teus qui diceret, ' Virum istum, quicun-
 ' que is sit qui rem nefariam in hospitem
 ' suum perpetravit, comprehensum ad me
 ' deducite, ut quidnam dicturus sit sci-
 ' am.'

115. Hoc ubi accepit Thonis, A-
 lexandrum comprehendit, navesque ejus
 detinet: dehinc illum Helenamque cum
 opibus, atque etiam supplices Memphin
 duxit. Quibus omnibus allatis, Proteus
 percontatus est Alexandrum quisnam es-
 set, et unde incepisset navigare. Alexan-
 der illi et genus suum commemoravit, et

* ξεῖνος, γένος μὲν Τεῦκρος, ἔργον δὲ ἀνό-
 * σιον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐξεργασμένος ^b. ξεί-
 * νου γὰρ τῷ ἐωϋτῷ ἐξαπατήσας τὴν γυ-
 * * ναῖκα, αὐτὴν τε ταύτην ἄγων ἦκει, καὶ
 * * πολλὰ κάρτα χρήματα, ὑπὸ ἀνέμων ἐς
 * * γῆν ταύτην ἀπενεχθεῖς ^c. κότερα δὴ-
 * * τα τῷτον ἐῷμεν ἀσινέα ἐκπλέειν, ἢ ἀ-
 * * φελώμεθα τὰ ἔχων ἦλθε; ἀντιπέμπει
 * πρὸς ταῦτα ὁ Πρωτεὺς λέγοντα τάδε,
 * * Ἄνδρα τῷτον, ὅσις κοτέ ἐσι ἀνόσια ἐρ-
 * * γασμένος ^d ξεῖνον τὸν ἐωϋτῷ, συλλαβόν-
 * * τες, ἀπάγεται παρ' ἐμέ, ἵνα εἰδῶ ὅτι κό-
 * * τε ^e καὶ λέξει.

ριέ. Ἀκίσσας δὲ ταῦτα ^f ὁ Θῶνις, συλ-
 λαμβάνει τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τὰς νέας
 αὐτῷ κατίχει· μετὰ δὲ, αὐτόν τε τοῦ-
 τον ἀνήγαγε ^g ἐς Μέμφιν, καὶ τὴν Ἑλένην
 τε καὶ τὰ χρήματα· πρὸς δὲ καὶ τὸς ἰ-
 κέτας. ἀνακομισθέντων ^h δὲ πάντων, ἡρώ-
 τα τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Πρωτεὺς, τίς εἶη ⁱ,
 καὶ ὁπόθεν πλέοι. ὁ δὲ οἱ καὶ τὸ γένος κατέλε-

^b ἐργασμένος. ^c γῆν τὴν σὺν ἀπενεχθεῖς. ^d ἐξεργασμένος.
^e ἵνα εἰδῶ τίκοι. ^f τῷτο. ^g ἀνήγε. ^h ἀνακομισθέντας. ⁱ τίς τε εἶη.

ξε, καὶ τῆς πατρὸς εἶπε τῆνομα. καὶ δὴ καὶ
 τὸν πλοῦν ἀπηγήσατο ὁκόθεν πλέοι. μετὰ
 δὲ, ὁ Πρωτεύς ἡρώτα αὐτὸν ὁκόθεν τὴν Ἑ-
 λένην λάβοι· πλανωμένους δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ
 ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ὁ λέγωντος τὴν ἀληθειάν,
 ἤλεγχον οἱ γενόμενοι ἰκέται, ἐξηγεύμενοι
 πάντα λόγον τῷ ἀδικήματος. τέλος δὲ δὴ
 σφι^α λόγον τόνδε ἐκφαίνει ὁ Πρωτεύς, λέγων
 ὅτι, ὃ Εὐὼ εἰ^β μὴ περὶ πολλῶν ἡγεύμην
 ὃ μῆδ' ἐνα ξείνων κτείνειν, ὅσοι ὑπ' ἀνέμων
 ἢ ἤδη ἀπολαμφθέντες ἦλθον ἐς χώραν τὴν
 ἐμὴν, ἐγὼ ἂν σε ὑπὲρ τῷ Ἑλλήνῳ ἐτι-
 σάμην· ὅς, ὧ κάκιστε ἀνδρῶν, ξεινίων τυ-
 χὼν, ἔργον ἀνοσιώτατον ἐργάσαιο. τῷ ὃ
 σεωῦτ' ἐξείνου τὴν γυναῖκα παρὰ ἡλ-
 θες^δ. καὶ μάλα ταῦτα τοι οὐκ ἤρκεσε,
 ἀλλ' ὃ ἀναπτερώσας αὐτὴν, οἴχεαι ἔ-
 χων ἐκκλέψας. καὶ ὃδ' ὃ ταῦτά τοι μῶ-
 να ἤρκεσε, ἀλλὰ καὶ οἰκία τῷ ξείνῳ κε-
 ραῖσας ἤκεις. νῦν ὧν ἐπειδὴ περὶ πολ-

^α δὲ σφι. ^β ὅτι, εἰ. ^γ ἐργάσαιο· περὶ τῷ. ^δ γυναῖκα, τὴν ἑ-
 λένην. ^ε καὶ μάλα ἐπὶ ἡμῶν τοι τὸ συγγενέσθαι αὐτῇ, ἀλλ'.
^ς αὐτὴν οἴχεο λαβὼν. ^ζ ὃδ' ὃ.

patriae nomen, et unde navigationem instituisset. Sed interrogante Proteo unde Helenam accepisset, titubantem in loquendo ac obscurantem quod res erat coarguebant ii qui erant supplices, exponentes omnia quae in scelere admittendo gesta essent. Tandem Proteus eis hanc sententiam tulit, inquiens, ‘ Ego, nisi
 ‘ magni interesse arbitrarer nullum peregrinum interficere, quotquot jam ad
 ‘ terram meam venerunt ventis appulsi,
 ‘ supplicium pro Graeco illo de te sumerem, qui, ô viro-
 ‘ rum deterrime, hospitii fidem adeptus, scelestissimum facinus
 ‘ admisisti. Ad hospitis tui uxorem intravisti: neque sane his contentus fuisti, sed
 ‘ cum eam extulisses abisti retinens per furtum. Ac ne sic quidem satis con-
 ‘ sceleratus, etiam compilata hospitis domo venis. Itaque quoniam magni momenti
 ‘ esse duco non necare hospitem, muli-

'crem hanc atque opes tibi ut abducas
 'non permittam, sed ego haec Graeco
 'hospiti servabo, dum ille ipse veniens
 'constituerit reportare. Tibi vero ipsi,
 'tuisque convectoribus, ut e mea terra in
 'aliam triduo transfretetis, praecipio, a-
 'lioqui vos pro hostibus persequuturus.'

I I 6. Hunc Helenae ad Protea adven-
 tum fuisse sacerdotes referebant. Quam
 famam videtur mihi et Homerus acce-
 pisse: sed quia non perinde ad carminis
 formam decora erat, ac ista, qua est usus;
 in quod eam transtulit, declarans se hanc
 famam notam habuisse. Id manifestum
 est ex eo quod in Iliade facit mentionem
 ejusdem erroris Alexandri: nec usquam
 alibi retractat, Alexandrum abducentem
 Helenam, cum alibi fuisse errabundum,
 tum etiam Sidonem Phoenices applicuisse.
 Meminit enim hujus rei in eo loco, ubi est

ἄ λῃ ἥγημαι μὴ ξεινοκλονέειν, γυναῖκα μὲν
 ταύτην καὶ τὰ χρήματα ἔ τοι προήσω
 ἀπάγεσθαι, ἀλλ' αὐτὰ ἐγὼ τῷ Ἑλ-
 ληνι ξείνῳ φυλάσσω, ἐς ὃ ἂν αὐτὸς ἐλ-
 θὼν ἐκεῖνος ἀπαγαγέσθαι ἐθέλῃ. αὐ-
 τὸν δέ σε καὶ τὰς σὺς συμπλόκας τριῶν ἡ-
 μερέων προαγορεύω ἐκ τῆς ἐμῆς γῆς ἐς
 ἄλλην τινὰ μετορμίζεσθαι· εἰ δὲ μὴ, ἄ
 τε πολεμίῃς περιέψεσθαι.

ρις'. Ἑλένης μὲν ταύτην ἀπίξιν πα-
 ρὰ Πρωτέα ἔλεγον οἱ ἱεῖες γενέσθαι. δο-
 κέει δέ μοι καὶ Ὅμηρος τὸν λόγον τοῦτον
 πυθέσθαι· ἀλλ' οὐ γὰρ ὁμοίως ἐς τὴν ἐ-
 ποποιήν εὐπρεπὴς ἦν τῷ ἐτέρῳ, τῷ περ
 ἐχρήσατο· ἐς ὃ μετῆκε αὐτὸν, δηλώσας
 ὡς καὶ τῷτον ἐπίσταιο τὸν λόγον. δῆλον δὲ,
 καὶ γὰρ ἐποίησε ἐν Ἰλιάδι, καὶ ἑδαμῇ ἄλ-
 λῃ ἀνεπόδισε ἐωϋτὸν πλάνην τὴν Ἀλεξάν-
 δρος, ὡς ἀπηνείχθη ἄγων Ἑλένην· τῇ τε
 δὴ ἄλλῃ σπλαζόμενος, καὶ ὡς ἐς Σιδῶνα τῆς
 Φοίνικης ἀπὶ κέλο. ἐπιμέμνηται δὲ αὐτῷ ἐν

Διομήδεος ἀριστείη. λέγῃ δὲ τὰ ἔπεα ἔτω^α

Εὐθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιοι, ἔργα γυναῖκων
Σιδονίων, ἃς^β αὐτὸς Ἀλέξανδρος Θεοειδὴς
ἤγαγε Σιδονίην, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένη περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν.

ἐπιμέμνηται δὲ καὶ ἐν Οδυσεΐῃ, ἐν τοῖσδε
τοῖσι ἔπεσι,

Τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόειλα,
ἑοδὰ, τὰ οἱ Πολυδάμνα πόρην Θῶνος παρὰ-
κοιτις

Αἰγυπτίῃ· τῇ πλεῖστα φέρει ζεῖδαρος ἄρῃρα
Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἑοδὰ μεμιγμένα, πολλὰ
δὲ λυγρά.

καὶ τὰδε ἕτερα πρὸς Τηλέμαχον Μενέλε-
ος^γ λέγει,

Αἰγυπλίῳ μ' ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι
ἔχον, ἐπεὶ ὅσφιν ἔριξα τελήεσας ἑκατόμβας.

ἐν τούτοις τοῖσι ἔπεσι δηλοῖ ὅτι ἠπίστατο
τὴν εἰς Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρου πλάνην. ὁ-
μυρῆει γὰρ ἡ Συρίη Αἰγυπλίῳ· οἱ δὲ Φοί-
νικες, τῶν ἐς Σιδῶν, ἐν τῇ Συρίῃ οἰκέ-
ουσι.

ριζ'. Κατὰ ταῦτα δὲ τὰ ἔπεα καὶ

^α ἑοδὰ. ^β τὰς. ^γ Μενέλαος.

virtus Diomedis: ita autem versus inquit;
unt;

Picturata inerant ibi pallia, facta puellis
Sidoniis, quas ipse Paris formosus ab urbe
Sidonia duxit, fulcans freta lata carinis,
Quum retulit magnis Helenam natalibus ortam.

Meminit quoque in Odyſſea his verſibus,

Hoc habuit Jove nata probum praefensque vener-
num,
Quod Polydamna ſibi Thonis donaverat uxor
Aegypti, cui terra ferax fert plurima mixtim,
Multa quidem proba, multa autem damnoſa ve-
nena.

Haec quoque alia ad Telemachum Me-
nelaus inquit,

Huc etiam Aegypto dii me tenuere reverti
Conantem, quibus haud tuleram ſolennia ſacra.

In his carminibus fatetur Homerus ſe
noſſe errationem Alexandri in Aegyptum.
Eſt enim Syria Aegypto contermina, et
Phoenices, quorum Sidon eſt, in Syria
incolunt.

I I 7. Itaque cum hi verſus, tum ve-

to hic locus, non minimum, imo maxime probant, Cyprios versus, non Homeri, sed cujuspiam alterius esse: in quibus dicitur Alexander Helenam ducens, tri-duo Ilium ex Sparta pervenisse, secundo vento usus ac tranquillo mari: quum in Iliade dicat illum, quum Helenam duceret, errasse.

118. Sed Homerus et Cypria carmina valeant. Ceterum, nunquid Graeci vana quae circa Ilium gesta memorarent necne, percontanti mihi, sacerdotes ita respondebant, se cognovisse ex ipso Menelao, rapta Helena magnas Graecorum copias auxilio venisse Menelao in Teucrida: quae in terram egressae, locoque communito, miserunt Ilium nuncios, cumque cis et ipsum Menelaum isse. Hos, postquam ingressi sunt moenia, tum Helenam, opesque quas Alexander furto

τόδε τὸ χωρίον ἐκ ἤκιστα, ἀλλὰ μάλιχα
 δηλοῖ ὅτι οὐκ Ὀμήρου τὰ Κύπρια ἔπεα
 ἐσι, ἀλλ' ἄλλου τινός. ἐν μὲν γὰρ τοῖσι
 Κυπρίοισι εἶρηλαι ὡς Τρίαιος Ἀλέξανδρος
 ἀπίκετο ἐκ Σπάρτης ἐς τὸ Ἴλιον ἄγων
 τὴν Ἑλένην, εὐαεῖ πνεύμαλι^c χρησάμενος
 καὶ θαλάσῃ λείῃ. ἐν δὲ Ἰλιάδι λέγει ὡς
 ἐπλάζετο ἄγων αὐτήν.

ριή. "Ομηρος μὲν νυν καὶ τὰ Κύπρια
 ἔπεα χαίρετω. εἰρομένους δέ μευ τὴς ἱρέας
 εἰ μάταιον λόγον λέγῃσι οἱ "Ελληνες τὰ
 περὶ Ἴλιον γενέσθαι, ἢ οὐ, ἔφασαν πρὸς
 ταῦτα τάδε, ἰσορίησι φάμενοι εἰδέναι
 παρ' αὐτῷ Μενέλεω. ἐλθεῖν γὰρ^d μετὰ
 τὴν Ἑλένης ἀρπαγὴν ἐς τὴν Τευκρίδα τὴν
 Ἑλλήνων στρατιὴν πολλὴν βοηθεῦσαν Με-
 νέλεω. ἐκβᾶσαν δὲ ἐς γῆν καὶ ἰδρυθεῖσαν τὴν
 στρατιὴν, πέμπειν ἐς τὸ Ἴλιον ἀγγέλους·
 σὺν δέ σφι ἵεναι καὶ αὐτὸν Μενελεων. τοὺς
 οἱ ἐπεὶ τε ἐσελθεῖν ἐς τὸ τείχος, ἀπαι-
 τέειν Ἑλένην τε καὶ τὰ χρήματα, τὰ οἱ

^c εὐαεῖ τε πνεύμαλι. ^d ἐλθεῖν μὲν γάρ.

οἵ χ' εἰς κλέψας Ἀλέξανδρος, τῶν τε ἀδικημάτων δίκας αἰτέειν. τῆς δὲ Τεύκρου τὸν αὐτὸν λόγον λέγειν τότε καὶ μετέπειτα, καὶ ὁμνύντας, καὶ ἄνωμοτι, μὴ μὲν ἔχειν Ἑλένην, μηδὲ τὰ ἐπικαλούμενα χρήματα, ἀλλ' εἶναι αὐτὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ ἔκ ἂν δικαίως αὐτοὶ δίκας ὑπέχειν, ἃ Πρωτεύς ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἔχει. οἱ δὲ Ἕλληνες καταγελαῖσθαι δοκέοντες ὑπ' αὐτῶν, ἔτῳ δὴ ἐπολιόρκεον, ἐς ὃ ἐξεῖλον. ἐλθόντες δὲ τὸ τεῖχος ὡς ἔκ ἐφαινετο ἡ Ἑλένη, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ προτέρῳ ἐπυνθάνοντο, ἔτῳ δὴ πισεύσαντες τῷ λόγῳ τῷ πρώτῳ οἱ Ἕλληνες, αὐτὸν Μενέλεων ἀποσέλλουσι παρὰ Πρωτέα.

ριθ'. Απικόμενος δὲ ὁ Μενελέως ἐς τὴν Αἰγύπτον, καὶ ἀναπλώσας ἐς τὴν Μέμφιν, εἶπας τὴν ἀληθειάν τῶν πρηγμάτων, καὶ ξεινίων ἤντησε μεγάλων, καὶ Ἑλένην ἀπαθέα κακῶν ἀπέλαβε. πρὸς δὲ, καὶ τὰ

εἰς τὰ αἴθετο.

sibi abstulisset, repoposcisse, tum injuriarum poenas postulavisse. Teucros autem et tunc et postea eadem narrasse, vel juratos vel injuratos; non habere se Helenam, neque opes, de quibus arguerentur, sed ea in Aegypto esse omnia: neque se juste reatum sustinere earum rerum quas Proteus Aegyptius rex teneret: Graecos, quum se ab illis derideri arbitrarentur, ita obsedisse Ilium, donec expugnaverunt. Urbe capta, quum Helena non apparet, et eandem orationem quam prius audirent: ita demum habita prioribus verbis fide, Graeci Menelaum ipsum ad Proteum mittunt.

119. Hic ubi in Aegyptum pervenit, et Memphin nave ascendit, exposita rei gestae veritate, honorificentissime hospitio exceptus, Helenam malorum immunem recepit, et insuper omnes pecu-

nias suas. Et quum haec assequutus esset Menelaus, tamen injurius in Aegyptios extitit. nam quum proficisci conaretur, nec per ventos posset, idque jam diu, rem nefariam excogitavit. Sumptis enim duobus pueris quorundam indigenarum filiis, exsecrisque, haruspicinam fecit. Quod ubi cum fecisse rescitum est, invisus et exagitatus fugiens navibus in Africam abiit. Inde quo se contulerit, non amplius referre Aegyptii poterant. Atque horum alia sese inquirendo comperisse dicebant, alia ut apud ipsos gesta, sese liquide habere cognita.

120. Et haec quidem ajebant Aegyptiorum sacerdotes. Ego vero ad ea quae de Helena commemorata sunt, et ipse deferor hoc adjiciens, Si intra Ilium fuisset Helena, utique fuisset Graecis tradita, sive volente Alexandro sive invito. Neque enim ita desipiebat Priamus, aut

ἑωῦτ' ἄν χρημάτων πάντα. τυχὼν μὲντοι
 τούτων, ἐγένετο ἀνὴρ Μενέλεως ἄδικος ἐς
 Αἰγυπτίους. ἀποπλέειν γὰρ ὠρμημένον
 αὐτὸν ἴχον ἄπλοια· ἐπειδὴ δὲ τῷτο ἐπὶ
 πολλὸν τοῖστο ἦν, ἐπιτεχνᾶται πρῆγμα
 οὐκ ὅσιον. λαβὼν γὰρ δύο παῖδια ἀνδρῶν
 ἐπιχωρίων, ἔντομά σφρα ἐποίησε. μετὰ
 δὲ, ὡς ἐπάϊστος ἐγένετο τοῦτο ἐργασμένος,
 μισηθεὶς τε καὶ διωκόμενος, οἴχετο Φεύγων
 τῇσι νηυσὶ ἐπὶ Λιβύης. τὸ ἐνθεῦτεν δὲ ὅ-
 κου ἐπετράπειο, οὐκ εἶχον· εἰπεῖν Αἰ-
 γυπῆιοι. τέτων δὲ τὰ μὲν ἰσορίησι ἔφασαν
 ἐπίσασθαι, τὰ δὲ, παρ' ἑωῦτοῖσι γενόμε-
 να, ἀτρεκέως ἐπιστάμενοι λέγειν.

ρκ'. Ταῦτα μὲν Αἰγυπτίων οἱ ἱρέες
 ἔλεγον. ἐγὼ δὲ τῷ λόγῳ τῷ περὶ Ἑλέ-
 νης λεχθέντι καὶ αὐτὸς προσίθεμαι, τὰδε
 ἐπιλεγόμενος· εἰ ἦν Ἑλένη ἐν Ἰλίῳ, ἀπο-
 δοθῆναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἑλλησι, ἥτοι ἐ-
 κόνιος γε ἢ ἄκονιος Αλεξάνδρῃς. οὐ γὰρ δὴ
 οὕτω γε Φρενοβλαβὴς ἦν ὁ Πρίαμος, οὐδὲ

¹ ὅκου ἐπετράπειο, ἡκέτι εἶχον.

οἱ ἄλλοι προσήκοντες αὐτῷ, ὥς τε τοῖσι σφείεροισι σώμασι καὶ τοῖσι τέκνοισι καὶ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβόλοντο, ὅπως Ἀλέξανδρος Ἑλένη συνοικήῃ. εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖσι πρώτοισι χρόνοις ταῦτα ἐγίνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρώων, ὁκότε συμμίσγοιεν τοῖσι Ἕλλησι, ἀπώλλυντο· αὐτοῦ δὲ Πριάμου οὐκ ἔστι ὅτε ἢ δύο ^α, ἢ τρεῖς, ἢ καὶ ἔτι πλείους τῶν παίδων μάχης γινομένης ἀπέθνησκον, εἰ χρή τι τοῖσι ^β ἐποποιῶσι χρεώμενον λέγειν· τούτων δὲ τοιούτων συμβαινόντων, ἐγὼ μὲν ἔλπομαι, εἰ καὶ αὐτὸς Πριάμος συνοίκεε Ἑλένη, ἀποδοῦναι ἂν αὐτὴν τοῖσι Ἀχαιοῖσι, μέλλοντά γε δὴ τῶν παρεόντων κακῶν ἀπαλλαγῆσεσθαι. οὐ μὲν ἔδδ' ἡ βασιληΐη ἐς Ἀλέξανδρον περιήϊε, ὥς τε γέροντος Πριάμου ἑόντος, ἐπ' ἐκείνῳ τὰ πρήγματα εἶναι, ἀλλὰ Ἕκτωρ, καὶ πρεσβύτερος, καὶ ἀνὴρ ἐκείνῃς μᾶλλον γ' ἐὼν, ἔμελλε αὐτὴν Πριάμῳ ἀποθανόντι παραλάμψεσθαι, τὸν δ'

^α ὅτε ἢ δύο. ^β χρὴ τοῖσι.

alii ejus propinqui, ut suis ipsorum corporibus ac liberis, atque etiam urbe periclitari vellent, quo Alexander Helenae nuptiis potiretur. Quod si etiam inter initia ita sensissent, tamen, posteaquam conflictibus contra Graecos habitis cum multi aliorum Trojanorum, tum vero Priami filiorum duo tresve aut plures perierant proeliantes, siquid referentibus credi versificatoribus debet: haec, inquam, talia quum contigissent, ego crediderim, Priamum, vel si ipse contubernalem Helenam habuisset, Achaeis redditurum fuisse, cupiditate praesentia mala devitandi. Neque vero regnum ad Alexandrum pertinebat, ut jam sub eo res essent, seniore Priamo, quum Hector et natu major et virtute praestantior quàm ille, regnum esset defuncto Priamo suscepturus: quem haudquaquam decuisset fratri injuste a-

genti indulgere, quum praesertim tanta mala propter eum, tum privatim ipsi, tum ceteris Trojanis omnibus evenirent. Sed nec poterant reddere Helenam, nec verum dicentibus eis Graeci fidem habebant, numine (ut quod sentio dicam) disponente, ut funditus eversti planum facerent hominibus, Magnarum injuriarum magnas a diis etiam venire ultiones. Et haec quidem, ut mihi videntur, dicta sunt.

I 2.1. Protei autem regnum dicebant suscepisse RHAMPSINITUM, qui monumenta reliquit antefores ad occasum spectantes templi Vulcani; et e regione istarum statuit duo simulacra quinum et vicenum cubitorum magnitudinis: quorum quod versus aquilonem stat, Aegyptii Aestatem vocant; quod versus au-

προσῆκε ἀδικέοντι τῷ ἀδελφεῷ ἐπιρέπειν;
 καὶ ταῦτα, μεγάλων κακῶν δι' αὐτὸν συμ-
 βαίνοντων, ἰδίῃ τε καὶ αὐτῷ^ς, καὶ τοῖσι ἄλ-
 λοισι πᾶσι Τρωσί. ἀλλ' ὃ γὰρ εἶχον Ἑ-
 λήνην ἀποδῆναι, οὐδὲ λέγουσι αὐτοῖσι τὴν
 ἀληθειάν ἐπίστευον οἱ Ἕλληνες· ὥς μὲν
 ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι, τοῦ δαιμονίου
 παρασκευάζοντος, ὅπως πανωλεθρίῃ ἀπο-
 λόμενοι, καταφανὲς τῷτο τοῖσι ἀνθρώποι-
 σι ποιήσωσι^δ, ὥς τῶν μεγάλων ἀδικημά-
 των μεγάλαί εἰσι καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ
 τῶν θεῶν. καὶ ταῦτα μὲν τῇ ἐμοὶ δοκέει
 εἶρηλαι.

ρκα'. Πρωτεύος δὲ ἐκδέξασθαι τὴν βα-
 σιλητήν Ῥαμφίνιτον ἔλεγον· ὃς μνημόσυ-
 να ἐλίπειο τὰ προπύλαια τὰ πρὸς ἐσπέ-
 ρην τετραμμένα τῷ Ἡφαιστῷ· ἀντίους
 δὲ τῶν προπυλαίων ἔστησε ἀνδριάντας δύο,
 ἑόντας τὸ μέγαθος πέντε καὶ εἴκοσι πήχε-
 ων. τῶν Αἰγύπτιοι τὸν μὲν πρὸς βορέω^ς
 ἑστῶτα καλέουσι Θέρος· τὸν δὲ πρὸς νότον,

^ς ἰδίῃ αὐτῷ. ^δ ποιήσανται. ^ς βορέην.

χειμῶνα. καὶ τὸν μὲν καλέεσι θέρους, τῷ-
τον μὲν προσκυνέεσι τε καὶ εὖ ποιέεσι· τὸν
δὲ χειμῶνα καλεόμενον¹, τὰ ἔμπαλιν τέ-
των ἔρδεσι. πλεόντων δὲ τέτρω τῷ βασιλεῖ
γενέσθαι ἀργύρου μέγαν, τὸν ἑδένα τῶν ὑ-
στερον ἐπιτραφέντων² βασιλέων δύνασθαι
ὑπερβαλέσθαι, ἔσθ' ἔργους ἐλθεῖν. βυλόμε-
νον δὲ αὐτὸν ἐν ἀσφαλεῖ³ τὰ χρήματα
θησαυρίζειν, οἰκοδομέεσθαι οἶκημα λίθινον·
τῷ τῶν τοίχων ἓνα ἐς τὸ ἔξω μέρος τῆς
οἰκίας ἔχειν. τὸν δὲ ἐργαζόμενον, ἐπιβου-
λεύοντα, τάδε μηχανᾶσθαι· τῶν λίθων
παρασκευάσασθαι ἓνα ἑξαίρετον εἶναι ἐκ
τῶ τοίχου ῥηιδίως καὶ ὑπὸ δύο ἀνδρῶν καὶ
ὑπ' ἑνός. ὥς δὲ ἐπετελέσθῃ τὸ οἶκημα,
τὸν μὲν βασιλῆα θησαυρίσαι τὰ χρήμα-
τα ἐν αὐτῷ· χρόνος δὲ περιϊόντος, τὸν οἰ-
κοδόμον περὶ τελευταίην τῷ βίβ' ἐόντα, ἀνα-
καλέσασθαι τοὺς παῖδας (εἶναι γὰρ αὐ-
τῷ δύο) τέττοισι δὲ ἀπηγήσασθαι, ὥς ἐκεῖ-

¹ ἰσχυρὰ καλεῖται θέρους, τῷτον μὲν προσκυνέουσι τε καὶ εὖ ποιῶσι·
τὸν δὲ πρὸς τούτοις, χειμῶνα καλεόμενον. ² ἐπιτραφέντων.

strum, Hyemem: et quod quidem vocant Aestatem, id adorant et placant; Hyemem vero quod vocant, vice versa in eo consulunt. Huic regi ingentem etiam pecuniarum vim fuisse, quam nemo regum qui deinceps Aegyptum tenuerunt, superare potuerit, ac ne proxime quidem accedere. Et quum in tuto eam pecuniam collocare vellet, aedificium extruxisse lapideum, cujus parietum unus in exteriorem aedium partem pertinebat. sed structorem insidiantem haec fuisse machinatum: unum e lapidibus ita struxisse ut e pariete facile eximi a duobus viris, etiam ab uno posset. Aedificio absoluto, regem in eo pecuniam reposuisse: interjecto tempore, structorem illum, quum esset circa vitae finem, vocasse ad se filios (nam duo huic erant) eisque narrasse, se

illis prospicientem, ut copiosum victum haberent, astu usum fuisse in aedificando regis thesauro; denique plane omnia illis exposuisse quae pertinerent ad lapidem eximendum, etiam dedisse mensuras ejus ac dixisse, illos haec observantes, regis pecuniarum quacstores fore. Patre vita functo, haud in longum filios rem distulisse. noctu enim ad regiam accedentes, lapidem in aedificio inventum nullo negotio amovisse, multumque pecuniae extulisse. Quum autem rex fortè aperuisset aedificium, videretque vasa pecuniarum imminuta, obstupuisse: nec habuisse quem insimularet, quum et signa salva et aedificium obseratum esset. Ubi autem iterum ac tertio aperienti minor assidue pecunia apparebat, (nam fures non desinebant diripere) hoc fecisse: Laqueos fieri

νων προορέων, ὅπως βίον ἄφθονον ἔχωσι,
 τεχνάσαιτο οἰκοδομέων τὸν θησαυρὸν τῷ
 βασιλῆος. σαφέως δὲ αὐτοῖσι πάντα ἐξη-
 γησάμενον τὰ περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τῷ λίθῳ,
 δῆναι τὰ μέτρα αὐτῷ, λέγοντα ὡς ταῦτα
 διαφυλάσσοντες, ταμίαι τῶν βασιλῆος χρη-
 μάτων ἔσονται· καὶ τὸν μὲν τελευτήσῃαι
 τὸν βίον, τοὺς δὲ παῖδας αὐτῷ ἕκ ἑς μα-
 κρόν ^α ἔργου ἔχεισθαι· ἐπελθόντας δὲ ἐπὶ
 τὰ βασιλῆϊα νυκλὸς, καὶ τὸν λίθον ἐπὶ τῷ
 οἰκοδομήματι ἀνευρόντας ῥηϊδίως μέλα χειρί-
 σασθαι, καὶ τῶν χρημάτων πολλὰ ἐξενεί-
 κασθαι. ὡς δὲ τυχεῖν τὸν βασιλῆα ἀνοί-
 ξαντα τὸ οἶκημα, θωυμάσαι, ἰδόντα τῶν
 χρημάτων καταδεῖν τὰ ἀλγύϊα· ἕκ ἑχεν
 δὲ ὅν τινα ἐπαιτιᾶται, τῶν τε σημάντων
 ἐόντων σώων, καὶ τῷ οἰκήματος κεκλεισμέ-
 νῳ ^β. ὡς δὲ αὐτῷ καὶ δις καὶ τρίς ἀνοίξαντι,
 ἐλάσσω ^γ φαίνεσθαι τὰ χρήματα (τοὺς
 γὰρ κλέπτας οὐκ ἀνιέναι κεραϊζόντας) ποι-
 ῆσαι μιν τάδε· πάγας προσάξαι ἐργάσα-

^α μακρόν. ^β κατακλεισμένῳ. ^γ ἀνὶ ἑαυτοῦ, αἰὶν ἐλάσσω.

σθαι, καὶ ταύτας περὶ τὰ ἀλγῆια ἐν τοῖσι
 τὰ χρήματα ἐνῆν, σῆσαι· τῶν δὲ Φωρῶν
 ὥσπερ ἐν τῷ πρώτῳ χρόνῳ ἐλθόντων, καὶ
 ἐνδύντος τῷ ἑτέρου αὐτῶν, ἐπεὶ πρὸς τὸ
 ἄλγος προσῆλθε, ἰθέως ^δ τῇ πάγῃ ἐνέχε-
 σθαι. ὥς δὲ γινῶναι αὐτὸν ἐν οἷῳ κακῷ ἦν,
 ἰθέως καλέειν τὸν ἀδελφεόν, καὶ δηλῶν αὐ-
 τῷ τὰ παρεόντα, καὶ κελεύειν τὴν τά-
 χισιν ἐσθύνειν, ἀποτάμνειν αὐτῷ τὴν κε-
 φαλὴν· ὅπως μὴ αὐτὸς ὀφθεῖς, καὶ γνωρι-
 σθεῖς ὃς εἴη, προσαπολέσῃ καὶ ἐκεῖνον· τῷ
 δὲ δοῦναι εὖ λέγειν, καὶ ποιῆσαί μιν πεισθέν-
 τα ταῦτα. καὶ καταρμόσαντα τὸν λίθον,
 ἀπιέναι ἐπ' οἶκον, φέροντα ^ε τὴν κεφαλὴν
 τῷ ἀδελφεῷ. ὥς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ἐσελθόν-
 τα τὸν βασιλῆα εἰς τὸ οἶκημα, ἐκπε-
 πλῆχθαι, ὀρέοντα τὸ σῶμα τῷ Φωρὸς ἐν
 τῇ πάγῃ ἀνευ τῆς κεφαλῆς εἶναι· τὸ δὲ οἶ-
 κημα, αἰσινές, καὶ ὅτε ἐσοδὸν, ὅτε ἐκδυσιν
 οὐδεμίην ἔχον. ἀπορεύμενον δὲ μιν, τὰδε
 ποιῆσαι· τοῦ Φωρὸς τὸν νέκυν κατὰ τοῦ

^δ εὐθέως. ^ε ἀπάγοντα.

imperavisse, et eos circa vasa in quibus pecuniae inerant collocasse: fures, quemadmodum superiori tempore, quum venissent, et alter eorum penetrans ad vas rectà perrexisset, cum fuisse laqueo innexum; et ubi agnovit quo in malo esset, protinus fratrem vocasse, et praesentis conditionis suae certiore fecisse; iussisseque ut quamcelerrime introgressus sibi caput abscinderet, ne ipse conspectus agnitusque quis esset, etiam illius vitam perderet. Qui quum visus esset probe dicere, fratrem ei obsequentem ita fecisse: et adaptato lapide domum abisse, fratris caput asportantem. Ubi dies illuxit, ingressum in aedificium regem expavisse, cernentem corpus furis in laqueo sine capite, et aedificium incorruptum, nullumque neque ingressum neque egressum habens. Ita quum haereret, faciendum sta-

tuiffe, ut furis cadaver e muro fufpenderet: custodesque illic appofuiffe, juffos ut fiquem plorantem aut miferantem animadvertiffent, eum apprehenfum ad fe ducerent. Sufpenfo cadavere matrem indigne tuliffe, alloquutamque filium qui fupererat, imperaffe ut quacunque ratione machinari poffet, corpus fratris resolveret afportaretque: id fi negligeret, minatam fe regem effe adituram ad eum deferendum quod pecunias haberet. Adverfus hanc quum filius multa verba faceret, nec perfuaderet, quod illa eum graviter accipiebat, eum talem rem fuiiffe commentum: Instructis afinis utres vino plenos impofuiffe: et poftquam agendo afinos juxta custodes fufpenfi cadaveris fuit, attractis ligaculis aut petiolis ipfum duobus tribufve utrium folviffe laxatos: et quum vinum flueret, tum caput fibi

τείχεος κατακρεμάσαι· Φυλάκῃς δὲ αὐ-
 τῷ καλασθήσαντα, ἐντείλασθαι σφισι, τὸν^ε
 ἂν ἰδόναι ἀποκλαύσαντα, ἢ κατοικτισά-
 μενον, συλλαβόντας ἄγειν πρὸς ἐωϋτόν.
 ἀνακρεμαμένου δὲ τῷ νέκυος, τὴν μητέρα
 δεινῶς φέρειν. λόγῃς δὲ πρὸς τὸν περιεόντα
 παῖδα ποιευμένην, προσάσσειν αὐτῷ, ὅτε
 τρόπῳ δύναται μηχανᾶσθαι ὅπως τὸ σῶ-
 μα τῷ ἀδελφεῷ καταλύσας κομιεῖ. εἰ δὲ
 τῶν ἀμελήσει, διαπειλέειν αὐτήν, ὡς^ε
 ἐλθῶσα πρὸς τὸν βασιλῆα, μηνύσει αὐτὸν
 ἔχοντα τὰ χρήματα. ὡς δὲ χαλεπῶς
 ἐλαμβάνει^h ἢ μήτηρ τῷ περιεόντος παι-
 δός, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτήν λέγων ἐκ ἑπει-
 θε, ἐπιτεχνήσασθαι τοιαύδε μιν· ὄνῃς κα-
 τασκευασάμενον, καὶ ἀσκῶς πλήσαντα οἶνῃς,
 ἐπιθεῖναι ἐπὶ τῶν ὄνων, καὶ ἔπειτα ἐλαύ-
 νειν αὐτῆς. ὡς δὲ κατὰ τῆς φυλάσσοις
 ἦν τὸν κρεμάμενον νέκυν, ἐπισπάσαντα τῶν
 ἀσκῶν δύο ἢ τρεῖς ποδῶνας αὐτὸν, λύειν
 ἀφαιμένῃςⁱ. ὡς δὲ ἔρῃε ὁ οἶνος, τὴν κεφα-

^ε ἐντείλασθαι σφισι, τὸν. ^ε αὐτῷ, ὡς. ^h ἐπελαμβάνει. ⁱ ἀφαιμένῃς.

λήν μιν κόπτεσθαι μεγάλα βοῶντα, ὥς ἔκ
 ἔχοντα πρὸς ὁκοῖον τῶν ὄνων πρῶτον τρά-
 πηται. τὰς δὲ φυλάκας, ὥς ἰδεῖν πολὺν ῥέ-
 οντα τὸν οἶνον, συνῆρέχειν ἐς τὴν ὁδὸν, ἀγ-
 γήϊα ἔχοντας, καὶ τὸν ἐκκεχυμένον οἶνον συγ-
 κομίζειν, ἐν κέρδεϊ ποιευμένους. τὸν δὲ δια-
 λοιδορέεσθαι πᾶσι, ὄργην προσποιούμενον.
 παραμυθευμένον δὲ αὐτὸν τῶν φυλάκων,
 χρόνῳ πρηγύνεσθαι προσποιέεσθαι, καὶ ὑπεί-
 εσθαι ^α τῆς ὄργης. τέλος δὲ, ἐξελάσαι αὐ-
 τὸν τὰς ὄνους ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ καλασευάζειν.
 ὥς δὲ λόγους τε πλείους ἐγγίνεσθαι, καὶ
 τινα καὶ σκῶφαί μιν, καὶ ἐς γέλῳα προαγα-
 γέσθαι ^β, ἐπιδῆναί σφι τῶν ἀσκῶν ἓνα αὐ-
 τοῖσι. τοὺς δὲ αὐτῷ ὥσπερ εἶχον κατα-
 κλιθέντας πίνειν διανοέεσθαι, καὶ ἐκείνον πα-
 ραλαμβάνειν, καὶ κελεύειν μετ' ἐωϋτῶν μετ-
 ναῖτα συμπίνειν. τὸν δὲ πεισθῆναί τε δὴ,
 καὶ καταμεῖναι. ὥς δὲ μιν παρὰ τὴν πόσιν
 φιλοφρόνως ἡσπάζοντο, ἐπιδῆναι αὐτοῖσι
 τῶν ἀσκῶν ^γ. δαφιλεί ^δ τῷ ποτῷ χρη-

^α ὑπὸ χεῖρας. ^β προαγαγίσθαι. ^γ αὐτοῖσι καὶ ἄλλοις τῶν ἀσκῶν

caedentem, vehementer vociferatum esse, tanquam nescientem ad quem prius asinorum se converteret. Custodes quum multum vini fluere viderent, concurrisse cum vasis in viam: et id quod effusum esset lucrifacientes comportasse. Istum simulata iracundia omnibus maledixisse, aliquantoque post illis consolantibus, finxisse se mitigatum, et ab irascendo desisse. Tandem exegisse a via asinos atque reparavisse: et quum plura verba inter eos fierent, et quidem faceto dicto hominem lacefferet, ut risum eliceret, donasse illis unum ex utribus. Atque eos illic, ut erant discumbentes potare constituisse, prehensantes hominem ac jubentes ut secum ad compotandum maneret: atque istum obsequium remansisse, et quum inter potandum comiter acciperetur, insuper donasse utres. Ita se vino ingurgitantes cu-

stodes, admodum temulentos esse factos, somnoque oppressos, ibidem ubi potaverant obdormisse. Istum, ubi multum notis erat, tunc corpus fratris dissolvissse, et custodum malas dextras in contumeliam derafisse, et asinos imposito cadavere domum versus agitalse, exequutumque imperia matris. Regem, ubi ei renunciatum est furis cadaver surreptum, acerbè tulisse: et quum vellet quoquomodo invenire quinam esset ista machinatus, hoc fecisse, quod apud me caret fide: Filiam suam domi prostituissse, jussam omnes indifferenter excipere: sed priusquam coirent, adigere ad sibi dicendum quidnam in vita esset actum a se solertissimum ac scelestissimum: et qui narraret quae circa furem acta essent, cum comprehenderet, neque exire permetteret. Quum itaque

σαμένους τὰς Φυλάκας, ὑπερμεθυσθῆναι·
 καὶ κρατηθέντας ὑπὸ τῷ ὕπνῳ, αὐτῷ ἐνθά-
 περ ἔπινον καλακοιμηθῆναι. τὸν δὲ, ὡς πρό-
 σω ἦν τῆς νυκτός, τό, τε σῶμα τῷ ἀδελ-
 φῷ καταλύσαι, καὶ τῶν Φυλάκων ἐπὶ λύ-
 μη πάντων ξυρῆσαι τὰς δεξιὰς παρηΐδας.
 ἐπιθέντα δὲ τὸν νέκυν ἐπὶ τῆς ὄνης, ἀπε-
 λαύνειν ἐπ' οἶκον, ἐπιτελέσαντα τῇ μηρῖ
 τὰ προσαχθέντα. τὸν δὲ βασιλέα, ὡς αὐ-
 τῷ ἀπηγγέλθη τοῦ Φωρὸς ὁ νέκυσ ἐκκε-
 κλεμμένος, δεινὰ ποιεῖν. πάντως δὲ βου-
 λόμενον εὔρεθῆναι ὅσους κοτὲ εἴη ὁ ταῦτα
 μηχανώμενος, ποιῆσαί μιν τάδε, ἐμοὶ μὲν
 οὐ πιστά. τήνδε θυγατέρα ^δ τὴν ἐωϋτοῦ
 κατίσαι ἐπ' οἰκῆμαλος, ἐντειλάμενον πάν-
 τας τε ὁμοίως προσδέεσθαι· καὶ πρὶν συγ-
 γενέσθαι, ἀναγκάζειν λέγειν αὐτῇ ὅ, τι
 δὴ ἐν τῷ βίῳ ἔργασαι αὐτῷ σοφώτατον καὶ
 ἀνοσιώτατον· ὅς οἱ ἂν ἀπηγήσεται τὰ
 περὶ τὸν Φῶρα γεγεννημένα, τοῦτον συλ-
 λαμβάνειν, καὶ μὴ ἀπιέναι ἔξω. ὡς δὲ τῇ

^δ τὴν θυγατέρα.

παῖδα ποίειν τὰ ἐκ τῆ πατρὸς προσαχθέντα, τὸν Φῶρα πυθόμενον τῶν εἵνεκα ταῦτα ἐπρήσσειο, βεληθέντα πολυτροπὴν τῆ βασιλῆος περιγενέσθαι, ποίειν τὰδε· νεκρῷ προσφάτε ἀποταμόντα τὴν χεῖρα ἐν τῷ ὦμῳ, ἵεναι αὐτὸν ἔχοντα αὐτὴν ὑπὸ τῷ ἱματίῳ· ἐσελθόντα δὲ ὡς τῆ ^α βασιλῆος τὴν θυγατέρα, καὶ εἰρωτώμενον τάπερ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπηγήσασθαι ὡς ἀνοσιώτατον μὲν εἶη ἐργασμένος, ὅτε τοῦ ἀδελφεῷ ἐν τῷ θησαυρῷ τῆ βασιλῆος ὑπὸ πάγης ἀλόντος ἀποτάμοι τὴν κεφαλὴν· σοφώτατον δὲ, ὅτι τῆς φυλάκας καταμεθύσας, καταλύσειε τῆ ἀδελφεῷ κρεμαμένον ^β τὸν νέκυν. τὴν δὲ, ὡς ἤκουσε, ἀπτεσθαι αὐτῆς. τὸν δὲ Φῶρα ἐν τῷ σκότειι προτεῖναι αὐτῇ τῆ νεκρῷ τὴν χεῖρα. τὴν δὲ, ἐπιλαβομένην, ἔχειν νομίζουσιν αὐτῆς ἐκείνη τῆς χειρὸς ἀντέχεσθαι. τὸν δὲ Φῶρα προέμεον αὐτῇ, οἴχεσθαι διὰ θυρέων φεύγοντα. ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἐς τὸν βασιλέα

^α δι' ἐς τῆ. ^β κρεμαμένον.

filia patris imperia faceret, furem, quum audisset quamobrem ista fierent, ac vellet superare versutia regem, hoc egisse: Recentis mortui amputatam in humero manum sub pallio ferentem isse, atque ingressum ad filiam regis, quum interrogatus esset eadem quae ceteri, enarrasse, hoc se scelestissimum perpetrasse, quod fratris in thesauro regis laqueo capti caput amputasset: solertissimum autem, quod custodibus ebriis factis cadaver fratris suspensi resolvisset. Illam, quum haec audisset, manum in hunc injecisse: eique furem in tenebris manum mortui porrexisse. quam mulier quum apprehendisset, manum se hujus tenere rata, istum per fores se propripuisse, muliere delusa. Postquam et haec renunciata sunt regi, stuporem incussisse

tum astutiam, tum audaciam hominis. Ad extremum, dimissis per omnes urbes nunciis, regem edixisse, non modo veniam sed etiam magna munera manere furem, si in conspectum ipsius veniret; ita furem, fide habita, ad eum venisse, eique Rhampsinitem, magna viri admiratione ductum, filiam suam collocasse, tanquam ex omnibus mortalibus plurima scienti: nam Aegyptios quidem ceteris, hunc autem Aegyptiis antecellere.

1 2 2. Post haec ajebant regem hunc descendisse vivum sub terram eo, ubi Graeci opinantur sedes infernas esse, et ibi cum Cerere alea ludere: et aliquando victorem, aliquando victum fuisse: et sursum iterum fuisse reversum, munus ab ea obtinentem mantile aureum. Quod tempus a Rhampsiniti descensu ad reditum, dicebant feriatum esse apud Aegyptios.

ἀνερείχθη, ἐκπεπλήχθαι μὲν ἐπὶ τῇ πολυφροσύνῃ τε καὶ τόλμῃ τὰνθρώπων. τέλος δὲ, διαπέμποντα ἐς πάσας τὰς πόλεις, ἐπαγγέλλεσθαι ἄδειάν τε διδόντα, καὶ μεγάλα ὑποδεκόμενον ἐλθόντι ἐς ὅφιν τὴν ἐωυτοῦ. τὸν δὲ Φῶρα, πισεύσαντα, ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν. Ῥαμφινίον δὲ μεγάλως θωυμάσαι, καὶ οἱ τὴν θυγατέρα ταύτην συνοικίσαι, ὡς πλεῖστα ἐπισαμένῳ ἀνδρώπων. Αἰγυπτίους μὲν γὰρ τῶν ἄλλων πρακερῖσθαι, ἐκεῖνον δὲ, Αἰγυπτίων.

ρξβ'. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἔλεγον τῶν τὸν βασιλῆα ζῶν καλεσθῆναι κάτω ἐς τὸν οἶον Ἕλληνες αἰδοῖν νομίζουσι εἶναι, καὶ κεῖθι συγκυβεύειν τῇ Δήμητρι. καὶ τὰ μὲν, νικᾶν αὐτήν, τὰ δὲ, ἐσθῆσθαι ὑπ' αὐτῆς. καὶ μιν πάλιν ἀπικέσθαι δῶρον ἔχοντα παρ' αὐτῆς χειρόμακτρον χρύσειον. ἀπὸ δὲ τῆς Ῥαμφινίτις καταβάσιος, ὡς πάλιν ἀπίκητο, ὁρτὴν δὴ ἀνάγειν Αἰγυπτίους ἔφασαν, τὴν καὶ ἐγὼ οἶδα ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐπι-

τελέοντας αὐτὲς. ἔ μέντοι εἴτε δι' ἄλλο τι, εἴτε διὰ ταῦτα ὀρτάζουσι, ἔχω λέγειν· Φάρος δὲ αὐτημερὸν ἐξυφάναντες οἱ ἱρέες, κατ' ὧν ἔδησαν ἐνὸς αὐτῶν μήτρῃ τὲς ὀφθαλμῆς. ἀγαγόντες δέ μιν ἔχοντα τὸ Φάρος ἐς ὁδὸν φέρουσιν ἐς ἱρὸν Δήμητρος, αὐτοὶ ἀπαλλάσσοντα ὀπίσω. τὸν δ' ἱεὴα τῷτον καταδεδεμένον τὲς ὀφθαλμῆς, λέγουσι ὑπὸ δύο λύκων ἄγεσθαι ἐς τὸ ἱρὸν τῆς Δήμητρος, ἀπέχον τῆς πόλεως εἴκοσι σταδίους· καὶ αὐτὶς ὀπίσω ἐκ τῆς ἱερᾶ ἀπάγειν μιν τὲς λύκας ἐς τὸ αὐτὸ χωρίον.

ρχγ'. Τοῖσι μὲν νυν ὑπ' Αἰγυπτίων λεγομένοις χράσσω ὅτε καὶ τοιαῦτα πιθανά ἐστι· ἐμοὶ δὲ παρὰ πάντα τὸν λόγον ὑπόκειται, ὅτι τὰ λεγόμενα ὑπ' ἐκάστων ἀκοῇ γράφω. ἀρχηγετεύειν δὲ τῶν κάτω Αἰγύπτιοι λέγουσι Δήμητρα^ς καὶ Διόνυσον. πρῶτοι δὲ καὶ τόνδε τὸν λόγον Αἰγύπτιοι εἰσι· οἱ εἰπόντες^δ, ὡς ἀνθρώπων ψυχὴ ἀθάνατός ἐστι· τῷ σώματος δὲ κατα-

^ς Δήμητραν. ^δ εἰσὶ εἰπόντες.

Idque ego ad meam memoriam scio observatum. Sed utrum ob aliud quid, an ob ista ipsa ferientur Aegyptii, asseverare non possum. Sacerdotes autem pallium postquam uno illo die detexuerunt, uni ex suis oculos mitra alligant: quem gestantem pallium ubi in viam deduxerunt quae fert ad Cereris templum, ipsi retro discedunt. Hunc autem sacerdotem oculos obstrictos habentem ajunt a geminis lupis duci ad Cereris templum, quod ab urbe viginti stadia abest: et postea rursus ex templo in eundem locum a lupis reduci.

1 2 3. Haec quidem ab Aegyptiis relata sic cuique placeant, prout credibilia videntur; mihi autem in omni sermone constitutum est ea scribere quae auditu ex singulis cognovi. Inferorum principatum tenere Cererem et Liberum Aegyptii ajunt. Hi denique primi extiterunt qui dicerent animam hominis esse immortalem; sed exolescente corpore subinde

in aliud animal quod assidue nascitur, immigrare. Atque ubi per omnia se circumtulisset, terrestria, marina, volucra, rursus in hominis corpus, quod gigneretur, introire. atque hunc ab ea circuitum fieri intra annorum tria millia. Hanc rationem sunt e Graecis qui usurpaverint velut propriam ipsorum, alii prius, alii posterius. quorum ego nomina sciens, non scribo.

124. Ad Rhampsinitum usque regem aiebant in Aegypto viguisse sane legum praestantiam et praeclare omni copia eam floruisse. Post hunc autem, qui in regno successit, CHEOPEM in omnem pravitatem fuisse prolapsam. Omnibus namque eum templis obsecratis primo Aegyptiis ne sacrificarent interdixisse: deinde iussisse ut sibi laborarent omnes Aegyptii: aliis assignando, ut ex lapidicinis Arabici montis saxa exciderent, et ad Nilum traherent: aliis, ut transmiss-

φθίνοντος, ἐς ἄλλο ζῶον αἰεὶ γινόμενον ἐσ-
 δύεται· ἐπεὰν δὲ περιέλθῃ πάντα τὰ χερ-
 σαῖα καὶ τὰ θαλάσσια καὶ τὰ πετεινὰ ^α,
 αὐτὶς ἐς ἀνθρώπου σῶμα γινόμενον ἐσθύ-
 νειν. τὴν περιήλυσιν ^β δὲ αὐτῇ γίνεσθαι
 ἐν τριχιλίοισι ἔτεσι. τέτρω τῷ λόγῳ εἰσὶ
 οἱ Ἑλλήνων ἐχρήσαντο, οἱ μὲν, πρότερον,
 οἱ δὲ, ὕστερον, ὡς ἰδίῳ ἐωϋτῶν ἑόντι· τῶν
 ἐγὼ εἰδὼς τὰ ἐνόμαλα, ὃ γράφω.

ρχδ'. Μέχρι μὲν νυν Ῥαμφινίτης βα-
 σιλῆος εἶναι ἐν Αἰγύπτῳ πᾶσαν εὐνομίην
 ἔλεγον, καὶ εὐθηνέειν Αἴγυπτον μεγάλως·
 μετὰ δὲ τῆτον, βασιλεύσαντά σφεων Χέ-
 οπα, ἐς πᾶσαν κακότηλα ἐλάσαι. κατα-
 κληίσαντα γάρ μιν πάντα τὰ ἱρά, πρῶ-
 τα μὲν σφεας θυσιέων τετέων ἀπέρξαι·
 μετὰ δὲ, ἐργάζεσθαι ἐωϋτῷ κελεύειν πάντας
 Αἰγυπτίους. τοῖσι μὲν δὴ ἀποδεδέχθαι,
 ἐκ τῶν λιθοτομιέων τῶν ἐν τῷ Αραβίῳ
 ὄρει, ἐκ τετέων ἔλκειν λίθους μέχρι τοῦ
 Νείλου· διαπεραιωθέντας δὲ τὸν ποταμὸν

^α πλάττα. ^β περιήλυσιν.

πλοίοις τῆς λίθου ἑτέροις ἑτάζε ἐκδέκε-
 σθαι, καὶ πρὸς τὸ Λβυκὸν καλούμενον ὄ-
 ρος, πρὸς τῷτο ἔλκειν. ἐργάζοντο δὲ κατὰ
 δέκα μυριάδας ἀνθρώπων αἰεὶ τὴν τρίμη-
 νον ἐκάστην. χρόνον δὲ ἐγγενέσθαι τριβο-
 μένω τῷ λαῷ^c, δέκα μὲν ἔτεα τῆς ὁδοῦ
 κατ' ἣν εἶλκον τοὺς λίθους, τὴν ἔδειμαν,
 ἔργον ἐὼν οὐ πολλῷ τέω ἔλασσαν τῆς πυ-
 ραμίδος, ὥς ἐμοὶ δοκέειν. τῆς μὲν γὰρ
 μῆκός ἐστι πέντε σάδιοι· εὖρος δὲ, δέκα ὀρ-
 γυαί. ὕψος δὲ, τῇ ὑψηλοτάτῃ ἐστὶ αὐτῇ
 ἐωϋτῆς, ὀκτῶ ὀργυαί· λίθος τε ξεστῶ καὶ
 ζῶν ἐγγεγλυμμένων. ταύτῃ δὲ δὴ τὰ
 δέκα ἔτεα γενέσθαι καὶ τῶν ἐπὶ τῷ λόφῳ,
 ἐπ' οὗ ἐστᾶσι αἱ πυραμίδες, τῶν ὑπὸ γῆν
 οἰκημάτων, τὰς ἐποιέετο Δῆκας ἐωϋτῷ
 ἐν νήσῳ, διώρυχα τῷ Νείλου ἐσαγαγών.
 τῇ δὲ πυραμίδι αὐτῇ χρόνον γενέσθαι εἴ-
 κοσι ἔτεα ποιευμένη, τῆς ἐστὶ παντακῇ
 μέτωπον ἑκαστον ὀκτῶ πλέθρα, ἑσθῆς τε-
 τραγών, καὶ ὕψος ἴσον· λίθος δὲ ξεστῶ τε καὶ

^c MS. τῷ ἄλλῳ.

fo navibus flumine, illa acciperent, et ad
 montem qui dicitur Lybicus traherent.
 Faciebant autem opus hominum centum
 millia, ternis semper mensibus singula.
 Tempus autem, quo populus attritus fuit,
 fuisse decennale circa viam, per quam tra-
 xerunt saxa, quam struxerunt; opus, ut
 mihi videtur, non multo minoris moliti-
 onis, quam ipsa pyramis. Cujus longitudo
 est quinque stadiorum, latitudo cubitorum
 quadraginta; altitudo, ubi altissima ipsa
 sui est, triginta duo cubitorum, lapide po-
 lito et animalibus insculptis. Illic decem
 annos fuisse etiam consumptos in subter-
 raneis conclavibus in colle, supra quem
 pyramides stant, quas fecit sibi reposito-
 ria, in insula per introductam fossam Nili.
 Verum in ipsa pyramide hac facienda
 annos viginti absumptos: cujus singulae
 frontes (nam est formae quadratae pari
 altitudine) sunt octingentorum pedum, la-

xo dolato accuratissimeque coagmentato, in quo nullum est minus triginta pedum.

125. Fuit autem sic extructa haec pyramis in speciem graduum, quas quidam scalas, quidam arulas vocant. Posteaquam eam primo talem fecerant, attollebant reliquos lapides machinis factis e brevibus lignis ab humo in primum ordinem graduum levantes. Ubi ad hunc lapis ascenderat, alteri machinae imponebatur, quae in ipso primo ordine stabat. Ab hoc deinde in alterum ordinem trahebatur, super alteram machinam. Nam quot erant ordines graduum, totidem quoque machinae erant, siue etiam eandem machinam, quae erat una et facilis ad ferendum, transferebant ad unumquemque ordinem, quoties saxum exemerant. Dictum esto a nobis in utrumque, sicut dicitur. Effecta sunt igitur ita prima ejus quaeque altissima: de-

ἀρμοσμένου ταμάλιστα · οὐδεὶς τῶν λίθων τριήκοντα ποδῶν ἐλάσων.

ρκέ. Εὑρομένη δὲ ὧδε αὕτη ἡ πυραμὶς ἀναβαθμῶν τρόπον, τὰς μελεξέτεροι κρώσσας, οἱ δὲ βωμίδας ὀνομάζουσι. τοιαύτην τοπρῶτον ἐπεὶ τε ἐποίησαν αὐτὴν, ἤειρον τοὺς ἐπιλοίπους λίθους μηχανῇσι ξύλων βραχέων πεποιημένῃσι· χαμάθεν δ μὲν ἐπὶ τὸν πρῶτον σῶϊχον τῶν ἀναβαθμῶν αἰείροντες· ὅκως δὲ ἀνίοι ὁ λίθος ἐπ' αὐτὸν, εἰς ἑτέραν μηχανὴν ἐτίθει, ἐξεῶσαν ἐπὶ τῇ πρώτῃ σῶϊχῃ· ἀπὸ τῆς δὲ ἐπὶ τὸν δεύτερον ἤλκετο^ε σῶϊχον, ἐπ' ἄλλῃς μηχανῇς. ὅσοι γὰρ δὴ σῶϊχοι ἦσαν τῶν ἀναβαθμῶν, τοσαῦται καὶ αἱ μηχαναὶ ἦσαν· εἴτε καὶ τὴν αὐτὴν μηχανὴν ἔβσαν μίην τε καὶ εὐβάσακλον μετεφόρεον ἐπὶ σῶϊχον ἕκαστον, ὅκως τὸν λίθον ἐξέλοιν. λελέχθω ἡμῖν^ι ἐπ' ἀμφοτέρα, κατὰ περ λέγεται. ἐξεπονήθη δ' ὧν τὰ ἀνώτατα αὐτῆς πρῶτα· μετὰ δὲ, τὰ

^δ χαμάθεν. ^ε εἰλκετο. ^ι λελέχθω γὰρ ἡμῖν.

ἐπόμενα τούτων ἐξεποίευν· τελευτᾶα δὲ, αὐτῆς τὰ ἐπίγαια καὶ τὰ κατωτάτω ἐξεποίησαν. σεσήμανται δὲ διὰ γραμμάτων Αἰγυπτίων ἐν τῇ πυραμίδι, ὅσα ἔς τε συρμαίνην καὶ κρόμυα καὶ σκόροδα ἀναισιμῶδη τοῖσι ἐργαζομένοισι. καὶ, ὡς ἐμὲ εὖ μεμνήσθαι τὰ ὁ ἑρμηνεύς μοι, ἐπιλεγόμενος τὰ γράμματα, ἔφη, ἑξάκוסια καὶ χίλια τάλαντα ἀργυρίου τετελέσθαι. εἰ οἱ ἔσι οὕτως ἔχοντα ταῦτα, κόσα εἰκὸς ἄλλα δεδαπανῆσθαι ἔσι ἔς τε σίδηρον, τῷ ἐργάζοντο, καὶ σιτία καὶ ἑσθῆτα τοῖσι ἐργαζομένοισι; ὁκότε χρόνον μὲν οἰκοδόμεον τὰ ἔργα τὸν εἰρημένον· ἄλλον δὲ (ὡς ἐγὼ δοκέω) ἐν τῷ τοὺς λίθους ἔταμνον, καὶ ἦγον ^α. καὶ τὸ ὑπὸ γῆν ὄρυγμα ἐργάζοντο ἐκ ὀλίγον χρόνον.

ρκς'. Ες τοῦτο δὲ ἐλθεῖν Χέοπα κακότηης, ὥστε τὴν θυγατέρα τὴν ἐωϋτῆ, χρημάτων δεόμενον, κατίσανθα ἐπ' οἰκήματος, προσάξει πρήσσεσθαι ἀργύριον ἀ-

^α καὶ ἄγον.

inde sequentia absolverunt: novissima vero quae solo sunt juncta et infima peregerunt. In ipsa pyramide per litteras Aegyptiacas signatum est, quantum in raphanum, caepas, et allia erogatum sit operantibus, et quod interpretes earum litterarum, postquam legerat, (ut probe reminiscor) ajebat in summa mille et sexcenta talenta pecuniae esse. Quod si ita se habet, quot alia credibile est fuisse consumpta, vel in ferrum, quò operabantur, vel in cibos, vel in vestem operantium? quando per id quod dixi tempus opera extruebant; per aliud (ut ego opinor) lapides exciderunt atque vexerunt, et per aliud non exiguum effecerunt subterraneum cavum.

I 26. Quin et eo flagitii venisse Cheopem, ut pecunia defectus, filiam suam in lupanari prostituerit, imperans quantumcunque faceret quaestum. (non enim di-

276 EUTERPE. II.

cebant quantum) eamque cum patris iussa fecisse, tum vero privatim de relinquendo monumento cogitasse; itaque singulos ad se intrantes orasse, ut sibi ad opera singulos lapides donarent. Ex his lapidibus aiebant extructam fuisse pyramidem quae stat in medio trium, ante pyramidem magnam, cujus unumquodque latus centum et quinquaginta est pedum.

127. Quinquaginta annos regnasse hunc Cheopem Aegyptii dicebant: eo-que defuncto excepisse regnum fratrem ejus CHEPHRENEM: et hunc eodem alteri instituto usum cum in aliis, tum vero in facienda pyramide, non tamen quae ad mensuram fraternae accederet. eas namque et nos sumus dimensi. Nam subterranea non subsunt conclavia, neque fossa derivatur in eam ex Nilo (quemad-

κόσον δὴ τι. οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γε ἔλεγον.
 τὴν δὲ, τὰ τε ὑπὸ τῆ πατρὸς ταχθέντα
 πρῆσσεσθαι· ἰδίῃ δὲ καὶ αὐτὴν διανοηθῆ-
 ναι μνημῆϊον^β καταλιπέσθαι. καὶ τῆ ἐσι-
 όλος πρὸς αὐτὴν ἐκάστου δέεσθαι, ὅπως ἂν
 αὐτῇ ἓνα λίθον ἐν τοῖσι ἔργοισι δωρέοιτο.
 ἐκ τούτων δὲ τῶν λίθων ἔφασαν τὴν πυ-
 ραμίδα οἰκοδομηθῆναι, τὴν ἐν μέσῳ τῶν
 τριῶν ἐσηκῆσαν, ἔμπροσθεν τῆς μεγάλης
 πυραμίδος· τῆς ἐστὶ τὸ^γ κῶλον ἕκαστον,
 ὅλας καὶ ἡμίσεος πλέθρα.

ρκζ'. Βασλεύσαι δὲ τὸν Χέοπα τοῦ-
 τον Αἰγύπτιοι ἔλεγον^δ πεντήκοντα ἔτεα.
 τελευτήσαντος δὲ τούτου, ἐκδέξασθαι τὴν
 βασιληίην τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Χεφρήνα.
 καὶ τῆτον δὲ τῷ αὐτῷ τρόπῳ διαχρᾶσθαι
 τῷ ἑτέρῳ· τὰ τε ἄλλα, καὶ πυραμίδα
 ποιῆσαι, ἐς μὲν τὰ ἐκεῖνα μέτρα ἕκ ἀνή-
 κσαν· ταῦτα γὰρ ὧν καὶ ἡμεῖς ἐμέτρησα-
 μεν. οὔτε γὰρ ὕπεσι οἰκήματα ὑπὸ γῆν,
 οὔτε ἐκ τῆ Νείλου διώρυξ ἦκει ἐς αὐτήν.

^β μνημόσυνον. ^γ τῆς τὸ. ^δ λίγυαι.

ὥσπερ ἐς τὴν ἑτέραν, ῥέεσσα· διοικοδομημέ-
νου δὲ αὐλῶνος ἔσω νῆσον περιῤῥέειν, ἐν τῇ
αὐτὸν λέγουσι κεῖσθαι Χέοπα. ὑποδεί-
μας δὲ τὸν πρῶτον δόμον λίθῃ Αἰθιοπικῇ
ποικίλῃ, τεσσεράκοντα πόδας ὑποβάς, τῆς
ἐτέρας τῷ ὕψος μέγαθος, ἐχομένην τῆς με-
γάλῃς οἰκοδομῆς. ἐστᾶσι δὲ ἐπὶ λόφου τῇ
αὐτῇ ἀμφοτέραι, μάλιστα ἐς ἑκατὸν πό-
δας ὑψηλῇ. βασιλεῦσαι δὲ ἔλεγον Χεφρῆ-
να ἕξ καὶ πεντήκοντα ἔτεα.

ρκή. Ταῦτα ἕξ τε καὶ ἑκατὸν λογί-
ζονται ἔτεα, ἐν τοῖσι, Αἰγυπτίοισι τε πᾶ-
σαν εἶναι κακότηλα, καὶ τὰ ἰσὰ χρόνῃ το-
σοῦτε κατακληῖσθέντα, οὐκ ἀνοχθῆναι.
τέτρε ὑπὸ μίσεος ἢ κάρῃα θέλουσι Αἰγύ-
πτιοι ὀνομάζειν, ἀλλὰ καὶ τὰς πυραμίδας
καλέουσι ποιμένος Φιλίτιος^α, ὃς τοῦτον
τὸν χρόνον ἔνεμε κλῆνεα κατὰ ταῦτα τὰ
χωρία.

ρκθ'. Μετὰ δὲ τῷτον, βασιλεῦσαι Αἰ-
γύπτῃ Μυκερῖνον ἔλεγον, Χέοπος παῖδα·

^α Φιλίτιος.

modum in alteram) fluens; sed extructo canali introrsum insulam circumluit, in qua situm esse ipsum Cheopem ajunt. Sed quum primam compagem ex Aethiopico lapide versicolore struxisset, quadraginta pedes degressus, alterius eandem magnitudinem, contiguam magnae fabricae. Stant autem ambae super eundem tumulum, centum fere pedes celsum. Porro quinquaginta sex annos regnasse Chephrenem ajebant.

128. Hi centum et sex anni supputantur; quibus Aegyptii in omni pravitae versati sunt, et templa tanto tempore occlusa non licuit aperiri. Hos reges Aegyptii prae odio ne nominare quidem volunt, sed eorum pyramidas vocant pastoris Philitidis, qui ea tempestate pecudes per haec loca pascebat.

129. Post hunc regnasse in Aegypto dicebant MYCERINUM Cheopis

filium, eumque paterna perosum facta, et
 templa referasse, et populo ad ultimum
 calamitatis afflicto dedisse veniam eundi
 ad opera et sacrificia: quinetiam super
 omnes reges justitiam ipsis exercuisse.
 Quo nomine ex universis regibus hunc
 Aegyptii maxime praedicant, tum ob alia
 quae bene judicabat, tum vero quod con-
 querenti de ipsius sententia, de suo do-
 nans indignationi hominis satisfecerit.
 Quum autem esset in cives clemens My-
 cerinus, atque ita ageret, principium ei ma-
 lorum contigisse obitum filiae, quae domi
 unica suboles erat. Qua clade supra mo-
 dum quum doleret, velletque filiam ex-
 cellentiori aliquo genere sepelire quam
 ceteri, fecisse ligneam bovem cavam,
 quam quum inaurasset, in ea filiam i-

τῷ τὰ μὲν τῷ πατρὸς ἔργα ἀπαδεῖν. τὸν δὲ τὰ τε ἰρὰ ἀνοῖξαι, καὶ τὸν λεῶ^β τείρου-
 μένον ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ, ἀνεῖναι πρὸς
 ἔργα τε καὶ θυσίας. δίκας δὲ σφι πάντων
 βασιλῆων δικαιοσύνας κρίνειν. κατὰ τῷτο
 μὲν νυνὶ τὸ ἔργον, ἀπάντων ὅσοι ἤδη βα-
 σιλῆες ἐγένοντο Αἰγυπτίων, αἰνέουσι μά-
 λιστα τῷτον. τὰ τε γάρ μιν ἄλλα κρίνειν
 εὖ, καὶ δὴ καὶ τῷ ἐπιμεμφομένῳ ἐκ τῆς δί-
 κης παρ' ἐωυτοῦ διδόντα ἄλλα, ἀποπιμ-
 πλάναι αὐτοῦ τὸν θυμόν. ἐόντι δὲ ἡπίῳ
 τῷ Μυκερίνῳ κατὰ τοὺς πολιήτας, καὶ
 ταῦτα ἐπιτηδεύοντι, πρῶτον κακῶν ἄρξαι
 τὴν θυγατέρα ἀποθανοῦσαν αὐτοῦ, τὴν
 μουῖνον οἱ εἶναι ἐν τοῖσι οἰκηίοισι τέκνον.
 τὸν δὲ, ὑπεραλγήσαντά τε τῷ περιεπε-
 πλώκεε πρήγματι, καὶ βουλόμενον περισ-
 σότερόν τι τῶν ἄλλων θάψαι τὴν θυ-
 γατέρα, ποιήσασθαι βοῦν ξυλίνην κοί-
 λην, καὶ ἔπειτα καταχρυσώσαντά μιν
 ταύτην, ἔσω ἐν αὐτῇ θάψαι ταύτην δὴ

^β τὸν λαόν.

τὴν ^c ἀποθανοῦσαν θυγατέρα.

ρλ'. Αὕτη ὣν ἡ βῆς γῇ οὐκ ἐκρύφθη, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν φανερή· ἐν Σαΐ μὲν πόλει ἔῃσα, κειμένη δὲ ἐν τοῖσι βασιληῖοις, ἐν οἰκήματι ἡσκημένῳ. θυμῆματα δὲ παρ' αὐτῇ παντῶα καλαγίζουσι ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην· νύκτα δὲ ἐκάστην πάννυχος λύχνος παρακαίεται. ἀγχῦ δὲ τῆς βοὸς ταύτης ἐν ἄλλῳ οἰκήματι εἰκόνες τῶν παλλακέων τῶν Μυκερίνων ἔσῃσι, ὡς ἔλεγον οἱ ἐν Σαΐ πόλει ἱρέες. ἔσῃσι μὲν γὰρ ξύλινοι κολοσσοί, ἔῃσαι ἀριθμὸν ὡς εἴκοσι μάλιστά κη· γυμναὶ ἐργασμέναι ^d. αἱ τινες μέντοι εἰσὶ, ἐκ ἔχω εἰπεῖν, πλήν ἢ τὰ λεγόμενα.

ρλα'. Οἱ δὲ τινες λέγουσι περὶ τῆς βοὸς ταύτης, καὶ τῶν κολοσσῶν, τόνδε τὸν λόγον· ὡς Μυκερίνος ἠράσθη τῆς ἐωῦτῃ θυγατρὸς, καὶ ἔπειτα ἐμίγη οἱ ἀεκάση. μετὰ δὲ, λέγουσι ὡς ἡ παῖς ἀπήγξατο ὑπὸ ἄχρεος· ὁ δὲ μιν ἔθαψε ἐν τῇ βοῖ ταύτῃ. ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς τῶν ἀμφιπόλων τῶν

^c θάψαι τὴν. ^d κείμεναι.

stam defunctam sepelisse.

130. Neque humo bos haec condita est, sed ad meam usque memoriam erat conspicua, in urbe Sai, in regia, in conclavi exornato posita. Cui singulis diebus omnigenae odores adolentur; noctibus autem singulis pernox incensa lucerna astat. In altero conclavi prope illam bovem imagines stant concubinarum Mycerini, ut in urbe Sai sacerdotes ajebant. Stant enim colossi lignei, numero circiter viginti, nudi facti: qui quarum sint mulierum, non possum dicere, praeterquam quae narrantur.

131. Sunt qui de hac bove et colossis haec referant: Mycerinum amore filiae suae captum, vim ei invitae intulisse: deinde illam quum prae moerore se strangulavisset, patrem in hac bove sepelisse: matrem autem manus ministrarum

quae filiam patri prodidissent, praecidisse: et nunc earum haec simulacra passa esse id malum quod vivae sustinuerant. Haec (ut ego opinor) dicunt nugantes, ut alia, ita et de manibus colossorum: quippe quas ipse videbamus temporis diuturnitate delapsas, quae ad me usque ad pedes eorum stratae visebantur.

1 3 2. Bos quoque cum ceterum corpus operta est purpureo pallio, tum vero cervicem et caput crasso admodum inducta auro: et inter media cornua solis circulus ad similitudinem factus adest aureus. Neque erecta est bos, sed ingeniculata, magnitudine quanta est grandis vacca viva. Effertur autem e conclavi quotannis. Quando Aegyptii verberant deum quendam, in tali negotio non mihi nominandum, tunc et bovem in lucem proferunt. Ajunt enim eam morientem o-

προδοσέων τὴν θυγατέρα τῷ πατρὶ ἀπέ-
ταμε τὰς χεῖρας· καὶ νῦν τὰς εἰκόνας αὐ-
τέων εἶναι πεπονθίας τὰ περ ζῶα ἔπα-
θον. ταῦτα δὴ λέγουσι φλυηρέοντες, ὡς
ἐγὼ δοκέω, τὰ τε ἄλλα, καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ
τὰς χεῖρας τῶν κολοσσῶν. ταῦτα γὰρ ὦν
καὶ ἡμεῖς ὠρέομεν ὅτι ὑπὸ χρόνου τὰς χεῖ-
ρας ἀποβεβλήκασι, αἱ ἐν ποσὶ αὐτέων ἐ-
φάνοιτο ἔσσαι ἔτι καὶ ἐς ἐμέ.

ρλβ'. Ἡ δὲ βῆς τὰ μὲν ἄλλα κατα-
κέκρυπται φοινικέῳ εἵματι· τὸν αὐχένα δὲ
καὶ τὴν κεφαλὴν φαίνει κεχρυσωμένα πα-
χέϊ κάρηα χρυσῷ. μεταξύ δὲ τῶν κερέων,
ὁ τῆς ἡλίου κύκλος μεμιμημένος ἔπεσι χρύ-
σεος. ἔστι δὲ ἡ βῆς ἐκ ὀρθῆς, ἀλλ' ἐν γένασι
κειμένη· μέγαθος δὲ ὅσηπερ μεγάλη βῆς
ζωή. ἐκφέρεται δὲ ἐκ τοῦ οἰκήματος ἀνα-
πάντα τὰ ἔτεα· ἔπεα δὲ τύπινται οἱ Αἰ-
γύπτιοι τὸν οὐκ ὀνομαζόμενον θεὸν ὑπ' ἐ-
μεῦ ἐπὶ τοιούτῳ πρήγματι, τότε ὦν καὶ
τὴν βῆν ἐκφέρεισι ἐς τὸ φῶς. φασὶ γὰρ

αὐτὴν δεηθῆναι τῷ πατρὸς Μυκερίνῃ ἀπο-
θνήσκουσιν, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἅπαξ μιν τὸν
ἥλιον καλιδεῖν.

ρλγ'. Μετὰ δὲ τῆς θυγατρὸς τὸ πά-
θος, δεύτερα τέτρω τῷ βασιλείῃ τάδε γενέ-
σθαι· ἐλθεῖν οἱ μανιήϊον ἐκ Βεῖθς πόλεος,
ὡς μέλλοι ἔξ ἔτεα μῶνον βιούς, τῷ ἐβδό-
μῳ τελευτήσιν. τὸν δὲ, δεινὸν ποιησάμε-
νον, πέμψαι ἐς τὸ μανιήϊον τῷ Θεῷ ὀνει-
δισμα, ἀνιμεμφόμενον ὅτι ὁ μὲν αὐτῷ πα-
τήρ καὶ πάτρως, ἀποκληΐσαντες τὰ ἱρά,
καὶ Θεῶν ἔμνηστοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνθρώ-
πων Φθιρόντες, ἐβίωσαν χρόνον ἐπὶ πολ-
λόν· αὐτὸς δ' εὐσεβὴς ἔων, μέλλοι ^α τα-
χέως ἔτῳ τελευτήσιν. ἐκ δὲ τῷ χρηση-
ρίῳ αὐτῷ δεύτερα ἐλθεῖν λόγον, τέτρω
εἵνεκα καὶ συναχύνειν αὐτῷ τὸν βίον· οὐ
γὰρ ποιῆσαί μιν τὸ χρέων ἦν ^β ποιέειν.
δεῖν γὰρ Αἴγυπτον κακοῦσθαι ἐπ' ἔτεα
πενήκοντά τε καὶ ἑκατόν· καὶ τῶν μὲν δύο
τῶν πρὸ ἐκείνῃ γενομένους βασιλέας, μα-
^α μέλλοι. ^β χρίων ἔσθι.

rasse patrem Mycerinum, ut quotannis semel sol eam intueretur.

133. Huic regi, post calamitatem filiae, istud secundum accidisse: Ex urbe Buto venisse ipsi oraculum, fore ut sex omnino annos viveret, septimo defuncturus. Id hunc aegre ferentem, vicissim mississe ad oraculum contumeliosas deo querimonias exprobrantem, quod, quum pater suus et patruus qui et templa claudijusserant et deos non curaverant, hominesque perdiderant, diu vixissent, ipse pietatem colens tam cito foret moriturus. Ei venisse altera ex oraculo responsa, ea propter ipsum propere vitam finitum, quod non id faceret quod deberet. Oportuisse enim Aegyptum centum quinquaginta annis affligi: idque duos qui ante eum fuissent reges didicisse, ipsum vero nequaquam. Haec ubi accepit My-

cerinus, se jam a numinibus damnatum, lucernas fecisse permultas, quibus quum noctesceret accensis, potaret ac se oblectaret; neque die neque noctu intermittens per paludes perque nemora vagari, et ubi cognosceret voluptaria diverticula esse apertissima. Hacc autem idcirco excogitarat, quod vellet oraculum convincere mendacii, ut duodecim pro sex fierent anni, diebus factis ex noctibus.

134. Pyramidem et hic reliquit longe minorem paterna, vicens pedibus brevior, omni latere trecentorum pedum et quadrangularem, Aethiopico ex lapide ad medium usque. Hanc quidam Graecorum volunt esse Rhodopis mulieris meretricis, non recte sentientes: qui ne nosse quidem mihi videntur quaenam fuerit Rhodopis de qua loquuntur. Neque enim talis pyramidis structuram ad illam retulissent, in qua talentorum infinita (ut

θεῖν τῷτο, κείνον δὲ ὄ. ταῦτα ἀκέσαντα ^ε
 τὸν Μυκερῖνον, ὡς κατακεκριμένον ἤδη οἱ
 τέτων, λύχνα ποιησάμενον πολλὰ, ὅπως
 γίνοιτο νύξ, ἀνάφαντα αὐτὰ, πίνειν τε καὶ
 εὐπαθέειν, ὅτε ἡμέρης, ὅτε νυκτὸς ἀνιέντα,
 ἔς τε τὰ ἔλεα καὶ τὰ ἄλσεα πλανώμενον,
 καὶ ἵνα πυρθάνοιτο εἶναι ἐνηθηλήρια ἐπιτη-
 δεώτατα. ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο, θέλων
 τὸ μανθῆιον ψευδόμενον ἀποδέξαι, ἵνα οἱ
 δώδεκα ἔτεα ἀντὶ ἑξ ἑτέων γένηται, αἱ
 νύκτες ἡμέραι ποιεύμεναι.

ρλδ'. Πυραμίδα δὲ οὗτος ^δ ἀπελίπετο
 πολλὸν ἐλάσσω τῷ πατρὸς, ἑείκοσι ποδῶν
 καταδέεσαν, κῶλον ἕκαστον τριῶν πλέθρων,
 ἐξῆς τετραγώνῃ. λίθος δὲ ἐς τὸ ἡμισυ Αἰ-
 θιοπικῷ. τὴν δὴ μελεξέτεροι φασὶ Ἑλλή-
 νων Ῥοδώπιος ἐταίρης γυναικὸς εἶναι, οὐκ
 ὀρθῶς λεγούσης. ὅδ' ὦν ὅδ' εἰδότες μοι φαί-
 νονται λέγειν οὗτοι ἥτις ἦν ἡ Ῥοδῶπις. οὐ
 γάρ οἱ ^ε πυραμίδα ἀνέθεσαν ποιήσασθαι
 τοιαύτην, ἐς τὴν ταλάνων χιλιάδες ἀνα-

^ε ταῦτα δὲ ἀκέσαντα. ^δ δὲ ὁ οὗτος. ^ε ὁ γὰρ ἂν οἱ.

ρίθμηλοι, ὡς λόγῳ εἶπεῖν, ἀναισίμωνται.
 πρὸς δὲ, ὅτι κατὰ Αμασιν βασιλεύοντα ἦν
 ἀκμάζουσα Ῥοδῶπις, ἀλλ' ἔτι κατὰ τῆτον.
 ἔτεσι γὰρ κάρη πολλοῖσι ὕπερον τετάρτων
 τῶν βασιλῆων τῶν τὰς πυραμίδας ταύ-
 τας λιπόντων, ἦν Ῥοδῶπις· γενεὴν μὲν, ἀ-
 πὸ Θρηίκης· δέλη δὲ ἦν Ιάδμονος τῷ Ἡ-
 φαισοπόλει, ἀνδρὸς Σαμῖς, σύνδουλος δὲ
 Αἰσώπῃ τῷ λογοποιῷ. καὶ γὰρ οὗτος Ιάδ-
 μονος ἐγένετο, ὡς διέδεξε τῇδε οὐκ ἤκιστα.
 ἐπεὶ τε γὰρ πολλάκις κηρυσσόντων Δελ-
 φῶν ἐκ Θεοπροπίου, ὃς βούλοιο ποινὴν
 τῆς Αἰσώπῃ ψυχῆς ἀνελέσθαι, ἄλλος μὲν
 εἰδὲς ἐφάνη, Ιάδμονος δὲ παιδὸς παῖς ἄλ-
 λος Ιάδμων ἀνείλετο· οὕτω καὶ Αἰσωπος
 Ιάδμονος ἐγένετο.

ρλέ'. Ῥοδῶπις δὲ ἐς Αἴγυπτον ἀπῆκε-
 το, Ξάνθεω τῷ Σαμῖς κομίσαντος. ἀπι-
 κομένη^α δὲ κατ' ἐργασίην, ἐλύθη χρημά-
 των μεγάλων ὑπ' ἀνδρὸς Μιτυληναίου
 Χαράξ, τῷ Σκαμανδρονύμου παιδὸς, ἀ-

^α κομίσαντός μιν, ἀπικομένης

brevi dicam) millia consumpta sunt. Ad haec, non istius sed Amasis regis temporibus Rhodopis floruit. Multis enim post hos reges, qui istas pyramides reliquerunt, annis Rhodopis extitit, genere Thracia, ancilla Iadmonis cui pater Hephaestopolis, viri Samii, conserva Aesopi fabularum scriptoris; nam et hic Iadmonis fuit, ut non minime hinc demonstravit. Siquidem quum saepenumero Delphi ex oraculo pronunciarent, siquis fumere poenas vellet animae Aesopi, alius nullus extitit, sed Iadmonis ex filio nepos, alius Iadmon sumsit. ita et Aesopus Iadmonis fuit.

135. Rhodopis autem in Aegyptum abiit, a Xantho Samio transportata. Et quum eo ad quaestum faciendum venisset, magnis pecuniis fuit redempta a viro Mitylenaeo, Charaxo Scamandronymi

filio, Sapphûs poëtriae fratre. Hunc in modum Rhodopis libertatem nacta est, et in Aegypto remansit; et venusta vehementer ingentes opes comparavit, ut esset Rhodopis, sed non quae ad talem pyramidem ascenderet. Cujus enim opum decimam partem cuicunque volenti etiam nunc cognoscere licet, magnam illi pecuniam attribuere nihil oportet. Quum enim Rhodopis illa optaret memoriam sui in Graccia relinquere, faciendo opere quod ab alio excogitatum non est neque in templo dedicatum, id dedicavit in templo Delphico monumentum sui. E decima igitur suarum opum parte quum multa e ferro verua ad boves transigendos fecisset, quantum sufficeret decima ipsi, Delphos misit: quae nunc quoque posita sunt e regione templi, post aram quam Chii donaverunt. Solent autem quodammodo in Naucrati prostibula esse venu-

δελφεῦ δὲ Σαπφῶς τῆς μουσοποιῆς. οὕτω
 δὴ ἡ Ῥοδῶπις ἐλευθερώθη, καὶ κατέμεινέ
 τε ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ κάρτα ἐπαφρόδιτος
 γενομένη, μεγάλα ἐκτήσατο χρήματα, ὥς
 ἂν εἶναι Ῥοδῶπιν, ἀτὰρ οὐκὼς γε ἐς πυ-
 ραμίδα τοιαύτην ἐξικέσθαι. τῆς γὰρ τὴν
 δεκάτην τῶν χρημάτων ἰδέσθαι ἐστὶ ἔτι
 καὶ ἐς τόδε παντὶ τῷ βουλομένῳ, οὐδὲν
 δεῖ μεγάλα οἱ χρήματα ἀναθεῖναι. ἐ-
 πεθύμησε γὰρ Ῥοδῶπις μνημήϊον αὐτῆς
 ἐν τῇ Ἑλλάδι καταλιπέσθαι, ποίημα
 ποιησαμένη τοῦτο, τὸ μὴ τυγχάνει ἄλ-
 λω ἐξευρημένον, καὶ ἀνακείμενον ἐν ἱρῷ,
 τοῦτο ἀναθεῖναι ἐς Δελφοὺς μνημόσυον
 ἐωϋτῆς. τῆς ὦν δεκάτης τῶν χρημάτων
 ποιησαμένη ὀβελοὺς βουπόρους πολλὰς σι-
 δηρέας, ὅσον ἐνεχώρει ἡ δεκάτη οἱ, ἀπέ-
 πεμπε ἐς Δελφοὺς· οἱ καὶ νῦν ἔτι συν-
 νεόεσται, ὅπισθε μὲν τῷ βωμοῦ τὸν Χῖοι
 ἀνέθεσαν, ἀντίον δὲ αὐτῷ τῷ νηῷ. Φιλέ-
 ουσι δὲ κως ἐν τῇ Ναυκρατί ἐπαφρόδιτοι

γίνεσθαι αἰ ἑταῖραι. τοῦτο μὲν γὰρ, αἴ-
τη, τῆς πέρι λέγεται ὅδε ὁ λόγος, οὕτω
δή τι κλεινὴ ἐγένετο, ὥς καὶ οἱ πάντες ^β
Ἕλληνες Ῥοδῶπιος τῆνομα ἐξέμαθον· τῷ-
το δὲ, ὕστερον ταύτης, τῇ οὐνομα ἦν Αρ-
χιδίκη, αἰοδίμος ἀνά τὴν Ἑλλάδα ἐγένε-
το, ἥωσον δὲ τῆς ἐτέρης περιλεσχήμεν-
τος. Χάραξος δὲ ὥς λυσάμενος Ῥοδῶπιν
ἀπενόσησε ὥς Μίτυλήνην ^γ, ἐν μέλει Σαπ-
φὴ πολλὰ κατεκερτόμησέ μιν. Ῥοδῶπιος
μὲν νυν πέρι πέπαυμαι.

ρλς'. Μετὰ δὲ Μυκερῖνον γενέσθαι
Αἰγύπτου βασιλέα ἔλεγον οἱ ἱεῖες Ασυ-
χιν ^δ, τὸν τὰ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα
ποιῆσαι τῷ Ἡφαίσῳ προπύλαια, ἐόντα
πολλῷ τε κάλλισα καὶ πολλῷ μέγιστα.
ἔχει μὲν γὰρ καὶ τὰ πάντα προπύλαια
τύπους τε εὖ γεγλυμμένους, καὶ ἄλλην
ὄψιν οἰκοδομημάτων μυρίην, ἐκεῖνα δὲ καὶ
μακρῷ μάλισα. ἐπὶ τούτου βασιλεύον-
τος, ἔλεγον ἀμιζίης εἰούσης πολλῆς χρη-

^β ὥς καὶ πάντες. ^γ ἀπενόσησε εἰς Μιτυλήνην. ^δ ἱεῖς γινίσθαι
Ασυχιν.

sta. nam et haec de qua nunc mentionem habeo, partim nobilitata est famâ, ut nemo Graecorum non edidicerit Rhodopis nomen : partim alterius quae posterior fuit, nomine Archidicae fama per Graeciam celebris extitit, sed minus quam prior in circulis garrientium jactata. Charaxus vero postquam cum redempta Rhodopi Mitylenen rediit, in carminibus crebro Sappho conviciis eum fuit insectata, et de Rhodope quidem haftenus.

136. Post Mycerinum autem Aegypti regem fuisse dicebant sacerdotes ASYCHIN, eumque fecisse Vulcano antefores ad solem orientem, longe pulcherimas longeque maximas. Habere enim illas ubique cum figuras concinne sculptas, tum alium infinitum aedificiorum conspectum ; has vero etiam multo maxime. Sub hoc rege fuisse factum dicunt, ut quum vehementer laboraretur inopia

pecuniae et hinc abstinentia esset a commerciis, lex Aegyptiis promulgata fuerit, ut ita demum quis pecuniam mutuam acciperet, si cadaver patris pignori traderet. Hoc item ad hanc legem adjectum fuisse, ut penes creditorem esset potestas omnis sepulcri debitoris, utque haec irrogaretur multa pignus illud supponenti, si dissolvere aes alienum recusaret, fas ne esset illi ipsi sepeliri aut in isto paterno aut ullo in alio sepulcro: ac ne alius quisquam ex ipso progenitus sepeliret. Hunc praeterea regem superiores ipso reges Aegypti antecellendi cupidum, reliquisse memoriam sui pyramidem latericiam, incisus saxo litteris in haec verba, NE ME AD SAXEAS PYRAMIDES EXIGENDO DIMINUERIS, QUAE TANTUM ILLIS PRAECELLO QUANTUM JUPITER CETERIS DIIS. NAM FUNDUM LACUS CONTO VERBERANTES,

μάτων, γενέσθαι νόμον Αἰγυπτίοισι, ἀποδεικνύντα ἐνέχυρον τῷ πατρὸς τὸν νέκυν, οὕτω λαμβάνειν τὸ χρέος. προστε-
 θῆναι δὲ ἔτι τούτῳ τῷ νόμῳ τόνδε, τὸν
 δίδόναι τὸ χρέος, καὶ ἀπάσης κρατέειν τῆς
 τῆς λαμβάνοντος θήκης. τῷ δὲ ὑποτιθέντι
 τῷτο τὸ ἐνέχυρον τήνδε ἐπεῖναι ζημίην,
 μὴ ^α βουλομένῳ ἀποδῆναι τὸ χρέος, μηδὲ
 αὐτῷ ἐκείνῳ τελευτήσαντι εἶναι ταφῆς
 κυρῆσαι μήτ' ἐν ἐκείνῳ τῷ πατρίῳ τά-
 φῳ, μήτ' ἐν ἄλλῳ μηδενί, μήτ' ἄλλον
 μηδένα τὸν ἐωυτοῦ ἀπογενόμενον θάψαι.
 ὑπερβαλέσθαι δὲ βεβλόμενον τῷτον τὸν βα-
 σιλέα τῆς πρότερον ἐωυτῷ βασιλέας γενο-
 μένης Αἰγύπτου, μνημόσυνον πυραμίδα λι-
 πέσθαι ἐκ πλίνθων ποιήσαντα· ἐν τῇ
 γράμματα ἐν λίθῳ ἐγκεκολλημένα τάδε
 λέγοντά ἐσι, ΜΗ ΜΕ ΚΑΤΟΝΟΘΗΣ ^β ΠΡΟΣ
 ΤΑΣ ΛΙΘΙΝΑΣ ΠΥΡΑΜΙΔΑΣ. ΠΡΟΕΧΩ
 ΓΑΡ ΑΥΤΕΩΝ ΤΟΣΟΥΤΟΝ, ὅσον ὁ Ζεὺς
 τῶν ἀλλῶν θεῶν. ΚΟΝΤΩ ΓΑΡ ὙΠΟ-

^α ζημίην, ἢ μὴ. ^β κατονοθεῖς.

ΤΥΠΤΟΝΤΕΣ ΕΣ ΛΙΜΝΗΝ, ὅ, ΤΙ ΠΡΟΖ-
ΧΟΙΤΟ ΤΟΥ ΠΗΛΟΥ ΤΩ ΚΟΝΤΩ, ΤΟΥΤΟ
ΣΥΛΛΕΓΟΝΤΕΣ, ΠΛΙΝΘΟΥΣ ΕΙΡΥΣΑΝ-
ΚΑΙ ΜΕ ΤΡΟΠΩ ΤΟΙΟΥΤΩ ΕΞΕΠΟΙΗΣΑΝ.
τῷτον μὲν τοσαῦτα ἀποδέξασθαι.

ρλζ'. Μετὰ δὲ τῷτον, βασιλεῦσαι ἄν-
δρα τυφλὸν ἐξ Ανύσιος πόλεος, τῷ οὐνο-
μα Ανυσιν εἶναι· ἐπὶ τέττ βασιλεύοντος,
ἐλάσαι ἐπ' Αἴγυπτον^c χειρὶ πολλῇ Αἰ-
θίοπας τε καὶ Σαβακῶν τῶν Αἰθιοπῶν βα-
σιλέα. τὸν μὲν δὴ τυφλὸν τοῦτον οἶχε-
σθαι Φεύγοντα ἐς τὰ ἔλεα· τὸν δὲ Αἰθίο-
πα βασιλεύειν Αἰγύπτῳ ἐπ' ἔτεα πεντή-
κοντα. ἐν τοῖσι αὐτὸν τάδε ἀποδέξασθαι,
ὅπως τῶν τις Αἰγυπτίων ἀμάρβοι τι, κλεί-
νειν μὲν αὐτῶν ὕδνα ἐθέλειν· τὸν δὲ, κατὰ
μέγαθος τῷ ἀδικήματος ἐκάσῳ δικάζειν,
ἐπιτάσσοντα χώραν χροῦν πρὸς τῇ ἐωυ-
τῶν πόλει, ὅθεν ἕκαστος ἦν τῶν ἀδικούντων.
καὶ οὕτω ἔτι αἱ πόλεις ἐγένοντο ὑψηλότε-
ραι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ἐχώσθησαν ὑ-

^c ἐλάσαι εἰς Αἴγυπτον.

QUICQUID LUTI CONTO ADHAERESCEBAT,
 ID COLLIGENTES, LATERES DUXERUNT,
 ET ME ISTO MODO ELABORARUNT. atque
 ista opera hunc regem edidisse.

137. Post hunc regnasse coecum
 quendam ex urbe Anyfi, nomine ANY-
 SIN: atque eo regnante, excurrisse in Ae-
 gyptum magna cum manu Aethiopas et
 SABACUM Aethiopum regem; et quum
 coecus hic fuga se in palustria proripuif-
 set, illum Aethiopem regnasse in Aegy-
 pto quinquaginta annos; idque intra tem-
 pus ista edidisse: Quoties Aegyptiorum
 quisquam aliquid deliquisset, neminem
 voluisse morte afficere: sed pro sui quem-
 que delicti magnitudine, damnare ad ag-
 gerendum aggerem ad urbem unde quis-
 que delinquentium erat. Atque ita urbes
 sunt adhuc sublimiores effectae. nam pri-
 mum aggestae fuerant sub rege Sesoistre

ab iis qui canales effoderunt: iterum sub rege Aethiope etiam valde sunt factae excelsae, cum ceterae quae in Aegypto sunt, tum vero (ut mihi videtur) Bubasti urbi praecipue quidem adaggeratum est. In qua urbe templum est Bubastis dignissimum memoratu. Quo etsi alia sunt tum grandiora, tum sumptuosiora, nulum tamen est aspectu jucundius. Bubastis autem in sermone Graeco est Artemis, Diana.

138. Templum ejus ita habet: Cetera praeter accessum insula est: nam e Nilo fluentia insinuant, nec confluunt, sed ad ingressum usque fani utrumque immittitur, alterum hac circumfluens, alterum illac, centum in unoquoque pedum latitudine, arboribus inumbrata. Ejus antefores quadraginta cubita sublimes figuris senum cubitorum memoratu dignis adornantur. Id templum in media urbe situm, undi-

πὸ τῶν τὰς διώρυχας ὀρυζάνων, ἐπὶ Σε-
σῳριος βασιλεος· δεύτερα δὲ, ἐπὶ τῷ Αἰ-
θίοπος καὶ κάρτα ^d ὑψηλαὶ ἐγένοντο. ὑ-
ψηλέων δὲ καὶ ἐτέρων ταοσομένων ἐν τῇ
Αἰγύπτῳ πολλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκέει, μάλι-
σα μὲν Βουβάσι πόλι ^e ἐξεχώσθη, ἐν τῇ
καὶ ἱρὸν ἐστὶ Βεβάσιος ἀξιαπηγητότατον.
μέζω μὲν γὰρ ἄλλα ^f, καὶ πολυδαπανώ-
τερά ἐστι ἱρά· ἡδονῇ δὲ ἰδέσθαι ἔδεν τού-
τῃ μᾶλλον. ἡ δὲ Βεβάσις, κατ' Ἑλλάδα
γλῶσσαν ἐστὶ Αρτεμις.

ρλή. Τὸ δὲ ἱρὸν αὐτῆς ὥδε ἔχει.
πλὴν τῆς ἐσόδου, τὸ ἄλλο νῆσός ἐστι· ἐκ
γὰρ τῷ Νείλῳ διώρυχες ἐσέχουσι, ὃ συμ-
μίσγασθαι ἀλλήλησι, ἀλλ' ἄχρι τῆς ἐσό-
δος τοῦ ἱροῦ ἐκατέρη ἐσέχει. ἡ μὲν, τῇ
περιρρέεσσα, ἡ δὲ, τῇ· εὖρος ἔσσα ἐκατέ-
ρη ἑκατὸν ποδῶν, δένδρεσι κατὰσκιος. τὰ
δὲ προπύλαια, ὕψος μὲν δέκα ὀργμῶν
ἐστὶ, τύποισι δὲ ἐξαπήχεσι ἐσκευάδεται

^d Αἰθίοτος κάρτα. ^e μάλισα ἢ ἐν Βουβάσι πόλις. ^f μὲν γὰρ
καὶ ἄλλα.

ἀξίοισι λόγῃς. ἐὼν δὲ ἐν μέσῃ τῇ πόλει τὸ ἱρόν, κατοραῖται πάντοθεν περιϊόνῃ. ἄτε γὰρ τῆς πόλεως μὲν ἐκκεχωσμένης ὑψῶ, τῶ δὲ ἱρῶ ὃ κεκινημένῃς ὡς ἀρχῇθεν ἐποιήθη, ἔσοπλόν ἐστι ^α. περιθέει δὲ αὐτὸ αἵμασι καὶ ἐγγεγλυμμένη τύποισι. ἐστὶ δ' ἔσωθεν ἄλσος δενδρέων μεγίστων πεφυτευμένων περὶ νηὸν μέγαν, ἐν τῷ δὴ τῶγαλμα ἐνι. εὖρος δὲ καὶ μῆκος τοῦ ἱροῦ, πάντη σαδίου ἐσί· κατὰ μὲν δὴ τὴν ἔσοδον, ἐσφρωμένη ἐστὶ ὁδὸς λίθου ἐπὶ σαδίου τρεῖς μάλιστά κη, διὰ τῆς ἀγορῆς φέρσας ἐς τὸ πρὸς ἡῶ. εὖρος δὲ, ὡς τεσσέρων πλέθρων. τῇ δὲ καὶ τῇ τῆς ὁδῶ, δένδρεα οὐρανομήκεα πέφυκε· φέρει δὲ Ἑρμέω ^β ἱρόν. τὸ μὲν δὲ ἱρόν τῷτο ἔτω ἔχει.

ρλθ'. Τέλος δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ Αἰθίοπος ὧδε ἔλεγον γενέσθαι· ὅφιν ἐν τῷ ὕπνῳ τοιήνδε ἰδόντα αὐτὸν, οἴχεσθαι φεύγοντα. ἐδόκεε οἱ ἄνδρα ἐπιστάλια, συμβουλευεῖν τοὺς ἱρέας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ συλ-

^α ἔσοπλόν ἐστι. ^β φέρει δ' ἐς Ἑρμῆα.

que circumeuntium oculis subjicitur. nam quum urbs sit in altum aggerata, templum non motum, sicut fuit a principio conditum, patet conspectui. Illud macteria figuris insculpta ambit. Intus, ingens maximarum arborum manu confitarum lucus ambit templum, in quo statua est. Latitudo et longitudo templi quoquoversus est stadii. Ad ejus ingressum via strata lapide est, tria circiter stadia quae fert per forum orientem versus quadringentorum pedum latitudinis, utrinque arboribus confitis in coelum euntibus; et fert Mercurii templum. Atque hunc quidem in modum templum habet.

139. Verum se ita ad extremum liberatos Aethiope referebant, quod ille per quietem oblata sibi visione, fugae se mandaverit. Visus est sibi videre quendam subito oblatum, qui suaderet ipsi ut congregatos cunctos Aegypti sacerdotes

diffecaret medios. Hac eum visione conspecta dixisse, videri sibi deos demonstrare hanc occasionem, ut piaculo in sacra commisso, aliquid cladis aut a diis aut ab hominibus acciperet: se vero nequaquam ista facturum, sed nempe sibi excessisse tempus, quantum oracula cecinerant regno Aegypti possesso exiturum. Etenim quum in Aethiopia ageret, oracula quibus utuntur Aethiopes, responderant, fore ut is in Aegypto quinquaginta regnaret annos. Id tempus quum excessisset, et viso insomnii perturbatus esset, ultro ex Aegypto discessit Sabacos.

140. Eo profecto ex Aegypto, rursus coecum e palustribus egressum accepisse imperium: ubi quinquaginta annos habitavit insulam cinere atque humo aggestam. Nam ut quique Aegyptiorum iussi illuc ibant portantes frumentum, eis

λέξαντα πάντας, μέσους διαταμέειν^c. ἰ-
δόντα δὲ τὴν ὄψιν ταύτην λέγειν αὐτὸν,
ὡς πρόφασιν οἱ δοκέοι ταύτην τοὺς Θεοὺς
προδεικνύειν, ἵνα ἀσεβήσας περὶ τὰ ἱερά,
κακὸν τι πρὸς Θεῶν ἢ πρὸς ἀνθρώπων λά-
βοι· οὐκὼν ποιήσῃ ταῦτα. ἀλλὰ γὰρ οἱ
ἐξεληλυθέναι τὸν χρόνον, ὁκόσον κεχρη-
σθαι ἄρξαντα Αἰγύπτου ἐκχωρήσειν^d. ἐν
γὰρ τῇ Αἰθιοπίῃ ἐόντι αὐτῷ τὰ μαυρίγια,
τοῖσι χρέωνται Αἰθίοπες, ἀνείλε ὡς δέοι
αὐτὸν Αἰγύπτου βασιλεῦσαι ἔτεα πεν-
τήκοντα. ὡς ὦν ὁ χρόνος οὗτος ἐξήϊε, καὶ
αὐτὸν ἡ ὄψις τοῦ ἐνυπνίου ἐπετάρασε,
ἐκὼν ἀπαλλάσσετο ἐκ τῆς Αἰγύπτου ὁ
Σαβακῶς.

ρμ', Ὡς δὲ ἄρα οἴχεσθαι τὸν Αἰθί-
οπα ἐξ Αἰγύπτου, αὐτὶς τὸν τυφλὸν ἄρ-
χειν ἐκ τῶν ἐλέων ἀπικόμενον· ἐνθα πεν-
τήκοντα ἔτεα νῆσον χάσας σποδῶ τε καὶ
γῇ, οἴκεε. ὅπως γὰρ οἱ φοιτᾶν σῖτον ἄ-
γοντας Αἰγυπτίων, ὡς ἐκάστοις προσε-

^c διαταμεῖν. ^d ἐκχωρεῖν.

τάχθαι σιγῇ τῷ Αἰθίοπος ἐς τὴν δωρεὴν
 κελεύειν σφέας καὶ σποδὸν κομίζειν. ταύ-
 την τὴν νῆσον ἔδεις πρότερον ἐδυνάσθη Α-
 μυρταίς ἐξευρεῖν· ἀλλὰ ἔτεα ἐπὶ πλέω
 ἢ ἐπτακόσια οὐκ οἶοί τε ἦσαν αὐτὴν ἀ-
 νευρεῖν οἱ πρότεροι γενόμενοι βασιλῆες Α-
 μυρταίς. οὐνομα δὲ ταύτῃ τῇ νήσῳ Ἐλ-
 βώ. μέγαθος δ' ἐστὶ ^ε πάντῃ δέκα στα-
 δίων.

ρμα'. Μετὰ δὲ τῷτον, βασιλεῦσαι τὸν
 ἱρέα τῷ Ἡφαίστῳ, τῷ ὄνομα εἶναι Σεθών.
 τὸν ἐν ἀλογίῃσι ἔχειν παραχρησάμενος
 τῶν μαχίμων Αἰγυπτίων, ὡς ἔδεν δεησό-
 μενον αὐτῶν. ἀλλά τε δὴ ἄτιμα ποιεῦντα
 ἐς αὐτὸς, καὶ σφέας ἀπελέσθαι τὰς ἀρ-
 ρας, τοῖσι ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλῆων δε-
 δόσθαι ἐξαιρέτως ἐκάστῳ δυώδεκα ἀρούρας.
 μετὰ δὲ, ἐπ' Αἴγυπτον ἐλαύνειν στρατὸν
 μέγαν Σαναχάρβον βασιλέα Αραβίων τε
 καὶ Ασυρίων. ἔκων δὴ ἐθέλειν τὸς μαχί-
 μους τῶν Αἰγυπτίων βοηθέειν. τὸν δὲ ἱρέα

^ε μέγαθος ἰστί.

singulis mandabat ut clam Aethiope ad se dono etiam cinerem ferrent. Hanc insulam nemo ante Amyrtaeum invenire potuit, sed septingentis et amplius annis superiores Amyrtaeo reges nequierunt eam invenire: cui insulae nomen est Elbo, decem undequaque stadiorum magnitudinis.

141. Post hunc regnasse sacerdotem Vulcani, nomine SETHON: eumque bellatoribus Aegyptiis abusum fuisse, contemptui habentem tanquam sibi non fore opportunos, et cum aliis ignominiis eos affecisse, tum vero aruras vel arva Lepidum abstulisse, quas eximias a superioribus regibus dono acceperant singuli duodenas. Postea, quum Sanacharibus Arabum Assyriorumque rex cum magnis copiis invasisset Aegyptum, noluerunt bellatores Aegyptiorum ei opitulari. Tunc

sacerdotem consilii inopem, in delubrum se contulisse: et apud simulacrum complorasse quanta pati periclitaretur; eique inter lamentationem obrepisse somnum: et in quiete visum venisse deum exhortantem, quippe nihil eum molesti passurum, si copiis Arabum obviam iret: se enim auxilios ei missurum. His insomniis fretum sacerdotem, sumptis Aegyptiorum iis qui sequi vellent, castra in Pelusio posuisse; hâc enim sunt ingressus. nec eum fuisse quempiam bellatorum sequutum, sed institores, et operarios, et forenses homines. Eo quum pervenissent, noctu infusam in ipsos hostes vim agrestium murium, qui illorum tum pharetras, tum arcus, tum scutorum habenas ambederunt, ita ut postera die hostes nudi, inermes fugam sumentes, multos amiserint. Eoque nunc iste rex in templo

ἐς ἀπορίην ἀπειλημμένον, ἐσελθόντα ἐς τὸ
 μέγαρον, πρὸς τῷγαλμα ἀποδύρεσθαι ^α
 οἷα κινδυνεύει παθέειν. ὀλοφυρόμενον δ' ἄ-
 ρα μιν ἐπελθεῖν ὕπνον, καὶ οἱ δόξαι ἐν τῇ
 ὄψι ^β ἐπισάντα τὸν θεὸν θαρσύνειν ὥς ἔδεν
 πείσεται ἄχαρι, ἀντιάζων τὸν Αραβίων
 στρατόν. αὐτὸς γάρ οἱ πέμψειν τιμωρὴς.
 τέτοις δὴ μιν πίσυνον ^γ τοῖσι ἐνυπνίοις,
 παραλαβόντα Αἰγυπτίων τὰς βυλομένους
 οἱ ἔπεσθαι, στρατοπεδεύεσθαι ἐν Πηλυσ-
 σίῳ. ταύτῃ γάρ εἰσι αἰέσβολαί. ἔπεσθαι
 δέ οἱ τῶν μαχίμων μὲν ἔδεναι ἀνδρῶν, κα-
 πήλους δὲ καὶ χειρῶνακτας, καὶ ἀγοραί-
 οὺς ἀνθρώπους, ἐνθαῦτα ἀπικομένους, τοῖσι
 ἐναντίοις αὐτοῖσι ἐπιχυθέντας νυκλὸς μῦς
 ἄρρεραίους, κατὰ μὲν φαγέειν τοὺς Φαρε-
 τρεῶνας αὐτέων, κατὰ δὲ τὰ τόξα· πρὸς
 δὲ, τῶν ἀσπίδων τὰ ὄχανα, ὥς τῇ ὕσε-
 ραίῃ Φευγόντων σφέων γυμνῶν ἀνόπλων ^δ,
 πεσέειν πολλὰς. καὶ νῦν οὗτος ὁ βασιλεὺς
 ἔσθηκε ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἡφαίστου λίθινος, ἔ-

^α ἀποδύρεσθαι, ^β ὄψι. ^γ τέτοις μὲν δὲ πίσυνον. ^δ γυμνῶν ἔπληον.

χων ἐπὶ τῆς χειρὸς μῦν· λέγων δια-
 γραμμάτων τάδε, ΕΣ ΕΜΕ ΤΙΣ ὈΡΕΩΝ,
 ΕΥΣΕΒΗΣ ΕΣΤΩ.

ρμβ'. Ες μὲν τοσόνδε τῷ λόγῳ Αἰγύπτιοί
 τε καὶ οἱ ἱεεὺς ἔλεγον, ἀποδεικνύντες, ἀπὸ τῷ
 πρώτῳ βασιλέως, ἐς τῷ Ἡφαίστῳ τὸν ἱεῖα
 τῷτον τὸν τελευτᾶν βασιλεύσαντα, μίην
 τε καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίας ἀνθρώπων
 γενεὰς γενομένας, καὶ ἐν ταύτῃσι ἀρχιρέας καὶ
 βασιλέας ἐκατέρως τοσούτους γενομένους. καί
 τοι τριηκόσια μὲν ἀνδρῶν γενεαὶ δυνέσται
 μύρια ἕτεα. γενεαὶ γὰρ τρεῖς ἀνδρῶν, ἐκατὸν
 ἕτεα ἑστί. μίης δὲ καὶ τεσσεράκοντα ἔτι τῶν
 ἐπιλοίπων γενεῶν^ε, αἱ ἐπῆσαν τῇσι τρι-
 ηκοσίῃσι, ἑστί τεσσεράκοντα καὶ τριηκόσια
 καὶ χίλια ἕτεα. οὕτω ἐν μυρίοισι τε ἕτεσι
 καὶ χιλίοισι καὶ τριηκοσίοισι τε καὶ τεσ-
 σεράκοντα ἔλεγον θεὸν ἀνθρωποειδέα ὑδέναι
 γενέσθαι· ὃ μέντοι ὑδὲ πρότερον, ὑδὲ ὕφε-
 ρον ἐν τοῖσι ὑπολοίποισι Αἰγύπτου βασι-
 λεῦσι γενομένοισι, ἔλεγον τοιοῦτον ὑδέν. ἐφ

^ε γινῶν.

Vulcani lapideus stat, manu murem tenens, atque haec per litteras dicens, IN ME QUIS INTUENS, PIUS ESTO.

142. Ad hunc usque narrationis locum et Aegyptii et sacerdotes referebant, demonstrantes a primo rege ad Vulcani sacerdotem hunc qui postremus regnavit, generationes vel aetates hominum fuisse trecentas quadraginta unam, et totidem interea sacerdotes maximos totidemque reges. Trecentae autem generationes decem millia annorum aequant. Nam tres virorum generationes, centum anni sunt. una et quadraginta, quae reliquae sunt ultra trecentas, sunt anni mille trecenti quadraginta. Ita intra undecim millia trecentosque et quadraginta annos, negabant ullum deum forma humana extitisse: sed neque aut prius aut posterius in reliquis Aegypti regibus aliquid tale dicebant fuisse: sed intra hoc tempus quater solem

extra sedes suas fuisse ortum. bis denuo illinc exortum ubi nunc occidit; bis autem unde nunc oritur, illic occidisse: nec ramen sub haec aliquid in Aegypto esse immutatum, nec ea quae ex terra, nec ea quae e flumine ipsis proveniunt, nec quae ad morbos aut quae ad mortes pertinent.

143. Atque antea Hecataeo historiae scriptori, apud Thebas originem generis recensenti, ac propagationem familiae suae referenti ad sextumdecimum deum, sacerdotes Jovis tale quiddam fecerant, quale et mihi quid non recensenti familiam meam. Introducto in templum intus grande, enumerabant monstrando tot e ligno colossos quot dixi. Ibi namque quisque summus sacerdos ponit suam imaginem dum vivit. numerantes itaque et monstrantes sacerdotes ostendebant mihi unumquemque filium patris ipsum esse ex imagine ejus qui proxime esset

τοίνυν τούτῳ τῷ χρόνῳ τετράκισ ἔλεγον
 ἐξ ἡθέων τὸν ἥλιον ἀναλῆϊλαι· ἔνθα τε νῦν
 καλαδύειαι, ἐνθεῦτεν δις ἐπανλῆϊλαι· καὶ ἐν-
 θεν νῦν ἀνατέλλει^ε, ἐνθαῦτα δις καταδύ-
 ναι^β. καὶ ἔδεν τῶν καὶ Αἴγυπτον ὑπὸ ταῦ-
 τα ἑτεροικῶσθαι, ἕτε τὰ ἐκ τῆς γῆς, ἕτε
 τὰ ἐκ τῆς ποταμῶ σφι γινόμενα, ἕτε τὰ
 ἀμφὶ νόσους, ἕτε τὰ κατὰ τῆς θανάτους.

ρμγ'. Πρώτερον δὲ Ἐκαταίῳ τῷ λο-
 γοποιῶ ἐν Θήβῃσι γενεηλογήσαντι ἐωϋτόν,
 καὶ ἀναδήσαντί τε τὴν πατριὴν ἐς ἑκα-
 δέκατον Θεόν, ἐποίησαν οἱ ἱεεὶς τοῦ Διὸς,
 οἷόν τι καὶ ἐμοὶ ἔγενεηλογήσαντι^ε ἐμεω-
 ὑτόν. ἐσαγαγόντες ἐς τὸ μέγαρον ἔσω ἐόν
 μέγα, ἐξηρίθμεον δεικνύντες κολοσσούς ξυ-
 λίνους τοσούτους ὅσους περ εἶπον. ἀρχιερεὺς
 γὰρ ἕκαστος αὐτόθι ἵσταται ἐπὶ^δ τῆς ἐωϋ-
 τῆς ζῆς εἰκόνα ἐωϋτῆ. ἀριθμέοντες ὧν καὶ
 δεικνύντες οἱ ἱεεὶς ἐμοὶ ἀπεδείκνυσαν παῖ-
 δα πατρὸς ἕκαστον ἐωϋτόν ἐόντα, ἐκ τοῦ
 ἀγχις ἀποθανόντος τῆς εἰκόνας, διεξιόν-

^ε ἑπτάλη. ^β καταδύναι. ^ε συγγενηλογήσαντι. ^δ ἵστῃ ἐπὶ.

τες διὰ πασέων, ἕως οὗ ἀπέδεξαν ἀπάσας αὐτάς^ε. Ἐκαταίῳ δὲ γενεηλογήσαντι ἑωϋτόν, καὶ ἀναδήσαντι ἐς ἑκαυδέκατον θεὸν, ἀντεγενεηλόγησαν ἐπὶ τῇ ἀριθμήσει, οὐ δεκόμενοι παρ' αὐτῶ, ἀπὸ θεοῦ γενέσθαι ἄνθρωπον. ἀντεγενεηλόγησαν δὲ ὧδε, φάμενοι ἕκασον τῶν κολοσσῶν Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιος γεγονέναι. ἐς δὲ τοὺς πέντε καὶ τεσσεράκοντα καὶ τριηκοσίους ἀπέδεξαν κολοσσούς. Πίρωμιν ἐπονομαζόμενον, καὶ οὔτε ἐς θεὸν, οὔτε ἐς ἥρωα ἀνέδθησαν αὐτούς. Πίρωμις δὲ ἐστὶ κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν, καλὸς καὶ γαθός.

ρμδ'. Ἡδὴ ὧν τῶν αἰ εἰκόνες ἦσαν, τοιοῦτους ἀπεδείκνυσάν σφεας πάντας ὄντας, θεῶν δὲ πολλὸν ἀπαλλαγμένους. τὸ δὲ πρότερον τῶν ἀνδρῶν τούτων, θεοὺς εἶναι τῶς ἐν Αἰγύπτῳ ἄρχοντας, οὐκ ἔόντας ἅμα τοῖσι ἀνθρώποισι. καὶ τούτων αἰεὶ ἓνα τὸν κρατέοντα εἶναι. ὕστατον δὲ αὐτῆς βασιλεῦσαι Ωρον τὸν Οσί-

^ε in MS. legitur δεξιόντας. Ἐκαταίῳ, et media absunt.

mortuus eundo per imagines eorum, donec omnes illas exposuerant. Hecataeo igitur originem suam recensenti, et ad sextumdecimum deum alliganti, occurrebant simili ratione per numerationem, non admittentes id quod ab illo diceretur, hominem generari e deo. Occurrebant autem repetenda progenie hunc in modum, dicentes unumquemque colossorum fuisse Piromin ex Piromi genitum, donec trecentos quadraginta quinque colossos commemorarent: Piromin cognominatum: eosque referentes nec ad deum nec ad heroa. Est autem Piromis Graeca lingua expositum *honestus et bonus*.

144. Eos itaque quorum imagines erant, demonstrabant tales omnes extitisse, sed multum a diis distantes. Tempore autem hos viros antecedente fuisse deos in Aegypto principes, non agentes cum hominibus, et eorum semper unum extitisse dominatorem: et postremum illic reg-

316 EUTERPE. II.

nasse Orum Osiridis filium, quem Graeci Apollinem nominant. Hunc, postquam extinxit Typhonem, regnasse in Aegypto postremum. Osiris autem Graeca lingua est, *Liber*.

145. Atqui apud Graecos novissimi deorum esse censentur Hercules, Liber et Pan: at apud Aegyptios Pan vetustissimus est, etiam ex octo diis, qui primi dicuntur: Hercules, ex secundis, qui dicuntur duodecim esse: Liber, ex tertiis, qui ab illis duodecim diis sunt procreati. Herculi autem quantum annorum ad Amasin regem esse ipsi Aegyptii dicant, superius a me patefactum est: Pani autem plus adhuc annorum esse dicitur; minimum horum Libero; quanquam huic ad Amasin regem quindecim millia annorum esse supputentur. Et haec Aegyptii liquide asseverant se scire, et assidue supputando, et semper annos describendo. Baccho quidem certe, qui ex Semele

ριος παῖδα, τὸν Απόλλωνα Ἕλληνες ὀνομάζουσι· τοῦτον καταπαύσαντα Τυφῶνα, βασιλεῦσαι ὕστατον Αἰγύπτου. Οσιρις δὲ ἐστὶ Διόνυσος κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν.

ρμέ'. Εὐ Ἑλλησι μὲν νυν νεώτατοι τῶν Θεῶν νομίζονται εἶναι Ἡρακλῆς τε καὶ Διόνυσος καὶ Πάν. παρ' Αἰγυπτίοισι δέ, Πάν μὲν, ἀρχαιότατος, καὶ τῶν ὀκτὼ τῶν πρώτων λεγομένων Θεῶν· Ἡρακλῆς¹ δέ, τῶν δευτέρων, τῶν δωδέκα λεγομένων εἶναι· Διόνυσος² δέ, τῶν τρίτων, οἳ ἐκ τῶν δωδέκα Θεῶν ἐγένοντο. Ἡρακλεῖ μὲν δὴ ὅσα αὐτοῖς Αἰγύπτιοι φασὶ εἶναι ἔτεα ἐς Αμασιν βασιλέα, δεδήλωταί μοι πρόθε. Πανὶ δὲ ἔτι τέττων πλέονα λέγεται εἶναι, Διονύσω δὲ ἐλάχιστα τέττων· καὶ τούτῳ πεντακιχίλια καὶ μύρια λογίζονται εἶναι ἐς Αμασιν βασιλέα. καὶ ταῦτα Αἰγύπτιοι ἀτρεκέως φασὶ ἐπίσασθαι, αἰεὶ τε λογίζομενοι, καὶ αἰεὶ ἀπογραφόμενοι τὰ ἔτεα.

¹ Θεῶν ἑναί. Ἡρακλῆς. ² λεγομένων. Διόνυσος.

Διόνυσω μὲν νυν τῷ ἐκ Σεμέλης τῆς Κάδ-
 μιν λεγομένῳ γενέσθαι, κατὰ ἑξακόσια ἔ-
 τεα καὶ χίλια μάλιστα ἐς ἐμέ· Ἡρακλεῖ
 δὲ τῷ Αλκμήνης, κατὰ εἰνακόσια ἔτεα·
 Πανὶ ^α δὲ τῷ ἐκ Πηνελόπης (ἐκ ταύτης
 γὰρ καὶ Ἑρμῆω λέγεται γενέσθαι ὑπὸ
 Ἑλλήνων ὁ Πάν) ἐλάσσω ἑτεὰ ἐς τῶν
 Τρωϊκῶν, κατὰ τὰ ὀκτακόσια ^β μάλιστα
 ἐς ἐμέ.

ρμς'. Τούτων ὧν ἀμφοτέρων πάρεστι
 χρᾶσθαι τοῖσι τίς πείσεται λεγομένοισι
 μᾶλλον· ἐμοὶ δ' ὧν ἢ περὶ αὐτέων γνώμη
 ἀποδέδεκται. εἰ μὲν γὰρ Φανεροί τε ἐγέ-
 νοῖτο, καὶ κατεγήρασαν καὶ οὗτοι ἐν τῇ Ἑλ-
 λάδι, κατὰ περ Ἡρακλέους ὁ ἐξ Αμφιτρύ-
 ωνος γενόμενος, καὶ δὴ καὶ Διόνυσος ὁ ἐκ
 Σεμέλης, καὶ Πάν ὁ ἐκ Πηνελόπης γενό-
 μενος, ἔφη ἂν τις καὶ τέτθες ἄλλες γενομέ-
 νες ἄνδρας ἔχειν τὰ ἐκείνων ἐνόματα τῶν
 προσγεγονότων θεῶν. νῦν δὲ Διόνυσόν τε
 λέγουσι οἱ Ἕλληνες ὡς αὐτίκα γεόμενον,

^α εἰνακόσια. Πανί. ^β κατὰ ὀκτακόσια.

Cadmi genitus fertur, ad meam aetatem sunt anni ferme mille sexcenti: Herculi autem Alcmenae filio, prope nongenti anni: Pani autem Penelopes (ex hac enim et Mercurio Pan genitus dicitur a Graecis) minus annorum est quam a bello Trojano, octingenti fere ad me anni.

146. Utrum horum quae dicuntur probabilius sibi videtur, eo quisque utatur licet; mihi autem de his opinio demonstrata est. Nam si et isti in Graecia cum celebres fuissent, tum senuissent, quemadmodum Hercules ex Amphitryone genitus, atque etiam Bacchus ex Semele, et Pan ex Penelope natus, dixerit aliquis et hos viros natos habere illorum deorum nomina, qui prius geniti fuerant: nunc vero Graeci ajunt et Bacchum, statim, ut editus fuit, ab Jove insutum femori, por-

tatumque in Nyssam quae est supra Aegyptum in Aethiopia: de Pane ne habent quidem quod dicant, quoniam a partu sit delatus. ex quo fit mihi manifestum, Graecos audivisse posterius horum, quàm aliorum deorum nomina: et ex eo tempore quo de iis audierant illorum nativitatem recensuisse; atque haec quidem ipsi Aegyptii ajunt.

147. QUAE vero ceteri homines, et Aegyptii consentientes illis aliis memorant in hac regione fuisse gesta, haec jam explicabo; aliquid etiam his quod ego vidi admiscebitur. Post Vulcani sacerdotis regnum Aegyptii libertatem adepti, duodecim reges (nullo enim tempore poterant sine rege vivere) deligunt, in totidem portiones omni Aegypto distincta. Isti juncti inter se affinitatibus regnabant, pactationibus his initis ne se invicem tolle-

ἐς τὸν μηρὸν ἐνεῖρ' ἄφατος Ζεὺς, καὶ ἤνεικε ἐς
 Νύκταν τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτου ἔβαν ἐν τῇ
 Αἰθιοπίῃ. καὶ Πανὸς γε πέρι ἔκ' ἔχουσι εἰ-
 πεῖν ὅκη ἐτράπετο γενόμενος. δῆλά μοι
 ὦν γέγονε ὅτι ὕστερον ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες
 τούτων τὰ οὐνόματα, ἢ τὰ τῶν ἄλλων
 θεῶν. ἀπ' οὗ δὲ ἐπύθοντο χρόνος, ἀπὸ
 τούτου γενεηλογέουσι αὐτέων τὴν γένε-
 σιν. ταῦτα μὲν νυν αὐτοὶ Αἰγύπτιοι λέ-
 γουσι.

ρμζ'. Ὅσα δὲ οἱ ἄλλοι ^c ἄνθρωποι, καὶ
 Αἰγύπτιοι λέγουσι, ὁμολογέοντες τοῖσι ἄλ-
 λοισι κατὰ ταύτην τὴν χώραν γενέσθαι,
 ταῦτ' ἤδη φράσω· προσέσαι δέ τι αὐ-
 τοῖσι καὶ ^d τῆς ἐμῆς ὄψιος. Ελευθερωθέντες
 Αἰγύπτιοι μέγα τὸν ἰρέα τῷ Ἡφαίστῳ βα-
 σιλεύσαντα, (ἔδενά γάρ χρόνον οἱοί τε ἦ-
 σαν ἄνευ βασιλῆος διατᾶσθαι) ἐσήσαντο
 δωδέκα βασιλέας, ἐς δωδέκα μοῖρας δι-
 σάμενοι Αἴγυπτον πᾶσαν. οὗτοι ἐπιγα-
 μίας ποιησάμενοι, ἐβασίλευον, νόμοισι τοῖ-

^c οἱ τε ἄλλοι. ^d αὐτοῖς ἑ.

σῖδε^c χρεώμενοι, μήτε κατατρέειν ἀλλήλους, μήτε πλέον τι δίζησθαι ἔχειν τὸν ἕτερον τῷ ἑτέρῳ· εἶναί τε φίλως ταμά-
 λισα. τῶνδε δὲ εἵνεκα τῶς νόμους τέτους
 ἐποιεῦντο, ἰχυρῶς περισέλλουτες· ἐκέχρη-
 σό σφι κατ' ἀρχὰς αὐτίκα ἐνισταμένοισι ἐς
 τὰς τυραννίδας, τὸν χαλκῆ φιάλῃ σπεί-
 σαντα αὐτέων ἐν τῷ ἰρῷ τῷ Ἡφαίστῳ, τῷ
 τὸν ἀπάσης βασιλεύσειν Αἰγυπλίῳ. ἐς γὰρ
 δὴ τὰ πάντα ἰρὰ συνελέγοντο.

ρμη'. Καὶ δὴ σφι μνημόσυνα ἔδοξε λι-
 πέασθαι κοινῇ. δόξαν δέ σφι, ἐποιήσαντο
 λαβύρινθον, ὀλίγον ὑπὲρ τῆς λίμνης τῆς
 Μοίριος, κατὰ κροκόδειλων καλεομένην
 πόλιν μάλιστα κη κείμενον. τὸν ἐγὼ ἤδη
 ἶδον λόγῳ μέζω. εἰ γὰρ τις τὰ ἐξ Ἑλλή-
 νων τείχεά τε καὶ ἔργων ἀπόδεξιμ συλλο-
 γίσαιτο, ἐλάσσονος πόντος τε ἂν καὶ δαπά-
 νης φανείη ἔοντα τοῦ λαβυρίνθου τούτου·
 καὶ τοι ἄξιόλογός γε καὶ ὁ ἐν Εφέσῳ ἐσι-
 νηός, καὶ ὁ ἐν Σάμῳ. ἦσαν μὲν νυν καὶ αἱ

^c τῖσι δὲ.

rent, neve alius plus alio quippiam obtinere quaereret, sed ut essent quam amicissimi. Atque ea de causa has pactiones inierunt valide circummunientes, quod eis inter initia, simulatque tyrannides invaserunt, responsum oraculo fuerat, Qui eorum in templo Vulcani aerea phiala libasset, cum totius Aegypti regnum positurum: per omnia enim templa congregabantur.

148. Etiam placitum est eis relinquere communiter monumenta: ex eoque placito fecerunt labyrinthum, paulo supra stagnum Moerios, maxime urbem versus quae dicitur crocodilorum: quem ego jam aspexi fama majorem. Si quis enim aliquem castellorum aut operum Graecorum speciem consideret, minori labore et sumptu deprehendentur stetisse, quam fuit hujus labyrinthi. Tametsi enim istud in urbe Epheso templum est

324 EUTERPE. II.

memoratu dignum, et in Samo ; etiam pyramides erant narratione majores, quarum singulae multis ac magnis operibus Graecis aequiparandae sunt. At vero eas quoque labyrinthus superjacet. Etenim duodecim ejus aulae sunt tecto opertae, portis oppositis altrinsecus: sex ad aquilonem, totidem ad austrum vergentes contiguae, eodem extrinsecus muro praeclusae. Duplicia in eo sunt domicilia, subterranea, et superna illis imposita, numero tria millia, in singulis mille quingenta. Quorum ea quae superna sunt, ipsi peragentes videbamus, et quae aspeximus enarramus ; subterranea vero auditu didicimus. Nam praepositi Aegyptiorum nolebant ullo pacto illa monstrare, quod dicerent illic loculos esse tum eorum regum, qui penitus aedificaverunt labyrinthum istum, tum sacrorum crocodilorum. Ita de infernis aedificiis auditu cognita referimus. Superna ipsi perspiciebamus

πυραμίδες λόγῳ μέζονες, καὶ πολλῶν ἐκάστη
 αὐτέων Ἑλληνικῶν ἔργων καὶ μεγάλων ^α
 ἀνταξίη. ὁ δὲ δὴ λαβύρινθος καὶ τὰς πυρα-
 μίδας ὑπερβάλλει· τοῦ γὰρ δωδέκα μὲν
 εἰσι αὐλαὶ κατὰςεγοι, ἀντίπυλοι ἀλλή-
 λησι· ἕξ μὲν πρὸς βορέῳ ^β, ἕξ δὲ πρὸς νό-
 τον τετραμμέναι συνεχέες. τοῖχος δὲ ἕξω-
 θεν ὁ αὐτός σφεας περιέργει. οἰκήματα
 δι' ἑνεσι διπλᾶ, τὰ μὲν, ὑπόγαια· τὰ δὲ,
 μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι ^γ τριχίλια, ἀριθμὸν
 πεντακοσίων καὶ χιλίων ἐκάτερα. τὰ μὲν
 νυν μετέωρα τῶν οἰκημάτων αὐτοὶ τε ὠ-
 ρέομεν διεξιόντες, καὶ αὐτοὶ θεησάμενοι λέ-
 γομεν· τὰ δὲ αὐτέων ὑπόγαια λόγοισι
 ἐπυνθανόμεθα. οἱ γὰρ ἐπεξεῶτες τῶν Αἴ-
 γυπτίων δεικνύναι αὐτὰ ἔδαμῶς ἤθελον,
 Φάμενοι θήκας αὐτόθι εἶναι τῶν τε ἀρ-
 χὴν τὸν λαβύρινθον τέτων ^δ οἰκοδομησα-
 μένων βασιλῆων, καὶ τῶν ἱρῶν κρακοδείλων.
 οὕτω τῶν μὲν κάτω περὶ οἰκημάτων ἀ-
 κοῇ παραλαβόντες λέγομεν. τὰ δὲ ἄνω,

^α μεγάλων. ^β βορίην. ^γ ὑπ' ἐκείνοισι. ^δ τῶν.

μέζονα ἀνθρωπίνων ἔργων αὐτοὶ ὠρέομεν. αἱ τε γὰρ ἔξοδοι διὰ τῶν στεγέων, καὶ οἱ ἐλιγμοὶ διὰ τῶν αὐλέων ἑόντες ποικιλώ-
 ταισι, θώυμα μύριον παρέχοντο, ἐξ αὐ-
 λῆς τε ἐς τὰ οἰκήματα διεξιῦσι, καὶ ἐκ τῶν
 οἰκημάτων ἐς πασάδας ἐς σέγας τε ἄλλας
 ἐκ τῶν πασάδων, καὶ ἐς αὐλὰς ἐκ τῶν οἰ-
 κημάτων. ὀροφὴ δὲ πάντων τέτων λιθίνη,
 καλὰ περ οἱ τοῖχοι. οἱ δὲ τοῖχοι, τύπων
 ἐγγεγλυμμένων πλέοι· αὐλὴ δὲ ἐκάστη πε-
 ρίσυλος, λίθου λευκοῦ ἀρμοσμένῃ ταμάλι-
 σα. τῆς δὲ γωνίης τελευτῶντος τῷ λαβυ-
 ρίνθῃ ἔχειαι πυραμὶς τεσσαρακοντόργμος,
 ἐν τῇ ζῶα μεγάλα ἐγγέγλυπται, ὁδὸς
 οἷ ἐς αὐτὴν ὑπὸ γῆν πεποιήσθαι.

ρμθ'. Τῷ δὲ λαβυρίνθῃ τέττα ἑόντος τοι-
 ῆς, θώυμα ἔτι μέζον παρέχειαι ἡ Μοί-
 ριος καλεομένη λίμνη, παρ' ἣν ὁ λαβύριν-
 θος οὗτος οἰκοδόμηται. τῆς τὸ περιμέλρον
 τῆς περιόδου εἰσὶ σάδιοι ἑξακόσιοι καὶ τρι-
 χίλιοι, χοῖνων ἑξήκοντα ἑόντων, ἴσοι καὶ

humanis operibus majora. nam egressus per tecta, et anfractus per aulas diversissimi, infinita me admiratione afficiebant: et ex aula in aedificia transitur, ex aedificiis in cubicula, et e cubiculis in solaria et tecta alia et ex aedificiis in alias aulas. Horum omnium lacunar, quemadmodum parietes, lapideum est; parietes sculptilibus passim figuris ornati. Singulae aulae columnarum ambitu redimitae lapide arctissime juncto albo. Angulo quo finit labyrinthus, adhaeret pyramis centum sexaginta cubitorum, in qua grandia sunt insculpta animalia, in quam iter sub terra factum est.

149. Et quum talis sit hic labyrinthus, tamen stagnum Moerios, ad quod labyrinthus aedificatus est, plus adhuc praebet admirationis. Cujus in circuitu mensura trium millium et sexcentorum stadiorum est, schoenorum sexaginta, quan-

ta et ipsius Aegypti ad mare latitudo est. Jacet autem stagnum longo situ aquilonem versus austrumque: altitudine, ubi ejus profundissimum est, ducentorum cubitorum. Quod autem manu facta sit ac depressa, ipsa indicat; nam in ejus ferme medio stant duae pyramides, cubita ducenta ex aqua extantes, altero tanto aedificii aquis tecto. Super quarum utraque lapideus est colossus in folio sedens: ita pyramides sunt quadringentorum cubitorum. Tot autem cubita justa sunt stadium sexcentorum pedum. Orgyia quidem mensurata sex pedum et quatuor cubitorum: pedibus quidem, quatuor palmorum; cubito autem, sex palmorum. Aqua stagni nativa non est, utpote solo illo admodum arido, sed e Nilo per rivum induc̃ta, et sex quidem mensibus in stagnum influit, totidem retro in Nilum;

αὐτῆς Αἰγύπτου τὸ παρα' θάλασσαν.
 κέεται δὲ μακρὴ ἢ λίμνη πρὸς βορέην τε
 καὶ νότον, ἔσθα βάθος, τῇ βαθυτάτῃ αὐ-
 τῇ ἐωϋτῆς, πεντηκοντόργμος. ὅτι δὲ χει-
 ροποίητός ἐστι καὶ ὀρυκτὴ, αὐτὴ δηλοῖ. ἐν
 γὰρ μέσῃ τῇ λίμνῃ μάλιστά κη ἐσῆσι δύο
 πυραμίδες, τῷ ὕδατος ὑπερέχουσαι πεντή-
 κοντα ὀργμὰς ἑκατέρη· καὶ τὸ κατ' ὕδα-
 τος οἰκοδόμηται ἕτερον τοσούτον· καὶ ἐπ'
 ἀμφοτέρῃσι ἔπеси κολοσσὸς λίθινος, καλῆ-
 μενος ἐν θρόνῳ. οὕτω αἱ μὲν πυραμίδες
 εἰσὶ ἑκατὸν ὀργμῶν, αἱ δὲ ἑκατὸν ὀργμαὶ
 δίκαιαι εἰσὶ σάδιον ἑξάπλεθρον. ἑξαπέδου^α
 μὲν τῆς ὀργμῆς μετρεομένης καὶ τετραπή-
 χεος, τῶν ποδῶν μὲν τετραπαλαίσων ἐ-
 ὀνίων, τῷ δὲ πήχεος, ἑξαπαλαίσου. τὸ δὲ
 ὕδωρ τὸ ἐν τῇ λίμνῃ, αὐθιγενὲς μὲν οὐκ
 ἔστι· (ἄνυδρος γὰρ δὴ δεινῶς ἐστὶ ταύτῃ)
 ἐκ τοῦ Νείλου δὲ κατὰ διώρυχα ἐσῆκται,
 καὶ ἔξ μὲν μῆνας ἔσω ῥέει ἐς τὴν λίμνην,
 ἔξ δὲ μῆνας ἔξω ἐς τὸν Νεῖλον αὐτὶς. καὶ

^α ἑξαπόδου.

ἐπεὰν μὲν ἐκρέῃ ἔξω ἥδε, τότε τῆς ἑξ μῆ-
 νας ἐς τὸ βασιλῆϊον καταβάλλει ἐπ' ἡμέ-
 ρην ἐκάστην τάλαντον ἀργυρίου ἐκ τῶν ἰχ-
 θύων· ἐπεὰν δὲ ἐσίῃ τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν, εἰ-
 κοσι μνέας.

ρ'. Ελεγον δὲ οἱ ἐπιχώριοι καὶ ὡς ἐς
 τὴν Σύρτιν τὴν ἐς Λιβύην^β ἐκδιδοῖ ἡ λίμ-
 νη αὕτη ὑπὸ γῆν, τετραμμένη τὸ πρὸς
 ἐσπέρην ἐς τὴν μεσόγαίαν παρὰ τὸ ὄρος
 τὸ ὑπὲρ Μέμφιος. ἐπεὶ τε δὲ τῷ ὀρύγμα-
 τος τύτῃ ἔκ ὥρεον τὸν χῆν ἑδαμῦ ἐόντα,
 ἐπιμελὲς γὰρ δὴ μοι ἦν, ἡρόμην τῆς ἀγ-
 χιστα οἰκέοντάς τῆς λίμνης ὅκῃ εἴη ὁ χῆς
 ὁ ἐξορυχθεὶς· οἱ δὲ ἔφρασαν μοι ἵνα ἐξε-
 φορήθῃ. καὶ εὐπετέως ἔπειθον· ἦδεα γὰρ
 λόγῳ καὶ ἐν Νίνῳ τῇ Ασσυρίων πόλει γενό-
 μενον ἕτερον τοιοῦτο^γ. τὰ γὰρ Σαρδανα-
 πάλῃ^δ τῷ Νίνῃ βασιλῆος χρήματα ἐόντα
 μεγάλα, καὶ φυλασσόμενα ἐν θησαυροῖσι
 καταγαίοισι, ἐπενόησαν κλωῖπες ἐκφορῇ-

^β in Λιβύη. ^γ ἑτέρον τι τοιοῦτο. ^δ in MS. scribitur Σαρδανα-
 πάλλου.

illisque sex mensibus quibus ex eo effluit, ditans regium fiscum talentis argenti singulis, in singulos dies, proventu piscium; quum aqua influit, viginti minis.

150. Hoc stagnum dicebant etiam indigenae evadere in Syrtin Africae sub terram, versum in mediterranea ad occidentem, secundum montem qui est supra Memphin. Verum quum humum e fossa illa egestam nusquam viderem (hoc enim mihi indagare curae erat) percontabar proximos accolarum ubinam esset humus illinc effossa. Illi dicere, quò fuerit exportata; et facile persuadebant: quippe qui aliud tale factum apud Ninum quoque urbem Assyriorum auditu cognoveram. Siquidem fures magnam vim pecuniae Sardanapali, qui Nini rex erat, in thesauris subterraneis custoditam, compilare quum constituissent, a suis igi-

tur domibus exorsi dimenſi viam ſub terra ad regias aedes foderunt, eamque humum e cuniculo egeſtam, ubi nox aderat, in flumen Tigrim, qui Ninum præterfluit, exportabant, donec id quod optabant perfecere. Eodem modo audivi in Aegypto hanc alteram fuiſſe factam lacunam, præterquam quod non noctu hæc, ſed interdiu eſt facta: Aegyptios enim humum quam effodiebant, in Nilum extuliſſe, quam ille acceptam diſſiparet. Et hic quidem lacus ita fertur fuiſſe depreſſus.

151. Duodecim autem reges quum juſte degerent, et interjecto tempore in templo Vulcani ſacrificaffent, et ultimo feſti die libaturi eſſent, porrexit eis ſummus ſacerdos aureas phialas, quibus libare conſueverant, aberrans numero, undecim, quum eſſent ipſi duodecim. Ibi

σαι. ἐκ δὴ ὧν τῶν σφετέρων οἰκιῶν ἀρξά-
 μενοι οἱ κλῶπες, ὑπὸ γῆν σαθμεώμενοι ἐς
 τὰ βασιλήϊα οἰκία ὥρυσον. τὸν δὲ χοῦν
 τὸν ἐκφορεόμενον ^ε ἐκ τῆ ὀρύγματος, ὅπως
 γένοιτο νύξ, ἐς τὸν Τίγριν ποταμὸν, πα-
 ραῤῥέοντα τὴν Νῖνον, ἐξεφόρεον· ἐς δὲ καίερ-
 γάσαντο ὃ, τι ἐβόλοντο. τοιοῦτον ἕτερον
 ἦκασα καὶ τὸ τῆς ἐν Αἰγυπλίῳ λίμνης ὀρυγ-
 μα γενέσθαι· πλὴν ἔ νυκτός, ἀλλὰ μετ'
 ἡμέρην ποιούμενον. ὀρύσσοντας γάρ τὸν
 χῆν τοὺς Αἰγυπτίους, ἐς τὸν Νεῖλον φο-
 ρέειν· ὁ δὲ, ὑπολαμβάνων, ἐμελλε διαχέ-
 ει. ἡ μὲν νυν λίμνη αὕτη ἔτῳ λέγεται
 ὀρυχθῆναι.

ῥα'. Τῶν δὲ δωδεκα βασιλέων δικαι-
 οσύνη χρεωμένων, ἀνὰ χρόνον ὡς ἔδυσαν
 ἐν τῷ ἱρῷ τοῦ Ἡφαίστου, τῇ ὑσάτῃ τῆς
 ὀρτῆς μελλόντων κατασπείσειν, ὁ ἀρχι-
 ρεὺς ἐξένεικέ σφι Φιάλας χρυσέας, τῇσι-
 περ ἑώθεσαν σπένδειν, ἀμαρτῶν τῆ ἀριθ-
 μῷ, ἑνδεκα, δωδεκα ἔσσι. ἐνθαῦτα ὡς ἔκ

^ε ἐκφορεόμενον.

εἶχε Φιάλην ὃ ἔσχατος ἐσεὼς αὐτέων
 Ψαμμίτιχος, περιελόμενος τὴν κυνέην ἔ-
 ῥσαν χαλκήην, ὑπέσχε τε καὶ ἔσπενδε.
 κυνέας δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες ἔφορέον τε
 βασιλῆες, καὶ ἐτύγχανον τότε ἔχοντες.
 Ψαμμίτιχος μὲν νυν ἔ ουδενὶ δολερῶ νόῳ
 χρεώμενος, ὑπέσχε τὴν κυνέην. οἱ δὲ, ἐν
 Φρενὶ λαβόντες τό, τε ποιηθέν ἐκ Ψαμμι-
 τίχου, καὶ τὸ χρηστήριον, ὅτι ἐκέχρησθό
 σφι, τὸν χαλκήν σπείσαντα αὐτῶν Φι-
 ἀλή, τοῦτον βασιλῆα ἔσεσθαι μῦνον Αἰ-
 γύπτου· ἀναμνησθέντες τοῦ χρεσμοῦ,
 κτεῖναι μὲν οὐκ ἐδικαίωσαν Ψαμμιτί-
 χον, ὥς ἀνεύρισκον βασανίζοντες ἐξ οὐδε-
 μιῆς προνοίης αὐτὸν ποιήσαντα· ἐς δὲ τὰ
 ἔλεα ἔδοξέ σφι διῶξαι, ψιλώσαντας τὰ
 πλείῃσα τῆς δυνάμεως· ἐκ δὲ τῶν ἐλέων ὀρ-
 μώμενον ἢ μὴ ἐπιμίσγεσθαι τῇ ἄλλῃ Αἰ-
 γύπτῳ.

ρλβ'. Τὸν δὲ Ψαμμίτιχον τῆτον πρό-
 τερον Φεύγοντα τὸν Αἰθίοπα Σαβακῶν,

ἔ κυνέας γάρ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, ἔ δὲ νυν, ἢ ὀρμιάμενον.

PSAMMITICHUS, qui postremus eorum stabat, quum non haberet phialam, detractam sibi aeream galeam tenuit, libavitque. Ferebant autem et ceteri omnes reges, et tunc quoque gestabant galeas. Nullo quidem igitur dolo malo usus Psammitichus galeam tenuit. Ceteri tamen mente advertentes id factum Psammitichi et simul oraculum, quod ipsis cecinerat, qui eorum aerea in phiala libasset, eum solum regem Aegypti futurum; ejus igitur reminiscences non censuerunt quidem aequum esse Psammitichum morte mulctari, postquam rimando compererunt non id illum fecisse industria aliqua; sed maxima potentiae parte exutum in palustria religandum, ex quibus ne egressus, reliquae Aegypto se immisceret.

152. Hunc Psammitichum, quum antea fugiens Sabacum Aethiopem, qui pa-

trem ejus Econ interemerat, hunc exulem tunc in Syria, postquam Aethiops ex insomnii visione abiit, reduxerunt ii Aegyptii qui sunt e regione Saiti : deinde secunda vice regnanti ab undecim regibus contigit ei ut in exilium iret propter illam galeam in paludes. Igitur intelligens quam ignominiose tractatus ab illis esset, statuit ultum ire qui ipsum persequuti essent. Itaque ex oraculo Latoniae, quod in urbe Buto apud Aegyptios veracissimum est, ad quod ipse miserat, venit responsum, venturam ultionem e mari, quum viri aerei apparuissent. Quod responsum ei magnam incredulitatem suffudit, viros aercos ipsi in auxilium venturos. Non longo tempore interjecto, Iones quosdam et Cares praedandi gratia navigantes, necessitas compulit applicare ad Aegyptum. Hi quum in terram exissent aere armati, Aegyptiorum quidam

ὅς οἱ τὸν πατέρα ἔκων ἀπέκτενε^α, τοῦ-
τον Φεύγονίᾳ τότε ἐς Συρίην, ὡς ἀπαλ-
λάχθη ἐκ τῆς ὀφείας τῆς ὀνείρας ὁ Αἰθίοψ,
κατήγαγον Αἰγυπτίων οὗτοι οἱ ἐκ νομοῦ
τῆς Σαΐτεω εἰσὶ. μετὰ δὲ, βασιλεύοντα
τοδεύτερον πρὸς τῶν ἑνδεκα βασιλέων κα-
ταλαμβάνει μιν διὰ τὴν κυνέην Φεύγειν^β
ἐς τὰ ἔλεα. ἐπισάμενος ὦν ὡς περιϋβρις-
μένος εἴη πρὸς αὐτῶν, ἐπενόει^γ τίσαοθαι
τὴς διώξας. πέμφαντι δὲ οἱ ἐς Βετῶν
πόλιν ἐς τὸ χρηστήριον τῆς Λητῆς, ἔνθα
δὴ Αἰγυπτίοισι ἐστὶ μαντεῖον ἀφευδέσα-
τον, ἦλθε χρησμὸς, ὡς τίσις ἦξει ἀπὸ
θαλάσσης χαλκῶν ἀνδρῶν ἐπιφανέντων.
καὶ τῷ μὲν δὴ ἀπισίῃ μεγάλη ὑπεκέρχου,
χαλκῆς οἱ ἄνδρας ἦξιν ἐπικέρως· χρόνος
δὲ ἔργον πολλῶν διελθόντος, ἀναγκαίῃ κατέλα-
βε Ἰωνάς τε καὶ Κᾶρας ἄνδρας, κατὰ ληϊήν
ἐκπλώσας, ἀπενειχθῆναι ἐς Αἴγυπτον·
ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν, καὶ ὀπλισθέντας χαλκῶ,
ἀγγέλλει τῶν τις Αἰγυπτίων ἐς τὰ ἔλεα

^α πατέρα Νεκὼν ἀπέκτενε. ^β Φεύγονίᾳ. ^γ ἐπενόει.

ἀπικόμενος τῷ Ψαμμίτιχῳ, (ὡς ἔκ ἰδῶν πρότερον χαλκῷ ἄνδρας ὀπλοθέντας) ὡς χάλκεοι ἄνδρες ἀπυγμένοι ἀπὸ θαλάσσης λεηλατεῦσι τὸ πεδίον. ὁ δὲ, μαθὼν τὸ χρησθήριον ἐπιτελεύμενον, Φίλα τε τοῖσι Ἰωσι καὶ Καρσί ποιεῖται· καὶ σφεας, μεγάλα ὑπισχνεύμενος, πείθει μετ' ἐωϋτοῦ γενέσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, ἔτω ἅμα τοῖσι μετ' ἐωϋτῆ βυλομένοισι Αἰγυπτίοισι, καὶ τοῖσι ἐπικύροισι, καὶ αἰρέει τῆς βασιλέας.

ργ'. Κρατήσας δὲ Αἰγύπτῃ πάσης ὁ Ψαμμίτιχος, ἐποίησε τῷ Ἡφαίστῳ προπύλαια ἐν Μέμφι, τὰ πρὸς νότον ἄνεμον τετραμμένα· αὐλήν τε τῷ Ἀπι, ἐν τῇ τρέφεται ἐπεὰν Φανῇ ὁ Ἀπὶς, οἰκοδόμησε, ἐναντίον τῶν προπυλαίων, πᾶσάν τε περὶ σὺλον ἔβσαν, καὶ τύπων πλέην. ἀντὶ δὲ κίωνων, ὑπεσῆσι κολοαστοὶ θυώδεκα πήχεις τῇ αὐλῇ. ὁ δὲ Ἀπὶς κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν ἔστι Επαφος.

ργδ'. Τοῖσι δὲ Ἰωσι καὶ τοῖσι Καρσί τοῖ-

nuncium fert Pfammiticho ad paludes, ut qui nunquam viderat viros aere armatos, appulso e mari aereos viros campestria populari. Ille agnoscens oraculum esse impletum, amicitiam cum Ionibus et Caribus facit: eosque magnis pollicitationibus hortatur ad suas partes fovendas. Ubi persuasit, ita demum una cum iis Aegyptiis qui secum sentiebant, cumque auxiliariis, reges sustulit.

153. Omni potitus Aegypto, fecit in Memphi Vulcano antefores ad ventum austrum vergentes, et aulam exstruxit Api, in qua Apis educatur, quum apparuerit, adversus antefores undique columnis cinctam, ac figuris refertam: cui aulae stant suppositi loco columnarum colossi duodenarium cubitorum. Apis autem Graecorum lingua Epaphus est.

154. His Ionibus Caribusque, qui-

bus fuerat usus adjutoribus, Psammitichus dedit ad habitandum opposita invicem praedia, Nilo medio dirempta, quibus nomina posita sunt Castra. Et cum haec eis loca dedit, tum vero cetera quae fuerat pollicitus omnia tradidit. Pueros quinetiam Aegyptios illis commisit lingua Graeca imbuendos, a quibus linguam istam edoctis orti sunt nunc in Aegypto interpretes. Incoluerunt autem Iones et Cares haec loca longo tempore, et sunt ea prope exiguum maris, infra urbem Bubastin, ad ostium Nili quod dicitur Pelusiacum. Unde postea Amasis rex educens Memphin eos transtulit, in sui tutelam adversus Aegyptios. Post sedes ab istis in Aegypto collocatas, nos Graeci cum illis ita commixti res circa Aegyptum a Psammiticho rege exorsi, et quae deinceps extiterunt, omnia liquide cog-

σι συγκατεργασαμένοισι αὐτῷ, ὁ Ψαμμί-
 τιχος δίδωσι χώρας ἐνοικῆσαι ἀντίς ἀλ-
 λήλων, τῷ Νείλῳ τὸ μέσον ἔχοντος· τοῖ-
 σι ἐνόμαλα ἐτέθη Στρατόπεδα. τέτρες τε
 δὴ σφι τῆς χώρας δίδωσι, καὶ τᾶλλα τὰ
 ὑπέχειο πάντα ἀπέδωκε. καὶ δὴ παῖδας^α
 παρέβαλε αὐτοῖσι Αἰγυπτίους, τὴν Ἑλ-
 λάδα γλῶσαν ἐκδιδάσκεισθαι. ἀπὸ δὲ τέ-
 των ἐκμαθόντων τὴν γλῶσαν^β, οἱ νῦν
 ἐρμηνέες ἐν Αἰγύπτῳ γεγόνασι· οἱ δὲ Ιω-
 νές τε καὶ οἱ Κᾶρες τέτρες τῆς χώρας οἴκη-
 σαν χρόνον ἐπὶ πολλόν· εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ
 χῶροι πρὸς ὀλίγον θαλάσσης ἐνερθε Βου-
 βάσιος πόλεος, ἐπὶ τῷ Πηλουσίῳ καλεο-
 μένῳ ὁματι τῷ Νείλῳ· τούτους μὲν δὴ
 χρόνῳ ὕστερον βασιλεὺς Αμασις ἐξαναση-
 σας, ἐνδεῦτεν κατοίκησε ἐς Μέμφιν, φυ-
 λακὴν ἐωῦτ᾽ ποιούμενος πρὸς Αἰγυπτίων.
 τέττων δὲ οἰκισθέντων ἐν Αἰγύπτῳ οἱ Ἑλ-
 ληνες οὕτω ἐπιμειγόμενοι τέττοισι, τὰ πε-
 ρὶ Αἰγυπτον γινόμενα, ἀπὸ Ψαμμιτίχου

^α καὶ δὴ καὶ παῖδας. ^β τὴν Ἑλλάδα γλῶσαν.

βασιλῆος ἀρξάμενοι, πάντα καὶ τὰ ὑπερον
ἐπισάμεθα ἀτρεκέως. πρῶτοι γὰρ ἔσσι ἐν
Αἰγύπτῳ ἀλλόγλωσσοι κατοικίῃσθαι.
ἐξ ὧν δὲ ἐξανέστησαν ^c χώρων, ἐν τέτοισι
δὴ οἱ τε ὄλκοι τῶν νεῶν καὶ τὰ ἐρείπια τῶν
οἰκημάτων τὸ μέχρι ἐμεῦ ἦσαν. Ψαμ-
μίτιχος μὲν νυν ἔστω ἔχει Αἴγυπτον.

ρνέ. Τῷ δὲ χρηστήρις τῷ ἐν Αἰγύπτῳ
πολλὰ ἐπεμνήσθην ἤδη· καὶ δὴ λόγον περὶ
αὐτῷ ὡς ἀξίου ἐόντος ποιήσομαι. τὸ γὰρ
χρηστήριον τοῦτο ἐν ^d Αἰγύπτῳ, ἔστι μὲν
Λητῆς ἱρὸν, ἐν πόλει δὲ μεγάλη ἰδρυμένον,
κατὰ τὸ Σεβεννυτικὸν καλεόμενον σόμα
τοῦ Νείλου, ἀναπλέοντι ἀπὸ θαλάσσης
ἄνω. οὐνομα δὲ τῇ πόλει ταύτῃ, ὅκου τὸ
χρηστήριον ἔστι, Βετῶ, ὡς καὶ πρότερον ἑνό-
μασαί μοι. ἱρὸν δὲ ἔστι ἐν τῇ Βετῶι ταύ-
τῃ Απόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος. καὶ ὁ γε νηὸς
τῆς Λητῆς, ἐν τῷ δὴ τὸ χρηστήριον ἐνι,
αὐτὸς τε τυγχάνει ἑὼν μέγας, καὶ τὰ προ-
πύλαια ἔχει ἐς ὕψος δέκα ὀργυέων. τὸ

^c ἀνέστησαν. ^d τῷτο τὸ ἐν.

nita habemus. Hi enim primi Aegyptum, qui alterius linguae essent, incoluerunt. Atque ex quibus locis demigrarunt, ibi et vestigia navalium, et domorum rudera, ad meam usque aetatem ostendebantur. Atque hunc quidem in modum Psammitichus Aegypto potitus est.

155. De oraculo autem quod est in Aegypto, cum feci multa verba, tum faciam, utpote quod dignum est. Etenim oraculum hoc in Aegypto, sacrum est Latonae, positum in magna urbe cui nomen est (ut superius a me nominatum est) Buto, ad ostium Nili quod Sebennyticum appellatur, ab mari flumen subeuntibus. In hac urbe templum est Apollinis Dianaeque; et illud Latonae in quo redduntur oracula, tum ipsum grande est, tum antefores habens quadraginta cubitorum altitudinem. Ubi quid mihi ex iis quae in aperto erant, maximo miraculo fu-

erit, referam : Est in hoc fano Latonae aedes ex uno facta lapide, quod ad longitudinem attinet ac altitudinem ; et cuius paries quilibet his aequalis ; unumquodque ex his est quadragenûm cubitorum ; cuius lacunari pro tecto impositus est alius lapis quatuor cubitorum per oras crassitudinis.

156. Itaque eorum quae circa templum hoc sunt in propatulo posita, maxime admirabilis apud me fuit ista aedes. Secundo loco insula quae vocatur Chemmis, in lacu profundo ac spatioso sita propter templum quod Buto est ; quae insula ab Aegyptiis fertur innare. Ego tamen eam neque innantem vidi, neque motam : sed hoc audire admiratus sum, si vere est insula natans. In hac igitur templum Apollinis magnum, et arae triplices extructae sunt, et palmae frequentes in eadem enatae : aliaeque multae

δέ μοι τῶν φανερῶν θῶμα ^ε μέγιστον παρε-
 χόμενον φράσω. ἔστι ἐν τῷ τεμένει τῷ τῷ
 Λητῆς νηὸς, ἐξ ἐνὸς λίθου πεποιημένος, ἔς
 τε ὕψος, καὶ ἐς μῆκος· καὶ τοῖχος ἕκαστος
 τέτοισι ἴσος· τεσσαράκοντα πήχεων του-
 τέων ἕκαστόν ἐστι. τὸ δὲ καλαστέγασμα τῆς
 ὀροφῆς, ἄλλος ἐπικεῖται ^ι λίθος, ἔχων τὴν
 παρωροφίδα τετράπηχυν.

ρυσ'. Οὕτω μὲν νυν ὁ νηὸς τῶν φανε-
 ρῶν μοι τῶν περὶ τῷ τῷ τὸ ἱρόν ἐστι θῶ-
 μαστότατον ^β. τῶν δὲ δευτέρων, νῆσος ἡ
 Χέμμις καλευμένη ^η. ἔστι μὲν ἐν λίμνῃ
 βαθῇ καὶ πλατῇ κειμένη παρὰ τὸ ἐν Βε-
 τοῖ ἱρόν, λέγεται δὲ ὑπ' Αἰγυπτίων αὕτη
 ἡ νῆσος εἶναι πλωτή. αὐτὸς μὲν ἔγωγε
 ἔτε πλέουσιν, ἔτε κινηθεῖσαν εἶδον· τέ-
 θηπα δὲ ἀκῶν εἰ νῆσος ἀληθέως ἐστὶ πλω-
 τή. ἐν δὲ ᾧ τῷ τῷ νηὸς τε Απόλλωνος
 μέγας ἐνι, καὶ βωμοὶ τριφάσιοι ἐνιδρύσθαι.
 ἐμπεφύκασιν δ' ἐν αὐτῇ φοῖνικες συχνοί,
 καὶ ἄλλα δένδρεα, καὶ καρποφόρα καὶ ἄφορα

^ε φανερῶν ἢ θῶμα. ^ι ἐπικεῖται. ^β θῶμαστότατον. ^η καλεομένη.

πολλά. λόγον δὲ τόνδε ^α ἐπιλέγοντες οἱ Αἰγύπτιοι, φασὶ εἶναι αὐτὴν πλωτὴν· ὥς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐκ ἐξουσίας πρότερον πλωτῇ, Λητῶ, ἐοῦσα τῶν ὀκτῶ θεῶν τῶν πρώτων γενομένων, οἰκέουσα δὲ ἐν Βουτῶ πόλει, ἵνα δὴ οἱ τὸ χρηστήριον τοῦτό ἐστι, Απόλλωνα παρὰ Ἴσιος παρακαταθήκην δεξαμένη, διέσωσε κατακρύψασα ἐν τῇ νῦν πλωτῇ λεγομένη νήσῳ· ὅτε τὸ πᾶν διζήμενος ὁ Τυφὼν ἐπὶ ἤλθε, θέλων ἐξευρεῖν τὴν Οσίριος ^β τὸν παῖδα. Απόλλωνα δὲ, καὶ Ἀρτεμιν, Διονύσου καὶ Ἴσιος λέγασθαι εἶναι παῖδας. Λητῶ δὲ ^γ, τροφὸν αὐτοῖσι καὶ σώτειραν γενέσθαι. Αἰγυπτιῶσι δὲ Ἀπόλλων μὲν, Ωρος· Δημήτηρ δὲ, Ἴσις· Ἀρτεμις δὲ, Βούβασις. ἐκ τούτου δὲ τοῦ λόγου καὶ οὐδενὸς ἄλλου, Αἰχύλος ὁ Εὐφορίωνος ἤρπασε τὸ ἐγὼ φράσω, μῦθος δὴ ποιητέων τῶν προγενομένων. ἐποίησε γὰρ Ἀρτεμιν εἶναι θυγατέρα Δήμητρος, τὴν δὲ νῆσον, διὰ τοῦτο γενέσθαι πλω-

^α τοῖόνδε. ^β Οσίριδος. ^γ Λητῶν δέ.

partim fructiferae, partim steriles arbores. Cur autem ea natans sit, hanc Aegyptii rationem reddunt: quod in hac insula olim fixa et tunc non natante Latona (quae ex octo numinibus quae prima extiterunt, unum est) quum in urbe Buto, ubi hoc ejus oraculum est, habitaret: Apollinem ab Iside instar depositi accipiens, occultavit in ea jam natante insula, ac sospitem reddidit; quo tempore Typhon omnia indagans ut Osiris filium inveniret, advenisset. Nam Apollinem et Dianam ajunt Bacchi et Isidis liberos esse; Latonam vero, nutricem horum ac servatricem. Et Apollo quidem Aegyptiace Orus, Ceres autem Isis, Diana vero Bubastis. Atque ex hac narratione, non aliunde Aeschylus Euphorionis filius, rapuit quod dicam: ut solus omnium qui poëtae antecesserunt, fecerit Dianam Cereris filiam, ideoque insulam redditam

348 EUTERPE. II.

esse natantem. Haec quidem sic ajunt.

157. Psammitichus vero in Aegypto quatuor et quinquaginta regnavit annos: per quorum undetriginta magnam Syriae urbem obsidens oppugnavit, donec cepit. Haec est Azotos, quae diutissimam inter omnes urbes (quas novimus) sustinuit obsidionem.

158. Psammitichi filius qui et regnum Aegypti suscepit, extitit N E C U S, qui fossam in rubrum mare ferentem primus aggressus est, quam Darius Perfes secundo loco depressit, longitudinis quidem quatuor dierum navigationis; latitudinis, ut per eam duae possent simul agi triremes. Aqua quae in hanc e Nilo deducta est, paulo supra Bubastin urbem, juxta oppidum Arabiae Patumon deducitur, pertinens in mare rubrum. Initium fodiendi sumptum est a planitie Aegypti

τήν. ταῦτα μὲν οὕτω λέγουσι.

ρνζ. Ψαμμίτιχος δὲ ἔβασίλευσε Αἰγύπτῳ τέσσερα καὶ πενήκοντα ἔτεα. τῶν τὰ ἐνὸς δέοντα τριήκοντα, Ἀζωτον, τῆς Συρίας μεγάλην πόλιν, προσκατήμενος ἐπολιόρκει, ἐς τὸ ἐξεῖλε· αὕτη δὲ ἡ Ἀζωτος ἀπασέων πολιῶν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον πολιορκεομένη ἀντέσχε, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν.

ρνή. Ψαμμιτίχῳ δὲ Νεκῳς παῖς ἐγένετο, καὶ ἔβασίλευσε Αἰγύπτῳ, ὃς τῇ διώρυχῃ ἐπεχείρησε πρῶτος τῇ ἐς τὴν Ερυθρὴν θάλασσαν φερούσῃ· τὴν Δαρεῖος ὁ Πέρσης δεύτερα διώρυξε· τῆς μῆκός ἐστι πλόος ἡμέραι τέσσερες· εὖρος δὲ ὠρύχθῃ, ὥστε τριήρεας δύο πλέειν ὁμοῦ ἐλατρεομένας^d. ἤκλει δὲ ἀπὸ τῆς Νείλου τὸ ὕδωρ ἐς αὐτήν. ἤκται δὲ κατύπερθε ὀλίγον Βαβυλῶνιος πόλιος παρὰ Πάτρυμον τὴν Αραβίην πόλιν. ἐσέχει δὲ ἐς τὴν Ερυθρὴν θάλασσαν. ὠρυκται δὲ πρῶτον μὲν τῆς πεδῖος τῆς

^d ἐλατρεομένας.

Αἰγυπτίου τὰ πρὸς Αραβίην ἔχοντα· ἔ-
 χεται δὲ κατ' ὑπερθε τοῦ πεδίου τὸ κατὰ
 Μέμφιν τεῖνον ὄρος, ἐν τῷ αἰ ληθοτομίαι
 ἔνεισι. τοῦ ὧν δὴ οὔρεος τέττε παρά τὴν
 ὑπώρεην ἦκται ἡ διώρυξ ἀπ' ἐσπέρης μα-
 κρὴ πρὸς τὴν ἡῶ, καὶ ἔπειτα τείνει ἐς δια-
 σφάγας φερέσας ἀπὸ τῆ οὔρεος πρὸς με-
 σαμβρίην τε καὶ νότον ἄνεμον, ἐς τὸν κόλ-
 πον τὸν Αράβιον. τῇ δὲ ἐλάχισόν ἐστι καὶ
 συντομώτατον ἐκ τῆς Βορρῆης θαλάσσης
 ὑπερβῆναι ἐς τὴν Νοτίην καὶ Ερυθρὴν τὴν
 αὐτὴν ταύτην καλεομένην, ἀπὸ τοῦ Κα-
 σίε εἰς ὄρος τῆ ἐρίζοντος Αἰγυπτίον τε καὶ
 Συρίην, ἀπὸ τούτου εἰς ἑξάδιαι χίλιοι ἐς
 τὸν Αράβιον κόλπον. τοῦτο μὲν τὸ συν-
 τομώτατον. ἡ δὲ διώρυξ πολλῶ μακροτέ-
 ρη, ὅσω σκολιωτέρη ἐστί. τὴν ἐπὶ Νεκῷ
 βασιλῆος ὀρύσσοντες Αἰγυπτίων^ε ἀπώλον-
 το δυνάδεκα μυριάδες. Νεκῶς μὲν νυν με-
 ταξὺ ὀρύσσων ἐπαύσατο, μαντηίῃς ἐμπο-
 δίς γενομένου τοιοῦδε, τῷ βαρβάρῳ αὐτὸν

^ε ἀπὸ Κασίου, ^ε ὀρύσσοντες, Αἰγυπτίων.

Arabiam versus, cui planitiei supra contiguus est extensus prope Memphin mons, in quo lapidicinae sunt. Itaque juxta hujus montis radices ducta est fossa ab occidente orientem versus longo tractu : et deinde pertinet ad divortia, quae ab monte ad meridiem et ventum austrum ferunt in sinum Arabicum. Quâ sane brevissimus et maxime compendiarius est a mari septentrionali transitus ad australe et idem hoc rubrum vocatum ; a monte Caffio, qui Aegyptum Syriamque disternat, stadia mille sunt in Arabicum sinum. Et hoc quidem brevissimum est : verum fossa multo longior, scilicet quanto est magis inflexa. In qua fodienda sub rege Neco centum viginti millia Aegyptiorum perierunt. Inque ejus medio opere Necos destitit, hoc interpellatus oraculo, eum id opus barbaro praemunire. Aegyptii au-

tem barbaros omnes vocant, qui non ipsorum lingua loquuntur.

159. Superfcdens itaque a facienda fossa Necos, ad militum copias se convertit; et naves bellicae partim ad mare septentrionale, partim in sinu Arabico ad rubrum mare sunt perfectae: quarum adhuc vestigia navalium clara. Et his, ubi opus fuit, utens, ac terrestri quidem acie congressus Necos cum Syris in Magdolo, victoria potitus est, et post proelium, Cadyti, magna Syriae urbe. Vestem autem in qua id peregit, Apollini dicavit et ad Branchidas Milefiorum misit. Post id perfectis septem et decem omnino imperii sui annis decessit, tradito imperio PsAMMI filio.

160. Ad eum in Aegypto regnantem, nuncii quidam Eleorum advenerunt, jactantes in Olympia justissime ac pul-

προεργάζεσθαι ^b. βαρβάρους δὲ πάντας οἱ Αἰγύπτιοι καλέουσι τὰς μὴ σφίσι ὁμογλώσσους ^c.

ρθ'. Πανσάμενος δὲ τῆς διώρυχος ὁ Νεκὼς, ἐτράπετο πρὸς στρατηίας· καὶ τριήρεις αἱ μὲν, ἐπὶ τῇ Βορηίῃ θαλάσῃ ἐποιήθησαν, αἱ δὲ ἐν τῷ Αραβίῳ κόλπῳ, ἐπὶ τῇ Ερυθρῇ θαλάσῃ· τῶν ἔτι ^d οἱ ὄλκοι ἐπίδηλοι. καὶ ταύτησί τε ἐχρᾶτο ἐν τῷ δέοντι· καὶ Σύροισι πεζῇ ὁ Νεκὼς συμβαλὼν ἐν Μαγδόλῳ ἐνίκησε· μετὰ δὲ τὴν μάχην, Κάδυτιν πόλιν τῆς Συρίας ἔβσαν μεγάλην εἴλε. ἐν τῇ δὲ ἐοῦντι ἔτυχε ταῦτα κατεργασάμενος, ἀνέβηκε τῷ Ἀπόλλωνι, πέμψας ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. μετὰ δὲ, ἑκατάδεκα ἔτεα τὰ πάντα ἄρξας, τελευτᾷ, τῷ παιδὶ Ψάμμῃ παραδὼς τὴν ἀρχήν.

ρξ'. Ἐπὶ τῷτον δὴ τὸν Ψάμμιν βασιλεύοντα Αἰγύπτῃ ἀπίκοντο Ἠλείων ἄνδρες ἄγγελοι ^e, αὐχέοντες δικαιοτάτα καὶ

^b προεργάζεσθαι. ^c μὴ σφίσι ὁμογλώσσους. ^d ἔτι. ^e MS. habet tantum Ἠλείων ἄγγελοι.

κάλλιστα τιθέναι τὸν ἐν Ολυμπίῃ ἀγῶνα
 πάντων ἀνθρώπων· καὶ δοκέοντες παρὰ
 ταῦτα ἔοι' ἂν τὴς σοφωτάτης ἀνθρώπων
 Αἰγυπτίης ἔδεν ἐπεξευρεῖν. ὥς δὲ ἀπικό-
 μενοι ἐς τὴν Αἴγυπτον οἱ Ηλεῖοι ἔλεγον
 τῶν εἵνεκα ἀπικόηο, ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς
 οὗτος συγκαλέεται Αἰγυπτίων τοὺς λε-
 γομένους εἶναι σοφωτάτους. συνελθόντες δὲ
 οἱ Αἰγύπτιοι, ἐπυνθάνοντο τῶν Ηλείων,
 λεγόντων ἅπαντα τὰ κατήκει σφέας ποιέ-
 ειν περὶ τὸν ἀγῶνα· ἀπηγησάμενοι δὲ τὰ
 πάντα, ἔφασαν ἥκειν ἐπιμαθισόμενοι εἴ
 τι ἔχοιεν Αἰγύπτιοι τούτων δικαιότερον
 ἐπεξευρεῖν. οἱ δὲ, βουλευσάμενοι, ἐπηρώ-
 των τὴς Ηλείης εἰ σφιν οἱ ἑ πολυῆται ἐ-
 ταγωνίζονται. οἱ δὲ ἔφασαν καὶ σφέων καὶ
 τῶν ἄλλων & Ἑλλήνων ὁμοίως τῷ βουλο-
 μένῳ ἐξεῖναι ἀγωνίζεσθαι. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι
 ἔφασαν σφέας οὕτω τιθέντας, παντὸς τοῦ
 δικαίου ἡμαρτηκέναι. οὐδεμίην γὰρ εἶναι
 μηχανὴν ὅπως οὐ τῷ ἀσῶ ἀγωνιζομένῳ

ἢ σφιν οἱ. ἢ ἑ αὐτοὶ.

cherrime inter mortales omnes proponi certamen, ita ut existimarent ne Aegyptios quidem hominum sapientissimos aliquid ultra haec invenisse. Isti ubi in Aegyptum venientes, ea exposuerunt quorum gratia venerant, ibi tum iste rex convocavit ex Aegyptiis eos qui sapientissimi haberentur. Qui quum convenissent, et Eleos audissent omnia commemorantes quae par erat ab ipsis fieri in edendo certamine, et se venisse dicentes sciscitatum num quid possent Aegyptii reperire iustius, habito inter se consilio, interrogarunt Eleos numquid apud eos certarent cives. Et illis respondentibus, sine discrimine et suorum et ceterorum Graecorum cuicunque volenti certare fas esse. Atqui, inquiunt, illos quum tale certamen proponerent, ab omni jure recessisse. Nullo etenim pacto posse fieri, quin civi certanti cives faverent, facientes in-

juriam peregrino. Sed si vellent iuste ponere, et ejus gratia venissent in Aegyptum, jusserunt peregrinis certatoribus ponere certamen, nullo Eleorum certare permissio. Haec Aegyptii Eleos submoverunt.

161. Psammis autem, quum sex tantum regnasset annos in Aegypto, facta in Aethiopiam expeditione, mox vita defunctus est. Cujus regnum APRIES filius accepit, qui post Psammitichum avum suum, fortunatissimus extitit omnium ad eam aetatem regum, quinque et viginti dominatus annos. Quod intra tempus et bellum Sidoni intulit, et cum Tyro pugna navali dimicavit. Sed quum deberet illi improspere cedere, contigit ab occasione, quam ego pluribus, dum res Libycas exsequar, exponam, paucis contentus in praesenti. Quum enim adversus Cyrenacos Apries exercitu misso mag-

προαθήσονται, ἀδικέοντες τὸν ξεῖνον. ἀλλ' εἰ δὴ βέλονται δικαίως τιθέναι, καὶ τέττε εἵνεκα ἀπικοῖατο ἐς Αἴγυπτον, ξείνοισι ἀγωνισῇσι ἐκέλευον τὸν ἀγῶνα τιθέναι, Ηλείων δὲ μηδενὶ εἶναι^α ἀγωνίζεσθαι. ταῦτα μὲν Αἰγύπτιοι Ηλείοισι ὑπεθήκαντο.

ρξα'. Ψάμμιος δὲ ἔξ ἔτεα μῆνον βασιλεύσαντος Αἰγύπτου, καὶ στρατευσαμένους ἐς Αἰθιοπίνην, καὶ μεταυτίκα τελευτήσαντος, ἐξεδέξατο Απρίης^β ὁ Ψάμμιος. ὃς μετὰ Ψαμμίτιχον τὸν ἐωϋτῆ προπάτορα ἐγένετο εὐδαιμονέσας τῶν πρότερον βασιλέων, ἐπ' ἔτεα πέντε καὶ εἴκοσι ἄρξας. ἐν τοῖσι ἐπὶ τε Σιδῶνα στρατὸν ἤλασε, καὶ ἐναυμάχησε τῷ Τυρίῳ. ἐπεὶ δέ οἱ ἔδεε κακῶς γενέσθαι, ἐγένετο ἀπὸ προφάσιος, τὴν ἐγὼ μεζόνως μὲν ἐν τοῖσι Λαυκοῖσι λόγοισι ἀπηγήσομαι, μετρίως δὲ ἐν τῷ παρεόντι· ἀποπέμψας γὰρ στρατεύμα ὁ Απρίης ἐπὶ^γ Κυρηναίους, μεγαλῶς προσ-

^α ἱξῆναι. ^β ἱξιδίξατο τὴν βασιληὴν Απρίης. ^γ Απρίης μέγα ἱξί,

ἐπίασε. Αἰγύπτιοι δὲ ταῦτα ἐπιμεμφόμενοι, ἀπέσκησαν ἅπ' αὐτῷ, δοκέοντες τὸν Ἀπρίην ἐκ προνοίας αὐτῆς ἀποπέμψαι ἐς φαινόμενον κακόν, ἵνα δὴ σφῶν φθορὴ γένηται, αὐτὸς δὲ τῶν λοιπῶν Αἰγυπτίων ἀσφαλέστερον ἄρχοι ^d. ταῦτα δὲ δεῖκναι ποιεύμενοι ἔτοί τε οἱ ἀπονοσήσαντες, καὶ οἱ τῶν ἀπολομένων φίλοι, ἀπέσκησαν ἐκ τῆς ἰθείης.

ρζβ'. Πυθόμενος δὲ Ἀπρίης ταῦτα, πέμπει ἐπ' αὐτῆς Ἀμασιν καλαπαύσοντα λόγους. ὁ δὲ, ἐπεὶ τε ἀπικόμενος κατελάμβανε τοὺς Αἰγυπτίους, ταῦτα μὴ ποιεῖν λέγοντας αὐτῷ, τῶν τις Αἰγυπτίων ὅπιδε φῶς περιέθηκε οἱ κυνέην. καὶ περιτιθεῖς, ἔφη ἐπὶ βασιληΐῃ περιτιθέσθαι. καὶ τῷ οὕτως ἀεχέσιον ἐγένετο τὸ ποιεύμενον, ὥς διεδείκνυε. ἐπεὶ τε γὰρ ἐσήσακτό μιν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἀπεσεῶτες, παρεσκευάζετο ὥς ἐλῶν ἐπὶ τὸν Ἀπρίην. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ἔπεμπε

^d ἄρχη.

nam cladem accepisset, id ei imputantes Aegyptii rebellaverunt, opinati se ab illo in apertam perniciem consulto fuisse dimissos: ut his internecione deletis, ipse ceteris Aegyptiis imperitaret securius. Haec perquam graviter ferentes tum ii qui redierunt, tum eorum qui interierant amici, palam desciverunt.

162. Id ubi rescivit Apries, mittit ad eos verbis sedandos Amasin. Qui quum pervenisset, reprehendensque dissuaderet ne talia facerent, quidam Aegyptiorum ei a tergo stans galeam circumdat: eaque circumdata, inquit se illam ob regnum imposuisse. Neque id eo invito factum fuit, ut ostendit. nam simulatque ab iis qui desciverant Aegyptiis declaratus est rex, sese apparabat tanquam adversus Aprien moturus. His cognitis Apries mittit ad

360 EUTERPE. II.

Amasin ex iis qui secum erant Aegyptiis, spectatum quendam hominem, nomine Patarbemin, jussu ut ad se vivum Amasin perduceret. Hic ubi pervenit, Amasin ad se vocat. Amasis (sedebat enim in equo) elevans crus pepedit, et hoc jubet hunc adducere ad Aprien, et quum tamen Patarbemis eum rogaret ut regem adiret accitus, respondit se jamdudum dare operam ut id ageret: nec de se Aprien esse questurum; se enim illi praesto futurum et alios ducturum. Patarbemis non ignarus sententiae illius ex oratione, etiam apparatus quem curabat videns, abiit, statuens quamcelerrime regem rerum quae agerentur facere certiolem. Huic redeunti, quod Amasin non duce- ret, nullo verbo edito Apries ira percitus praecidi aures nasumque jussit. Id intu-

ἐπ' Αμασιν ἄνδρα δόκιμον τῶν περὶ ἐωϋ-
 τὸν Αἰγυπτίων, τῷ ἔνομα ἦν Πατάρβη-
 μισ· ἐντειλάμενος αὐτῷ, ζῶντα Αμασιν
 ἀγαγεῖν παρ' ἐωϋτόν. ὡς δὲ ἀπικόμενος ὁ
 Πατάρβημις, τὸν Αμασιν ἐκάλεε, ὁ Α-
 μασις^ε (ἔτυχε γὰρ ἐπ' ἵππῃ κατήμενος)
 ἐπάρας ἀπεματάισε· καὶ τῷτό μιν ἐκέλευ-
 σε Απρίην ἀπάγειν· ὁμῶς δὲ αὐτὸν ἄξιον
 τὸν Πατάρβημιν, βασιλέως μεταπεμπο-
 μένῃ, ἵεναι πρὸς αὐτόν· τὸν δὲ αὐτῷ ὑπο-
 κρίνεσθαι· ὡς ταῦτα πάλαι παρεσκευά-
 ζετο ποιεῖν, καὶ αὐτῷ ἔμεμψασθαι Απρί-
 ην, παρέσεσθαι γὰρ καὶ αὐτός, καὶ ἄλλῃς
 ἄξιον. τὸν δὲ Πατάρβημιν ἐκ τε τῶν λε-
 γομένων οὐκ ἀγνοεῖν τὴν διάνοιαν· καὶ πα-
 ρασκευαζόμενον ὀρέοντα σπουδῇ ἀπιέναι,
 βεβλόμενον τὴν ταχίστην βασιλεΐᾳ δηλῶσαι
 τὰ πρησόμενα^ς. ὡς δὲ ἀπικέσθαι αὐτὸν
 πρὸς τὸν Απρίην ἐκ ἄγοντα^η τὸν Αμα-
 σιν, ἐδέναι αὐτῷ λόγον δόλια, ἀλλὰ περι-
 δύμῳς ἔχοντα, περιλαμεῖν προστάξαι αὐ-

^ε ὁ δὲ Αμασις. ^ς ὑποκρίνασθαι. ^ς τὸ πρησόμενον. ^η ἔχοντα.

τῷ τὰ τε ὦτα καὶ τὴν ῥῖνα. ἰδόμενοι δ' οἱ λοιποὶ τῶν Αἰγυπτίων, οἱ ἔτι τὰ ἐκείνους ἐφρόνεον, ἄνδρα τὸν δοκιμώτατον ἐωυτῶν ἔτῳ αἰσχυρῶς λύμῃ διακείμενον, οὐδένα δὴ χρόνον ἐπιχονίης, ἀπιστέαλο πρὸς τὰς ἐτέρας, καὶ ἐδίδosan σφέας αὐτὰς Ἀμασί.

ρξγ'. Πυθόμενος δὲ καὶ ταῦτα ὁ Ἀπρίης, ὥπλιζε τὰς ἐπικέρους, καὶ ἤλαυνε ἐπὶ τὰς Αἰγυπτίους. εἶχε δὲ περὶ ἐωυτὸν Κᾶρας τε καὶ Ἰωνας, ἄνδρας ἐπικέρους τρισμυρίους^α. ἦν δὲ οἱ τὰ βασιλήϊα ἐν Σαΐ πόλι μεγάλα ἐόντα, καὶ ἀξιοθέηλα· καὶ οἱ τε περὶ τὸν Ἀπρίην ἐπὶ τὰς Αἰγυπτίους ἦσαν, καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀμασιν, ἐπὶ τοὺς ξείνους. ἐν τε δὴ Μωμέμφι πόλι ἐγένοντο ἀμφότεροι, καὶ πειρήσεσθαι ἔμελλον ἀλλήλων.

ρξδ'. Ἐστὶ δὲ Αἰγυπτίων ἑπτὰ γένηα, καὶ τούτων, οἱ μὲν, ἱρέες, οἱ δὲ, μάχιμοι κεκλέαται· οἱ δὲ, βεκόλοι· οἱ δὲ, συβῶται· οἱ δὲ, κάπηλοι· οἱ δὲ, ἐρμηνέες· οἱ

^a Haec vox non est in MS. sed nona manus in margine adscripta.

entes ceteri Aegyptii qui cum eo adhuc
 fenserant, virum inter eos probatissimum
 ita foede indigneque affectum, ne tan-
 tisper quidem differentes ad ceteros trans-
 eunt, seseque Amasi tradunt.

163. His quoque auditis Apries ar-
 matis auxiliariis (habebat autem auxilia-
 riorum circa se ex Ionibus et Caribus tri-
 ginta millia) in Aegyptios tendit. Erat
 autem ei regia in urbe Sai ingens ac spec-
 tatu digna. Itaque utrique adversus alte-
 ros tendebant, Apries cum suis contra
 Aegyptios, Amasis cum suis adversus pe-
 regrinos; et in Momemphi urbe consti-
 terunt tentaturi invicem.

164. Sunt autem Aegyptiorum sep-
 tem genera: quorum alii sacerdotes, alii
 pugnatore appelluntur, alii bubulci, alii
 subulci, alii institores, alii interpretes, alii

gubernatores navales. Tot sunt Aegyptiorum genera, quibus a suis artibus sunt data nomina: sed ex iis pugnatōres vocantur Calasiries, et Hermotybies, qui horum nomorum sunt: nam in nomos, *plagas*, distincta est omnis Aegyptus.

165. Hermotybium quidem hae sunt plagae, Busiritis, Saitis, Chemmitis, Papremitis, insula Prosopitis quae vocatur, Natho ex dimidia parte. Ex his tractibus Hermotybies, quum plurimi, centum ac sexaginta millia sunt: quorum nemo quippiam opificii quaestuarii didicit, sed omnes rei militari vacant.

166. Calasirium hae aliae plagae sunt, Thebana, Bubastitis, Aphthitis, Tarnitis, Mendesia, Sebennitis, Athribitis, Pharbaethitis, Thmuitis, Onuphitis, Anytia, Myecphoritis. Haec plaga insulam incolit ex adverso Bubastis urbis. Hae plagae Calasirium, qui quum ad plurimos re-

δὲ, κυβερνῆται. γένεα μὲν Αἰγυπτίων το-
σαῦτά ἐσι. οὐνόματα δέ σφι κέεται ἀπὸ
τῶν τεχνέων. οἱ δὲ μάχιμοι αὐτέων κα-
λέονται μὲν Καλασιρίες τε καὶ Ἑρμοτύβιες.
ἐκ νομῶν δὲ τῶνδὲ εἰσι· κατὰ γὰρ δὴ νο-
μὸς Αἴγυπτος ἅπαντα διαραίρηται.

ρξέ'. Ἑρμοτυβίων μὲν οἶδε εἰσὶ νομοί·
Βουσιρίτης, Σαίτης, Χεμμίτης, Παπρη-
μίτης, νῆσος ἡ Προσωπίτις καλεομένη,
Ναθὼ τὸ ἥμισυ. ἐκ μὲν τέττεων τῶν νο-
μῶν Ἑρμοτύβιες εἰσὶ γενόμενοι, ὅτε ἐπὶ
πλείστους ἐγένοντο^β, ἑκαταίδεκα μυριάδες. καὶ
τέττων βαναυσίης ἑδεῖς δεδάηκε ἑδὲν, ἀλλ'
ἀνέονταί ἐς τὸ μάχιμον.

ρξς'. Καλασιρίων δὲ οἶδε ἄλλοι νομοί
εἰσι· Θηβαῖος, Βεβασίτης, Αφθίτης, Τα-
νίτης, Μενδήσιος, Σεβερνίτης, Αθριβίτης,
Φαρβαθίτης, Θμβίτης, Ονσφίτης, Ανύ-
τιος, Μυεκφορίτης· οὗτος ὁ νομός ἐν νήσῳ
οἰκέει, ἀντίον Βεβάσιος πόλιος. οὗτοι δὲ
οἱ νομοὶ Καλασιρίων εἰσὶ γενόμενοι, ὅτε

^β γενόατο.

ἐπὶ πλείους ἐγενέαιτο, πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδες ἀνδρῶν. οὐδὲ τούτοις ἔξῃ τέχνην ἐπασκῆσαι ὕδαμιν, ἀλλὰ τὰ ἐς πόλεμον ἐπασκέουσι μῦνα, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεκόμενος ^ε.

ρξζ'. Εἰ μὲν νυν καὶ τοῦτο παρ' Αἰγυπτίων μεμαθήκασιν οἱ Ἕλληνες, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως κρῖναι· ὀρέων καὶ Θρηίκας καὶ Σκύθας καὶ Πέρσας καὶ Λυδοὺς, καὶ σχεδὸν πάντας τοὺς βαρβάρους, ἀποτιμοτέρους τῶν ἄλλων ἡγημένους πολῖτῶν ^δ τοὺς τὰς τέχνας μαθησάμενους, καὶ τῶς ἐκγόνους τέτων· τῶς δὲ ἀπαλλαγμένους τῶν χειρωναξίῶν, γενναίους νομιζόμενους ^ε εἶναι, καὶ μάλιστα τοὺς ἐς τὸν πόλεμον ἀνειμένους. μεμαθήκασιν οἳ ὧν τῆτο πάντες οἱ Ἕλληνες, καὶ μάλιστα Λακεδαιμόνιοι. ἦκιστα δὲ Κορίνθιοι ὄνομαί τῶς χειροτέχνας.

ρξη'. Γέρεα δὲ σφι ἦν τὰδε ἑξαζαιρημένα μένοισι Αἰγυπτίων πάρεξ τῶν ἰστέων· ἄρξαι ἑξαίρετοι δώδεκα ἐκάστω ἀτελέες.

^ε ἐκδεκόμενοι. ^δ ἡγεμένους πολῖτῶν. ^ε νομιζόμενους.

daſti ſunt, ducenta quinquaginta millia virorum ſunt: quibus nec ipſis licet ulli arti operam dare, ſed ſolum rei militari, filio diſcente a patre.

167. Hoc ab Aegyptiſne mutuati ſint Graeci, non poſſum liquide dijudicare, quum videam et apud Thracas et Scythas Perſasque et Lydos, denique apud omnes fere barbaros haberi pro ignobilioribus civibus eos qui artificia diſcunt, eorumque poſteros: generoſiores autem eos qui a manuariis operibus abſtineant, praefertim qui ſecernuntur ad bellum. Hoc itaque cum ceteri Graeci omnes didicerunt, tum praecipue Lacedaemonii. Corinthii autem minime contemnunt opifices.

168. His ſolis Aegyptiorum praeter ſacerdotes, hoc eximii honoris habebatur, ut ſingulis duodecim arurae eſſent exemptae et immunes. eſt autem arura cen-

tum cubitorum Aegyptiorum quoquo-
versus. Aegyptius vero cubitus Samio par
est. Haec tamen universis illis exempta
erant: istis vero per vices in orbem frue-
bantur, et nequaquam iidem. Calasirium
milleni et Hermotybium per annos cir-
ca regem fungebantur singuli satellitum
munere. Istis igitur praeter aruras daban-
tur quovis die alia, panis tosti pondo qui-
nae minae unicuique, carnis bubulae bi-
nae, vini sextarii quaterni. Haec semper
satellitibus praebebantur.

169. Ubi igitur e diverso venientes,
Apries cum auxiliariis, Amasis cum u-
niversis Aegyptiis ad urbem Momem-
phin pervenere, congressi sunt. Et pere-
grini quidem egregie pugnaverunt; ta-
men quod erant multo inferiores numero,
ea parte victi sunt. Fertur Apries ea fu-
isse persuasione, ne deum quidem quen-
quam posse sibi adimere regnum: adeo

ἡ δὲ ἄρσρα ἑκατὸν πήχεων ἐς Αἰγυπτίων πάνλη. ὁ δὲ Αἰγύπιος πῆχυς τυγχάνει ἴσος ἐὼν τῷ Σαμίῳ. ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι ἅπασιν ἦν ἐξαυρημένα. τάδε δὲ ἐν περιτροπῇ ἑκαρπύντο, καὶ ἑδαμᾶ ὧτοί. Καλασιρίων χίλιοι, καὶ Ἑρμοτυβίων, ἑδορυφόρεον ἑνιαυτὸν ἕκαστοι τὸν βασιλέα. τούτοις δ' ὧν τάδε παρέξ τῶν ἀρσρέων ἄλλα ἐδίδοτο ἐπ' ἡμέρη ἑκάστη· ὀπίθ σίτς σαθμὸς πέντε μνέαι ἑκάστῳ, κρεῶν βοῶων δύο μνέαι, οἶνς τέσσερες ἀρυσῆρες. ταῦτα τοῖσι αἰεὶ δορυφορέσιν ἐδίδοτο.

ρξθ'. Επεὶ τε δὲ συνιόντες, ὁ, τε Απρίης, ἄγων τὰς ἐπικέρους, καὶ ὁ Αμασις πάντας τὰς Αἰγυπτίους, ἀπίκοντο ἐς Μώμεμφιν^β πόλιν, συνέβαλον· καὶ ἐμαχέσασθαι μὲν εὖ οἱ ξεῖνοι, πλήθει δὲ πολλῶ ἐλάσσονες ἔοντες, κατὰ τῷτο ἐσώθησαν. Απρίεω δὲ λέγεται εἶναι ἥδε ἡ διάνοια, μηδ' ἂν θεὸν μιν μηδὲνα δύνασθαι παῦσαι τῆς βασιλείης· οὕτω ἀσφαλῆως ἐῷ.

^α Ἑρμοτυβίων ἄλλοι, ἑδορυφόρεον ἑνιαυτὸν ἕκαστον. ^β Μίμφιν.

τῷ ἰδρύσθαι ἐδόκεε. καὶ δὴ τότε συμβαλὼν
 ἐσώθη· καὶ ζωγρηθεὶς, ἀπήχθη ἐς Σάϊν
 πόλιν, ἐς τὰ ἐωϋτῆ οἰκία πρότερον ἐόντα,
 τότε δὲ Αμάσιος ἤδη βασιλήϊα. ἐνθαῦτα
 δὲ τέως μὲν ἐτρέφετο ἐν τοῖσι βασιληϊόι-
 σι, καὶ μιν Αμασις εὖ περιεΐπε· τέλος δὲ,
 μεμφομένων Αἰγυπτίων ὡς οὐ ποιοῖ ^c δί-
 καια τρέφων τὸν σφίσι τε καὶ ἐωϋτῷ ἔχ-
 ρισον, ἔτῳ δὴ παραδιδῶν τὸν Απρίην τοῖ-
 σι Αἰγυπτίοις. οἱ δὲ μιν ἀπέπνιξαν, καὶ
 ἔπειτα ἔθαψαν ἐν τῇσι παλῶνσι ταφῇσι.
 αἱ δὲ εἰσι ἐν τῷ ἱρῷ τῆς Αθηναίης, ἀγ-
 χοτάτω τῆ μεγάρῳ, ἐσιόντι ἀριστερῆς χε-
 ρός. ἔθαψαν δὲ Σαίται πάντας τὰς ἐκ νο-
 μοῦ τούτου γενομένης βασιλέας ἔσω ἐν τῷ
 ἱρῷ. καὶ γὰρ τὸ τῆ Αμάσιος σῆμα, ἑκαστέ-
 ρῳ μὲν ἐστὶ τῆ μεγάρῳ ἢ τὸ τῆ Απρίεω καὶ
 τῶν τέττα προπατόρων.

ρό. Ἐστὶ μέντοι καὶ τῆτο ἐν τῇ αὐλῇ
 τῆ ἱρῆ, πασὰς λιθίνη μεγάλη, καὶ ἡσκη-
 μένη σύλοις τε Φοίνικας τὰ δένδρεα με-

^c ποιοῖ.

videbatur sibi illud in stabili positum esse. Et tamen tunc congressus, proelio victus est, vivusque captus ad urbem Sain ductus in aedes quae ipsius antea fuissent, tunc autem jam Amasis regia. Ibi aliquamdiu in regia alebatur, eumque Amasis honeste asservavit. Tandem incusantibus Aegyptiis non iuste agere, qui ipso- rum et suum inimicissimum aleret, ita illis Aprien tradidit. Eum isti ubi strangulavere, paternis in monumentis sepelierunt, quae sunt in templo Minervae, proxime aedem ad laevam manum intranti. Saitae autem cunctos qui ex illa sua praefectura fuere reges, intra templum sepelierunt. Etenim Amasis sepulchrum magis procul est ab aede quam illud Apriae ejusque progenitorum.

170. In ejusdem templi aula hoc quoque est, ingens cubiculum lapideum, tum columnis excultum palmas arbores

imitantibus, tum alio sumptu. Intra id cubiculum gemini postes stant, in quibus locus est. Sunt etiam illius sepulcra, cujus nomen nuncupare hac in re, haud sanctum opinor in urbe Sai in templo Minervae post aedem, idque contiguum est toti parieti Minervae: atque in fano stant ingentes ex lapide obeli, lacusque adest contiguus lapidea crepidine adornatus, et circumquaque probe elaboratus, magnitudine (ut mihi videbatur) quanta in Delo, qui dicitur orbicularis. In hoc lacu imagines casuum ejus noctu faciunt, quae vocant Aegyptii mysteria.

171. De quibus quum plurimum ego norim, quo pacto habeant singula, tamen absit ut proloquar. De Cereris quoque initiatione, quam Graeci thesmophoria vocant *a ferendis legibus*, absit ut eloquar, nisi quatenus sanctum est de illa dicere. Danaï filiae ritum hunc ex Ae-

μιμημένοισι, καὶ τῇ ἄλλῃ δαπάνῃ. ἔσω δὲ
ἐν τῇ πασάδι διζὰ θυρώματα ἔστηκε· ἐν
δὲ τοῖσι θυρώμασι ἡ θύκη ἐσί. εἰσὶ δὲ καὶ
αἱ ταφαὶ τῆς ἐκ ὅσιον ποιεῦμαι ἐπὶ τοι-
ούτῳ πρήγματι ἐξαγορεύειν τοῦνομα, ἐν
Σαΐ, ἐν τῷ ἱρῷ τῆς Αθηναίης, ὅπιοδε τῆς
νηοῦ παντὸς τοῦ τῆς Αθηναίης ἐχόμενον
τοίχου· καὶ ἐν τῷ τεμένει ὄβελοι ἐσῆσι
μεγάλοι λίθινοι· λίμνη τέ ἐστι ἐχομένη λι-
θίνῃ κρηπιδι κεκοσμημένη, καὶ ἐργασμένη
εὖ κύκλῳ, καὶ μέγαθος (ὥς ἐμοὶ ἐδόκεε) ὅση
περ ἢ ἐν Δήλῳ, ἢ τροχοειδὲς καλεομένη.
ἐν δὲ τῇ λίμνῃ ταύτῃ τὰ δείκῃλα τῶν
παθέων αὐτῆς νυκλὸς ποιεῦσι, τὰ καλέεσι
μυσῆρια Αἰγύπτιοι.

ροά'. Περὶ μὲν νυν τούτων, εἰδότε μοι
ἐπὶ πλέον ὥς ἕκαστα αὐτέων ἔχει, εὖσο-
μα κείσθω. καὶ τῆς Δήμητρος τελετῆς πέ-
ρι, τὴν οἱ Ἕλληνες Θεσμοφόρια καλέ-
ουσι, καὶ ταύτης μοι πέρι εὖσομα κείσθω,
πλὴν ὅσον αὐτῆς ὁσίῃ ἐστὶ λέγειν, αἱ

Δαναοῦ θυγατέρες ἦσαν αἱ τὴν τελετὴν ταύτην ἐξ Αἰγύπτου ἐξαγαγῆσαι, καὶ διδάξασαι τὰς Πελασγιώτιδας γυναῖκας. μετὰ δὲ, ἐξανασάσης πάσης Πελοποννήσου ὑπὸ Δωριέων, ἐξαπώλετο ἡ τελετή. οἱ δὲ ὑπολειφθέντες Πελοποννησίων, καὶ ἔκ ἐξανασάντες Ἀρκάδες, διέσωζον αὐτὴν μῦθοι.

ροβ'. Ἀπρίεω δὲ ὧδε καταρραξημένου, ἐβασίλευσε Ἀμασις, νομῶ μὲν Σαΐτεω ἑών· ἐκ τῆς δὲ ἦν πόλεος, ἔνομά οἱ ἐστὶ Σιούφ. τὰ μὲν δὴ πρῶτα κατῶνοντο τὸν Ἀμασιν Αἰγύπτιοι, καὶ ἐν ἑδεμῇ μοίρῃ μεγάλῃ ἦγον, ἅτε δὴ δημότην τοπρὶν ἑόντα ^α, καὶ οἰκίης ἔκ ἐπιφανέος· μετὰ δὲ, σοφίῃ αὐτὸς ὁ Ἀμασις, οὐκ ἀγνωμοσύνη ^β προσηγέτο. ἦν οἱ ἅλλὰ τε ἀγαθὰ μυρία, ἐν δὲ καὶ ποδανιπλὴρ χρύσεος· ἐν τῷ αὐτὸς τε ὁ Ἀμασις καὶ οἱ δαιτυμόνες οἱ πάντες τοὺς πόδας ἐκάσθιε ἐναπενιζέατο. τῷτον κατ' ὧν κόφας, ἀγαλμα δαίμονος ἐξ αὐτῷ ἐποι-

^α δημότην τοπρότερον ἑόντα. ^β εὐγνωμοσύνη.

gypto extulerunt, eoque Pelasgiotidas feminas imbuerunt. Sed deinde omni Peloponneso a Doriensibus excita ritus ille abolitus est, a solis Arcadibus, qui ex Peloponnesibus relicti sunt et non exciti, conservatus.

172. Aprie sic sublato, regnavit AMASIS e praefectura Saitica, et urbe cui nomen est Siuph. Eum inter initia Aegyptii contemnere, nec ullius sane momenti ducere, ut qui plebeius paulo ante fuisset, nec insigni familia ortus. Eos vero postea Amasis solertia, non asperitate, conciliavit. Erant ei cum alia bona infinita, tum vero pelvis aurea, in qua tam ipse quam omnes convivae identidem pedes abluebant: hanc ille confregit, ex eaque daemonis statuam fecit, et in apposi-

tissimo urbis loco statuit. Aegyptii simulacrum adeuntes, magnopere venerari. Id Amasis fieri a popularibus edoctus, convocatis Aegyptiis aperit, ex illa pelvi in qua prius Aegyptii evomere immingereque, et in qua pedes abluere consueissent, factum esse simulacrum quod tunc tantopere venerarentur. Itaque suum ajebat idem atque pelvis esse fatum: etsi enim antehac fuisset plebeius, in praesenti tamen esse ipsorum regem, eoque jubere ut sibi honor haberetur atque reverentia. Hunc in modum ad se traduxit Aegyptios, ita ut aequum censerent ei servire.

173. Idem hoc usus est in rebus agendis instituto: ab aurora usquedum refertum esset forum, accurate negotia oblata agebat: deinde potabat, et inter compositores jocabatur, morionem agens ac

ἦσατο, καὶ ἰδρύσει τῆς πόλεως ὅκου ἦν ἐπι-
 τηδεώτατον. οἱ δὲ Αἰγύπτιοι Φοιτέοντες
 πρὸς τῷγαλμα, ἐσέβοντο μεγάλως. μα-
 θὼν δὲ ὁ Αμασις τὸ ἐκ τῶν ἀσῶν ποιούμε-
 νον, συγκαλέσας Αἰγυπτίους, ἐξεφίηνε, φὰς
 ἐκ τῆς ποδανιπτῆρος τῷγαλμα γεγονέναι,
 ἐς τὸν πρότερον μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἐνε-
 μῆν τε καὶ ἐνουρέειν, καὶ πόδας ἐναπονίζε-
 σθαι, τότε δὲ μεγάλως σέβεσθαι. ἤδη ὧν
 ἔφη λέγων ὁμοίως αὐτὸς τῷ ποδανιπτῆρι
 πεπρηγέναι. εἰ γὰρ πρότερον εἶαι ὁ δη-
 μότης, ἀλλ' ἐν τῷ παρεόντι εἶναι αὐτέων
 βασιλεύς· καὶ τιμᾶν τε καὶ προμηθέεσθαι
 ἐωϋτῆς ἐκέλευε. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ προ-
 σηγάγετο τοὺς Αἰγυπτίους, ὥς τε δικαίᾳ
 ὀφειλέειν.

ρογ'. Εχράτο^d δὲ κατασάσει πρηγ-
 μάτων τοιῆδε· τὸ μὲν ὀρθριον, μέχρι ὅτε
 πληθύσης ἀγορῆς, προθύμως ἔπρησε τὰ
 προσφερόμενα πρήγματα· τὸ δὲ ἀπὸ τού-
 τε ἔπινε τε καὶ κατέσκωπτε τὰς συμπό-

^c πρότερον ἦεν. ^d ἰχρῆτο.

τας· κὴ ἦν μάταιός τε κὴ παυγιήμων. ἄχ-
 θεσθένες δὲ τέτοισι οἱ φίλοι αὐτῷ, ἐνθε-
 τεον αὐτὸν, τοιάδε λέγοντες, ‘Ω βασιλεῦ,
 ‘ ἔκ ὀρθῶς σεωῦτῷ προέσηκας, ἐς τὸ ἄγαν
 ‘ Φαῦλον προάγων σεωῦτόν. σὲ γὰρ ἐ-
 ‘ χρῆν ἐν θρόνῳ σεμνὸν σεμνῷ θωκέοντα,
 ‘ δι’ ἡμέρης πρήσσειν τὰ πρήγματα· καὶ
 ‘ ἔτω Αἰγύπλιοι τ’ ἂν ἐπισέατο ὡς ὑπ’
 ‘ ἀνδρὸς μεγάλῃς ἀρχοῦναι, καὶ ἄμεινον σὺ
 ‘ ἂν ἦκες· νῦν δὲ ποιεῖς ὀδαμῶς βασιλι-
 ‘ κά.’ ὁ δ’ ἀμείβετο τοῖσιδε αὐτῶς, ‘Τὰ
 ‘ τόξα οἱ κεκτημένοι, ἐπεὰν μὲν δέωνται
 ‘ χρᾶσθαι, ἐνταννύουσι· ἐπεὰν δὲ χρή-
 ‘ σωνται, ἐκλύουσι. εἰ γὰρ δὴ τὸν πάντα
 ‘ χρόνον ἐντεταμένα εἴη, ἐκραγείη ἂν·
 ‘ ὥς τε ἐς τὸ δέον οὐκ ἂν ἔχοιεν αὐτοῖσι
 ‘ χρῆσθαι. ἔτω δὴ κὴ ἀνθρώπων κατὰσα-
 ‘ σις· εἰ ἐθέλοι κατεσπευδάσθαι αἰεὶ, μὴδὲ
 ‘ ἐς παιγνίην τὸ μέρος ἐωῦτόν ἀνιέναι, λά-
 ‘ δοι ἂν ἦτοι μανεῖς, ἢ ὅγε ἀπόπληκτος
 ‘ γενόμενος. τὰ ἐγὼ ἐπισάμενος, μέρος ἐ-

^c οἱ γὰρ χρῆν. ^f τοῖσιδε αὐτῶς. ^g Haec quatuor verba ab-
 sunt ab MS.

scurram. Quibus rebus offensi amici, ta-
 libus eum verbis monebant, ‘ Rex, di-
 ‘ centes, non e dignitate tua te conti-
 ‘ nes, qui ad nimiam te projicis nequiti-
 ‘ am. Nam deberes venerando in solio
 ‘ sedens venerabilis, interdium res admini-
 ‘ strare; ita et Aegyptii scirent a magno
 ‘ se viro regi, et tu melius audires. Nunc
 ‘ haudquaquam facis regia.’ His ille re-
 spondit; ‘ arcus illi qui obtinent, quum
 ‘ debent uti, intendunt; sed quando sunt
 ‘ usi, remittunt: si enim perpetuo inten-
 ‘ dantur, rumperentur, nec possent eis
 ‘ quum res exigeret, uti: ita et hominis
 ‘ conditio est: si assiduo laborare studio,
 ‘ nec vicissim ad lulum vacare velit, pe-
 ‘ detentim aut mente captus erit aut mem-
 ‘ bris. Quod ego intelligens, utrique rei

‘partem impertio.’ Haec amicis respondit.

174. Etenim fertur Amasis, quum privatus foret, fuisse potandi jocandique per dicteria studiosus, et vir nequaquam serius: et quum eum potantem ac voluptates sectantem necessaria defecissent, solitus circumeundo furari: illi vero dicentes eum ipsorum habere pecunias, negantem adducebant ad oraculum quodcunque eo in loco erat. Frequenter ab oraculis convictus, frequenter absolutus. Postquam vero etiam assequutus est regnum, ista egit: quicumque dii eum furti absolverant, horum templa neque curae habuit, neque ulla re ad refectiorem donavit, neque adiens sacrificavit, tanquam nihil mererentur, quod obtinerent falsa oracula; quicumque autem eum alligaverant furti crimine, hos tanquam vere deos, nec mendacia reddentes oracula, maxime coluit.

• κατέρω νέμω. ταῦτα μὲν τοὺς Φίλους ἀμείψατο.

ροδ'. Λέγεται δὲ ὁ Αμασις, καὶ ὅτε ^α ἦν ἰδιώτης, ὡς φιλοπότης ἦν καὶ φιλοσκώμμων, καὶ ὕδαμῶς κατεσπυδασμένος ἀνὴρ· ὅπως δὲ μιν ἐπιλείποι πίνοντά τε καὶ εὐπαθέοντα τὰ ἐπιτήδεια, κλέπτεσκε ἂν περιϊών. οἱ δ' ἂν μιν Φάμενοι ἔχειν τὰ σφέτερα χρήματα, ἀρνεύμενον ἄγεσκον ἐπὶ μαντήϊον, ὅκου ἐκάστοις εἶη. πολλὰ μὲν δὴ κατηλίσκετο ὑπὸ τῶν μαντηϊῶν, πολλὰ δὲ καὶ ἀπέφευγε ^β. ἐπεὶ τε δὲ καὶ ἔβασίλευσε, ἐποίησε τοιάδε ^γ. ὅσοι μὲν αὐτὸν τῶν θεῶν ἀπέλυσαν μὴ Φῶρα εἶναι, τῶν μὲν τῶν ἰσῶν ἔτε ἐπεμέλειο, οὔτε ἐς ἐπισκευὴν ἐδίδεκε ὕδεν· ὕδὲ φοιτέων ἔθυε· ὡς ὕδενος εὐοῦσι ἀξίοισι, ψεύδεά τε μαντήϊα κεκλήμενοισι· ὅσοι δὲ μιν κατέδησαν Φῶρα εἶναι, τῶν δὲ ὡς ἀληθέων ἐόντων καὶ ἀψευδέα μαντήϊα παρεχομένων, ταμάλισα ἐπεμέλετο.

^α Αμασις, ὅτε. ^β ἀπέφευγε. ^γ ταῖς.

ροέ. Καὶ τῷτο μὲν, ἐν Σαΐ τῇ Αθην-
ναίῃ προπύλαια θωυμάσιά οἱ ἐξεποίησε,
πολλὸν πάντας ὑπερβαλλόμενος τῷ τε
ὑφεί κὶ τῷ μεγάθει, ὅσων τε τὸ μέγαθος
λίθων ἐσι, κὶ ὁκοίων τέων· τῷτο δέ, κο-
λοαστὸς μεγάλῃς καὶ ἀνδρόσφιγας περιμή-
κεας ἀνέθηκε. λίθους τε ἄλλους ἐς ἐπισκευ-
ὴν ὑπερφυέας τὸ μέγαθος ἐκόμισε· ἠγά-
γετο δὲ τουτέων τοὺς μὲν, ἐκ τῶν κατὰ
Μέμφιν ἐστέων λιθοτομιέων, τῆς δὲ ὑπερ-
μεγάθειας, ἐξ Ελεφαντίνης πόλιος, πλόον
καὶ εἴκοσι ^d ἡμερέων ἀπεχέσης ἀπὸ Σά-
ϊος. τὸ δὲ ἔκ ἡκιστα αὐτέων, ἀλλὰ μά-
λιστα θωυμάζω, ἐσι τόδε· οἶκημα μινό-
λιθον ἐκόμισε ἐξ Ελεφαντίνης πόλιος· κὶ
τῷτο ἐκόμιζον ^e μὲν ἐπ' ἕτεα τρία, διχί-
λιοι δὲ οἱ προσετετάχατο ἄνδρες ἀγωγέες,
κὶ οὗτοι ἀπάντες ἦσαν κυβερνήται. τῆς δὲ
ξέγης ταύτης τὸ μὲν μῆκος ἕξωθεν ἐσι,
εἷς τε κὶ εἴκοσι πήχες· εὖρος δὲ, τεωσε-
ρεσκαῖδεκα· ὕψος δὲ, ὀκτώ. ταῦτα μὲν

^d πλέον εἴκοσι. ^e ἐκόμιζε.

175. Itaque partim in Sai Minervae fecit antefores, opus admirandum, longe superans omnes tum sublimitate, tum magnitudine. et quantorum est magnitudo lapidum atque qualium eorum: partim ingentes colossos, et immanes androsphingas posuit. Alia quoque saxa praegrandia ad reficiendum curavit, ducta partim e lapidicinis quae juxta Memphin sunt, partim utique quae maximae molis sunt, ex urbe Elephantina, quae Sai distat viginti dierum navigatione. Adhaec, quod non minime, sed maxime omnium admiror, attulit aedificium ex solido saxo ab urbe Elephantina, in quo afferendo triennium consumpserunt duo millia ductorum virorum, qui omnes erant gubernatores. Hujus autem tecti extrinsecus est unius et viginti cubitorum longitudo: quatuordecim, latitudo: octo, altitudo. Haec est

dimensio exterior tecti ex uno lapide. Introrsum autem duodeviginti cubitorum et xx digitorum est longitudo: latitudo vero cubitorum duodecim, quinque sublimitas. Tectum hoc ad ingressum templi collocatum est. nam ob id ajunt in templum non fuisse pertractum ab architecto, quod quum suspirasset ille dum ista adtraheretur, utpote pertaesus diutini temporis operae, id advertens Amasis non permisit ulterius trahere. Nonnulli ajunt quendam ex iis qui vectibus tectum agebant, ab illo fuisse oppressum, ideoque non introductum.

176. Donavit praeterea operibus ob magnitudinem spectatu dignis cum alia omnia templa insignia, tum in Memphi colosso supino ante templum Vulcani posito, longitudinis quinque et septuaginta pedum. Superque idem fundamentum

τὰ μέτρα ἔζωθεν τῆς σέγης τῆς μενολί-
 θς ἐσί. ἀτὰρ ἔσωθεν τὸ μῆκος, ὀκτωκαί-
 δεκα πήχεων, καὶ πυγόνος· τὸ δὲ εὖρος, δώ-
 δεκα πήχεων^f. τὸ δὲ ὕψος, πέντε πήχε-
 ων ἐσί. αὕτη τῷ ἰρῷ κείται παρὰ τὴν ἔσο-
 δον. ἔσω γὰρ μιν ἐς τὸ ἰρὸν Φασὶ τῶν
 δι' εἵνεκα ἔκ ἐσελκύσαι τὸν ἀρχιτέκτονα
 αὐτῆς ἐλκομένης τῆς σέγης, ἀνασενάζαι,
 οἷά τε χρόνῳ ἐκγεγονότος πολλῷ, καίλαχ-
 θόμενον τῷ ἔργῳ· τὸν δὲ Αμασιν, ἐνθυμι-
 ζὸν ποιησάμενον, οὐκ ἔαν ἔτι προσωτέρω
 ἐλκύσαι. ἦδη δὲ τινες λέγουσι ὡς ἄνθρωπος
 διεφθάρη ὑπ' αὐτῆς τῶν τις αὐτὴν μο-
 χλευόντων, καὶ ἀπὸ τούτου οὐκ ἐσελκυ-
 σθῆναι.

ροσ'. Ανέθηκε δὲ καὶ ἐν τοῖσι ἄλλοισι
 ἰρῶσι ὁ Αμασις πᾶσι τοῖσι ἐλλογίμοις
 ἔργα τὸ μέγαθος ἀξιοθέητα· ἐν δὲ καὶ ἐν
 Μέμφι, τὸν ὑπτιον κείμενον κολοασὸν, τῷ
 Ἑφαισεῖς ἐμπροσθε· τῷ πόδες πέντε καὶ
 ἑξδομήκοντά εἰσι τὸ μῆκος. ἐπὶ δὲ τῷ αὐ-

^f Haec quinque verba non sunt in MS.

τῷ βάθρῳ ἐστᾷσι, τῷ αὐτῷ ἑόντος λίθου, δύο κολοασοί, εἴκοσι ποδῶν τὸ μέγαθος ἑὼν ἐκάτερος· ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἔνθεν τοῦ μεγάρου. ἔστι δὲ λίθινος ἕτερος τοσούτος καὶ ἐν Σαΐ, κείμενος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ἐν Μέμφι. τῇ Ισι τε τὸ ἐν Μέμφι ἱερὸν Αμασίς ἐστι ὁ ἐξοικοδομήσας, ἐὼν μέγα τε καὶ ἀξιοθεητότατον.

ροζ'. Επ' Αμάσιος δὲ βασιλῆος λέγεται Αἴγυπτος μάλισα δὴ τότε εὐδαιμονῆσαι, καὶ τὰ ἀπὸ τῷ ποταμῷ τῇ χώρῃ γινόμενα, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χώρας τοῖσι ἀνθρώποισι. καὶ πόλις ἐν αὐτῇ γενέσθαι τοῖς ἀπάσας τότε δισφυρίας τὰς οἰκομένης. νόμον τε Αἴγυπτίοισι τόνδε Αμασίς ἐστι ὁ καταστήσας· ἀποδεικνύναι ἕτερος ἐκάστῳ τῷ νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἴγυπτίων, ὅθεν βεβαιῶται ^α. μηδὲ ποιεῦντα ταῦτα, μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίην ζῆν, ἰθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Αθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τῷτον τὸν νόμον, Αθηναί-

^α βιῶται.

gemini colossi stant ex eodem lapide, vicenûm pedum magnitudinis quilibet, hinc et hinc aedi illi assistentes: quorum instar est alter in Sai lapideus, eodem, quo hi in Memphi, habitu jacens. Illud etiam quod in Memphi est templum Isidis ingens et spectatu dignissimum, Amasis est qui exaedicavit.

177. Sub Amasi rege dicitur Aegyptus fuisse maxime tunc beata, in iis quae vel regioni ex flumine, vel hominibus ex regione proveniunt, et urbes quae incolerentur tunc, fuisse omnes numero illic viginti millia. Amasis quoque extitit, qui legem hanc Aegyptiis praescripsit, ut singulis annis apud regionis praesidem Aegyptii omnes demonstrarent unde se tuerentur: et qui aut hoc non faceret, aut non demonstraret legitimam vitam, is morte afficeretur. Quam legem Solon ab Aegypto mutuatus, Atheniensibus tulit,

quam illi, quod sit irreprehensa, assidue usurpant.

178. Amasis porro, quoniam Graecorum erat studiosus, cum alia in quosdam Graecos officia contulit, tum iis qui in Aegyptum concederent, dedit facultatem Naucratin urbem incolendi; qui vero eorum nollent illic habitare, sed navigandi commercio frui, fecit potestatem certis locis aras et fana diis inaedicandi. Et maximum quidem eorum fanum ac praecipue famigeratum atque celeberrimum vocatur *Hellenium Graecum*: civitates autem quae communiter illud extruxerunt, sunt, Ionum quidem, Chius, Teus, Phocaea, Clazomenae: Dorienfium autem, Rhodus, Cnidus, Halicarnassus, Phaselis: Aeolensium vero, una Mitylene. Harum civitatum hoc fanum est, et ab his praefecti emporii praebentur. Ceterae civitates quae consortes hujus rei esse volunt rem ad ipsos minime pertinen-

οἱσι ἔθελο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς αἰεὶ χρέωνται, ἐ-
όντι ἀμώμῳ νόμῳ.

ροή. Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ Αἰμα-
σις, ἀλλὰ τε ἐς Ἑλλήνων μετεξετέρους
ἀπεδέξατο, καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἀπικνευμέ-
νοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν
ἐνοικῆσαι· τοῖσι δὲ μὴ βυλομένοισι αὐτέ-
ων οἰκέειν, αὐτῷ δὲ ναυτιλλομένοισι, ἔδω-
κε χωρίοις ἐνιδρύσασθαι ^b βωμοὺς καὶ τε-
μένεα θεοῖσι. τὸ μὲν νυν μέγιστον αὐτέων
τέμενος, καὶ ἑνομαστότατον ἐὼν καὶ χρησιμώ-
τατον, καλούμενον δὲ Ἑλλήνιον, αἶδε πο-
λὶς εἰσι ^c αἱ ἰδρυμέναι κοινῇ, Ἰώνων μὲν,
Χῆος, καὶ τέως, καὶ Φώκαια, καὶ Κλα-
ζομεναί· Δωριέων δὲ, Ῥόδος, καὶ Κνίδος,
καὶ Ἀλικαρνησὸς, καὶ Φάσηλις· Αἰολέ-
ων δὲ, ἡ Μιτυληναίων μούνη. τούτέων
μὲν ἐστὶ τὸ τέμενος τοῦτο, καὶ προσάτας
τῷ ἐμπορίᾳ αὐταὶ αἱ πόλεις εἰσι ^c αἱ παρέ-
χουσαι. ὅσαι δὲ ἄλλαι πόλεις ^d μεταποι-
εῦνται, οὐδὲν σφι μετεὸν μεταποιεῦνται.

^b ἔδωκε χώρας ἐνιδρύσασθαι. ^c πόλεις αἰσι bis. ^d πόλεις.

χωρίς δὲ, Αἰγινῆται ἐπ' ἐωϋτῶν ἰδρύσαντο
τέμενος Διός· καὶ ἄλλο Σάμιοι, Ἡρῆς· καὶ
Μιλήσιοι, Απόλλωνος.

ροθ'. Ἦν δὲ τοπαλαιὸν μῆνη ἡ Ναύκρα-
τις ἐμπόριον, καὶ ἄλλο ὕδεν Αἰγύπτῃς. εἰ
δὲ τις ἐς τῶν τι ἄλλο φομάτων τῆς Νεί-
λῃς ἀπίκοιτο, χρῆν ὁμόσαι, μὴ μὲν ἐκόν-
τα ἐλθεῖν. ἀπομόσαντα δὲ, τῇ νηϊ αὐτῇ
πλέειν ἐς τὸ Κανωδικόν. ἢ εἰ μὴ γε οἶα
τε εἴη πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέειν, τὰ
φορτία ἔδεε περιάγειν ἐν βάρισι περὶ τὸ
Δέλτα, μέχρι οὗ ἀπίκοιτο ἐς Ναύκρα-
τιν. οὕτω μὲν δὴ Ναύκρατις ἐτετίμητο.

ρπ'. Ἀμφικτυόνων δὲ μιοδωσάντων τὸν
ἐν Δελφοῖσι νῦν ἐόντα νηὸν τρηκοσίων τα-
λάντων ἐξεργᾶσθαι². (ὁ γὰρ πρότερον
ἐὼν αὐτόθι, αὐτομάτως κατεκάη) τοὺς
Δελφοὺς δὲ ἐπέβαλε τεταρτημόριον τοῦ
μιοδώματος παραχεῖν· πλανώμενοι δὲ οἱ
Δελφοὶ περὶ τὰς πόλεις, ἐδωτίναν. ποι-
εῦντες δὲ τῆστο, ἔκ ἐλάχιστον ἐξ Αἰγύπτῃς

² ἐξεργάσασθαι.

tem vindicant. Separatim tamen aedificaverunt Aeginetae fanum Jovis; et Samii aliud, Junonis; Milesii quoque Apollinis.

179. Nam emporium erat antiquitus sola Naucratis: praeter hoc in Aegypto aliud nullum. Quod si quis in aliud aliquod Nili ostium applicuisset, is necesse habebat dejerare se venisse non volentem, datoque jurejurando eadem navi ad Canobicum navigare: et, si id minus per contrarios ventos posset, onera fluvialibus navigiis circumagere circa Delta, donec perveniret Naucratin. ita Naucratis in honore erat.

180. Jam vero quum Amphictyones templum quod nunc Delphis est, (quia illud prius sua sponte deflagraverat) trecentis talentis construendum locassent, Delphis autem imperata esset locationis quarta pars, tum Delphi, circa civitates vagi, et dona colligentes, non minimum ex Aegypto retulerunt. nam Amasis qui-

dem eis mille talenta odorati aromatis, Graeci autem qui Aegyptum incolebant, vicens minas donaverunt.

181. Cyrenaeis quoque amicitiam societatemque inter ipsos constituit, ita ut illinc uxorem etiam putaret sibi esse ducendam, sive feminae Graecae amore captus, sive alias ob benevolentiam Cyrenaeorum. Uxorem quam duxit, alii volunt filiam fuisse Batti, alii Arcesilai, alii Critobuli, inter suos populares viri spectati, nomine Ladicen: cum qua dum Amasis in toro cubaret, coire non poterat, quum tamen aliis mulieribus uteretur. Id quum diu fieret, ad eam nomine Ladicen Amasis, ‘ Tu vero, inquit, uxor veneficio
 ‘ me laesisti: ideoque nullo pacto vales
 ‘ effugere, quominus inter omnes mulie-
 ‘ res teterrima pereas morte.’ Ladice, quum pernegando nihilo placatiorem redderet Amasin, vovit in templo Veneri, si

ἤνείκοντο. Αμασις μὲν γάρ σφι ἔδωκε
 χίλια συρίης^β τάλαντα· οἱ δὲ ἐν Αἰγύ-
 πτῳ οἰκέοντες Ἕλληνες, εἴκοσι μνέας.

ρπα'. Κυρηναίοισι δ' ἑς ἀλλήλους Φι-
 λότῆιά τε^γ καὶ συμμαχίην συνεθήκατο.
 ἔδικαίωσε δὲ καὶ γῆμαι αὐτόθεν^δ, εἴτ' ἐ-
 πιθυμήσας Ἑλληνίδος γυναικὸς, εἴτε καὶ
 ἄλλως Φιλότῆος Κυρηναίων εἵνεκα. γα-
 μέει δ' ὦν, οἱ μὲν λέγουσι Βάττεω, οἱ
 δ' Ἀρκεσίλειω θυγατέρα, οἱ δὲ, Κριτοβό-
 λου, ἀνδρὸς τῶν ἀσῶν δοκίμου· τῇ οὖνομα
 ἦν Λαδίκη. τῇ ἐπεὶ τε συγκλίνοιτο Α-
 μασις, μίσγεσθαι ἔκ οἷός τε ἐγένετο· τῇ-
 σι δὲ ἄλλῃσι γυναιξὶ ἐχρᾶτο. ἐπεὶ τε δὲ
 πολλὸν τοῦτο ἐγένετο, εἶπε ὁ^ε Αμασις
 πρὸς τὴν Λαδίκην ταύτην καλεομένην,
 'Ὡγύναι, κατὰ με ἐφάρμαξας, καὶ ἔσι τι
 'ὑδεμία^ς μηχανὴ μὴ ἔκ ὑπολωλέναι κά-
 'κισα γυναικῶν πασέων.' ἡ δὲ Λαδίκη,
 ἐπεὶ τέ οἱ ἀρνευμένη οὐδὲν ἐγένετο πρῆϋ-
 τερὸς Αμασις, εὐχεται ἐν τῷ νηῶ^ς τῇ

^β συρίης. ^γ ἀλλήλους Αμασις φιλότῆτά τε. ^δ αὐτόθεν.
 φ ἄπει δὲ ὁ. ^ε ἴσι ὑδεμία. ^ς ἐν τῷ νηῶ.

Αφροδίτη, ἣν οἱ ἐπ' ἐκείνην τὴν νύκτα
 μιχθῇ ὁ Αμασις, (τῷτο γάρ οἱ κακῷ εἶ-
 ναι μῆχος) ἀγαλμά οἱ ἀποπέμψειν ἐς
 Κυρήνην. μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν αὐτίκα οἱ
 ἐμίχθη ὁ Αμασις. καὶ τὸ ἐνθεῦτεν ἦδη ὁκό-
 τε ἔλθοι Αμασις πρὸς αὐτὴν, ἐμίσγετο·
 καὶ κάρλα μιν ἔσερξε μετὰ τῷτο. ἡ δὲ Λα-
 δίκη ἀπέδωκε τὴν εὐχὴν τῇ θεῷ. ποιη-
 σαμένη γὰρ ἀγαλμα, ἀπέπεμψε ἐς Κυ-
 ρήνην, τὸ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν σῶον, ἔξω τε-
 τραμμένον τῷ Κυρηναίων ἄσθεος. ταύτην
 τὴν Λαδίκην, ὡς ἐπεκράτησε Καμβύσης
 Αἰγύπτῳ, καὶ ἐπύθειο αὐτῆς ἢ τις εἴη, ἀ-
 πέπεμψε ἀσινέα ἐς Κυρήνην.

ρπβ'. Ανέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα ὁ Αμα-
 σις ἐς ^α τὴν Ἑλλάδα· τῷτο μὲν, ἐς Κυ-
 ρήνην ἀγαλμα ἐπίχρυσον Αθηναίης, καὶ
 εἰκόνα ἐωῦτῷ γραφῇ εἰκασμένην· τῷτο δὲ,
 τῇ ἐν Πίνδῳ Αθηναίῃ δύο τε ἀγάλματα
 λίθινα, καὶ θώρηκα λίνεον ἀξιοθέητον· τῷ-
 το δ' ἐς Σάμον τῇ Ἥρῃ, εἰκόνας ἐωῦτοῦ

^α Αμασις πέμψας ἐς.

ea nocte secum coiret Amasis, (hoc enim ipsius mali esse remedium) statuam Cyrenas se illi missuram. Facto autem voto, coit statim cum ea Amasis, ac deinceps quoties adiret, cum ea coibat : ac postmodum eam perquam dilexit. Et Ladice votum deae persolvit, facta statua Cyrenasque missa, quae ad meam usque memoriam incolumis erat, extra urbem Cyrenensem posita. Hanc Ladice Cambyfes, posteaquam Aegypto potitus est, cognito quaenam esset, Cyrenas illaefam remisit.

182. Dicavit item Amasis dona in Graeciam: partim quidem Cyrenas, statuam Minervae inauratam, et sui imaginem pictura adsimulatam: partim autem Minervae Lindi duo lapidea simulacra, et thoracem lineum spectaculo dignum: sed et in insulam Samum, Junoni duplices sui

imagines ligneas, quæ magno in templo erectæ erant post januas, ad meam usque aetatem. Samum quidem, propter hospitium quod inter ipsum erat et Polykratem Aeacis filium: Lindum autem, nullius quidem hospitii gratia, sed quia templum quod Lindi est Minervæ feruntur extruxisse Danaï filiae, illuc appellentes, quum filios Aegypti fugerent. Hæc quidem donaria dedicavit Amasis, primusque mortalium Cyprum cepit, et compulit ad tributum solutionem.

EUTERPE S,
SIVE
SECUNDI LIBRORUM HERODOTI
FINIS.

διφασίας ξυλίνας αἱ ἐν τῷ νηῷ τῷ μεγάλῳ ἰδρύατο ἔτι καὶ τὸ μέχρις ἐμεῦ, ὅπιοι εἰσι τῶν θυρέων. ἐς μὲν νυν Σάμον ἀνέθηκε κατὰ ξεινίην τὴν ἐϋϋτῆ τε καὶ Πολυκράτους τῆς Αἰάκεος· ἐς δὲ Λίνδον, ξεινίης μὲν ὑδεμιῆς εἶνεκεν· ὅτι δὲ τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Λίνδῳ τὸ τῆς Αθηναίης λέγεται τὰς τῆς Δαναῆς θυγατέρας ἰδρῦσθαι^β προσχέσας, ὅτε ἀπεδίδρησκον τοὺς Αἰγυπλίους παῖδας. ταῦτα μὲν ἀνέθηκε ὁ Αμασις. εἶλε δὲ Κύπρον πρῶτος ἀνθρώπων, καὶ καλεστέον αὐτὸν ἐς Φόρβον ἀπαγωγὴν.

^β ἰδρύσασθαι.

ΤΟ ΤΗΣ
ΕΥΤΕΡΠΗΣ,
ἢ
ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΕΛΟΣ.